

STATISTIKAAMET
STATISTICS ESTONIA

**MAAKONNAD ARVUDES
2001–2005
COUNTIES IN FIGURES**

TALLINN 2006

Koostanud Mihkel Servinski ja Marika Kivilaid
Toimetanud Taimi Rosenberg
Kaardid: Marika Mäemets
Inglise keel: Livia Ränkson ja Elina Härsing
Küljendus: Indrek Tammeste
CD disain: Andrus Aru

*Compiled by Mihkel Servinski and Marika Kivilaid
Edited by Taimi Rosenberg
Maps by Marika Mäemets
English by Livia Ränkson and Elina Härsing
Layout by Indrek Tammeste
CD design: Andrus Aru*

MÄRKIDE SELETUS **EXPLANATION OF SYMBOLS**

...	andmeid ei ole saadud või need on avaldamiseks ebakindlad <i>data not available or too uncertain for publication</i>
..	mõiste pole rakendatav <i>category not applicable</i>
-	nähtust ei esinenud <i>magnitude nil</i>
x	andmete avaldamist ei võimalda konfidentsiaalsuse põhimõte <i>data are confidential</i>
0	näitaja väärtus väiksem kui pool kasutatud mõõtühikust <i>magnitude less than half of the unit employed</i>

ISSN 1406-2828
ISBN 9985-74-370-9

Autoriõigus/Copyright: Statistikaamet, 2006
Kaanefoto / Cover photo: Focus

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale
When using or quoting the data included in this issue, please indicate the source

Kirjastanud Statistikaamet, Endla 15, 15174 Tallinn
Trükkinud Ofset OÜ, Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn
August 2006

*Published by Statistics Estonia, 15 Endla Str, 15174 Tallinn
Printed by Ofset Ltd, 25 Paldiski Rd, 10612 Tallinn
August 2006*

SISUKORD

Saateks	4
Eesti regionaalareng. Kristi Lehto	7
Energiakasutuse jätkusuutlikkus ja säästlikkus ning selle piirkondlikud iseärasused. Helmut Hallemaa	18
Ruumiline ja mitteruumiline perifeersus Kesk- ja Lõuna-Eesti maakondade näitel. Merli Mäger, Jaanus Kiili	39
Sisserännanute põlvkondade majandustegevus. Alis Tammur	56
Harju maakond	77
Hiiu maakond	85
Ida-Viru maakond	93
Jõgeva maakond	101
Järva maakond	109
Lääne maakond	117
Lääne-Viru maakond	125
Põlva maakond	133
Pärnu maakond	141
Rapla maakond	149
Saare maakond	157
Tartu maakond	165
Valga maakond	173
Viljandi maakond	181
Võru maakond	189
Tallinn	197
Eesti	204
Selgitusi esitatud andmete kohta	212

CONTENTS

<i>Foreword</i>	5
<i>Regional development of Estonia. Kristi Lehto</i>	15
<i>Sustainability and economy of energy use and its regional peculiarities.</i> <i>Helmut Hallemaa</i>	33
<i>Conventional (spatial) and aspatial peripherality: the case of Central and Southern counties of Estonia. Merli Mäger, Jaanus Kiili</i>	50
<i>Economic activities of immigrated generations. Alis Tammur</i>	68
<i>Harju county</i>	77
<i>Hiiu county</i>	85
<i>Ida-Viru county</i>	93
<i>Jõgeva county</i>	101
<i>Järva county</i>	109
<i>Lääne county</i>	117
<i>Lääne-Viru county</i>	125
<i>Põlva county</i>	133
<i>Pärnu county</i>	141
<i>Rapla county</i>	149
<i>Saare county</i>	157
<i>Tartu county</i>	165
<i>Valga county</i>	173
<i>Viljandi county</i>	181
<i>Võru county</i>	189
<i>Tallinn</i>	197
<i>Estonia</i>	204
<i>Comments on presented data</i>	216

SAATEKS

Esimene kogumik “Maakonnad arvudes. *Counties in Figures*” ilmus 1997. aastal. Sellest ajast on sama pealkirjaga kogumik ilmunud igal aastal, niisiis on praegune juubelikogumik ehk kümnes. Koostamise käigus ei pööranud tegijad sellele tähelepanu, ometi on juhtunud nii, et seekordne kogumik erineb varasematest üsnagi oluliselt. Eelmine suurem sisuline muutus toimus viiendas kogumikus — siis avaldati esimest korda kokkuvõtlik ülevaade Eesti piirkondlikust arengust ja on üsnagi tõenäoline, et just tänu sellele kogumikule on Eesti regionaalarengu strateegia ainuke riiklik strateegia, mille täitmise mõõdetavatest eesmärkidest iga aasta raamatus ülevaade antakse.

Seni on Statistikaamet koostanud aastas kaks maakondlikku tasandit käsitlevat piirkondlikku kogumikku: “Maakonnad arvudes. *Counties in Figures*” ja “Eesti piirkondlik statistika. *Regional Statistics of Estonia*”. Nende kõige olulisem vahe seisnes selles, et esimene vaatles andmeid sorteerituna järjekorras maakond – valdkond ja teine järjekorras valdkond – maakond. Olukorras, kus kasutatakse eelkõige elektroonilisi andmebaase, ei ole otstarbekas koostada kahte kogumikku ja avaldada suures osas dubleerivaid andmeid. Tegijad otsustasid ühendada mõlema kogumiku tugevad küljed ning edaspidi koostada vaid ühe kogumiku — “Maakonnad arvudes. *Counties in Figures*”. Muudatuse mõte oli suurendada analüütiliste ülevaadete mahtu ja kvaliteeti ning lisada kogumikule CD, millel oleks miniandmebaas maakondade kohta.

Peab tunnistama, et esimesel korral ei õnnestunud kõiki häid kavatsusi teoks teha, kuid kogumiku koostamise käik veenis selles, et oleme õigel teel ning kui lugejad meid toetavad, on Eestis edaspidi vähemalt üks väga hea maakondlikku arengut käsitlev kogumik.

Nagu juba öeldud, oli muudatuste eesmärk suurendada analüütilise osa mahtu ja kvaliteeti. Kogumiku ühe koostaja, Statistikaameti analüütiku Kristi Lehto artikkel Eesti regionaalsest arengust jätkab varasemates kogumikes avaldatud ülevaadete rida regionaalarengu strateegias püstitatud mõõdetavate eesmärkide täitmisest.

Tartu Ülikooli doktorandi Helmut Hallemaa artikkel analüüsib energiakasutuse piirkondlikke erinevusi. Statistikaameti piirkondlikes kogumikes ei ole seda valdkonda varem puudutatud — teema on raske. Kõiki raskusi ei suudetud ka selle artikli puhul ületada, kuid üliolulise teema käsitlemisega on vähemalt algust tehtud, näidatud, et sedagi on võimalik maakonna tasandil analüüsida.

Kursi koolkonna näituse avamisel jaanuaris 1994 ütles Heie Treier: “Provints eksisteerib üksnes inimeste peades. Mõni njuujorklane võib mõelda provintsslikke mõtteid täpselt samamoodi nagu mõni Kursi külas elav kunstnik võib mõelda globaalseid mõtteid. Inimene on inimene — metropoli tulesära ei pruugi temast teha maailmakodanikku, kui ta oma hingelt on väike. ... Eesti ei pruugiks liiga palju mõelda oma provintssikkuse üle.” (Kursi koolkond. *Kursi school*. Tartu 1996). See mõte meenus, lugedes Merli Mägeri Tallinna Tehnikaülikoolis kaitstud magistritööd ruumilisest ja mitteruumilisest perifeersusest, sest mööda Eestit sõites ja inimestega vesteldes on sageli tulnud öelda: “Ärge mõelge sellele, et elate kolkas — tegutsege!”. Loodetavasti laiendab Merli Mägeri magistritööl põhinev artikkel arusaama perifeersusest ning näitab, et piirkonna areng ei sõltu ainult sellest, kui kaugel asub Tallinn.

Eesti viimase, 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse andmeid analüüsiv ja autori Alis Tammuri magistritööl põhinev artikkel “Sisserännanute põlvkondade majandustegevus” ei ole kerge lugemine ja võib kiire sõnumi otsijale pisut igav tunduda. Siiski on tegemist huvitava artikliga, mis lisaks otsesele teadmisele käsitletava teema kohta aitab lugejal mõista, et sageli on põhjus-tagajärg-seosel oluliselt sügavamad juured kui pealiskaudsel vaatamisel paistab.

Raamatu andmetabelite osa on varasemaga üsna sarnane. Üksikuid muudatusi siiski õnneks ja kahjuks on. Kogumikust ei leia enam väliskaubanduse andmeid, sest Statistikaamet otsustas nende maakondlikul tasandil tootmise meetoodiliste ja andmehõiveliste raskuste tõttu lõpetada. Lisandunud on aga haldusjaotuse osa. Haldusterritoriaalsest reformist ei ole Eestis seni asja saanud, kuid evolutsiooniline areng toimub siiski ning muudatusi saab avaldatud andmete põhjal jälgida. Maakondade arengus toimunud muudatusi ja maakondade hetkeseisu aitavad jälgida joonised — varasemates kogumikes selliseid jooniseid ei olnud.

Andmete kasutamisel tuleb arvestada sellega, et need on esitatud 1. jaanuaril 2005 kehtinud haldusjaotuse piirides. Seisuga 1. jaanuar 2006 on maakondade piirid veidi muutunud. Vabariigi Valitsuse 16. juuni 2005 määruse nr 139 tulemusel muutus piir Järva maakonna ja Lääne-Viru maakonna vahel. Andmete kasutamisel tuleb kindlasti pöörata tähelepanu ka selgitavale osale, mis aitab vältida andmete väärkasutamist. Selline osa on selles kogumikus esmakordne.

CD sisaldab maakondade arengut iseloomustavate põhinäitajate aegridasid, regionaalarengut käsitlevate artiklite valikulist arhiivi (loe: nende teemakohaste artiklite arhiivi, mis Statistikaametile elektrooniliselt kättesaadavad) ja valikut Statistikaameti tehtud kaartidest. Üsnagi selgelt vajab kogumiku juurde kuuluva CD kontseptsioon edasiarendamist ja koostajatel on siiras heameel, kui kasutajad oma mõtetega appi tulevad.

Koostajad tänavad kõiki, kes meie kogumikule 10 aastat truud on olnud, ja loodavad, et uued kasutajad leiavad meie kogumikest pikaajalise partneri.

Mihkel Servinski,
Statistikaameti levi osakonna peaanalüütik

FOREWORD

The first collection "Maakonnad arvudes. Counties in Figures" was published in 1997. Since then the collection has been published every year, which means that the current collection is a jubilee collection or tenth. When compiling the collection, composers did not pay attention to this, however, the collection differs significantly from the previous ones. The last bigger change in the content was in the fifth collection — the first concise overview of Estonian regional development was published and it is probable that due to this collection Estonian regional development strategy is the only national strategy, which is reflected in the annual collection.

So far Statistics Estonia has compiled two regional collections a year dealing with the level of counties: "Maakonnad arvudes. Counties in Figures" and "Eesti piirkondlik statistika. Regional Statistics of Estonia". Their major difference was that the first one observed the data, which was sorted by county – sphere and the other by sphere – county. In the situation where mainly electronic databases are used, it is not practical to compile two collections and publish duplicated data. Compilers decided to unite the strongest sides of both collections and in future compile only one collection — "Maakonnad arvudes. Counties in Figures". The idea of the change was to increase the volume and quality of analytical overview and add a CD to the collection, which would provide data about the counties.

We have to admit that at the first time everything did not go as was planned, although the process of compiling the collection proved that we are on the right way and if readers support us, there will be at least one very good collection of regional development in Estonia.

As already mentioned, the aim of the changes was to increase the volume and quality of analytical part. One article about the regional development of Estonia compiled by an analyst of Statistics Estonia continues the row of overviews published in previous collections about fulfilling the measured aims raised in the regional development strategy.

An article by a doctorand of University of Tartu, Helmut Hallemaa, analyses the regional differences of energy use. In the regional collections of Statistics Estonia the sphere has not been dealt with before — the theme is difficult.

On the exhibition opening of Kursi school in January 1994 Heie Teder claimed: "Province exists only in the people's heads. Some newyorker could think provincial thoughts the same as some artist from Kursi village could think global ones. A person is a person — the lights of metropolis need not make him a cosmopolitan if he is small in his heart. ... Estonia should not think too much about its provinciality." (Kursi koolkond. Kursi school. Tartu 1996). This idea occurred when reading the Master's thesis defended in Tallinn University of Technology about spatial and aspatial peripherality by Merli Mäger, because driving round in Estonia and communicating with people has often emerged a sentence: "Do not think of living in

backwoods — act!". Hopefully the article based on the Master's thesis by Merli Mäger expands the conception of peripherality and shows that the development of a region does not depend only on the distance of Tallinn.

The article "Economic activities of immigrated generations" based on the latest data of the census of population and dwellings in 2000 and on the Master's thesis by Alis Tammur is not an easy reading and could seem a bit boring to the people who are looking for an easy message. However, the article is interesting, which besides the direct knowledge about the theme helps the reader to understand that often the reason-consequence-connection has significantly deeper roots than it looks.

The part of the data tables of the book is relatively similar to the previous ones, although there are some single changes. There are no foreign trade data in the collection anymore, because Statistics Estonia decided to stop their production on the level of counties due to the methodological and data acquisitive difficulties. The part of administrative division has been added. There has not yet been an administrative-territorial reform in Estonia, although evolutional development operates and the changes can be followed on the basis of the revealed data. Figures help to follow the changes in the development of counties and the present situation of counties — in the previous collections there were no such figures.

In using the data it should be considered that they have been presented in the administrative borders being valid in 1 January 2005. As at 1 January 2006 the borders of the counties have changed a little. In consequence of the Government's act no 139 in 16 June 2005 the border between Järva and Lääne-Viru county changed. When using the data, attention should also be paid to the defining part, which helps to avoid the misappropriation of the data. This kind of part appears in the collection for the first time.

CD consists of the time series of main indicators characterizing the development of the counties, optional archive dealing with regional development (the archive of those articles, which are electronically available to Statistics Estonia) and the selection of maps produced in Statistics Estonia. Obviously, the CD conception belonging to the collection needs further development and the compilers would be pleased if the users will help with their ideas.

The compilers thank all who have been loyal to our collection for those 10 years and hope that the new users will find our collection to be their long-term partner.

Mihkel Servinski,
Principal Analyst, Marketing and Dissemination Department of Statistics Estonia

EESTI REGIONAALARENG

Kristi Lehto
Statistikaamet

19. mail 2005 kiitis Vabariigi Valitsus heaks Siseministeriumis ette valmistatud Eesti regionaalarengu strateegia aastateks 2005–2015.

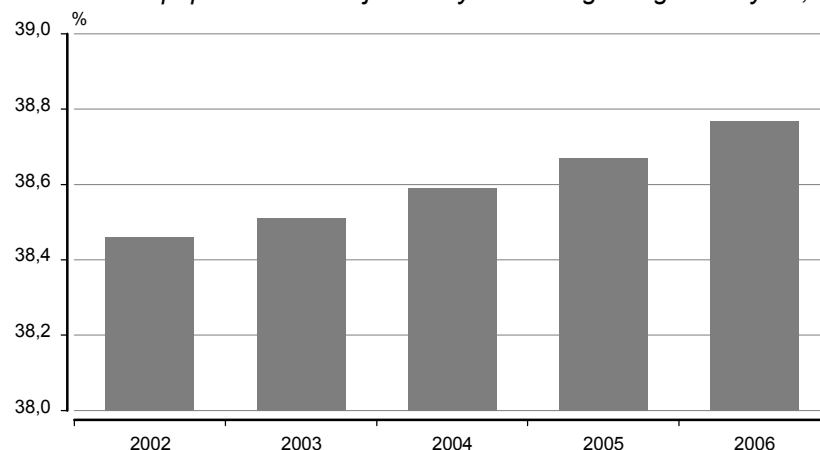
Strateegias on märgitud, et riigi regionaalpoliitika meetmestiku üldeesmärk aastani 2015 on kõigi piirkondade jätkusuutliku arengu tagamine, tuginedes piirkonnasisestele arengueeldustele ja eripäradele ning pealinnaregiooni ja teiste linnapiirkondade konkurentsivõime kvalitatiivsele arendamisele.

Riigi regionaalpoliitika meetmestiku üldeesmärgi poole liikumise jälgimiseks kasutatakse nelja mõõdikut:

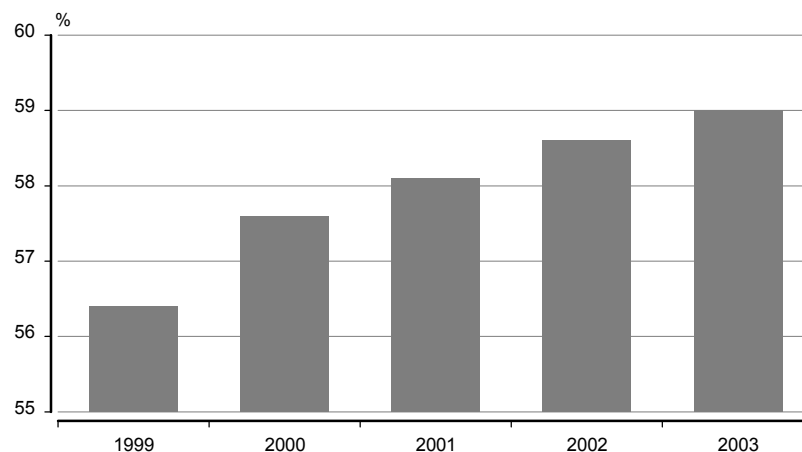
- Harju maakonna rahvastiku osatähtsus püsib alla 41% Eesti elanikkonnast;
- Põhja-Eesti sisemajanduse kogutoodangu osatähtsuse kasv pidurdub ja püsib alla 70% Eesti sisemajanduse kogutoodangust (Põhja-Eesti = Harju maakond);
- ühegi maakonna aastakeskmine tööhõive (mõõdetuna tööhõive määrana vastavalt Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni metoodikale) ei ole madalam kui 45%;
- ühegi maakonna keskmine elatustase (mõõdetuna leibkonnaliikme keskmise sissetulekuna) ei ole madalam kui 61% kõrgeimast maakondlikust näitajast.

Kaks esimest regionaalarengu strateegia näitajat käsitlevad Harju maakonna osatähtsust Eestis.

Joonis 1 **Harju maakonna rahvastiku osatähtsus aasta algul, 2002–2006**
Figure 1 *Share of the population of Harju county at the beginning of the year, 2002–2006*

Joonis 2 **Harju maakonna osatähtsus sisemajanduse kogutoodangus, 1999–2003**
Figure 2 *Share of Harju county in gross domestic product, 1999–2003*

Aastatel 2002–2006 suurenes Harju maakonna rahvastiku osatähtsus Eestis igal aastal (joonis 1), 2006. aastal oli see 38,8%. Kui kasvutempo jääb samaks, jõuab Harju maakonna rahvastiku osatähtsus 41%-ni ligikaudu 20 aasta pärast.

Aastatel 1999–2003 hõlmas Harju maakonna sisemajanduse kogutoodang Eesti sisemajanduse kogutoodangust üle poole, jäädes kõigil aastatel alla 60% (joonis 2). Kriitiline piir 70% on Harju maakonna osatähtsuse kasvu kiirust arvestades üsna kaugel.

Järgnevalt vaatame lähemalt Eesti regionaalarengu strateegia kahte maakondlikku näitajat: tööhõivet ja keskmist elatustaset. Analüüsis kasutatakse aastate 2001–2005 andmeid.

Eesti regionaalarengut saab komplekssemalt mõõta arenguindeksiga. Arenguindeks on esitatud dokumendis “Eesti riiklik arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks — ühtne programmdokument 2003–2006”. Selles väljendatakse maakondlikke arenguerisusi arenguindeksina. Arenguindeks on ettevõtete netokäibe, leibkonnaliikme kuuissetuleku ja töötuse määra pingeridade kohapunktide summa. Mida väiksem on arenguindeksi väärtus, seda parem on maakonna sotsiaal-majanduslik olukord.

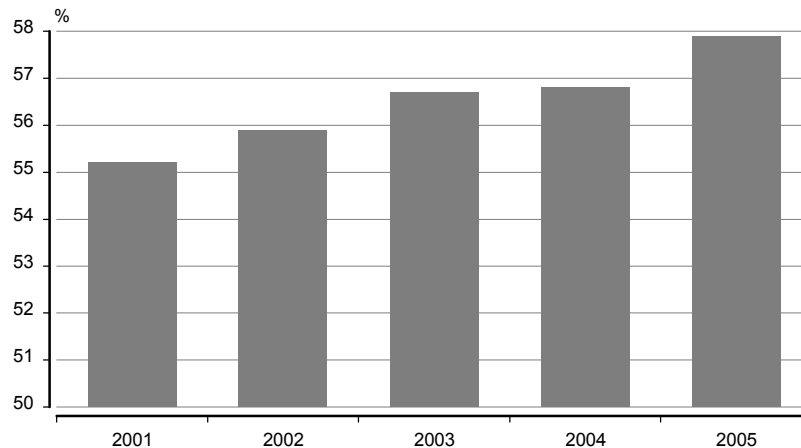
Tööhõive

Tööhõivet mõõdetakse tööhõive määraga. Tööhõive määr on hõivatute osatähtsus 15–74-aastaste hulgas.

Tööpuudust mõõdetakse töötuse määraga. Töötuse määr näitab töötute osatähtsust tööjõus. Tööjõu moodustavad 15–74-aastased isikud, kes soovivad töötada ja on võimelised seda tegema (hõivatute ja töötute summa).

Aastatel 2001–2005 kasvas Eesti tööhõive määr 2,7 protsendipunkti (55,2%-st 57,9%-ni). Eelmise aastaga võrreldes kasvas tööhõive määr kõige enam 2005. aastal (joonis 3).

Joonis 3 **Tööhõive määr, 2001–2005**
 Figure 3 **Employment rate, 2001–2005**

Eesti keskmine tööhõive määr kasvas igal aastal, kuid maakondades oli olukord erinev. Ühegi maakonna tööhõive määr ei kasvanud kõigil vaadeldud aastail. Tööhõive määr langes kõigis maakondades vähemalt ühel aastal.

Aastatel 2001–2005 kasvas tööhõive määr 14 maakonnas. Üle kolme protsendipunkti kasvas tööhõive määr kuues maakonnas: Lääne, Tartu, Harju, Võru, Järva ja Hiiu maakonnas. Ainsana kahanes tööhõive määr Saare maakonnas (3,7 protsendipunkti).

Maakonniti oli tööhõive määr väga erinev: 2001. aastal oli esimese ja viimase maakonna tööhõive määra vahe 16,7 ning 2005. aastal 19,7 protsendipunkti. Kõige väiksem oli erinevus suurima ja väikseima tööhõive määraga maakonna vahel 2004. aastal (16,6 protsendipunkti).

Viie aasta kõige madalam tööhõive määr oli 2002. aastal Põlva maakonnas (42,4%) ja kõige kõrgem tööhõive määr 2005. aastal Harju ja Hiiu maakonnas (64,2%).

Eesti keskmisest tööhõive määrast suurem oli tööhõive määr 2001. ja 2004. aastal kuues maakonnas. 2002. aastal ületas Eesti keskmist tööhõive määra ainult Harju maakond (tabel 1).

Aastal 2005 oli Harju, Hiiu ja Järva maakonna tööhõive määr Eesti keskmisest kõrgem. Tööhõive määr jäi alla 55% Harju maakonnast kaugemal asuvates maakondades (joonis 4).

Regionaalarengu strateegias on tööhõive määra kriitiliseks piiriks 45%. Aastatel 2002 ja 2003 oli probleemseid maakondi kolm: Võru, Jõgeva ja Põlva (tabel 1). 2001. ja 2005. aastal oli probleemne ainult Jõgeva maakond. 2004. aastal oli kõigis maakondades tööhõive määr üle 45%.

Kõigil viiel aastal oli Harju maakond tööhõive määra pingereas kahe esimese hulgas. Hiiu maakond oli kahe esimese seas neljal aastal. Erandiks oli 2002. aasta, mil Hiiu maakond oli tööhõive määra pingereas viiendal kohal.

Aastail 2001–2005 olid madalaima tööhõive määraga Võru, Jõgeva, Ida-Viru ja Põlva maakond, omavahel vahetati pingerea lõpus vaid kohti.

Eesti säästva arengu riiklik strateegia “Säästev Eesti 21” käsitleb tööturu näitajatest regionaalsel tasandil tööpuudust ehk töötuse määra. Soovitav seisund aastaks 2030 on, et tööpuuduse tase ei ületaks üheski regioonis 8%.

2005. aasta kõigi maakondade töötuse määr pole teada. Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on kõik tegelike parameetrite hinnangud. Hinnanguid, mis põhinevad valimi vähem kui 20 isikul, ei ole avaldatud (tabelites tähistus “..”), sest need ei ole usaldusväärsed.

2001. aastal oli kõigis maakondades töötuse määr suurem kui 8%. 2002. aastal oli töötuse määr alla 8% viies maakonnas, 2003. aastal seitsmes maakonnas ja 2004. aastal kaheksas maakonnas. 2005. aasta kohta on teada 10 maakonna töötuse määr, neist seitsmes oli töötuse määr alla 8%. Töötuse määr oli üle 8% kõigil viiel aastal kolmes maakonnas: Ida-Viru, Jõgeva ja Põlva maakonnas.

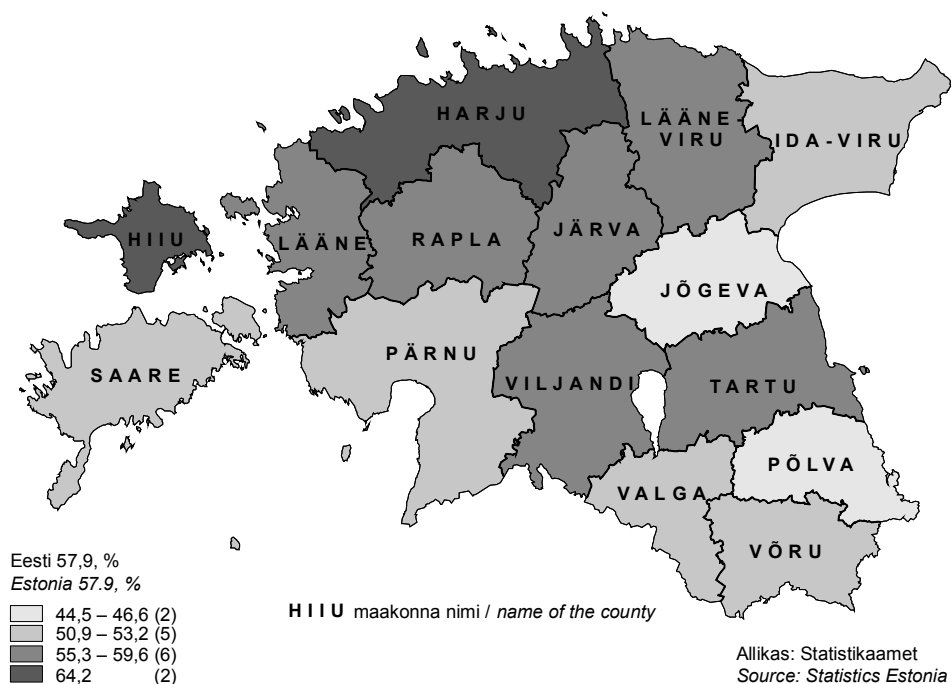
Tabel 1 **Tööhõive määr, 2001–2005**
Table 1 *Employment rate, 2001–2005*
(protsenti — percentages)

2001	2002	2003	2004	2005					
Hiiu	60,8	Harju	62,0	Harju	62,5	Harju	61,8	Harju	64,2
Harju	60,4		Hiiu	61,7	Hiiu	61,0	Hiiu	64,2	
Lääne-Viru	56,5		Tartu	59,2	Tartu	60,0	Järva	59,6	
Saare	56,3		Pärnu	57,9	Järva	59,7			
Järva	55,9				Lääne	58,1			
Rapla	55,4				Rapla	57,0			
Viljandi	54,3	Viljandi	55,8	Viljandi	56,1	Saare	55,7	Lääne	57,6
Tartu	52,3	Lääne-Viru	55,7	Saare	55,9	Viljandi	55,5	Tartu	57,5
Pärnu	51,5	Saare	55,1	Rapla	55,8	Pärnu	55,4	Lääne-Viru	57,2
Lääne	51,2	Hiiu	55,0	Lääne-Viru	54,8	Lääne-Viru	52,7	Rapla	56,0
Valga	50,6	Järva	54,7	Valga	53,8	Valga	52,2	Viljandi	55,3
Ida-Viru	49,7	Tartu	54,7	Järva	52,2	Ida-Viru	48,2	Pärnu	53,2
Võru	47,3	Pärnu	54,5	Lääne	51,9	Võru	47,7	Saare	52,6
Põlva	46,1	Lääne	53,1	Ida-Viru	47,6	Jõgeva	45,6	Valga	51,5
		Rapla	53,0			Põlva	45,2	Võru	51,1
		Valga	50,4					Ida-Viru	50,9
		Ida-Viru	49,2					Põlva	46,6
Jõgeva	44,1	Võru	44,9	Jõgeva	44,7			Jõgeva	44,5
		Jõgeva	44,0	Põlva	43,8				
		Põlva	42,4	Võru	43,4				

----- Eesti keskmine
Average of Estonia

===== Kriitiline piir — 45%
Critical line — 45%

Joonis 4 **Tööhõive määr maakondades, 2005**
 Figure 4 *Employment rate in counties, 2005*

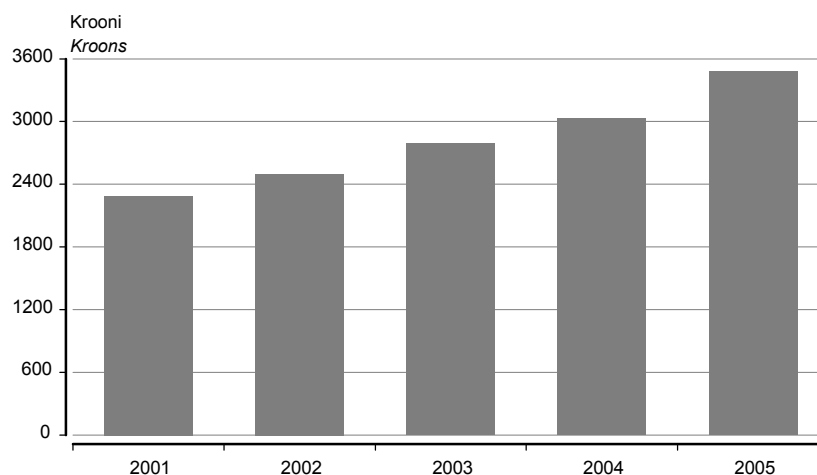

Keskmine elatustase

Keskmiel elatustaset mõõdetakse leibkonnaliikme netosissetulekuna kuus.

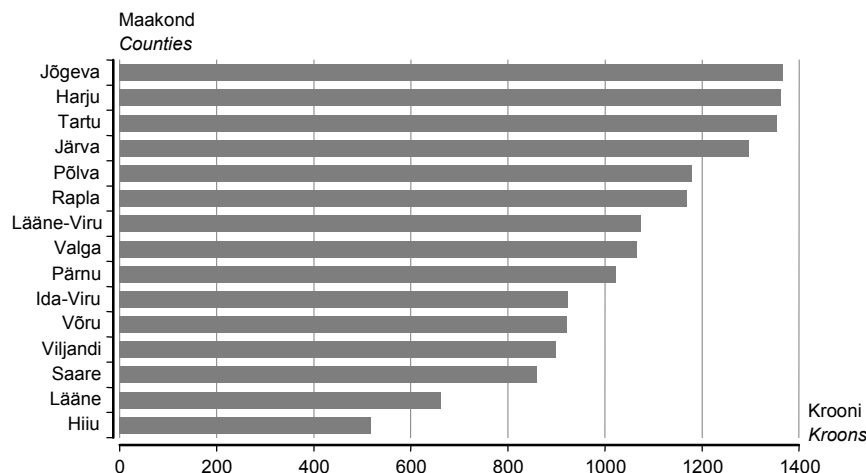
Eesti leibkonnaliikme netosissetulek kuus kasvas 2001.–2005. aastani 2289 kroonist 3476 kroonini ehk 1187 krooni (joonis 5). Kõige suurem oli kasv 2005. aastal, mil leibkonnaliikme netosissetulek kasvas eelmise aastaga võrreldes 447 krooni. Varasematel aastatel jäi kasv 200 ja 300 krooni vahele.

Joonis 5 **Leibkonnaliikme kuukeskmise netosissetulek, 2001–2005**
 Figure 5 *Average monthly disposable income per household member, 2001–2005*

Aastatel 2001–2005 kasvas leibkonnaliikme netosissetulek kõigis maakondades, kuid kasvu suurus oli väga erinev (joonis 6). Kõige enam kasvas leibkonnaliikme kuukeskmise netosissetulek Jõgeva maakonnas — 1366 krooni. Rohkem kui 1300 krooni suurenes leibkonnaliikme netosissetulek ka Harju ja Tartu maakonnas. Üheksas maakonnas kasvas leibkonnaliikme netosissetulek rohkem kui tuhat krooni. Kõige väiksem oli kasv Hiiu maakonnas — 518 krooni.

Joonis 6 **Leibkonnaliikme kuukeskmise netosissetuleku muutus, 2001–2005**
 Figure 6 *Change of the average monthly disposable income per household member, 2001–2005*

Protsentuaalselt kasvas aastatel 2001–2005 leibkonnaliikme kuukeskmise netosissetulek enim Jõgeva maakonnas — 81%. Leibkonnaliikme netosissetuleku kasv oli üle 60% Põlva, Valga ja Järva maakonnas. Viie maakonna (Tartu, Rapla, Ida-Viru, Lääne-Viru ja Harju) leibkonnaliikme netosissetulek kasvas 50–55%. Alla 40% kasv oli ainult kahes maakonnas: Hiiumaa ja Lääne maakonnas.

Eesti leibkonnaliikme kuukeskmise netosissetulek kasvas eelmise aastaga võrreldes igal aastal. Kõigis maakondades polnud kasv pidev, viies maakonnas esines ka langusaastaid: 2002. aastal Jõgeva maakonnas, 2004. aastal Saare ja Valga maakonnas ning 2005. aastal Lääne ja Lääne-Viru maakonnas. Hiiumaa maakonnas kasvas leibkonnaliikme kuusissetulek igal aastal, kuid viie aasta kasv oli kokkuvõttes väikseim.

Eelmise aastaga võrreldes oli leibkonnaliikme kuukeskmise netosissetuleku kasv suurim 2002. aastal Harju maakonnas, 2003. aastal Lääne maakonnas, 2004. aastal Lääne-Viru maakonnas ja 2005. aastal Jõgeva maakonnas. Rohkem kui sada krooni kasvas leibkonnaliikme netosissetulek igal aastal Harju, Ida-Viru, Järva, Rapla ja Viljandi maakonnas.

Kõige suurem oli leibkonnaliikme netosissetulek aastatel 2001–2005 Harju maakonnas. 2002. ja 2003. aastal oli Harju maakond ainukesena üle Eesti keskmise taseme (tabel 2). Aastatel 2001 ja 2005 oli lisaks Harju maakonnale üle Eesti keskmise ka Tartu maakonna leibkonnaliikme keskmine netosissetulek. 2004. aastal ületasid Eesti leibkonnaliikme kuukeskmist netosissetulekut kolm maakonda: Harju, Tartu ja Lääne-Viru.

Eesti regionaalarengu strateegia 2005–2015 seab kriitiliseks piiriks, et ühegi maakonna keskmine elatustase ei oleks madalam kui 61% kõrgeimast maakondlikust näitajast.

Kriteeriumi järgi oli aastatel 2001–2004 probleemseid maakondi üks kuni kolm (tabel 2). Aastal 2005 probleemseid maakondi ei olnud. Väikseim oli leibkonnaliikme netosissetulek Hiiumaa maakonnas, Harju maakonna leibkonnaliikme kuukeskmisest netosissetulekust hõlmas see 62,9%.

Maakonniti oli leibkonnaliikme sissetulek väga erinev. Absoluutnumbrites oli erinevus suurim 2005. aastal, mil suurima ja väikseima kuukeskmise netosissetulekuga maakonna vahe oli 1522 krooni.

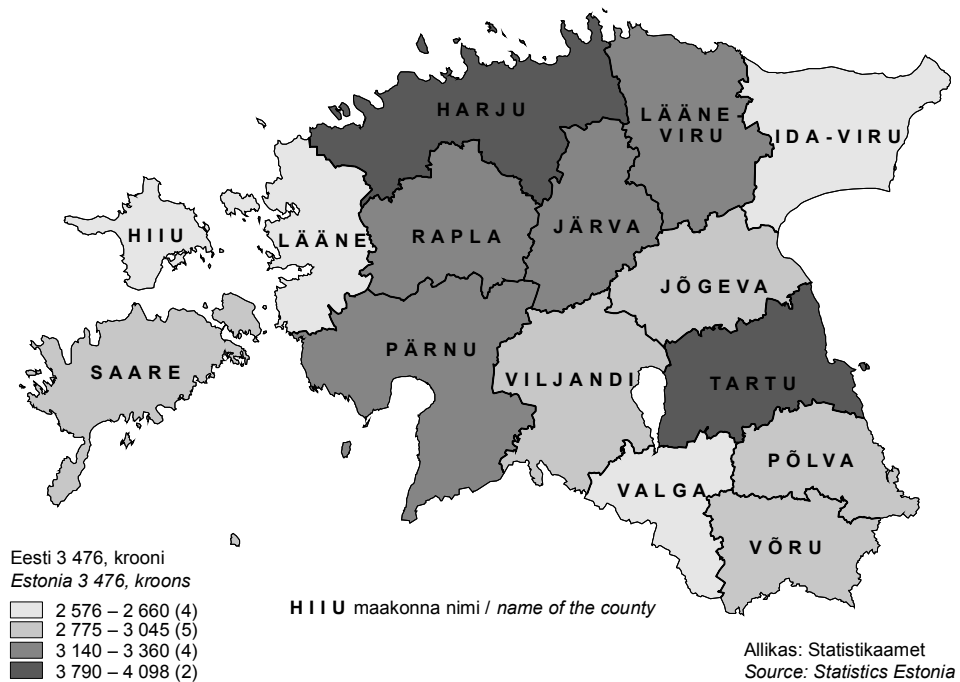
2005. aastal oli leibkonnaliikme netosissetulek Eesti keskmisest suurem Harju ja Tartu maakonnas (joonis 7). Leibkonnaliikme kuukeskmise netosissetulek oli suurem kui 3000 krooni veel viies maakonnas: Järva, Rapla, Pärnu, Lääne-Viru ja Jõgeva maakonnas.

Tabel 2 Leibkonnaliikme kuukeskmine netosissetulek, 2001–2005
 Table 2 Average monthly disposable income per household member, 2001–2005
 (krooni— kroons)

2001		2002		2003		2004		2005	
Harju	2 735	Harju	3 085	Harju	3 429	Harju	3 558	Harju	4 098
Tartu	2 443					Lääne-Viru	3 158	Tartu	3 796
						Tartu	3 129		
Pärnu	2 280	Tartu	2 466	Tartu	2 703	Pärnu	2 959	Järva	3 356
Rapla	2 178	Pärnu	2 360	Pärnu	2 652	Rapla	2 813	Rapla	3 347
Lääne-Viru	2 071	Rapla	2 353	Saare	2 610	Lääne	2 735	Pärnu	3 302
Järva	2 061	Lääne-Viru	2 302	Lääne	2 534	Järva	2 727	Lääne-Viru	3 143
Hiiu	2 058	Järva	2 231	Järva	2 522	Viljandi	2 661	Jõgeva	3 044
Saare	1 998	Viljandi	2 192	Lääne-Viru	2 461	Saare	2 600	Saare	2 856
Lääne	1 952	Saare	2 179	Rapla	2 455	Hiiu	2 527	Viljandi	2 831
Viljandi	1 933	Hiiu	2 170	Viljandi	2 388	Ida-Viru	2 370	Võru	2 808
Võru	1 887	Lääne	2 042	Hiiu	2 303	Põlva	2 325	Põlva	2 779
Ida-Viru	1 733	Võru	2 011	Põlva	2 252	Võru	2 315	Ida-Viru	2 656
Jõgeva	1 678	Valga	1 887	Võru	2 216	Jõgeva	2 269	Valga	2 653
				Valga	2 214			Lääne	2 612
								Hiiu	2 576
Põlva	1 602	Ida-Viru	1 839	Jõgeva	2 040	Valga	2 129		
Valga	1 589	Põlva	1 792	Ida-Viru	2 025				
		Jõgeva	1 636						

..... Eesti keskmine / Average of Estonia
 ————— Kriitiline piir — 61% kõrgeimast maakondlikust väärtusest / Critical line — 61% of the highest value of counties

Joonis 7 Leibkonnaliikme kuukeskmine netosissetulek maakondades, 2005
 Figure 7 Average monthly disposable income per household member in counties, 2005

Arenguindeks

Eesti riiklikus arengukavas Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks mõõdetakse maakondlikke erisusi arenguindeksiga. Arenguindeks on kolme näitaja — ettevõtete realiseerimise netokäive elaniku kohta, leibkonnaliikme kuusissetulek ja töötuse määr — pingerea kohapunktide summa. Mida väiksem on arenguindeksi väärtus, seda soodsam on maakonna sotsiaal-majanduslik olukord. Indeks näitab maakonna positsiooni Eestis.

Ettevõtete realiseerimise netokäibe viimased andmed on 2004. aasta kohta, seetõttu on arenguindeks arvatud aastate 2000–2004 kohta.

Regionaalarengu strateegia kahest näitajast üks — leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek — on kasutusel ka arenguindeksi arvutamisel. Lisandub veel kaks näitajat: töötuse määr ja ettevõtete realiseerimise netokäive elaniku kohta.

2005. aastal oli sotsiaal-majanduslik olukord väga hea Tartu, Harju ja Lääne-Viru maakonnas. Hea oli sotsiaal-majanduslik olukord Kesk- ja Lääne-Eestis (joonis 8).

Tartu maakonnas oli parim sotsiaal-majanduslik olukord aastatel 2002–2004, samas oli Tartu maakond ainult korra ühe näitaja poolest esikohal — töötuse määr 2002. aastal.

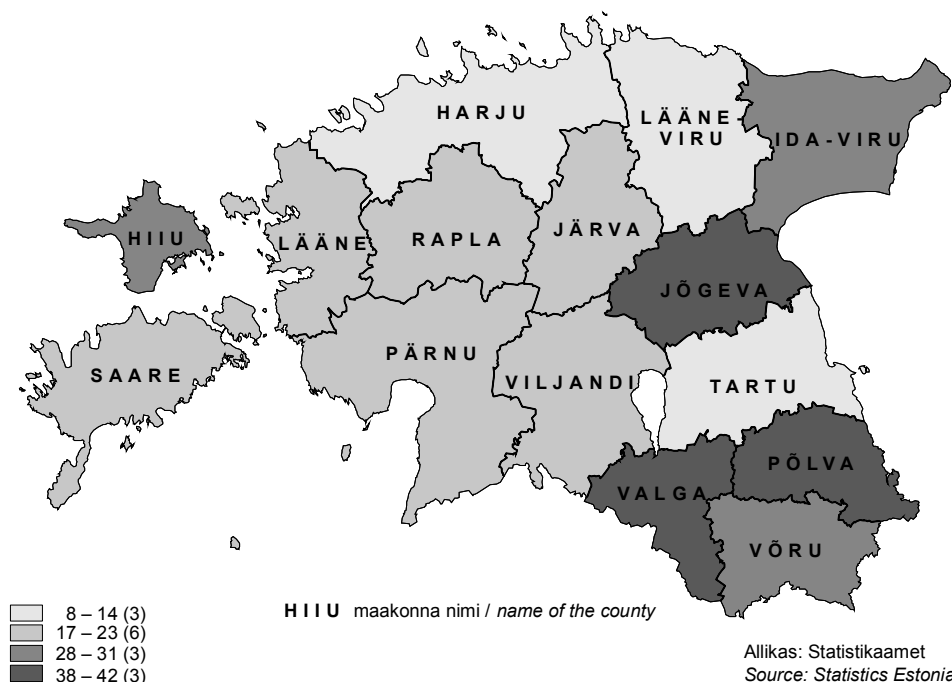
Harju maakonnas oli kõigil viiel aastal suurim leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja ettevõtete realiseerimise netokäive elaniku kohta. 2000. ja 2001. aastal oli Harju maakonnas ka parim sotsiaal-majanduslik olukord. Aastatel 2002–2004 oli Harju maakond Tartu maakonna järel teisel kohal (tabel 3). Harju maakonna positsiooni arenguindeksi pingereas mõjutab enim töötuse määr.

Halvim oli sotsiaal-majanduslik olukord 2000. aastal Põlva maakonnas ja aastatel 2001–2004 Jõgeva maakonnas. Jõgeva maakonnas oli kõigil viiel aastal väikseim ettevõtete realiseerimise netokäive elaniku kohta.

Viie parema maakonna hulgas olid kõigil viiel aastal Harju, Tartu, Lääne-Viru ja Pärnu maakond.

Joonis 8 **Arenguindeks maakondades, 2004**

Figure 8 *Development index in counties, 2004*

Tabel 3 **Arenguindeks, 2000–2004**
 Table 3 *Development index, 2000–2004*

2000	2001	2002	2003	2004					
Harju	7	Harju	10	Tartu	7	Tartu	7	Tartu	8
Tartu	9	Lääne-Viru	10	Harju	9	Harju	11	Harju	13
Pärnu	14	Tartu	11	Lääne-Viru	10	Saare	14	Lääne-Viru	14
Hiiu	15	Pärnu	16	Pärnu	13	Lääne-Viru	15	Pärnu	17
Lääne-Viru	18	Rapla	17	Saare	17	Pärnu	16	Saare	17
Järva	20	Saare	18	Järva	19	Rapla	19	Järva	19
Saare	22	Järva	20	Rapla	23	Järva	20	Lääne	20
Viljandi	22	Hiiu	21	Viljandi	25	Viljandi	25	Rapla	20
Rapla	23	Viljandi	28	Võru	27	Hiiu	27	Viljandi	23
Ida-Viru	29	Võru	28	Valga	30	Lääne	29	Hiiu	28
Lääne	29	Lääne	29	Hiiu	31	Valga	31	Võru	30
Võru	32	Ida-Viru	31	Lääne	32	Võru	31	Ida-Viru	31
Valga	33	Valga	38	Ida-Viru	35	Ida-Viru	36	Põlva	38
Jõgeva	42	Põlva	39	Põlva	38	Põlva	36	Valga	40
Põlva	43	Jõgeva	43	Jõgeva	44	Jõgeva	43	Jõgeva	42

Kokkuvõte

Harju maakond oli aastatel 2001–2005 nii tööhõive määra kui ka leibkonnaliikme keskmise kuusissetuleku pingerea eesotsas.

2005. aastal oli Eesti regionaalarengu strateegias nimetatud tööhõive määra kriitilisest piirist allpool Jõgeva maakond. Keskmise elatustaseme kriitilisest piirist allpool polnud ükski maakond. Aasta varem oli olukord vastupidine: tööhõive määra kriitilisest piirist ei olnud allpool ükski maakond ja keskmise elatustaseme kriitilisest piirist oli allpool üks maakond.

Parim sotsiaal-majanduslik olukord oli 2004. aastal arenguindeksi järgi Tartu maakonnas, järgnes Harju maakond. Suurim arenguindeksi väärts oli Jõgeva maakonnas.

Kirjandus Bibliography

Maakonnad arvudes. 2000–2004. *Counties in Figures*. Tallinn, 2004

Eesti regionaalarengu strateegia 2005–2015.

http://www.sisemin.gov.ee/atp/failid/EESTI_REGIONAALARENGU_STRATEEGIA_2005____2015.doc

Eesti riiklik arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks — ühtne programmdokument 2004–2006. http://www.struktuurifondid.ee/failid/RAK_2004_2006.pdf

Eesti säästva arengu riiklik strateegia “Säästev Eesti 21”

www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=90658/SE21_est_web.pdf

REGIONAL DEVELOPMENT OF ESTONIA

Kristi Lehto
Statistics Estonia

The Regional Development Strategy of Estonia 2005–2015 prepared by the Ministry of Internal Affairs was approved by the Government of the Republic on 19 May 2005.

In the strategy the main objective of the regional policy of the government up to the year 2015 is guaranteeing sustainable development for each region, based on the development inside the region, speciality and the development of the qualitative competitive ability in capital city region and in other urban regions.

For monitoring the main objective of regional policy of the government four indicators are used:

- *the share of the population of Harju county stays lower than 41% of the total population of Estonia;*
- *the increase of the contribution of Northern Estonia in the national GDP has stopped and it is less than 70% from the national GDP (Northern Estonia = Harju county);*
- *in any of the counties the average employment (measured as the employment rate by the methodology of the ILO) would not be lower than 45%;*
- *in any of the counties the average living standard (measured as the average income of a household per household member) would not be lower than 61% of the highest county value.*

Two first indicators of the regional development strategy deal with the contribution of Harju county in Estonia.

In 2002–2006 the share of the population of Harju county increased each year in Estonia (Figure 1). In 2006 the share of the population of Harju county was 38.8%. If the growth remains the same, the share of the population of Harju county reaches to 41% after 20 years.

In 1999–2003 the contribution of Harju county in the national GDP accounted for more than a half, staying below 60% each year (Figure 2). To consider the growth of the contribution of Harju county the critical line 70% is quite far.

In the following analysis we observe two indicators of the Regional Development Strategy of Estonia in more detail: employment rate and average living standard. The years 2001–2005 are under observation in this analysis.

The regional development of Estonia can be measured more complexly with the development index. The development index is represented in the document “The Estonian National Development Plan for the Implementation of the EU Structural Funds — Single Programming Document 2004–2006”. In this document the disparities of counties are expressed as the development index. The development index was elaborated by adding up the ranking positions of the net sales revenues of enterprises per capita, the monthly income of a household member and the unemployment rate. The smaller is the value of the development index; the better is the socio-economic situation in the respective county.

Employment

The employment is measured as the employment rate. The employment rate is the share of the employed persons in the population aged 15–74.

The unemployment is measured by the unemployment rate. The unemployment rate is the share of the unemployed in the labour force. Labour force comprises persons aged 15–74 who wish and are able to work (total of employed and unemployed persons).

In 2001–2005 the employment rate of Estonia increased 2,7 percentage points (from 55.2% to 57.9%). Compared to the previous year the employment rate increased most in 2005 (Figure 3).

The average employment rate of Estonia increased each year, but in counties the situation was different. The employment rate didn't increased every year under observation in no counties. The employment rate decreased in all counties at least in one year.

In 2001–2005 the employment rate increased in 14 counties. The employment rate increased more than three percentage points in six counties: Lääne, Tartu, Harju, Võru, Järva and Hiiumaa counties. The employment rate decreased only in Saare county (3.7 percentage points).

The employment rates of the counties were very different: the difference between the employment rates of the counties with the highest and lowest employment rate was 16.7 percentage points in 2001 and 19.7 percentage points in 2005. The difference between the

employment rates of the highest and lowest counties was smallest in 2004 (16.6 percentage points).

During the five years under observation the employment rate was the lowest in Põlva county (42.4%) in 2002 and the highest in Harju and Hiiu counties (64.2%) in 2005.

The employment rate was higher than the average employment rate of Estonia in 2001 and 2004 in six counties. In 2002 only Harju county exceeded the average employment rate of Estonia (Table 1).

In 2005 the employment rate was higher than the average of Estonia in Harju, Hiiu and Järva counties. The employment rate was under 55% in counties far from Harju county (Figure 4).

In the regional development strategy the critical line of the employment rate is 45%. There were three problematic counties in 2002 and 2003: Võru, Jõgeva and Põlva county (Table 1). In 2001 and 2005 only Jõgeva county was problematic. In 2004 the employment rate in all counties was bigger than 45%.

During the five years under observation Harju county was one of the two first ranking by the employment rate. Hiiu county was one of the two first during the four years. 2002 was an exception, Hiiu county was the fifth ranking by the employment rate.

In 2001–2005 the employment rate was the lowest in Võru, Jõgeva, Ida-Viru and Põlva counties, just changing positions with one another.

Of labour market indicators, the national strategy of the sustainable development of Estonia Sustainable Estonia 21 deals with unemployment or unemployment rate on regional level. The desirable situation for the year 2030 is that the unemployment rate should not surpass 8% in any region.

The unemployment rate is not known in all counties in 2005. All the data presented are estimates of actual parameters. The estimates that are based on less than 20 persons of the sample have not been published (in tables the symbol “..”) as not sufficiently reliable.

The unemployment rate was higher than 8% in all counties in 2001. The unemployment rate was lower than 8% in 5 counties in 2002, in 7 counties in 2003 and in 8 counties in 2004. In 2005 the unemployment rate was known in 10 counties, in five on them the unemployment rate was lower than 8%. The unemployment rate was higher than 8% in three counties in all five years: Ida-Viru, Jõgeva ja Põlva counties.

Average living standard

The average living standard is measured as the average disposable income of a household per household member.

In 2001–2005 the average monthly disposable income per household member increased from 2,289 kroons to 3,476 kroons in Estonia, that means 1,187 kroons (Figure 5). Compared to the previous year, the average monthly disposable income per household member increased most in 2005 — 447 kroons. In earlier years the increase was 200–300 kroons.

In 2001–2005 the average monthly disposable income per household member grew in all counties, but the growth was very different by counties (Figure 6). The average monthly disposable income per household member increased most in Jõgeva county — 1,366 kroons. The average monthly disposable income per household member increased more than 1,300 kroons in Harju and Tartu counties. In nine counties the average monthly disposable income per household member increased more than thousand kroons. The smallest increase was in Hiiu county — 518 kroons.

In percentages the average monthly disposable income per household member increased the most in Jõgeva county in 2001–2005 — 81%. The average monthly disposable income per household member increased more than 60% in Põlva, Valga ja Järva counties. In five counties (Tartu, Rapla, Ida-Viru, Lääne-Viru ja Harju) the average monthly disposable income per household member increased 50–55%. The increase was lower than 40% in two counties: Hiiu and Lääne counties.

Compared to the previous year the average monthly disposable income per household member grew every year in Estonia. The increase was not as steady in all counties. In five counties there were some declines: in Jõgeva county in 2002, in Saare and Valga county in 2004 and in Lääne and Lääne-Viru county in 2005. The average monthly disposable income per household member grew every year in Hiiu county, but the total five years increase was the smallest.

Compared to the previous year the average monthly disposable income per household member increased most in Harju county in 2002, in Lääne county in 2003, in Lääne-Viru county in 2004 and in Jõgeva county in 2005. The average monthly disposable income per household

member increased more than hundred kroons every year in Harju, Ida-Viru, Järva, Rapla and Viljandi counties.

The highest average monthly disposable income per household member was in Harju county in 2001–2005. In 2002 and 2003 Harju county was the only one who was above the average of Estonia (Table 2). In 2001 and 2005 besides to Harju county the average monthly disposable income per household member was above the average of Estonia in Tartu county. There were three counties above the average of Estonia in 2004: Harju, Tartu and Lääne-Viru counties.

In Regional Development Strategy of Estonia 2005–2015 the critical line is that in any of the counties the average living standard would not be lower than 61% of the highest county value.

In 2001–2004 one, two or three counties remained below the critical level (Table 2). There were no problematic counties in 2005. Hiiu county with the lowest average monthly income per household member accounted for 62.9% of the Harju county.

The differences of the average monthly disposable income per household member by counties were very big. The biggest difference in absolute numbers was in 2005, the first and the last county differed 1,522 kroons.

In 2005 the average monthly disposable income per household member was higher than the average of Estonia in Harju and Tartu counties (Figure 7). The average monthly disposable income per household member was also bigger than 3,000 kroons in five counties: Järva, Rapla, Pärnu, Lääne-Viru and Jõgeva counties.

Index of development

In the Estonian National Development Plan, the disparities in counties are measured by the development index. The development index was elaborated by adding up the ranking positions of the net sales revenues of enterprises per capita, the monthly income of a household member and the unemployment rate. The smaller is the value of the development index, the better is the socio-economic situation in the respective county. The index shows the position of the county in Estonia.

The latest data on the net sales revenues of enterprises are available for 2004. The development indices are calculated for 2000–2004.

One of the two indicators of the regional development strategy is also used in calculating the development index — the monthly income per household member. Two indicators are added: the unemployment rate and the net sales revenues of enterprises per capita.

The good socio-economic situation in 2004 was in Tartu, Harju and Lääne-Viru counties. The good socio-economic situation was in Central- and West-Estonia (Figure 8).

The best socio-economic situation in 2002–2004 was in Tartu county, at the same time Tartu county had ranked first only once for one indicator — the unemployment rate in 2002.

Harju county was the first with respect to the average monthly household income per household member and the net sales revenues of enterprises per capita. In 2000 and 2001 the best socio-economic situation was also in Harju county. In 2002–2004 Harju county was the second after Tartu county (Table 3). Harju county's position in development index table was influenced most by the unemployment rate.

The socio-economic situation was the worst in Põlva county in 2000 and in Jõgeva county in 2001–2004. Jõgeva county ranked the last with respect to the net sales revenues of enterprises per capita every year.

Harju, Tartu, Lääne-Viru and Pärnu counties were among the top five counties in all five years.

Summary

Harju county was the first with respect to the employment rate and the average income of a household per household member in 2001–2005.

In 2004, Jõgeva county was below the critical line of the employment rate determined in the Regional Development Strategy of Estonia. No county was below the critical line of the average living standard. A year earlier the situation was reverse: no county was below the critical line of the employment rate and one county was below the critical line of the average living standard.

In 2005 according to the development index, the socio-economic situation was best in Tartu county, Harju county was the second. The biggest value of the development index was in Jõgeva county.

ENERGIAKASUTUSE JÄTKUSUUTLIKKUS JA SÄÄSTLIKKUS NING SELLE PIIRKONDLIKUD ISEÄRASUSED

Helmut Hallemaa
Tartu Ülikooli Geograafia Instituut

Sissejuhatus

Energia kasutamine, selle jätkusuutlikkus ja säästlikkus on majandusarengu põhiküsimus igas riigis. Ka Eestis on energia efektiivne kasutamine olnud iseseisvuse taastamisest alates 1991. aastal avalike arutelude ja debattide keskmes.

Eestil on üsna suured energeetilised ressursid. Peamine kohalik primaarenergia ressurss on põlevkivi (58% varudest). Seni kasutatakse põlevkivi peamiselt elektrienergia tootmiseks (96%). Põlevkivi ja sellest toodetud põlevkiviõli kokku on imporditud maagaasi (26%) järel suuruselt teine ressurss soojuse tootmisel (22%), kuigi põlevkivi hõlmab vaid 7% lõpptarbimisest. Lõpptarbimises on esikohal imporditud mootorikütused (54%), järgneb puit (22%) (Energiabilanss. *Energy Balance* 1991–2004).

Artikkel analüüsib energiakasutuse jätkusuutlikkust ja säästlikkust Eestis ja selle piirkondlikke iseärasusi ning esitleb aastatel 2004–2006 korraldatud rakendusürituste tulemusi. Uuringu eesmärgid ja ülesanded olid järgmised:

- analüüsida energiakasutust, Eesti energiasüsteemi elujõulisust ja säästlikkust ning seda iseloomustavaid näitajaid ja arenguid;
- analüüsida regionaalseid erinevusi energiakasutuses ja Eesti energiasüsteemis Eesti piirkondade ja linnade vahel;
- iseloomustada tendentse ja tuua välja abinõud säästva ja efektiivse energiakasutuse arendamiseks kõigis Eesti ühiskonna sektorites;
- teha ühiskonna emergia ja eksergia analüüsid erinevates arenguüksustes;
- kirjeldada autotranspordi piirkondlikke erinevusi, iseloomustada arengutendentse ning tuua välja abinõusid selle efektiivistamiseks;
- uurida, kirjeldada ja visandada ideid Eesti energiasüsteemi arenguks eri tasanditel.

Artikli põhiseisukohad kanti ette neljandal rahvusvahelisel linnastumise regeneratsiooni ja säästlikkuse konverentsil „Säästlik linn 2006“ (*Sustainable City*) Tallinnas 2006. aasta juulis ning on avaldatud kogumikus „*The Sustainable City IV. Urban Regeneration and Sustainability*“ (Hallemaa *et al* 2006).

Teema käsitlemise alused

Eksergilised (eksergia) ja emergilised (emergia) analüüsid on teineteist täiendavad meetodid ökoloogilises energeetikas. Definitsiooni kohaselt on **emergia** päikeseenergia hulk, mis on otseselt või kaudselt vajalik teatud energiavoo või -varu genereerimiseks. **Eksergia** mõeldakse seda maksimaalse töö hulka, mis on võimalik süsteemist energeetilise sisendi abil kätte saada ehk teisisõnu, kui suur osa sisestatud energiast jõuab energia lõpptarbimisse süsteemi liikumisel võrreldava seisundi ehk nn etaloonse oleku termodünaamilise tasakaalu suunas (Bastianoni ja Marcetini 1997). Emergia ja eksergia teemat on teoreetiliselt käsitletud ja arendanud paljud väljapaistvad teadlased, nt H. T. Odum (1971, 1983, 1996, 1998, 2000), S. E. Jørgensen (Jørgensen *et al* 1995), B. C. Patten (1995), M. T. Brown ja R. A. Herendeen (1996), E. Tiezzi (Tiezzi *et al* 1996), J. Zhou (Zhou *et al* 1996) jt. Seda teoreetilist kontseptsiooni on kasutatud väga mitmel praktilisel põhjusel ja eesmärgil (Odum 2000, Martin 2002, Bastianoni *et al* 2001). I. S. Estersväg ja M. Melnik (2000) tegid Norra eksergilised analüüsid, Estersväg (2001) on võrrelnud erinevaid ühiskondi ja riike eksergiliste analüüside põhjal. Kindlasti võivad sellised energeetilise hierarhia analüüsid ja energeetilised tsoneeringud nagu tegi Taiwani pealinna Taipei regioonis S.-L. Huang (Huang *et al* 2001) olla huvitavad ja rakendatavad ka mujal.

Eesti on rahvaarvult ja pindalalt väike riik. Eesti on ka noor riik — majanduse, institutsionaalse struktuuri ja ühiskonna ümberehitamine ja arendamine on väldanud vaid viisteist aastat. Eesti piirkondliku arengu ja arengupoliitika territoriaalsed objektid on Eesti administratiivse süsteemi üksused (Hallemaa 1996). 2006. aasta alguses oli Eestis 15

maakonda ning 227 omavalitsusüksust: 33 linna ja 194 valda. Arengupiirkondadena on käsitletavat ka statistilise klassifikaatori NUTS 3 piirkonnad (Eesti statistika aastaraamat. *Statistical Yearbook of Estonia 1991–2004*).

Eespool nimetatud uuringus tehti Eesti emergia ja eksergia analüüsid Eesti piirkondades, maakondades ja suuremates, nn energeetilisel olulisemates linnades. Emergia ja eksergia kontseptsiooni kasutati seejuures lihtsustatult ning eeskätt rakenduslikus kontekstis.

Kogumiku orientatsioonist tulenevalt keskendub artikkel eeskätt maakonna tasandile. Artikli põhianalüüs baseerub aastal 2004, selle aasta näitajaid on võrreldud aastaga 2000.

**Abiks artikli
mõistmisel: metoodika
ja andmed**

Uuringus kasutati Statistikaameti, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Eesti Autoregistrikeskuse, Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti (PRIA) ning kohalike omavalitsuste andmeid. Allikana kasutati Statistikaameti väljaandeid (Energiabilanss. *Energy Balance 1991–2004*, Eesti statistika aastaraamat. *Statistical Yearbook of Estonia 1991–2004*) ning avalikke andmebaase (kütuste kasutamine maakonniti 1991–2004). Emergia ja kütuste tootmise, kasutamise ja tarbimise piirkondlikud andmed pärinevad statistilisest aruandest „Emergia ja kütus”. Andmed deklareeritud põllumajandusmaa kohta on saadud PRIA põllumassiivide registrist ja toetust saanud põldude kohta põllumajandus-toetuste registrist. Kasutatud on Tartu Ülikooli geograafia instituudi (Hallemaa 1996, Hallemaa *et al* 2006, Denafas *et al* 2002, Kull *et al* 1999, Mander *et al* 2001, 2003) ning Tallinna Tehnikaülikooli energeetikateaduskonna ja mehhaanikateaduskonna varasemate teemakohaste uuringute tulemusi.

Objektiivsuse huvides tuleb märkida, et selle valdkonna piirkondlike andmete kättesaamine on üsna keerukas. Andmekogumise iseärasuste tõttu võib esineda üksikuid piirkondlikke ebatäpsusi või isegi moonutusi (kütuse ja emergia statistikas koondatakse ja esitatakse andmed ettevõtte peakorterit järgi; taastuvatel energiaallikatel ehk vee ja tuule jõul töötavate elektrijaamade andmeid andmekaitse tõttu ei avalikustata, sest neid on maakonnas 1–2; autode registreerimise ja tegeliku kasutamise koht võib olla erinev jms). Samas on piirkondlikud analüüsid piirkondade ja kogu riigi arengut nii oluliselt mõjutavas valdkonnas vajalikud ja ka võimalikud.

Statistikaameti kättesaadavatele andmetele tuginedes on **primaarenergia kasutamine (PEC)** summeeritud järgmiselt:

$PEC = kivisüsi + põlevkivi + freesturvas + tükksturvas + küttepuu + puiduhake + puidujäätmed + maagaas + vedelgaas + raske kütteõli + kerge kütteõli + diislikütus + autobensiin + lennukikütus$ (kasutamine).

Primaarenergia kasutamine koos imporditud energiaga (PEC_{+E}). Selle arvutamise aluseks on võetud klassikaline primaarenergia kasutus (PEC), kuid arvesse on võetud ka riigisiselt imporditud elektrienergia ja soojus (teistest Eesti regioonidest pärinev energia) ning maha on arvatud riigisiselt eksporditud elektrienergia ja soojus (energia, mis müüdi ja transporditi teistesse Eesti regioonidesse):

$PEC_{+E} = PEC + imporditud\ elektrienergia + imporditud\ soojus - eksporditud\ elektrienergia - eksporditud\ soojus$.

Taastuenergia kasutamise (REC) arvutamisel sai kasutada vaid puidu, puiduhake ja puidujäätmete andmeid, sest selle kohta on piirkondlik statistika kättesaadav. Kahjuks ei olnud võimalik kasutada andmeid biogaasi (Eesti kokku 2004. a 84 TJ, 2000. a 76 TJ ja 1996. a 56 TJ) ning hüdro- ja tuuleenergia (Eesti kokku 2004. a 108 TJ, 2000. a 21 TJ ning 1996. a vaid 8 TJ) regionaalse jaotuse kohta. Taastuenergia kasutamine arvutati järgmiselt: $REC = küttepuude\ kasutamine + puiduhake + puidujäätmed$.

Energia lõpptarbimine (FEC) sisaldab energiat, mis on saadud ja tarbitud pärast kõiki vahepealseid muundamisi teisteks energialiikideks (kütus, elektrienergia, soojus). Lõpptarbimisse ei arvestata energia kasutamist mitteenergeetilisteks vajadusteks, elektrijaamade omatarvet ja kadu. Energia lõpptarbimine arvutati järgmiselt:

$FEC_{\Sigma} = FEC_f + FEC_e + FEC_h$,

kus FEC on energia lõpptarbimine, FEC_{Σ} energia lõpptarbimine kokku, FEC_f kütuse lõpptarbimine, FEC_e elektrienergia lõpptarbimine ja FEC_h soojuse lõpptarbimine.

Autotranspordi dünaamika analüüsimiseks ja iseloomustamiseks on kasutatud indeksit

$$I_{car} = \text{autode arv} / 1000 \text{ elaniku},$$

kus autode arv (sõiduaudod + veoautod + autobussid) on aasta lõpu seisuga (31. detsember). Kõigis indeksis I_{car} arvutustes on elanike arvuks võetud järgmise aasta alguse elanike arv. Energeetilistes analüüsid on kasutatud aastakeskmist rahvaarvu.

Energia ja eksergia kontseptsiooni ja analüüse on kasutatud väga lihtsustatult ja üldistatult ja eeskätt rakenduslikus kontekstis.

Energia indeks ehk **energia määra indeks (Em)** arvutati järgmise valemi alusel:

$$Em = REC / PEC,$$

kus Em on energia indeks, REC taastuvenergia kasutamine ja PEC primaarenergia kasutamine.

Energia määr on kui energiasüsteemi ökoloogilise jätkusuutlikkuse või keskkonna mõistes jätkusuutlikkuse ja säästlikkuse aste. Energia indeks näitab ühiskonna ja ühiskonna energiasüsteemi ökoloogilist jätkusuutlikkust ja efektiivsust. Indeks näitab, kui suur osa energia tootmisest ja kasutamisest tuleb materjalidest, mis ei suurenda süsteemi entroopiat (Odum 1971, 1983, 1996, 1998, 2000, Jørgensen *et al* 1995, Patten 1995).

Eksergia indeks ehk **eksergia määra indeks (Ex)** on energia lõpptarbimise (väljund) ja primaarenergia kasutuse (sisend) suhe või energia lõpptarbimise protsent kogu kasutatud primaarenergiast, seda samuti väga üldistatud mõttes. Määr on arvutatud järgmiselt:

$$Ex = FEC_{\Sigma} / PEC,$$

kus Ex on eksergia indeks, FEC_{Σ} energia lõpptarbimine kokku ja PEC primaarenergia kasutamine.

Efektiivsuse indeks või **efektiivsuse määra indeks (Ef)** on energia lõpptarbimise (väljund) ja primaarenergia kasutamise (koos imporditud energiaga) (sisend) suhe. Määr on arvutatud järgmiselt:

$$Ef = FEC_{\Sigma} / PEC_{I+E},$$

kus Ef on efektiivsuse indeks, FEC_{Σ} energia lõpptarbimine kokku ja PEC_{I+E} primaarenergia kasutamine, milles on arvesse võtnud imporditud elektrienergia ja soojus ning maha arvutatud eksporditud elektrienergia ja soojus.

Eksergia ja efektiivsus on energiasüsteemi efektiivsuse näitajad. Niisiis on eksergia indeks samal ajal ühiskonna energiasüsteemi energeetilise jätkusuutlikkuse ja efektiivsuse mõõt, mis näitab, kui suur osa energia sisendist läheb süsteemi lõplikku väljundisse, iseloomustades kogu süsteemi efektiivsust.

Artiklis ja uuringus on efektiivsus arvutatud kui tegeliku energiasüsteemi efektiivsus koos kõigi täpsustustega. Niisiis näitab efektiivsuse määra indeks otseselt seda, kui ratsionaalne piirkonna energiasüsteem on. Uuringu tulemused on kokkuvõtvalt esitatud joonistel 1–12 ja tabelites 1–8.

**Energeetilised
ressursid ning
energeetiline sisend
(primaarenergia
kasutamine) ja väljund
(energia
lõpptarbimine)**

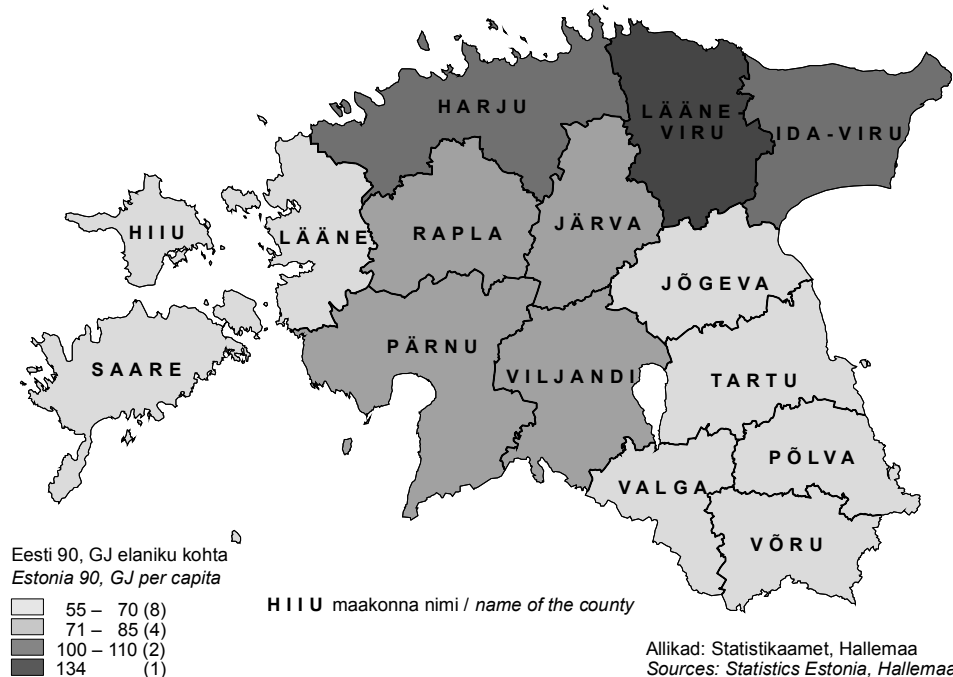
Eesti piirkondade, maakondade ja linnade energia kasutuse laad, jätkusuutlikkus ja säästlikkus on väga erinev.

Kirde-Eesti varustab oma põlevkivil baseeruva tootmisega elektrienergiaga kogu ülejäänud Eestit. Sellest tulenevalt on primaarenergia tarbimise PEC väärtus elaniku kohta Kirde-Eestis märkimisväärselt suurem kui teistes maakondades. Primaarenergia sisend ilma sekundaarsete energiavoogudeta ehk imporditud energiata (PEC_{I+E}) on kõigis maakondades peale Ida-Viru väiksem kui energia lõpptarbimine.

Kirde-Eesti ja Tallinn kasutavad taastuvenergiat ja taastuvaid energiaressursse väga piiratud ulatuses. Energia lõpptarbimise FEC väärtused näitavad energia lõpptarbimise olulist kontsentreerumist Eesti põhja- ja kirdeossa.

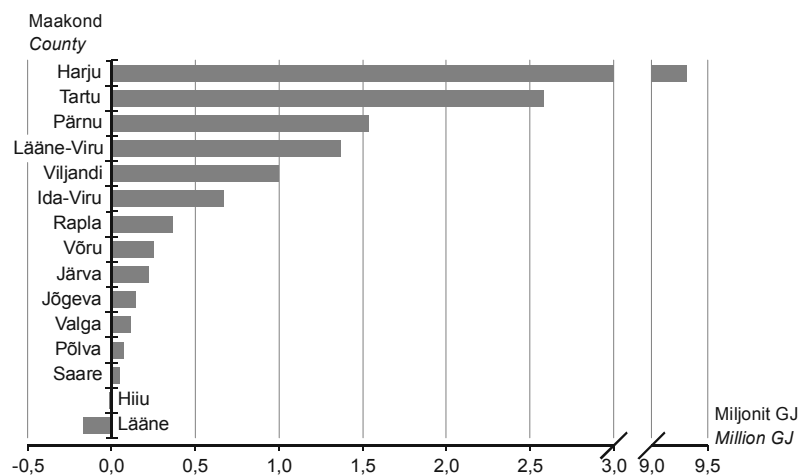
Kõiki eespool kirjeldatud aspekte arvestades ei saa Kirde- ja Põhja-Eestit säästlikuks ega jätkusuutlikuks pidada. Vastupidi — enamik maakondi väljaspool Põhja- ja Kirde-Eestit kasutavad energiat palju säästlikumalt ja jätkusuutlikumalt.

Joonis 1 **Energia lõpptarbimine (FEC) maakondades, 2004**
 Figure 1 *Final energy consumption (FEC) in counties, 2004*

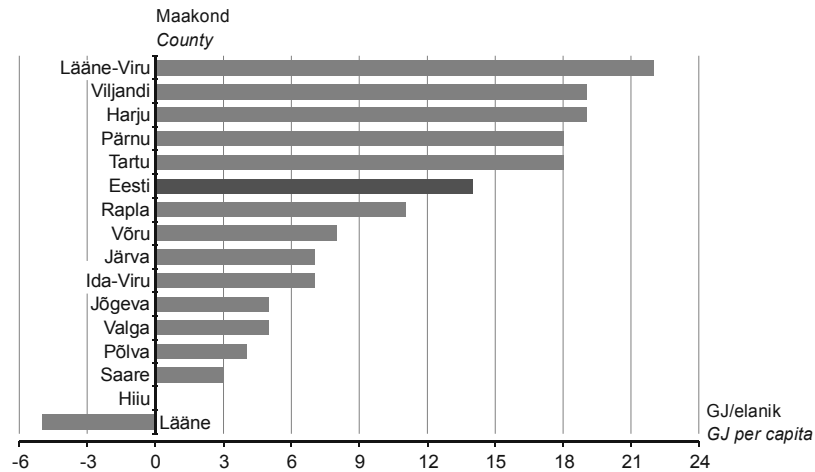
Joonis 1 esitab 2004. aasta energia lõpptarbimist elaniku kohta maakondades. Näeme ekstreemselt suurt energia lõpptarbimist Lääne-Viru maakonnas (134 GJ elaniku kohta), väga suur oli energia tarbimine ka Ida-Viru ja Harju maakonnas. Omaette grupi moodustavad energia lõpptarbimises Järva, Pärnu, Rapla ja Viljandi maakond — energia lõpptarbimine elaniku kohta jäi seal 2004. aastal vahemikku 73–83 GJ. Selgelt eristuvad Eesti lääne- ja idapoolsed maakonnad — neid võib nimetada energeetiliseks äärealaks, kus energiat tarbiti 2004. aastal oluliselt vähem kui mujal (69–56 GJ elaniku kohta). Energia lõpptarbimise muutust aastatel 2000–2004 kajastavad joonised 2 (mahuliselt) ja 3 (elaniku kohta).

Joonis 2 **Energia lõpptarbimise (FEC) muutus maakonna järgi, 2000–2004**
 Figure 2 *Changes in final energy consumption (FEC) by counties, 2000–2004*

Allikad: Statistikaamet, Hallemaa
 Sources: Statistics Estonia, Hallemaa

Joonis 3 **Energia lõpptarbimise muutus (FEC) maakonna järgi, 2000–2004**
 Figure 3 **Changes in final energy consumption (FEC) by counties, 2000–2004**

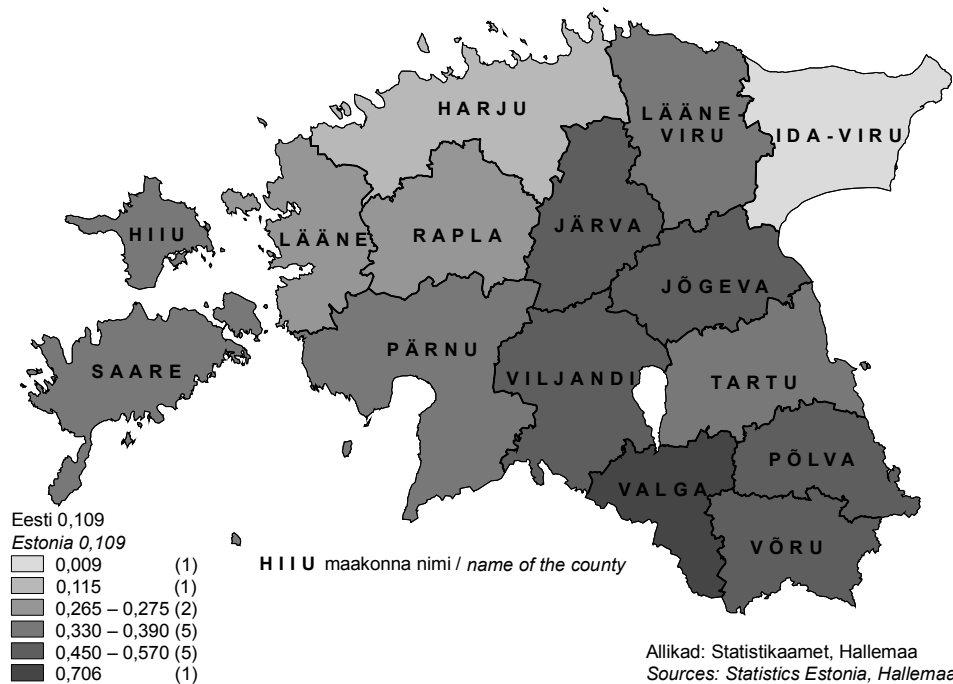

Allikad: Statistikaamet, Hallemaa
 Sources: Statistics Estonia, Hallemaa

Taastuenergia osatähtsus ja energiasüsteemi energia määr

Taastuenergiat kasutatakse üldiselt vähe, suhteliselt rohkem Eesti lõuna- ja keskosas. Siiski on puidu kasutamine katlamajades soojuse tootmiseks nii üksikutes linnades ja maakondades kui ka kogu Eestis viimasel kümnel aastal kasvanud. Kui võrrelda siin aga artikli analüüsiperioodi algus- ja lõpuaastat ehk siis aastaid 2000 ja 2004, selgub, et enamasti tehti need rekonstrueerimised ja muudatused ära enne 2000. aastat. Vaadeldaval perioodil toimus mahukam ümberorienteerumine taastuenergiadele vaid Lääne-Viru maakonnas (taastuenergia kasutuse kasv 1475 TJ ja 23 GJ/elaniku kohta ning energia määr kasv 0,1473), vähesel määral ka Järva maakonnas.

Joonis 4 **Energia indeks (Em) maakondades, 2004**
 Figure 4 **Energy index (Em) in counties, 2004**

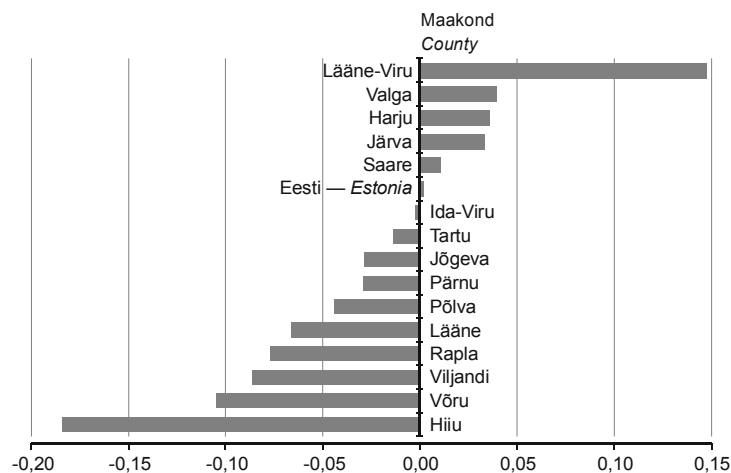

Allikad: Statistikaamet, Hallemaa
 Sources: Statistics Estonia, Hallemaa

Eesti energia indeks vaadeldaval perioodil oluliselt ei suurenenud (muutus +0,0020 ehk 0,2%) ning mitmes maakonnas see isegi vähenes (joonis 5). Et ka sellel perioodil kasvas primaarenergia kasutamine ja energia lõpptarbimine, peab tõdema, et see tuleb suuresti mittetaastuvate energiakandjate arvelt ega ole seega ei keskkonnasõbralik, ökoloogiliselt säästev ega pikas perspektiivis ka jätkusuutlik ja elujõuline. Eesti keskmine energia indeks Em (2000. aastal 0,107 ja 2004. aastal 0,109) on oluliselt väiksem kui enamikus maakondades (välja arvatud Ida-Viru). Erakordselt väike on see Tallinnas ja Harju maakonnas, kuigi on analüüsiperioodil märgatavalt tõusnud (Harju maakonnas kasv 0,0356 ning Tallinnas koguni 0,043).

Taastuenergia osatähtsus energiatarbes on suhteliselt suur ning energia indeks kõrgeim Valga, Viljandi, Võru, Jõgeva ja Järva maakonnas. Niisiis on rahvaarvu ja tööstuse ülimalt suure kontsentratsiooni piirkond Põhja- ja Kirde-Eesti, kaasa arvatud Tallinn, oma energia-kasutuselt ja energiasüsteemilt märkimisväärselt vähem keskkonda säästev ja jätkusuutlik kui ülejäänud osa riigist.

Joonis 5 **Energia indeksi (Em) muutus maakonna järgi, 2000–2004**
Figure 5 **Changes of energy index (Em) by counties, 2000–2004**

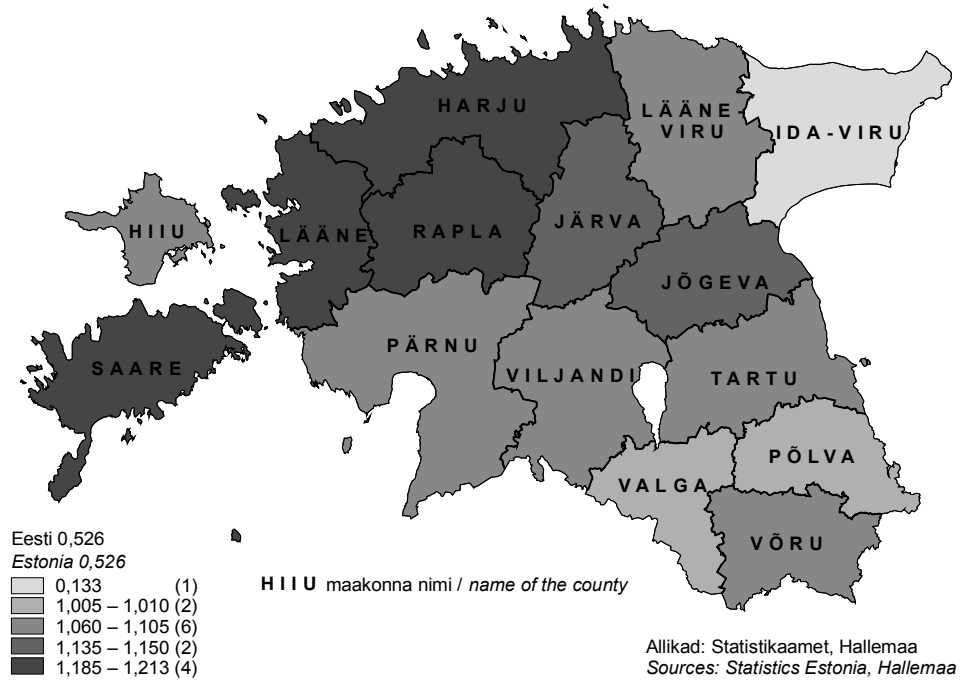
Allikad: Statistikaamet, Hallemaa
Sources: Statistics Estonia, Hallemaa

Energiasüsteemi efektiivsus ning eksergia ja efektiivsuse määr

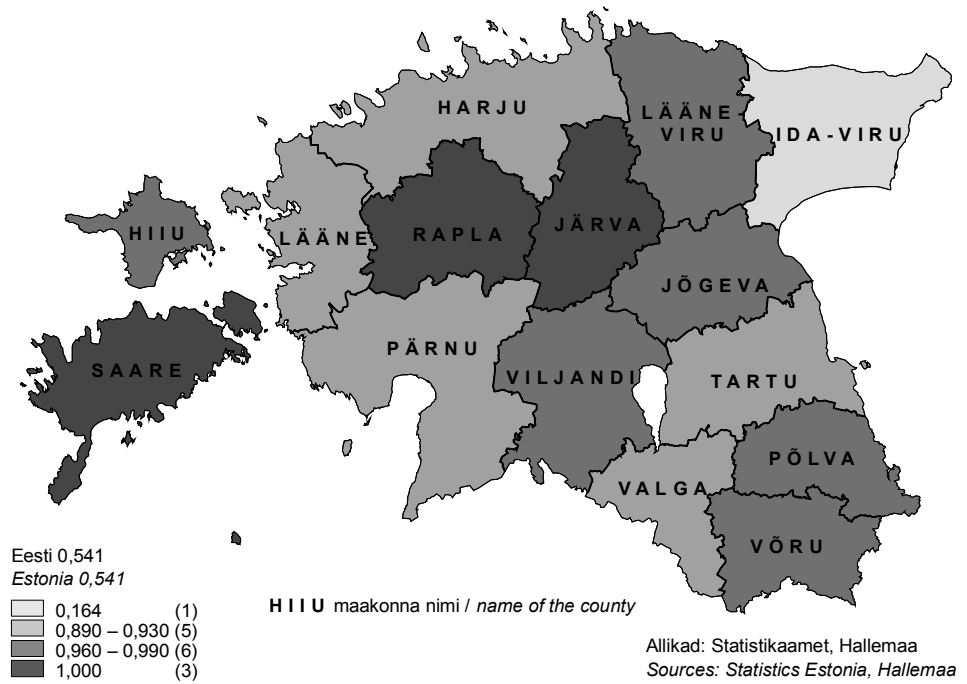
Selgelt eristub Ida-Viru maakond koos oma tööstuslike linnadega, mis toodab energiat ja töötab ülejäänud Eesti heaks. Suures plaanis on Ida-Viru maakonna tarbija kogu ülejäänud Eesti.

Primaarenergiast ära kasutatavat ja energia lõpptarbimisse jõudvat osa näitav eksergia määra indeks on kõrgeim Lääne, Harju, Rapla, Saare, Järva ja Jõgeva maakonnas. Kui arvestada ka energia (elektrienergia ja soojus) riigisest, maakondade vahel toimuvat importi ja eksporti, on energiat efektiivsemalt kasutavad maakonnad Saare, Rapla ja Järva, kus see näitaja on 1,0 ning on Saare ja Rapla maakonnas viimasel viiel aastal ka tõusnud. Kõrge on näitaja ning energiasüsteem efektiivne ka Viljandi, Jõgeva, Võru, Lääne-Viru, Põlva ja Hiiu maakonnas, kus efektiivsuse indeks kõigub 2004. aastal 0,988 ja 0,960 vahel. Ülimadal on eksergia näitaja Ida-Viru maakonnas (2000. aastal 0,149 ja 2004. aastal 0,133). Mõneti suurem on Ida-Virus siiski energiasüsteemi efektiivsus, kuid ka see on aastate võrdluses isegi vähenenud.

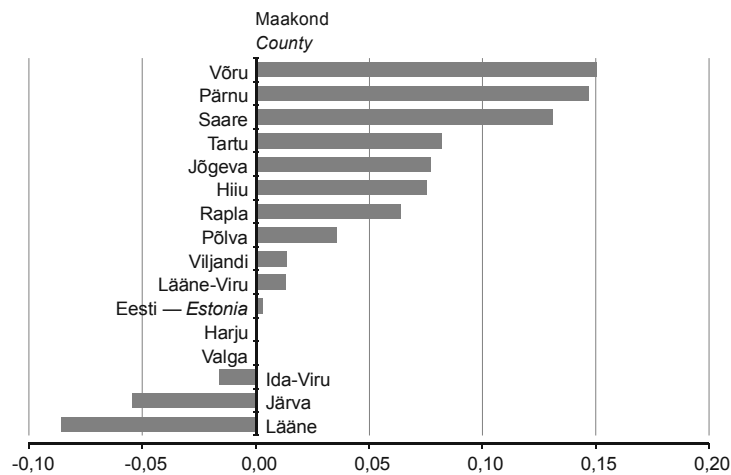
Joonis 6 **Eksergia indeks (Ex) maakondades, 2004**
 Figure 6 *Exergy index (Ex) in counties, 2004*

Joonis 7 **Effektiivsuse indeks (Ef) maakondades, 2004**
 Figure 7 *Efficiency index (Ef) in counties, 2004*

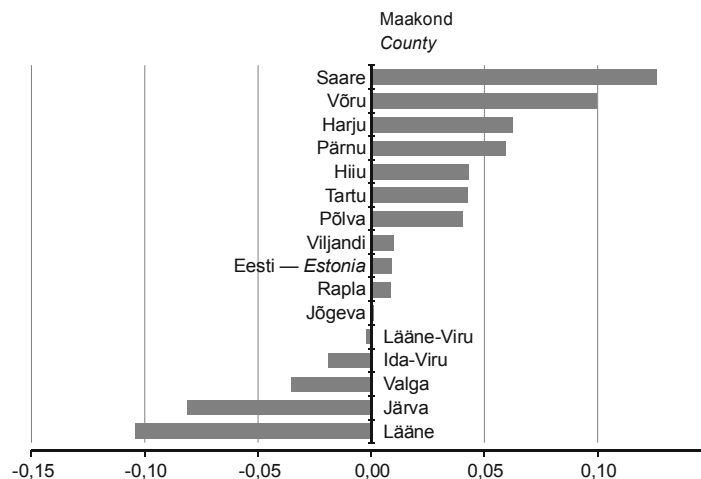
Joonis 8 **Eksergia indeksi muutus maakonna järgi, 2000–2004**
 Figure 8 **Changes of exergy index (Ex) by counties, 2000–2004**

Allikad: Statistikaamet, Hallemaa
 Sources: Statistics Estonia, Hallemaa

Kogu Eestis on aastate 2000 ja 2004 võrdluses eksergia ja efektiivsuse näitajad enamikus maakondades mõnevõrra tõusnud. See näitab, et energiakasutus on intensiivistunud ning samas on energiasüsteem sellise energiakasutuse laienemise olukorras siiski ökonoomsemaks ja efektiivsemaks muutunud. See muutus ei ole aga kahjuks eriti suur — Eesti eksergia määra indeks oli 2000. aastal 0,523 ja 2004. aastal 0,526 (muutus seega +0,003) ning efektiivsuse indeks vastavalt 0,532 ja 0,541 (muutus +0,009). Samas langes analüüsitaval perioodil eksergia määr Lääne, Järva ja Ida-Viru maakonnas ning efektiivsus Lääne, Järva, Valga, Ida-Viru ja Lääne-Viru maakonnas.

Joonis 9 **Efektiivsuse indeksi (Ef) muutus maakonna järgi, 2000–2004**
 Figure 9 **Changes of efficiency index (Ef) by counties, 2000–2004**

Allikad: Statistikaamet, Hallemaa
 Sources: Statistics Estonia, Hallemaa

Võrreldes Ida-Viru maakonda ülejäänud Eestiga, areneb hüdro- ja tuuleelektrienergia tootmine suhteliselt vägagi aeglaselt just väljaspool Kirde-Eesti peamist energiatootmise piirkonda. Samas on olemas kava rajada elektri ja soojuste koostootmisjaamu mitmes linnas, orienteerituna nii biomassi kui ka muude energiakandjate kasutamisele. Autor loodab väga, et eeskätt mõne teadlase välja pakutud ideede rajada mitu väiksemat aatomielektriijaama hajutatuna üle Eesti saab osaks au mitte kunagi realiseeruda.

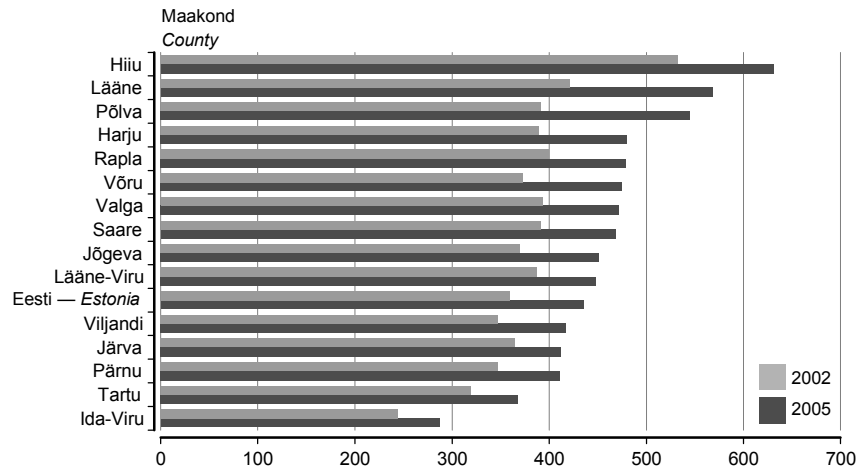
Autotransport ja selle dünaamika Eesti piirkondades

Autotransport on suuremaid energia kasutajaid ja samal ajal väheefektiivne. Autode üldarv ja indeks I_{car} on viimasel kümnendil kasvanud ja seda eriti suuremates linnades.

Autode arv on aasta-aastalt kasvanud, kuid autobensiini kasutus on jäänud viimasel 15 aastal suhteliselt konstantseks. Samal ajal on diislikütuse (koos kerge kütteõliga) kasutamine mõnevõrra suurenenud. Need on igati positiivsed trendid, mis näitavad, et uued autod on efektiivsemad ja keskkonnasäästlikumad. Sarnane on olukord ka Eesti piirkondades, maakondades ja linnades. Ometi on autode indeksi I_{car} väärtuse piirkondlikud erinevused märkimisväärsed ja ilmekad. Suurlinnade ja teiste linnade teed ja tänavad ning teedevõrk vajab arendamist ning ühistranspordi kasutamine peab kasvama eesmärgiga muuta linnatransport efektiivsemaks ja keskkonnakaitseliselt jätkusuutlikumaks.

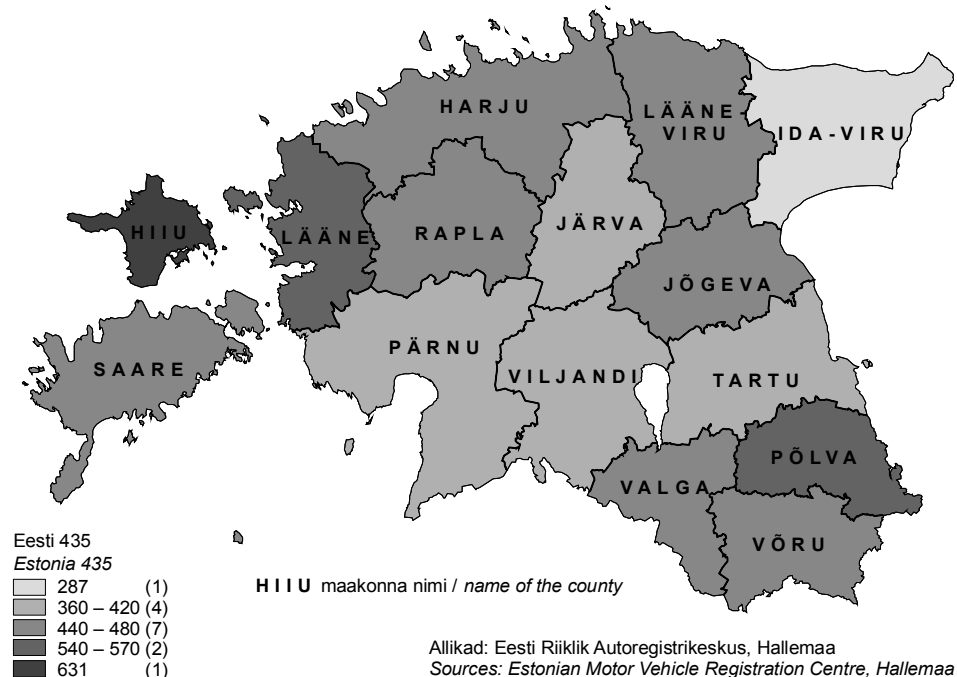
Joonis 10 Autosid 1000 elaniku kohta maakonna järgi, 2002–2005

Figure 10 Cars per 1,000 inhabitants by counties, 2002–2005

Joonis 11 Autosid 1000 elaniku kohta maakondades, 31.12.2005

Figure 11 Cars per 1,000 inhabitants in counties, 31.12.2005

Eesti energiasüsteemi perspektiive

Eestis on kütuse-, elektri- ja energiamajanduse strateegilise arengu dokumendid ja pikaajalised arengukavad heaks kiitnud Vabariigi Valitsus ja Riigikogu (Kütuse- ja energiamajanduse pikaajaline riiklik arengukava aastani 2015; Eesti elektrimajanduse arengukava 2005–2015). Neid täiendatakse ja täiustatakse pidevalt. Ühise energiapoliitika vastuvõtmine ja Euroopa Liidu perspektiivsete arengusuundade kavandamine on arutelu all ka Euroopa Liidus (*Doing more with less ...*).

Perspektiivsemad energiatootmise valdkondi on Eesti jaoks lähitulevikus biomassi energeetika (energiametsad, raps, teravili, põhk, sõnnik jms) ja biogaasi ärakasutamine. Lähituleviku põllumajanduses on selles valdkonnas ja valdkonnal kindlasti suur ja arvestatav potentsiaal. 2005. aastal oli enam kui 380 000 ha põllumajandusmaad tinglikult tootmisest väljas (2004. aastal deklareeritud 1 219 780 ha (põllumassiivide register) oli 2005. aastal põllumajandustoetustega kaetud vaid 837 098 ha (põllumajandustoetuste register)). Sellistel aladel on võimalik toota vähemalt 47 000 TJ lisaenergiat, mis hõlmab 41,8% kogu 2004. aasta energia lõpptarbimisest. Samas on ka märgalad väljakutsuv võimalus säästvaks arenguks ja ka energiatootmiseks (Mander *et al* 2001).

Uues Eesti maaelu arengu strateegias (Eesti maaelu arengu strateegia 2007–2013) on taastuenergia tootmine arvatud prioriteetide hulka ja üheks sel perioodil toetatavaks valdkonnaks. Samal ajal toetab see uute töökohtade loomist maapiirkondades. Aastaks 2020 on kõigi abinõude koosmõjul võimalik suurendada taastuenergia hulka Eesti energiabilansis kuni 25%-ni (siiski väga optimistlik prognoos). Aatomienergeetika võib samuti anda ligikaudu 25% energiatarbest. Sellised arengud vähendavad fossiilsete kütuste osatähtsust energiabilansis kuni 25–50%. Tänu sellistele olulistele sammudele suurenevad energia, eksergia ja efektiivsuse näitajad oluliselt. Lõpptulemusena avaldub see Eesti energiasüsteemi ökoloogilise ja energeetilise jätkusuutlikkuse kasvus ja paranemises.

Kokkuvõte

- Eestis on energia efektiivne kasutamine olnud avalike arutelude ja debattide keskmes alates ajast, mil riik taastas 1991. aastal iseseisvuse.
- Eesti maakondade ja piirkondade energiakasutuse laad, jätkusuutlikkus ja säästlikkus on väga erinev.
- Energia lõpptarbimine on kontsentreerunud Eesti põhja- ja kirdeossa. Maakondade võrdluses eristub ekstreemselt suure energia lõpptarbimisega Lääne-Viru maakond.
- Taastuenergiat kasutatakse üsna vähe, suhteliselt rohkem Lõuna- ja Kesk-Eestis. Puidu kasutamine katlamajades soojuse tootmiseks on nii maakondades kui ka kogu Eestis viimastel aastatel suurenenud. Eeskätt on see toimunud maakonna-keskustes ja suuremates linnades.
- Energia indeks ei ole Eestis vaadeldaval perioodil oluliselt suurenenud, mitmes maakonnas on see hoopis vähenenud. Nii primaarenergia kasutamise kui ka energia lõpptarbimise arvestatav kasv tuleb valdavalt mittetaastuvate energia-kandjate arvelt ning ei ole seega ei keskkonnasõbralik ja ökoloogiliselt säästev ega pikas perspektiivis ka jätkusuutlik ja elujõuline.
- Eksergia näitajate järgi eristub selgelt Ida-Viru maakond, mis toodab energiat ja töötab ülejäänud Eesti heaks. Suur osa ülejäänud riigist tarbib Kirde-Eesti põlevkiviregioonis toodetud elektrienergiat. Primaarenergiast ära kasutatavat ja energia lõpptarbimisse jõudvat osa näitav eksergia määr on kõrgeim Lääne, Harju, Rapla, Saare, Järva ja Jõgeva maakonnas.
- Kõige efektiivsemalt kasutavad energiat Saare, Rapla ja Järva maakond.
- Suuremaid energia kasutajaid ja samal ajal väheefektiivne energiatarbija on autotransport, seda eriti suuremates linnades.
- Põhja- ja Kirde-Eestit ei saa pidada jätkusuutlikuks ja säästlikuks energia kasutajaks. Enamik teisi maakondi suudavad näidata palju säästlikumat ja jätkusuutlikumat energiapoliitikat.
- Ühtse energiapoliitika ja arengukavade edasiarendamine on arutelu all ja kavandamisel nii Eestis kui ka Euroopa Liidus.

**Tabelid
Tables**
Tabel 1 Energia tarbimine NUTS 3 piirkonna järgi, 2000, 2004
Table 1 Energy consumption by NUTS 3 regions, 2000, 2004

(gigadžauli — gigajoules)

	Primaarenergia tarbimine (alg), PEC		Primaarenergia tarbimine koos imporditud energiaga, PEC _{I+E}		Taastuvenergia tarbimine, REC		Energia lõpptarbimine, FEC		
	Primary energy consumption, PEC		Primary energy consumption with imported energy, PEC _{I+E}		Renewable energy consumption, REC		Final energy consumption, FEC		
	2000	2004	2000	2004	2000	2004	2000	2004	
Eesti	197 747 404	229 982 558	194 403 843	223 539 008	21 120 518	25 012 977	103 373 235	120 895 490	Estonia
Põhja-Eesti	36 244 532	44 024 770	51 107 834	57 841 627	2 877 397	5 064 484	43 223 297	52 539 915	Northern Estonia
Kirde-Eesti	120 839 133	140 576 962	98 189 629	113 640 801	1 316 087	1 220 349	18 015 105	18 685 831	Northeastern Estonia
Lõuna-Eesti	19 205 709	21 907 207	21 017 154	24 724 402	9 635 686	10 073 060	19 311 764	23 482 987	Southern Estonia
Lääne-Eesti	9 895 876	10 248 825	11 167 814	12 200 011	3 710 849	3 478 867	9 898 877	11 306 402	Western Estonia
Kesk-Eesti	11 562 153	13 224 793	12 921 412	15 132 166	3 580 500	5 176 216	12 924 193	14 880 355	Central Estonia

 Allikas: Statistikaamet, Hallemaa
 Source: Statistics Estonia, Hallemaa

Tabel 2 Energia tarbimine NUTS 3 piirkonna järgi, 2000, 2004
Table 2 Energy consumption by NUTS 3 regions, 2000, 2004

(gigadžauli elaniku kohta — gigajoules per capita)

	Primaarenergia tarbimine (alg), PEC		Primaarenergia tarbimine koos imporditud energiaga, PEC _{I+E}		Taastuvenergia tarbimine, REC		Energia lõpptarbimine, FEC		
	Primary energy consumption, PEC		Primary energy consumption with imported energy, PEC _{I+E}		Renewable energy consumption, REC		Final energy consumption, FEC		
	2000	2004	2000	2004	2000	2004	2000	2004	
Eesti	144	170	142	166	15	19	75	90	Estonia
Põhja-Eesti	69	84	97	111	5	10	82	101	Northern Estonia
Kirde-Eesti	673	807	547	652	7	7	100	107	Northeastern Estonia
Lõuna-Eesti	54	63	59	71	27	29	55	67	Southern Estonia
Lääne-Eesti	60	63	67	75	22	21	60	69	Western Estonia
Kesk-Eesti	80	93	90	107	25	36	90	105	Central Estonia

 Allikas: Statistikaamet, Hallemaa
 Source: Statistics Estonia, Hallemaa

Tabel 3 Energia, eksergia ja efektiivsuse indeks NUTS 3 piirkonna järgi, 2000, 2004
Table 3 Energy, exergy and efficiency index by NUTS 3 regions, 2000, 2004

	Energia indeks, Em		Eksergia indeks, Ex		Efektiivsuse indeks, Ef		
	Energy index, Em		Exergy index, Ex		Efficiency index, Ef		
	2000	2004	2000	2004	2000	2004	
Eesti	0,107	0,109	0,523	0,526	0,532	0,541	Estonia
Põhja-Eesti	0,079	0,115	1,193	1,193	0,846	0,908	Northern Estonia
Kirde-Eesti	0,011	0,009	0,149	0,133	0,183	0,164	Northeastern Estonia
Lõuna-Eesti	0,502	0,460	1,006	1,072	0,919	0,950	Southern Estonia
Lääne-Eesti	0,375	0,339	1,000	1,103	0,886	0,927	Western Estonia
Kesk-Eesti	0,310	0,391	1,118	1,125	1,000	0,983	Central Estonia

 Allikas: Statistikaamet, Hallemaa
 Source: Statistics Estonia, Hallemaa

Tabel 4 Energia tarbimine maakonna järgi, 2000, 2004

Table 4 Energy consumption by counties, 2000, 2004

(gigadžauli — gigajoules)

Maakond County	Primaarenergia tarbimine (alg), PEC Primary energy consumption, PEC		Primaarenergia tarbimine koos imporditud energiaga, PEC _{+E-} Primary energy consumption with imported energy, PEC _{+E-}		Taastuenergia tarbimine, REC Renewable energy consumption, REC		Energia lõpptarbimine, FEC Final energy consumption, FEC	
	2000	2004	2000	2004	2000	2004	2000	2004
Eesti — Estonia	197 747 404	229 982 558	194 403 843	223 539 008	21 120 518	25 012 977	103 373 235	120 895 490
Harju	36 244 532	44 024 770	51 107 834	57 841 627	2 877 397	5 064 484	43 223 297	52 539 915
Hiiu	596 680	542 307	642 267	600 123	329 807	199 904	588 987	576 098
Ida-Viru	120 839 133	140 576 962	98 189 629	113 640 801	1 316 087	1 220 349	18 015 105	18 685 831
Jõgeva	2 174 730	2 155 391	2 338 170	2 483 031	1 210 875	1 138 321	2 307 023	2 452 484
Järva	2 440 505	2 751 014	2 710 851	3 154 253	1 153 643	1 391 626	2 930 027	3 153 502
Lääne	1 351 634	1 310 686	1 741 006	1 757 936	457 057	356 311	1 755 861	1 590 138
Lääne-Viru	6 945 006	8 108 322	7 759 412	9 187 069	1 676 644	3 151 898	7 539 006	8 907 068
Põlva	1 984 656	1 988 663	2 094 384	2 083 340	991 780	905 772	1 933 466	2 007 714
Pärnu	5 908 734	6 538 752	6 455 589	7 742 793	2 199 270	2 242 580	5 396 088	6 931 498
Rapla	2 176 642	2 365 457	2 451 149	2 790 844	750 212	632 692	2 455 160	2 819 786
Saare	2 038 828	1 857 080	2 328 952	2 099 158	724 715	680 072	2 157 940	2 208 668
Tartu	7 741 070	9 560 641	8 624 031	11 006 851	2 668 830	3 161 825	7 644 089	10 223 031
Valga	1 977 267	2 092 034	2 142 475	2 357 447	1 318 017	1 477 312	1 989 792	2 106 546
Viljandi	2 902 599	3 783 986	3 197 184	4 177 149	1 900 000	2 150 911	3 127 191	4 127 623
Võru	2 425 387	2 326 493	2 620 910	2 616 584	1 546 184	1 238 919	2 310 203	2 565 589

Allikas: Statistikaamet, Hallemaa

Source: Statistics Estonia, Hallemaa

Tabel 5 Energia tarbimine maakonna järgi, 2000, 2004 (GJ)

Table 5 Energy consumption by counties, 2000, 2004 (GJ)

(gigadžauli elaniku kohta — gigajoules per capita)

Maakond County	Primaarenergia tarbimine (alg), PEC Primary energy consumption, PEC		Primaarenergia tarbimine koos imporditud energiaga, PEC _{+E-} Primary energy consumption with imported energy, PEC _{+E-}		Taastuenergia tarbimine, REC Renewable energy consumption, REC		Energia lõpptarbimine, FEC Final energy consumption, FEC	
	2000	2004	2000	2004	2000	2004	2000	2004
Eesti — Estonia	144	170	142	166	15	19	75	90
Harju	69	84	97	111	5	10	82	101
Hiiu	57	53	61	58	32	19	56	56
Ida-Viru	673	807	547	652	7	7	100	107
Jõgeva	57	57	61	66	32	30	60	65
Järva	63	72	70	83	30	36	76	83
Lääne	47	47	61	63	16	13	61	57
Lääne-Viru	102	122	115	138	25	47	111	134
Põlva	61	62	64	65	30	28	59	63
Pärnu	65	73	71	87	24	25	59	77
Rapla	58	64	65	75	20	17	65	76
Saare	57	53	65	59	20	19	60	63
Tartu	52	64	58	74	18	21	51	69
Valga	55	60	60	67	37	42	56	60
Viljandi	50	67	55	74	33	38	54	73
Võru	61	60	66	67	39	32	58	66

Allikas: Statistikaamet, Hallemaa

Source: Statistics Estonia, Hallemaa

Tabel 6 **Energia, eksergia ja efektiivsuse indeks maakonna järgi, 2000, 2004**
 Tabel 6 *Energy, exergy and efficiency index by counties, 2000, 2004*

Maakond County	Energia indeks, Em <i>Energy index, Em</i>		Eksergia indeks, Ex <i>Exergy index, Ex</i>		Efektiivsuse indeks, Ef <i>Efficiency index, Ef</i>	
	2000	2004	2000	2004	2000	2004
Eesti — Estonia	0,107	0,109	0,523	0,526	0,532	0,541
Harju	0,079	0,115	1,193	1,193	0,846	0,908
Hiiu	0,553	0,369	0,987	1,062	0,917	0,960
Ida-Viru	0,011	0,009	0,149	0,133	0,183	0,164
Jõgeva	0,557	0,528	1,061	1,138	0,987	0,988
Järva	0,473	0,506	1,201	1,146	1,081	1,000
Lääne	0,338	0,272	1,299	1,213	1,009	0,905
Lääne-Viru	0,241	0,389	1,086	1,099	0,972	0,970
Põlva	0,500	0,455	0,974	1,010	0,923	0,964
Pärnu	0,372	0,343	0,913	1,060	0,836	0,895
Rapla	0,345	0,267	1,128	1,192	1,002	1,010
Saare	0,355	0,366	1,058	1,189	0,927	1,052
Tartu	0,345	0,331	0,987	1,069	0,886	0,929
Valga	0,667	0,706	1,006	1,007	0,929	0,894
Viljandi	0,655	0,568	1,077	1,091	0,978	0,988
Võru	0,638	0,533	0,953	1,103	0,881	0,981

Allikas: Statistikaamet, Hallemaa
 Source: Statistics Estonia, Hallemaa

Table 7 **Autobensiini ning kerge kütteõli ja diislikütuse tarbimine, 1991–2005**
 Table 7 *Consumption of motor gasoline, light fuel oil and diesel, 1991–2005*
 (tuhat tonni — thousand tons)

	Kerge kütteõli ja diislikütus <i>Light fuel oil and diesel</i>	Autobensiin <i>Motor gasoline</i>
1991	635	463
1992	369	228
1993	394	235
1994	362	286
1995	335	247
1996	373	280
1997	378	305
1998	408	294
1999	399	284
2000	408	306
2001	447	335
2002	521	311
2003	548	306
2004	559	288
2005	578	290

Allikas: Statistikaamet
 Source: Statistics Estonia

Tabel 8 **Autosid 1000 elaniku kohta, 2002–2005, 31. detsember**
 Table 8 **Cars per 1,000 inhabitants, 2000–2005, 31 December**

	2002	2003	2004	2005
Eesti — Estonia	359	387	417	435
NUTS 3 piirkonnad — NUTS 3 regions				
Põhja-Eesti — Northern Estonia	480	450	420	389
Kirde-Eesti — Northeastern Estonia	287	280	260	244
Kesk-Eesti — Central Estonia	446	444	414	384
Lääne-Eesti — Western Estonia	464	452	415	381
Lõuna-Eesti — Southern Estonia	423	410	377	349
Maakonnad — Counties				
Harju	389	420	450	480
Hiiu	533	584	632	631
Ida-Viru	244	260	280	287
Jõgeva	370	399	435	451
Järva	365	396	424	412
Lääne	421	474	543	568
Lääne-Viru	387	410	436	448
Põlva	391	445	505	545
Pärnu	347	372	399	411
Rapla	400	442	478	479
Saare	391	428	464	468
Tartu	319	340	363	368
Valga	393	417	454	472
Viljandi	347	373	405	417
Võru	373	411	453	475
Maakonnakeskused ning Narva ja Kohtla-Järve linn — County centres and Narva and Kohtla-Järve cities				
Tallinn	404	443	476	514
Kärdla	376	444	497	521
Jõhvi	354	379	404	422
Jõgeva	419	428	446	438
Paide	344	365	383	386
Haapsalu	438	521	623	672
Rakvere	461	476	498	492
Põlva	442	490	551	592
Pärnu	343	360	377	383
Rapla	438	463	488	474
Kuressaare	384	413	438	442
Tartu	301	322	340	342
Valga	401	433	467	484
Viljandi	353	374	401	417
Võru	403	436	467	487

Allikas: Autoregistrikeskus, Hallemaa

Source: Estonian Motor Vehicle Registration Centre, Hallemaa

Kirjandus Bibliography

Bastianoni, S., Marcettini, N. 1997. *Energy/exergy ratio as a measure of the level of organization of systems. Ecological Modelling*, 99, pp. 33–40.

Bastianoni, S., Marcettini, N., Panzieri, M., Tiezzi, E. 2001. *Sustainability assessment of a farm in the Chianti area (Italy). Journal of Cleaner Production*, 9, pp. 365–373.

Brown, M. T., Herendeen, R. A. 1996. *Embodied energy analysis and EMERGY analysis: a comparative view. Ecological Economics*, 19, pp. 219–235.

Denafas, G., Revoldas, V., Zaliauskiene, A., Bendere, R., Kudrenickis, I., Mander, Ü., Oja, T., Sergeeva, L., Esipenko, A. 2002. *Environmental consequences of the use of biomass and combustible wastes in the Baltic region. Latvian Journal of Physics and Technical Sciences*, 2, pp. 24–44.

Doing more with less. Green Paper on energy efficiency; European Commission, Directorate General for Energy and Transport, 2005.

www.europa.eu.int/comm/energy/efficiency/doc/2005_06_green_paper_book_engl.pdf

Eesti elektrimajanduse arengukava 2005–2015. Kinnitatud Vabariigi Valitsuse 3. jaanuari 2006 korraldusega nr 5. Tallinn, RTL, 18.01.2006, 7, 134, eRT.

- Eesti maaelu arengu strateegia 2007–2013. Vabariigi Valitsuses heaks kiidetud 13.07.2006. Põllumajandusministeerium: Tallinn, juuli 2006, 34 lk + lisa, 53 lk. www.agri.ee/mas.
- Eesti statistika aastaraamat. *Statistical Yearbook of Estonia*. 1991–2004. Statistikaamet: Tallinn, 1991–2004.
- Energiabilanss. *Energy Balance*. 1991–2004. Aastakogumik. Statistikaamet: Tallinn, 1992–2005.
- Estersväg, I. S. 2001. *Society exergy analysis: a comparison of different societies*. *Energy*, 26, pp. 253–270.
- Estersväg, I. S., Melnik, M. 2000. *Exergy analysis of the Norwegian society*. *Energy*, 25, pp. 957–973.
- Hallemaa H. 1996. Regionaalne areng ja arengupoliitika Eestis ja Euroopa Liidus. — Eesti majanduspoliitika Euroopa Liidus, Tallinna Tehnikaülikool; Tartu Ülikool, lk 42–62.
- Hallemaa, H., Vitsur, H., Oja, T., Mander, Ü. 2006. *The sustainability of energy use in Estonian settlements and regions*. In: Mander, Ü., Brebbia, C. A. and Tiezzi, E. (Eds.) *The Sustainable City IV. Urban Regeneration and Sustainability*. WIT Press, Southampton, Boston, pp. 509–520.
- Huang, S.-L., Lai, H.-Y., Lee, C.-L. 2001. *Energy hierarchy and urban landscape system*. *Landscape and Urban Planning*, 53, pp. 145–161.
- Jørgensen, S. E., Nielsen, S. N., Mejer, H. 1995. *Energy, environ, exergy and ecological modelling*. *Ecological Modelling*, 77, pp. 99–109.
- Kull, A., Post, R., Selg, V. 1999. *Conclusions on Renewable Energy Resources, Their Potential and Economic Efficiency. Possible Energy Sector Trends in Estonia, Context of Climate Change*, Tallinn, pp. 105–127.
- Kütuse- ja energiamajanduse pikaajaline riiklik arengukava aastani 2015. Kinnitatud Riigikogu 15. detsembri 2004. a otsusega, RTI, 23.12.2004, 88, 601, eRT; Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: Tallinn, www.mkm.ee.
- Kütuse tarbimine maakonna järgi 1991–2004. Regionaalarengu andmebaas, majandus, energeetika; Statistikaamet: Tallinn. [www.stat.ee](http://pub.stat.ee), <http://pub.stat.ee>.
- Mander, Ü., Oja, T., Hallemaa, H., Kull, A., Bendere, R., Kudrenickis, I., Sergeeva, L., Denafas, G. 2003. *Environmental pollution analysis of energy production and consumption in the Baltic region*. Tiezzi, E., Brebbia, C.A. & Uso, J.L., (eds). *Ecosystems and Sustainable Development IV*, WIT Press: Southampton and Boston, pp. 835–845.
- Mander, Ü., Strandberg, M., Muring, T., Remm, K. 2001. *Wetlands as an essential basis for sustainable development: the Estonian case*. Villacampa, Y., Brebbia, C.A. & Uso, J.-L., (eds). *Ecosystems and Sustainable Development III*, WIT Press: Southampton and Boston, pp. 459–467.
- Martin, J. F. 2002. *Emergy valuation of diversions of river water to marshes in the Mississippi River Delta*. *Ecological Engineering*, 18, pp. 265–286.
- Odum, H. T. 1971. *Environment, Power and Society*. Wiley-Interscience: New York, 331 pp.
- Odum, H. T. 1983. *System Ecology*. John Wiley: New York, NY, 644 pp.
- Odum, H. T. 1996. *Environmental accounting, emergy and decision making*. John Wiley: New York.
- Odum, H. T. 1998. *Self-organization, transformity, and information*. *Science*, 242, pp. 1132–1139.
- Odum, H. T. 2000. *Emergy evaluation of an OTEC electrical power system*. *Energy*, 25, pp. 389–393.
- Patten, B. C. 1995. *Network integration of ecological extremal principles: exergy, emergy, power, ascendancy and indirect effects*. *Ecological Modelling*, 79, pp. 75–84.
- Põllumajandustoetuste register; Eesti Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet: Tartu. www.pria.ee, <http://eng.pria.ee>.
- Põllumassiivide register; Eesti Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet: Tartu. www.pria.ee, <http://eng.pria.ee>.
- Tiezzi, E., Bastianoni, S., Marchettini, N. 1996. *Environmental cost and steady state: the problem of adiabaticity in the emergy value*. *Ecological Modelling*, 90, pp. 33–37.
- Zhou, J., Ma, S., Hinman, G. W. 1996. *Ecological exergy analysis: a new method for ecological energetics research*. *Ecological Modelling*, 84, pp. 291–303.

SUSTAINABILITY AND ECONOMY OF ENERGY USE AND ITS REGIONAL PECULIARITIES

Helmut Hallemaa

Institute of Geography, University of Tartu

Introduction

Energy use, sustainability, and economic use thereof are the most essential questions for economic development of each country. The effective use of energy has also been the focus of public debates in Estonia since the restoration of independence in 1991.

Estonia has a relatively extensive supply of energy resources. Oil shale (*kukersite*) is the main local primary energy source in Estonia (58% of the total). It is mainly used to produce electricity (96%). Oil shale is the second largest resource in heat production (22%) after imported natural gas (26%). However, it accounts for only 7% of final consumption, being outstripped by imported engine fuel (54%) and wood (22%) (Energiabilanss. Energy Balance 1991–2004).

This article analyses the sustainability and economy in Estonia and its regional peculiarities and presents the results of the applied researches carried out in 2004–2006. The aims and objectives of this study were:

- to analyse energy use, the sustainability of Estonian energy system and its characteristics and developments;
- to analyse the regional differences in energy use and in energy system in Estonia and between the internal regions and cities of Estonia;
- to characterize the tendencies and point out measures for the development of sustainable and effective energy use in each sector of society in Estonia;
- to perform emergy and exergy analyses of society in the cities and other development units;
- to describe regional differences, characterize the tendencies and point out measures to make car transport more efficient;
- to study, describe and outline ideas for the development of the energy system of Estonia on different levels.

Theoretical approaches and bases of the theme

Emergy and emergy analyses are complementary methods in ecological energetics. By definition, **emergy** is the solar energy directly and indirectly required to generate a flow or storage. **Exergy** measures the maximum work, which is possible to obtain from the system with the help of energetic input, or in other words, how big amount of the input energy reaches to the ultimate consumption from a system when it moves towards the thermodynamic equilibrium with a reference state (Bastianoni and Marcentini 1997). The concepts of emergy and exergy have been developed by many outstanding scientists, e.g. H.T. Odum (1971, 1983, 1996, 1998, 2000), S. E Jørgensen (Jørgensen et al 1995), B. C. Patten (1995), M. T. Brown and R. A. Herendeen (1996), E. Tiezzi (Tiezzi et al 1996), J. Zhou (Zhou et al 1996), etc. This concept has been used for several practical reasons and applications (Odum 2000, Martin 2002, Bastianoni et al 2001). I. S. Estersväg and M. Melnik (2000) have performed an exergy analysis of Norwegian society, Estersväg (2000) has compared different societies and countries based on society exergy analyses. Energy hierarchy analyses and energetic zonation as performed by S.-L. Huang in Taipei, Taiwan, (Huang et al 2001), can be very interesting and promising also elsewhere.

The Republic of Estonia is a relatively small country by its population and area. Estonia is also a young country — the process of rebuilding and developing Estonia's economy, institutional structure and society has been taking place only for fifteen years.

The territorial objects of regional development and development policy in Estonia are all units of the Estonian administrative system (Hallemaa 1996). At the beginning of 2006 there were 15 counties and 227 local administration units, including 33 towns and cities and 194 rural municipalities. The statistical classification NUTS 3 regions are also considered development regions (Eesti statistika aastaraamat. Statistical Yearbook of Estonia 1991–2004).

In the previously mentioned research the analyses of Estonian emergy and exergy were practised in the regions of Estonia, counties and in energetically more important bigger cities.

The concepts of emergy and exergy were used in simplified terms and particularly in applied context.

Resultant from the orientation of the collection, the article concentrates particularly to the level of county. The main analysis of the article is based on the year 2004, which is compared to the year 2000.

For better understanding: methodology and data

For this study basic data from Statistics Estonia, Ministry of Economic Affairs and Communications of Estonia, the Estonian Motor Vehicle Registration Centre, Estonian Agricultural Registers and Information Board (ARIB) and the data of local governments were used. Some basic data for research and overall calculations were picked up from the publications of Statistics Estonia (Energiabilanss. Energy Balance 1991–2004, Eesti statistika aastaraamat. Statistical Yearbook of Estonia 1991–2004) and from public databases (consumption of fuels by counties 1991–2004). The regional data about the production and consumption of energy and fuel were taken from statistical accounting forms "Energy and Fuel". The data for the agricultural land has been obtained from the field register of PRIA and for the supported fields from the register of agricultural support. The results of previous studies on this topic by the Institute of Geography of the University of Tartu (Hallemaa 1996, Hallemaa et al 2006, Denafas et al 2002, Kull et al 1999, Mander et al 2001, 2003) and the Faculty of Power Engineering of Tallinn University of Technology have been used.

In the interest of objectivity it is important to mention that receiving the regional data of this sphere is complicated. Due to the peculiarities of collecting data single inaccuracies or even deformities (in fuel and energy statistics the data are assembled and presented according to the headquarters of an enterprise; renewable energy or the data of hydro and wind energy are not revealed due to the data protection, because there are only 1–2 of them in a county; registration and the actual location of a car could be different, etc.) could appear. At the same time, regional analyses, in the sphere where they significantly influence the development of regions and the whole country, are necessary and possible.

Based on the data available in Statistics Estonia, **primary energy consumption (PEC)** has been summarised as follows:

PEC = consumption of coal + oil shale + milled peat + sod peat + firewood + wood chips + wood waste + natural gas + liquefied gas + heavy fuel oil + light fuel oil + diesel + motor gasoline + aviation gasoline.

Primary energy consumption with imported energy (PEC_{I+E}). For its calculation classical primary energy consumption (PEC) has been considered, but also nationally imported electricity and heat (used energy from other regions of Estonia), and subtracted nationally exported electricity and heat (energy, sold and transported to other regions of Estonia):

$(PEC_{I+E}) = PEC + \text{imported electricity} + \text{imported heat} - \text{exported electricity} - \text{exported heat}.$

For the calculation of **renewable energy consumption (REC)** only firewood, wood chips and wood wastes could be used, about which regional statistics are available. Unfortunately it was not possible to use data concerning the regional division of biogas (total of Estonia in 2004: 84 TJ, in 2000 76 TJ and in 1996 56 TJ) and hydro-electric and wind energy (total of Estonia in 2004 108 TJ, in 2000 21 TJ and in 1996 only 8 TJ). Renewable energy consumption was calculated as follows:

$REC = \text{consumption of firewood} + \text{wood chips} + \text{wood wastes} \quad (3)$

Final energy consumption (FEC) comprises energy that is received and consumed after conversion into other forms of energy (fuel, electricity, heat). Final consumption excludes the use of energy for non-energy purposes, self-consumption by power plants and losses. Final energy consumption was calculated as follows:

$FEC_{\Sigma} = FEC_f + FEC_e + FEC_h,$

where FEC is the final energy consumption, FEC_{Σ} is the total of final energy consumption, FEC_f final consumption of fuel, FEC_e final consumption of electricity, and FEC_h final consumption of heat.

For analysing and characterizing the **dynamics of car transport**, the following index has been used:

I_{car} = number of cars / 1,000 inhabitants,

where the number of cars (passenger cars + trucks + autobuses) was calculated as of the end of the year (31 December).

In all calculations of index I_{car} , the number of inhabitants in the current year has been taken as the de facto population size of the beginning of the next year. In energy analyses the mean annual population size of the current year has been used.

The concept and analyses of emergy and exergy have been used in simplified and very general terms.

The **emergy or rate of emergy (Em)** was calculated as follows:

$$Em = REC + PEC,$$

where Em is emergy, REC — renewable energy consumption, and PEC primary energy consumption.

Emergy shows the ecological sustainability and efficiency of a society or the society's energy system. From this index we can see how big proportion of energy production and consumption comes from the materials that do not raise the entropy of systems (Odum 1971, 1983, 1996, 1998, 2000, Jørgensen et al 1995, Patten 1995).

The **exergy or rate of exergy (Ex)** is the relationship between final energy consumption (output) and used primary energy (input), or the percentage of final energy consumption from all used primary energy, this also in very general terms. The rate has been calculated as follows:

$$Ex = FEC_{\Sigma} / PEC,$$

where Ex is exergy, FEC_{Σ} — final energy consumption, total, and PEC — primary energy consumption.

The **efficiency or rate of efficiency (Ef)** is the relationship between final consumption (output) and used primary energy (with imported energy) (input). The rate has been calculated as follows:

$$Ef = FEC_{\Sigma} / PEC_{I+E},$$

where Ef is efficiency, FEC_{Σ} — final energy consumption, total, and PEC_{I+E} — primary energy consumption, in which we have also taken into consideration imported electricity and heat and subtracted exported electricity and heat.

Exergy and efficiency are the indicators of the efficiency of the energy system. Therefore, exergy is a measure of the energy or energetic sustainability and efficiency of a society or that society's system. It shows how great proportion of energy input goes into the final output of the system and characterizes the system's overall efficiency.

In the article efficiency is calculated as the efficiency of the real energy system of society together with all adjustments. Thus, the rate of efficiency shows directly how rational a region's energy system is.

The results of the research have been concisely presented in Figures 1–12 and in Tables 1–8.

Energy resources and energetic input (consumption of primary energy) and output (final consumption of energy)

The mode of energy consumption, sustainability and economy of Estonian regions, counties and cities is very different.

Northeastern Estonia with its production based on oil shale provides the whole Estonia with electrical energy. Therefore, the PEC value per capita in Northeastern Estonia is considerably higher than in other counties. The primary energy input without secondary energy flows or without imported energy (PEC_{I+E}) is in all counties except Ida-Viru county smaller than final energy consumption. Northeastern Estonia and Tallinn use renewable energy and renewable energy resources in very limited amount. The FEC values show a significant concentration of final energy consumption in the northern and northeastern parts of Estonia.

Taking into account all those mentioned aspects these regions cannot be considered sustainable. In contrast, most counties outside Northern and Northeastern Estonia show much more sustainable energy consumption.

Figure 1 provides the final energy consumption of 2004 per capita in counties. Final energy consumption in Lääne-Viru county has been extremely great (134 GJ per capita), it was also very big in Ida-Viru and Harju county. Järva, Pärnu, Rapla and Viljandi county form a separate group — final energy consumption per capita in 2004 was 73–83GJ. The western and eastern parts of Estonia could be called energetic borderland regions, where in 2004 energy was consumed considerably less (69–56 GJ per capita). Figures 2 (volume) and 3 (per capita) present the data about the change of final energy consumption in 2000–2004.

The proportion of renewable energy and the emergy rate of Estonia's energy system

The rate of renewable energy consumption generally remains low, being relatively higher in the southern and central parts of Estonia. However, the rate of wood consumption for heat production in cities, counties, and in Estonia as a whole has increased in the last decade. When comparing the years 2000 and 2004, it appears that the changes and reconstructions were made before 2000. In the analysed period the reorientation to renewable energy took place only in Lääne-Viru county (the increase in renewable energy consumption 1475 TJ and 23 GJ per capita, and the increase of emergy rate 0.1473), and in a slight degree in Järva county.

The emergy rate in the analysed period has not increased much (changed + 0.0020 or 0.2%), in several counties it has even decreased (Figure 6). As in this period the primary energy consumption and the growth of final energy consumption increased, it has to come from the cost of non-renewable energy source material and is therefore not environmentally friendly, ecologically saving or in longer perspective sustainable and viable. The average emergy rate of Estonia E_m (in 2000 0.107 and in 2004 0.109) is considerably lower than in most of the counties (except Ida-Viru county). It is exceptionally low in Tallinn and in Harju county (Table 6), although has increased noticeably in the analysed period (the increase in Harju county 0.0350 and in Tallinn 0.043).

The proportion of renewable energy in energy consumption is relatively big and the rate of emergy the highest in Valga, Viljandi, Võru, Jõgeva and Järva county. Consequently, the area of extremely great concentration of population and industry — Northern and Northeastern Estonia (including Tallinn) — is noticeably less environment saving and sustainable by its energy consumption and energy system than the rest of the country.

The efficiency of energy system and the rate of exergy and efficiency

Ida-Viru county with its industrial cities, which produces energy and works for the rest of Estonia, differentiates distinctly. The whole Estonia is the consumer of energy of Ida-Viru county.

The rate of exergy, which shows the part used from primary energy and reached to final energy consumption, is the highest in Lääne, Harju, Rapla, Saare, Järva and Jõgeva counties (Table 6). When taking into account imports and exports of energy (electricity and heat) taking place inside the country and between the counties, the counties using energy more efficiently are Saare, Rapla, and Järva, where the indicator is 1.0 and has increased in Saare and Rapla counties in the last two years. The indicator is high and the energy system efficient also in Viljandi, Jõgeva, Võru, Lääne-Viru, Põlva and Hiiu counties, where the efficiency rate in 2004 fluctuates between 0.988 and 0.960. Exergy is extremely low in Ida-Viru county (in 2000 0.149 and in 2004 0.133). Efficiency of energy system is somewhat higher in Ida-Viru county, although it has decreased in comparison of years.

In Estonia the rates of exergy and efficiency in comparison of 2000 and 2004 have increased in the majority of counties. This indicates that the energy consumption has intensified and the energy system turned to be more economical and efficient. Unfortunately, this change is not remarkable — the rate of Estonian exergy in 2000 was 0.523 and in 2004 0.526 (changed + 0.003) and the efficiency respectively 0.523 and 0.541 (changed + 0.009). At the same time the exergy rate in the analysed period decreased in Lääne, Järva and Ida-Viru counties and efficiency in Lääne, Järva, Valga, Ida-Viru and Lääne-Viru counties.

Compared to other counties, wind and hydroelectric power production in Ida-Viru is developing very slowly outside the main energy production region in Northeastern Estonia. However, there are plans for the construction of biomass-based CHP (combined heat and power) plants in several towns. The idea of the construction of several small nuclear power plants, which has recently been debated in some political circles, will hopefully never be realised.

Car transport and its dynamics in Estonian regions

Car transport is one of the biggest energy consumers and at the same time one of the most inefficient. The total number of cars and the index I_{car} has increased during the last decade, especially in cities and county centres.

Although the number of cars has increased year by year, gasoline consumption has remained generally constant during the last 15 years. At the same time diesel consumption (with gas oil) has increased. These are positive trends, which show that new cars are more efficient and more environmentally friendly. The same picture can be seen in the regions, counties and cities of Estonia. However, the regional differences of the car index I_{car} remain significantly high. The roads and streets of cities and the road system need developing and the use of public transport has to be increased in order to make urban transport more efficient and environmentally sustainable.

Perspectives of the energy system in Estonia

In Estonia, strategic development documents and long-term development plans of fuel, electricity and energy economy are elaborated both by Government and Parliament (national long-term development plan of fuel and energy economy for the year 2015; the development plan of Estonian electric economy 2005–2015). They are constantly supplemented and upgraded. Adoption of a common energy policy and the design of perspective developments of the European Union are being discussed in the European Union.

One of the most promising fields of energy production for Estonia in the nearest future is biomass energy (energy forests, rape, grain, straw, dung, etc.) and biogas. The agriculture in the nearest future has a great potential in this sphere. In 2005, more than 380,000 ha of agricultural land was out of production (from 1,219,780 ha of agricultural land declared in 2004 (register of supported fields) only 837,098 ha was covered by agricultural subsidies in 2005 (register of agricultural support)). In those regions, it is possible to produce at least about 47,000 TJ external energy, which accounts for 41.8% of total final energy consumption in 2004. Wetlands, at the same time, are a challenging opportunity for sustainable development and energy production (Mander et al 2001).

In the new Estonian rural development strategy (Estonian Rural Development Strategy 2007–2013) renewable energy production is considered to be one of the priorities and fields for agricultural subsidies for this period. At the same time, it supports the establishment of new jobs in rural areas. By the year 2020, it is possible to increase the amount of renewable energy in Estonia's total energy balance by up to 25% (however, this is very a optimistic prediction). Nuclear energy could also yield approximately 25% of energy consumption. Those developments reduce the proportion of fossil fuels in the energy balance by about 25–50%. Due to these important steps, energy, exergy, and efficiency rates will increase significantly. Finally, it will appear in the improvement of the ecological and energetic sustainability of Estonian energy system.

Conclusion

- In Estonia, the effective use of energy has been the focus of public debates since the country restored its independence in 1991.
- The mode of energy consumption, sustainability and economy of Estonian counties and regions is very different.
- Final consumption of energy has concentrated in the northern and northeastern part of Estonia. In the comparison of counties Lääne-Viru county differentiates with its extremely big final energy consumption.
- Generally the rate of renewable energy consumption remains low, being relatively higher in Southern and Central Estonia. However, the rate of wood consumption for heat production has increased in the last decade in counties, as well as in the whole Estonia, particularly in the cities and the centres of counties.
- In Estonia, the rate of energy in the analysed period has not significantly increased, in several counties it has even decreased. The increase in the primary energy consumption as well as in the growth of final energy consumption comes from the cost of non-renewable energy source material and is therefore not environmentally friendly, ecologically saving or in longer perspective sustainable and viable.
- By the exergy indicators, Ida-Viru county, which produces energy and works for the rest of the Estonia, differentiates clearly. A big part from the rest of the country consumes the electricity produced in Northeastern Estonian oil shale region. The rate of exergy, which shows the part used from primary energy and reached to final

energy consumption, is the highest in Lääne, Harju, Rapla, Saare, Järva and Jõgeva counties.

- *Saare, Rapla and Järva counties consume the energy the most effectively.*
- *One of the biggest energy consumers and at the same time one of the most inefficient one is car transport, especially in bigger cities.*
- *Nothern and Northeastern Estonia cannot be considered sustainable and economic energy consumers. The majority of other counties impose more sustainable and economic energy policy.*
- *Further development of unitary energy policy and development plans is discussed in Estonia, as well as in the European Union.*

RUUMILINE JA MITTERUUMILINE PERIFEERSUS KESK- JA LÖUNA-EESTI MAAKONDADE NÄITEL¹

Merli Mäger, Jaanus Kiili
Tallinna Tehnikaülikool

Traditsiooniliselt peetakse perifeerseteks regioonideks piirkondi väljaspool linnalisi keskusi, maapiirkondi, (loodus)ressursirikkaid piirkondi jne. Keskuste ja perifeeria kujunemine algas koos tööstusrevolutsiooniga, kui rakendati uusi tehnoloogiaid, tootlikkus ja inimeste sisetulek kasvas ning üldine heaolu suurenes (Polese *et al* 2002, 233–234). Töökohtade vähenemine põllumajanduses seoses uute maaharimistehnoloogiate ja tehnika rakendamisega kiirendas keskustesse koondumist veelgi. Moodne infoühiskond pole suutnud neid trende muuta.

Artikli eesmärk on analüüsida ruumilist ja mitteruumilist perifeersust ning nende erinevusi Järva ja Rapla ning Põlva, Valga ja Võru maakonna näitel. Kesk-Eesti maakonnad on suurele tõmbekeskusele Tallinnale lähemal, Lõuna-Eesti maakonnad esindavad nn traditsioonilisi, geograafiliselt kaugemaid ääremaid.

Perifeersusega on seotud (tehnoloogiline, kultuuriline jne) mahajäämus, mida võib kirjeldada ka piirkondliku eripärana. Erineva olemuse tõttu eristatakse (Copus 2001) ruumilist (on seotud sellega, kus piirkond geograafiliselt asub) ja mitteruumilist (ei ole seotud piirkonna paiknemisega) perifeersust. Traditsioonilise ehk ruumilise käsitluse järgi on perifeersed need piirkonnad, mis asuvad keskusest kaugel. Selle järgi sõltub piirkonna majanduslik aktiivsus sellest, kui lähedal ta on majanduskeskustele ning kui võimsad (majanduslikult) need keskused on (Schürmann ja Talaat 2002). Ruumilist perifeersust mõjutavad suured transpordikulud ja vähesed linnastumisest tulenevad eelised, millest omakorda tulenevad näiteks teenuste kõrgemad hinnad, vähearenenud teadus- ja arendussektor, madalam innovatsiooni ja ettevõtluse tase. Lisaks kaasnevad hõreasustus, kohaliku majanduse suurem sõltuvus traditsioonilisest primaarsektorist² ning vähearenenud infrastruktuur (Copus ja Spiekermann 2004, 15–16; Copus 2001, 540). Perifeersus tähendab traditsioonilises mõttes ääremaastumist.

Uute tehnoloogiate aktiivne rakendamine, arengud transpordi- ja kommunikatsiooni infrastruktuuris ning majanduse struktuursed muutused (näiteks teenindussektori laienemine) on perifeersuse käsitluse muutumisel olulised (Mäger ja Kiili 2006). Üleminek teadmispõhisele majandusele³ loob küll piirkondadele uusi võimalusi, kuid toob samas kaasa ka uusi ja suuremaid väljakutseid (Polese *et al* 2002). Kõige keerulisemas olukorras on need piirkonnad, kus ei ole (võimalik) pakkuda moodsat teadmispõhist arendustegevust ega ka üsna suure tootlikkusega, kuid natuke odavamast oskustööjõudu (Tiits *et al* 2005).

Kuigi traditsioonilised perifeersed piirkonnad (ääremaad) jäävad keskustest üldiselt maha⁴ (töökohad liiguvad üha suurematesse keskustesse, rahvastiku ja tööjõu kasv on perifeersetes piirkondades aeglasem), on ka traditsiooniliste ääremaade seas edukaid piirkondi. See näitab, et peale kauguse on tänapäeval veel mingid lisategurid, mis piirkonna arengut mõjutavad.

Muutunud oludes on piirkonna majanduslik potentsiaal üha vähem seotud asukohaga ning üha rohkem mitteruumiliste mõjutajatega — informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) infrastruktuur, olemasolev inimkapital (haritud tööjõu osatähtsus), ettevõtete kohalikud võrgustikud (horisontaalsed koostöövõrgustikud) ning koostöö teistes piirkondades asuvate sama sektori ettevõtetega (vertikaalsed võrgustikud), kohalik sotsiaalne kapital (kogukonna sidusus), institutsionaalsed võrgustikud (piirkonnas tegutsevate partnerite koostöö) ning lokaalsed ja globaalsed sidemed. Selline lähenemine perifeersuse põhjustele-tagajärgedele on seotud selliste mõistetega nagu tööstuspiirkonnad, piirkondlikud innovatsiooniklastrid,

¹ Artikkel põhineb Merli Mägeri Tallinna Tehnikaülikoolis 2006. a kaitsitud magistritööl ning autorite ühisettekangetel XIV rahvusvahelisel majanduspoliitika konverentsil Värskas juunis 2006.

² Põllumajandus, jahindus, metsamajandus ja kalapüük.

³ Mõistet *teadmispõhine majandus* kasutatakse peamiselt kirjeldamiseks majandust, mis kasutab teadmisi kõige laiemas mõistes tootmissisendina (Polese *et al* 2002, 40).

⁴ Eestis on majandustegevus kontsentreerunud peamiselt kõige suuremasse linnaregiooni (Tallinn ja selle ümbrus) (Jauhiainen 2002, 2005). Ka Eesti omavalitsusüksuste arengu ja elujõulisuse analüüsimisel jõutakse järeldusele, et Tallinnast kui Eesti suurimast majanduskeskusest kaugemal asuvad vallad ja linnad on suurema tööaerusega mahajäänud (või vähearenenud) piirkonnad. Pealinnast kaugemal asuvatest piirkondadest omakorda on edukamad maakonnakeskused ja maakonnakeskustele lähedal asuvad omavalitsusüksused (Lehto 2004, Sõstra 2004).

õppivad regioonid, innovatsioonikeskkond ja innovatsioonisüsteemid (Asheim ja Coehen 2004; Copus 2001; MacKinnon *et al* 2002).

Eelnimetatud mitteruumilise perifeersuse indikaatorid on iseloomulikud just uuele teadus-majandusele. Need iseloomustavad kohaliku (ja/või regionaalse) kogukonna valmisolekut muutuda koos kiirelt areneva majanduskeskkonnaga. Analüüsid toetavad jätkuvalt mõtet, et geograafiline asukoht on majandusarengus oluline, eriti nende tegevuste puhul, mis sõltuvad kaupade ja inimeste transportimisest (tööstuslik tootmine, turism, esmane töötlemine). Kuid mitteruumiliste faktorite roll kasvab koos transpordi arenemise ja IKT kasutamise laienemisega (Polese *et al* 2002; Linder *et al* 2004; Copus ja MacLeod 2004). Et mitteruumiliste indikaatorite järgi on maapiirkonnad oluliselt heterogeensemad kui linnalised alad (Linder *et al* 2004, 223), võib nende abil olla võimalik seletada, miks mõned maapiirkonnad on majanduslikult edukamad kui teised.

Järgnevalt loodame kahe Kesk-Eesti maakonna (Järva ja Rapla) ja kolme Lõuna-Eesti maakonna (Põlva, Valga ja Võru) ruumilise ja mitteruumilise perifeersuse analüüsi abil näidata, et perifeersuse hindamisel ei saa lähtuda ainult ühest näitajast, ning seda, et pealinna lähedus ei too automaatselt kaasa arenguedu.

Perifeersuse analüüsimiseks vajalike näitajate valikul lähtusid autorid perifeersust mõjutavatest teguritest, teiste autorite varem tehtud analüüsides kasutatud indikaatoritest ning kättesaadavatest andmetest. Eeltoodust tulenevalt analüüsiti geograafilist (ruumilist) ja mitteruumilist perifeersust Kesk-Eesti (Järva ja Rapla) ja Lõuna-Eesti (Põlva, Võru ja Valga) maakondades järgmisi näitajaid kasutades.

A. Traditsioonilised perifeersuse näitajad:

- **juurdepääs** (ligipääs maakonnakeskusele, kaugus suurematest linnadest),
- **inimressursi olemasolu** (elanike asustustihedus, elanikkonna vanuskoosseis, kõrgharidusega elanike osatähtsus),
- **majandusareng** (majandussektorite struktuur ja ettevõtete tegevusalad);

B. Mitteruumilised näitajad:

- **info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT)** (mobiiltelefonide ja koduse Interneti-ühenduse olemasolu, e-hääletanute osatähtsus kohalike omavalitsuste (KOV) volikogude valimisel),
- piirkonna **sotsiaalne kapital** (mittetulundusühingute (MTÜ) ja sihtasutuste (SA) arv, ajalehtede lugemine),
- **valitsemine** (valitsuse, kohaliku omavalitsuse ja kohtu institutsiooni usaldamine, 2003. a Riigikogu valimistel osalenute protsent, 2005. a kohalike omavalitsuste (KOV) volikogude valimistel osalenute protsent).

Kesk- ja Lõuna-Eesti maakondade perifeersus

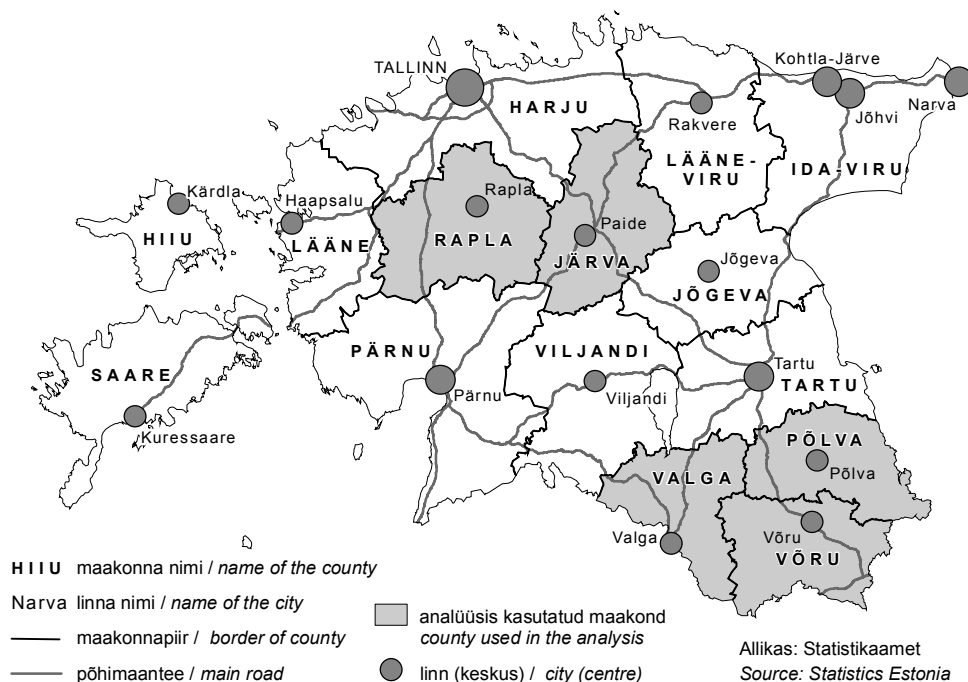
Juurdepääs

Traditsiooniliselt seostatakse perifeersust kaugusega keskusest. Järva ja Rapla maakond on Tallinnale märksa lähemal kui Lõuna-Eesti maakonnad — Lõuna-Eesti maakondade keskused on Tallinnast vähemalt kaks ja pool korda kaugemal kui Paide ja Rapla. Ajaliselt tähendab see seda, et kui Rapla ja Järva maakonna keskusest pealinna jõudmiseks on vaja varuda umbes tund, siis maanteed mööda Lõuna-Eestist Tallinna minekuks kulub vähemalt kolm tundi. Seega on Võru, Valga ja Põlva maakond traditsioonilises mõttes perifeersed piirkonnad.

Piirkonna edukust mõjutab traditsiooniliste näitajate järgi ka keskuse suurus. Tabelist 1 on näha, et kõigi viie analüüsitud maakonna keskused on üsna väikesed, alla 15 000 elaniku. Kõige väiksemad on Rapla ja Põlva linn. Võru ja Valga maakonnal on teistest suuremad keskused, mis on ka eraldi linnaregioonid (Jauhiainen 2002), kuid Eestis siiski ühed väiksemad ja teistest märksa väiksema arengupotentsiaaliga.

Põlva maakonnas linnaregioone ei ole ja ühegi teise linnaregiooni mõju sinna ei ulatu. Paide linn koos oma lähiümbrusega moodustab eraldi linnaregiooni, kuid ei ole suutnud oma asukohta Tallinna ja selle linnaregiooni läheduses piisavalt realiseerida (Jauhiainen 2002).

Joonis 1 Eesti suuremad keskused ja analüüsis kasutatud maakonnad
 Figure 1 Largest centres of Estonia and counties used in the analysis

Tabel 1 Rahvaarv, asustustihedus, maakonnakeskuse elanike arv ja kaugus Tallinnast, 2005

Table 1 Population, density of population, number of residents in county centre and its distance from Tallinn, 2005

Maakond	Rahvaarv, 1. jaanuar	Asustustihedus, el/km ²	Maakonnakeskuse elanike arv, 1. jaanuar	Kaugus Tallinnast, km
County	Population, 1 January	Density of population, inhabitants/km ²	Number of inhabitants in county centre, 1 January	Distance from Tallinn, km
Eesti — Estonia	1 347 510	31,0
Harju	521 038	120,2	396 010	..
Järva	38 141	14,5	9 744	95
Rapla	37 032	12,4	5 702	53
Põlva	31 752	14,7	6 506	233
Valga	34 867	17,1	13 980	258
Võru	38 677	16,8	14 609	256

Allikas: Statistikaamet
 Source: Statistics Estonia

Inimressursi olemasolu

Loodusressurssidest enam mõjutab teadmusühiskonnas piirkondade edukust inimressurs ja selle kvaliteet. Nagu ilmneb tabelist 1, on kõik viis maakonda üsna hõredalt asustatud (Eestis keskmiselt elab 31 el/km², valdades keskmiselt 10,5 el/km²). Kõige hõredam on asustus Tallinna-lähedases Rapla maakonnas (12,4 el/km²). Lõuna-Eesti maakondades elavad inimesed suhteliselt ühtlaselt kogu territooriumil. Rapla ja Järva maakonnas on rohkem neid piirkondi (sarnane Eesti keskmisega), kus ruutkilomeetril ei ela ühtegi inimest (Servinski *et al* 2005).

Elanike vanuskoosseis (tabel 2) on oluline allikas analüüsimaiks võimalikku töötajate ja ülalpeetavate hulka, piirkonna sotsiaalset jätkusuutlikkust.

Tabel 2 **Elanike keskmine vanuskoosseis, 2005**
 Table 2 *Population structure by age groups, 2005*

(protsenti — percentage)

Maakond — County	0–19	20–39	40–59	60+
Eesti	23,4	28,1	26,8	21,7
Harju	21,6	30,4	27,5	20,5
Tallinn	20,5	30,7	27,5	21,2
Järva	26,1	25,4	26,8	21,7
Rapla	26,5	26,6	26,2	20,8
Põlva	25,5	24,0	26,6	24,0
Valga	25,9	24,4	25,3	24,4
Võru	25,3	24,8	25,4	24,5

Allikas: Statistikaamet
 Source: Statistics Estonia

Elanike vanusstruktuuri poolest valitud maakonnad üksteisest oluliselt ei erine. Kesk-Eesti maakondades oli teistega võrreldes pisut rohkem nooremaid elanikke. Samas suurenes 2001. aastaga võrreldes Järva ja Rapla maakonnas 60-aastaste ja vanemate inimeste osatähtsus rahvastikus ligi kaks korda kiiremini kui Lõuna-Eesti maakondades.

Kohaliku tööjõu haridustase — kolmanda taseme haridusega töötava elanikkonna osa — on Eestis üsna kõrge ning võrreldav Rootsi ja Soomega (Kiili ja Mäger 2006). Tööjõu kõrge haridustase loob positiivse eelduse teadmistemahuka tööstuse ja teeninduse arendamiseks. Samal ajal valitseb Eesti tootmises ja tööstuses tehnilise ja inseneriharidusega tööjõu puudus, sest loodus- ja täppis- ning inseneriteaduste lõpetajate hulk on naaberriikidega võrreldes üsna väike. Ja needki vähesed lõpetajad jäävad enamasti pealinna regioonile — Tallinna Tehnikaülikooli (kui ühe peamise insenerihariduse andja Eestis) lõpetajatest läheb vaid 6,6% tööle teistesse Eesti maakondadesse peale Harju (TTÜ Karjääriuring 2004).

Tabel 3 **Tööjõud haridustaseme järgi¹, 2005**
 Table 3 *Labour force by level of education¹, 2005*

(protsenti tööjõust — percentage from labour force)

Maakond	Esimese taseme või madalama haridusega	Teise taseme haridusega	Kolmanda taseme haridusega	Kõrgharidusega
County	Below upper secondary education	Upper secondary education	Tertiary education	Higher education
Eesti — Estonia	9,9	55,7	34,4	24,2
Harju	7,3	51,4	41,3	31,1
Tallinn	6,7	49,3	44,1	32,8
Järva	15,3	60,1	25,1	11,5
Rapla	16,8	54,0	29,2	21,7
Põlva	13,4	60,6	25,2	15,0
Valga	15,1	55,4	29,5	12,9
Võru	11,1	66,7	22,2	12,4

Allikas: Statistikaamet
 Source: Statistics Estonia

Eesti keskmisest rohkem on kõrgema haridustasemega tööjõudu Harju maakonnas ja Tallinnas. Teistest rohkem on esimese või madalama haridustasemega elanikke Rapla, Järva ja Valga maakonnas (üle 15%). Kolmanda taseme haridusega tööjõu hulga poolest on Eesti keskmisele kõige lähemal Rapla ja Valga maakond (29%), kuid sealgi on neid oluliselt vähem kui pealinnas. Järva ja Põlva maakonnas on vaid veerand kohalikest elanikest kolmanda taseme haridusega. Kõige vähem on kolmanda taseme haridusega tööjõudu Võru maakonnas. Ainult kõrgharidusega tööjõu poolest on teistest analüüsitud Kesk- ja Lõuna-Eesti maakondadest selgelt paremas seisus Rapla maakond. Samas on Järva maakonnas

¹ Haridustase on kõrgeim formaalharidussüsteemis omandatud haridus. Jaguneb järgmiselt: esimene tase — alg- ja põhiharidus; teine tase — üldkeskharidus, kutseharidus, keskeriharidus pärast põhiharidust; kolmas tase — keskeriharidus pärast üldkeskharidust, kõrgharidus, magistri- või doktorikraad (Pettai 2005).

¹ Level of education is the highest education attained in formal education system. It is divided as follows: below upper secondary — primary and basic education; upper secondary — general secondary education, vocational education, vocational secondary education after basic education; tertiary — vocational secondary education after general secondary education, higher education, master's or doctor's degree (Pettai 2005).

kõrgharidusega töötajate osatähtsus naabrist peaaegu poole väiksem. Ka Võru, Põlva ja Valga maakonnas on kõrgharidusega töötajate osatähtsus suurem kui Järva maakonnas.

Ülikooliharidusega töötajate vähesus kahandab perifeersete piirkondade eeldusi edukaks arenguks. Kriitiline mass haritud töötajate osatähtsus on innovatiivse ühiskonna võti.

Majandusareng

Regiooni võime muutustega kaasas käia sõltub ka kohaliku majanduse struktuurist. Tabel 3 iseloomustab valitud maakondade ettevõtete tegevusalasid. Majandussektorid on erineva innovatiivsusega — kui primaarsektor domineerib, on ebareaalne loota suurele innovatsioonipotentsiaalile, piirkond jääb madalatehnoloogiliselt orienteeritud perifeeriaks.

Tabel 4 **Ettevõtted tegevusala järgi (EMTAK 2003¹), 2004**
 Table 4 **Enterprises by kind of activity (EMTAK 2003¹), 2004**
 (protsenti — percentage)

Tegevusala	Eesti	Harju	Järva	Rapla	Valga	Võru	Põlva	Kind of activity
Põllumajandus, jahindus, metsamajandus, kalapüük ja mäetööstus	16,2	2,7	46,9	40,7	38,5	41,4	41,6	Agriculture, hunting, forestry, fishing and mining
Töötlev tööstus	9,5	9,1	9,4	9,4	8,5	13,2	11,6	Manufacturing
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	0,4	0,3	0,9	0,9	0,6	0,7	1,5	Electricity, steam, gas, water supply
Ehitus	6,9	7,6	4,8	5,8	4,8	5,5	4,5	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinate remont ja finantsvahendus	29,0	34,9	17,1	20,2	23,1	19,1	17,5	Wholesale, retail trade; repair and financial mediation of vehicles and household appliances
Hotellid ja restoranid	3,3	2,7	2,6	2,8	7,1	5,8	3,5	Hotels and restaurants
Veendus, laondus ja side	9,7	10,5	5,2	6,0	5,3	3,8	7,1	Transport, storage and communication
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	20,0	26,8	10,1	10,5	8,7	6,9	8,4	Real estate, renting and business activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus; haridus; tervishoid ja sotsiaalhoid; muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	4,9	5,4	3,1	3,5	3,4	3,6	4,4	Public administration and national defence; compulsory social insurance; education; health and social work; other community, social, personal service activities
Kokku	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	Total

Allikas: Statistikaamet
 Source: Statistics Estonia

Eestis tegutseb keskmiselt 16,2% ettevõtetest primaarsektoris². Väikseim on primaarsektori osa pealinnas ümbritsevas Harju maakonnas (2,7%) ja suurim Kesk-Eestis Järva maakonnas (46,9%). Rapla maakonnas ja Lõuna-Eestis, kaugel pealinnast, tegutseb primaarsektoris keskmiselt 40% registreeritud ettevõtetest.

Samal ajal tegutseb Eestis keskmiselt kaks kolmandikku ettevõtetest teenindussektoris, see on sarnane Euroopa Liidu keskmisega (66,9% 2004. a (Kiili ja Mäger 2006)). Harju maakonnas on teenindussektori osatähtsus peaaegu kaks korda suurem kui teistes vaadeldavates maakondades. Kõige väiksem on teenindussektori osatähtsus Järva maakonnas — ainult 38%, samas kui naabermaakonnas Raplas on sama sektori osatähtsus viis protsendipunkti suurem. Töötleva tööstuse osatähtsus on Võru ja Põlva maakonnas Eesti keskmisest suurem, teistes maakondades on see Eesti keskmisega enam-vähem võrdne.

¹ EMTAK 2003 (Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator) tegevusalade jaotuse alusel on raske teha ulatuslikke järeldusi, sest tegevusalad on üsna laiad. Näiteks veenduse, laonduse ja side sees on telekommunikatsioon ning kinnisvara, rentimise ja äritegevuse all on ka arvutid ja kõik nende teenindamisega seonduv, teadus- ja arendustegevus jpm. Teadmistemahukaid teenuseid ja kõrgtehnoloogilisi alasid selle jaotuse järgi välja tuua ei saa.

¹ According to EMTAK 2003 (Estonian Classification of Economic Activities) it is difficult to make extensive conclusions as the economic activities are quite large-scale. For example, transport, storage and communication includes telecommunication, and real estate, renting and business activities include computers and related activities, research and development, etc. Knowledge-intensive and high-technological activities cannot be shown under this distribution.

² Primaarsektor — põllumajandus, jahindus, metsamajandus ja kalapüük; sekundaarsektor — mäetööstus, töötlev tööstus, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus, ehitus; tertiarsektori ehk teenindava sektori moodustavad ülejäänud tegevusalad (Pettai 2005).

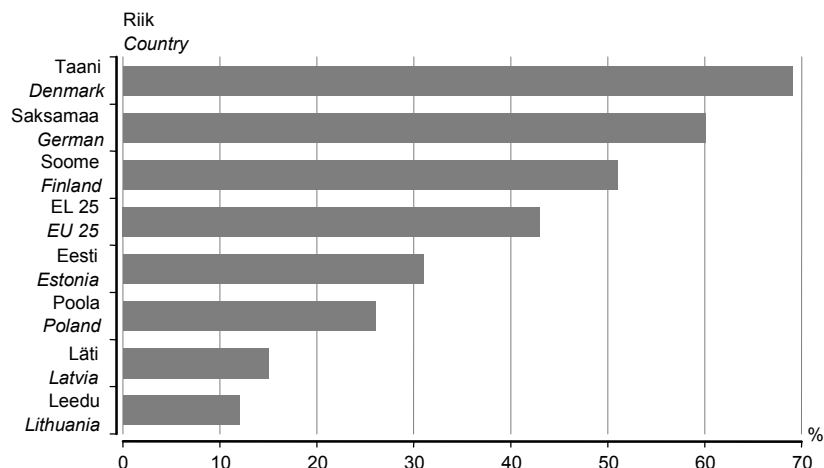
Info- ja kommunikatsiooni-tehnoloogia

Ääremaade kaugust keskustest aitab vähendada info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) areng — vähenevad transpordikulud ja suureneb ning kiireneb ligipääs informatsioonile. Telekommunikatsioon toetab teenuste ja koolituste kättesaadavust ning aitab saavutada ja hoida sidemeid teiste ettevõtete ja turgudega (Grimes 2000). IKT on küll kindlasti vähendanud info kättesaadavuse erinevusi keskuse ja perifeeria vahel, samas ei too see aga automaatselt kaasa ääremaa arengut — IKT mõju ei tohi üle hinnata. Samas väidetakse, et IKT-l on mitteruumilistest „pehmetest” indikaatoritest piirkonna arengule kõige suurem mõju (Lückenköter *et al* 2004).

IKT kasutamise järgi on maapiirkondade ettevõtted keskustes asuvatest ettevõtetest halvemas seisus. IKT abil tekivad uued töökohad kõigepealt suurlinnades. Kui tehnoloogia liigub ääremaaadele, võivad sellest pigem innovatiivse keskkonnaga piirkonnad. Selleks, et maapiirkonnad IKT arengust kasu saaks, on oluline, et kohapeal tegeldaks IKT õpetamise ja kasutamise edendamise erinevates sihtgruppides (nt arvuti kasutamise oskusega elanikud, kohalikud ettevõtjad, avaliku ja erateenuse pakkujad, kauplejad, kliendid) (Grimes 2000, Tur *et al* 2004). Maapiirkondades takistab IKT kasutamist tihti vajaliku infrastruktuuri puudumine, telekommunikatsiooniteenuste kõrgem hind ning teadmiste ja oskuste puudumine. Seega pakub IKT pigem võimalust suurendada kohalikku kompetentsust ja teadmist laiemas mottes ning on innovatiivse ettevõtluskeskkonna tekkimise eeldus.

Kõrgtehnoloogiline tööstus ja KIS¹ vajavad hästiarenenud IKT infrastruktuuri. IKT kättesaadavus leibkondades on moodsate e-riigi teenuste tarbimise eeltingimus (või vastavate majandussektorite arengu eeltingimus).

Joonis 2 **Interneti-ühendusega leibkonnad Euroopa Liidu riikides, 2004**
Figure 2 *Households with Internet connection in the EU countries, 2004*

Allikas: Demunter 2005
Source: Demunter 2005

Juurdepääs Internetile on Euroopa riikides küllaltki erinev — digitaalne lõhe on märgatav (joonis 2). Euroopa Liidus keskmiselt oli 2004. aastal arvuti 54% ja Interneti-ühendus 43% leibkondadest. Näiteks Soomes, Saksamaal ja Taanis oli aga Internetile juurdepääs tunduvalt rohkematel leibkondadel. Samas jäävad uued liikmesriigid Euroopa Liidu keskmisest maha. Oluline mõjutaja on siin linnastumine — arvuteid ja eriti Interneti-ühendust on hõredalt asustatud maapiirkonna leibkondadel vähem (Demunter 2005). Regioonid, kus on parem juurdepääs Internetile, on eelisseisus, kui otsitakse kohta keskmisele või kõrgtehnoloogilisele tootmisele ja/või ka teadmistemahukatele teenustele.

Ühtlaselt hea juurdepääs Internetile toetab piirkonna jätkusuutlikku ja tasakaalustatud arengut. Tabel 5 iseloomustab IKT olukorda valitud Eesti maakondade leibkondades. 2000. aastatel kasvas Interneti ja mobiiltelefoniga leibkondade osatähtsus kõigis analüüsitud maakondades. Sellest hoolimata jäävad Eesti maapiirkonnad maha Soomest ja isegi Lätist.

¹ KIS — (*knowledge intensive services*) teadmistemahukad teenused, nt õhustransport, post ja telekommunikatsioon, finantsvahendus, kinnisvara, rentimine ja äritegevus, haridus, tervis ja sotsiaaltöö, rekreatsioon, kultuur ja sport (Employment ... 2006)

Tabel 5 **Interneti-ühendusega ja mobiiltelefoniga leibkonnad, 2000, 2002, 2004**
 Table 5 *Households with Internet connection and mobile phones, 2000, 2002, 2004*
 (protsenti — percentage)

Maakond County	Mobiiltelefonid Mobile phones			Kodune Interneti-ühendus Internet connection at home		
	2000	2002	2004	2000	2002	2004
Eesti	36	58	71	7	14	24
Harju	45	66	77	11	19	31
Tallinn	48	67	77	12	20	31
Harju ilma Tallinnata (Tallinn excl.)	44	66	75	11	19	31
Rapla	34	59	73	5	11	18
Järva	29	57	67	4	12	22
Valga	29	50	59	3
Põlva	23	53	63	3	12	16
Võru	24	44	63	2	9	21

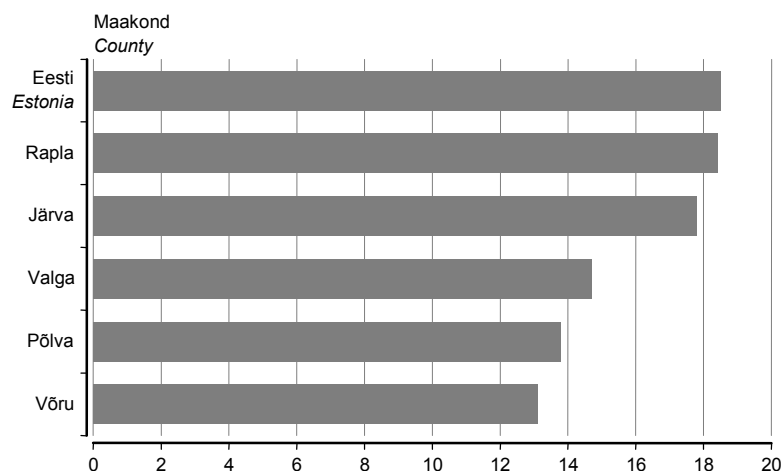
Allikas: Statistikaamet
 Source: Statistics Estonia

On üllatav, et pealinnalähedases Rapla maakonnas on Internetiga varustatud leibkondade osatähtsus üks väiksemaid. Rapla maakonnas on Internetiga varustatud majapidamiste protsent peaaegu sama väike kui geograafilisel ääremaal Põlva maakonnas — ilmselt on siin tegemist kohaliku omavalitsuse passiivsusega koos vähese võimekuse, suutlikkuse ja tahtmise vajaliku uuendust ellu viia (Raagmaa 2001). Piirkonna innovatiivne areng ei ole juhuslik iseorganiseerumise protsess, seda on vaja aktiivselt mõjutada ja suunata — innovatsioon vajab kõikidel tasanditel aktiivset juhtimist.

Kui Interneti-ühendusega leibkondade osatähtsuse poolest ei erine Kesk-Eesti maakonnad Lõuna-Eestist, siis mobiiltelefone on leibkonna kohta Rapla ja Järva maakonnas mõnevõrra rohkem. Juurdepääs Internetile on võrreldes juhtivate Läänemere riikidega siiski küllaltki piiratud ja seega on üsna piiratud ka kohalike kogukondade võimalused osaleda moodsas majanduses ning vältida ääremaastumist.

Interneti ja mobiiltelefonide puhul on oluline ka oskus ja tahtmine neid kasutada. IKT kasutamise hindamiseks on esitatud e-hääletanute hulk 2005. aasta valla- ja linnavolikogude valimistel.

Joonis 3 **2005. aasta valla- ja linnavolikogude valimistel antud e-hääli 1000 valimisnimekirjas olnud valija kohta**
 Figure 3 *Proportion of electronically cast votes at the 2005 municipal elections per 1,000 voters*

Allikas: www.vvk.ee, 28.12.2005
 Source: www.vvk.ee, 28.12.2005

Rapla maakonnas kasutas Interneti kaudu valimise võimalust 1000 hääletajast sama suur hulk kui Eestis keskmiselt (18,5) (joonis 3). Ka Järva maakonnas oli e-hääletajate osatähtsus peaaegu sama suur. Lõuna-Eesti maakondades oli Interneti vahendusel hääletajaid vähem kui Kesk-Eestis.

Sotsiaalne kapital

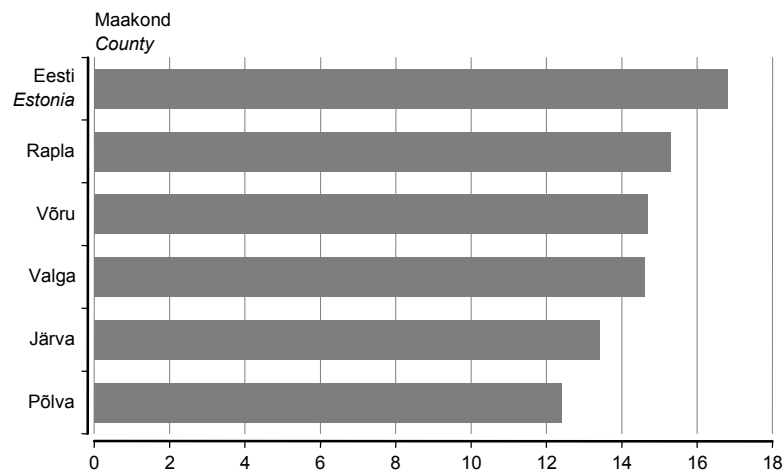
Ajal, mil tehnoloogia areng annab võimaluse füüsilist kaugust vähendada, saab üha tähtsamaks inimressurs ja selle kvaliteet. Piirkonna arengu oluline komponent on seal elavate inimeste tahtmine ja oskused tegutseda kogukonna arengu nimel.

Piirkonna sotsiaalne kapital on samal ajal nii protsessi tulemus kui ka sisend piirkonna arenguks. Ka IKT arengust võidab enam muutusteks valmis olev kogukond (Grimes 2000). Kultuur võib sotsiaalse kapitali sisendina olla samuti piirkonna arengufaktor (Bayliss 2004). Sotsiaalse kapitali abil võib saavutada järgmist (Tur *et al* 2004, 273–274):

- arendada elanike teadmisi-oskusi-vilumusi;
- arendada tööjõu teadmisi-oskusi-vilumusi;
- edendada ettevõtlikkust;
- luua uusi töökohti;
- edendada kohaliku elu arendamiseks ühist tegutsemist;
- suurendada avalikus elus osalemist;
- suurendada vaba aja veetmise võimalusi jne.

Kohalike elanike vabatahtlikku tegevust ning üldist kogukondlikku aktiivsust iseloomustab mittetulundusühingute (MTÜ) ja sihtasutuste (SA) arv 1000 elaniku kohta (joonis 4). Piirkonna arenguks on oluline, et tekiks piisav kontsentratsioon inimestest ja ettevõtetest, kes on valmis muutuma ja õppima. See omakorda on õppiva regiooni tekkimise eeldus (Doloreux 2004).

Joonis 4 **Mittetulundusühinguid (MTÜ) ja sihtasutusi (SA) 1000 elaniku kohta, 2005**
Figure 4 *Non-profit organisations and foundations per 1,000 inhabitants, 2005*

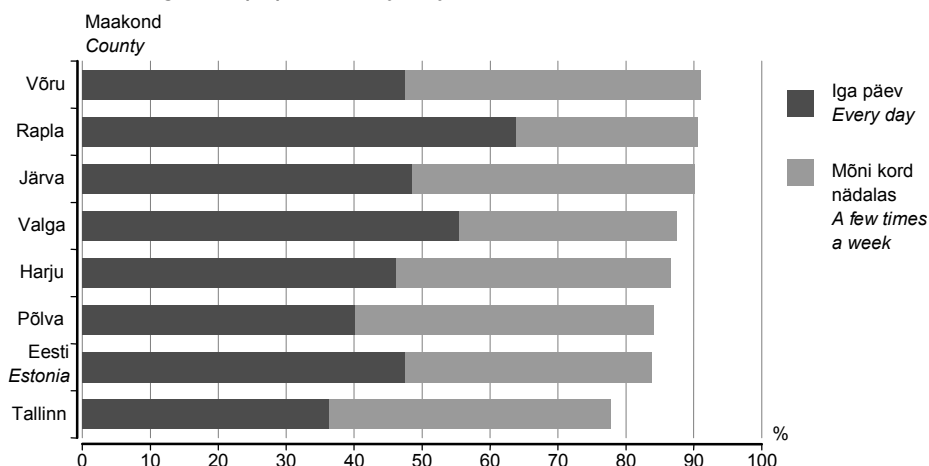

Allikas: Statistikaamet
Source: Statistics Estonia

MTÜ-de ja SA-de arvu poolest (1000 elaniku kohta) on Eesti keskmisele (16,8) kõige lähemal Rapla maakond (15,3). Suhteliselt väikeste vahedega järgnevad Võru ja Valga maakond. Teistest jäävad maha Põlva ja Järva maakond.

Sotsiaalse kapitali näitajana on kasutatud ka ajalehtede lugemist, mis peaks iseloomustama, kui aktiivselt inimesed uut infot otsivad, milline on nende infovajadus. Jooniselt 5 selgub, et kõige vähem loevad ajalehti harjumaalased ja eriti Tallinna elanikud. See võib olla tingitud kiiremast elutempost. Ka Põlva maakonnas on üsna vähe neid, kes loevad ajalehti regulaarselt. Valitud maakondadest on kõige aktiivsemad lehelugejad Rapla maakonnas.

Joonis 5 Iga päev või mõni kord nädalas ajalehti lugevad inimesed, 2000–2001
 Figure 5 Persons reading newspapers every day or a few times a week, 2000–2001

Allikas: ajakasutuse uuring, 2000–2001. Statistikaamet
 Source: Time Use Survey, 2000–2001. Statistics Estonia

Valitsemine

Valitsemist iseloomustavate näitajate juures on oluline kas ja kui palju inimesed usaldavad neid, kes on valitud nende elu korraldama, kui aktiivselt inimesed ise tahavad ja tegelikult sekkuvad kohaliku elu korraldamisse ning kuidas suhtlevad omavahel avalik sektor, eraettevõtted ning kolmas sektor.

Valitsemine mõjutab innovatsiooni, majanduse elujõudu ja perifeersusest tulenevate puuduste parandamist. Kui piirkonnas on hea sektoritevaheline koostöö, on sealne sotsiaal-majanduslik olukord parem (Tur et al 2004, 270–271). Kohalikel liidritel on suur võimalus mõjutada piirkonna arengut (Kiili ja Mäger 2006). Tabel 6 iseloomustab inimeste suhtumist valitsusse, kohalikku omavalitsusse, kohtusse ja politseisse.

Tabel 6 Valitsust, kohalikku omavalitsust, kohut ja politseid usaldavad või pigem usaldavad elanikud, 2004

Table 6 Persons trusting or rather trusting the government, local government, court and police, 2004 (protsenti — percentage)

Institutsioon	Järva	Rapla	Põlva	Valga	Võru	Eesti	Institution
Valitsus	26,2	46,8	28,9	32,3	41,5	36,1	Government
Kohalik omavalitsus	72,3	64,0	46,0	50,7	66,3	55,4	Local government
Kohus (õigus-süsteem)	58,6	58,1	36,9	48,8	55,8	47,6	Court (legal system)
Politsei	73,2	71,5	53,4	57,8	70,9	57,3	Police

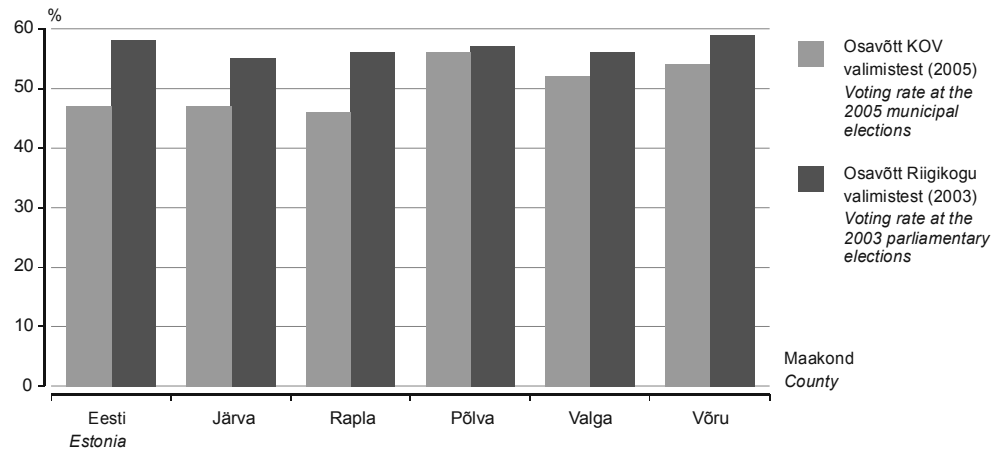
Allikas: Eesti sotsiaaluuring 2004. Statistikaamet
 Source: Social Survey of Estonia 2004. Statistics Estonia

Selgub, et kõige rohkem usaldatakse politseid, sellele järgneb kohalik omavalitsus (KOV). Kõige vähem usaldatakse neist neljast institutsioonist (kesk)valitsust. Suhteliselt enam usaldavad valitud institutsioone Järva, Rapla ja Võru maakonna elanikud. Üsna umbusklikud on Põlva maakonna elanikud. Näiteks valitsust usaldavad järvamaalased veel vähem kui põlvamaalased.

Valimistel osalemine on võimalus teostada oma põhiõigusi ja mõjutada otsustajate koosseisu. Valimistel osalemises ei ole valitud maakondades suuri erinevusi (joonis 6). 2003. aasta Riigikogu valimistest osavõtt oli kõikjal suurem kui kohalike omavalitsuste valimistel (2005). Valimisaktiivsuses olid suhteliselt väiksemad vahed Põlva ja Valga maakonnas, samas Järva ja Rapla maakonnas oli 2005. aasta valimisaktiivsus peaaegu 10 protsendipunkti väiksem kui 2003. aasta Riigikogu valimistel.

Joonis 6 **Osavõtt kohalike omavalitsuste (KOV) volikogude ja Riigikogu valimistest, 2003, 2005**

Figure 6 *Voting rate at the parliamentary and municipal elections, 2003, 2005*

Allikas: www.vvk.ee, 28.12.2005

Source: www.vvk.ee, 28.12.2005

Kokkuvõte

Valitud olulisemate näitajate alusel tehtud ülevaate põhjal võib väita, et ainult geograafilise asukohaga ei saa Eesti piirkondade arengutaseme erinevusi seletada. Hoolimata sellest, et Järva ja Rapla maakond on pealinnale palju lähemal, ei ole nad valitud perifeersuse näitajate järgi Lõuna-Eesti maakondadest alati selgelt edukamad. Kesk-Eesti ja Lõuna-Eesti maakondade näitajad ei ole alati sarnased, vahel on üks asukoha järgi sarnastest maakondadest pigem edukamate seas ja teine viimaste seas (nt kõrgharidusega elanikud ja Internetti omavad leibkonnad).

Kaugus pealinnast ei ole ainuke tegur, mis mõjutab piirkonna arengut — on võimalik, et ka keskuste lähedale jäävad perifeersed vähe- või mitteinnovatiivsed piirkonnad, mis tegelevad traditsioonilise tootmise ja kohalike turgudega. Lisaks kaugusele on piirkondade arengus oluline ka inimeste haridustase ning IKT infrastruktuuri kättesaadavus ja seeläbi saadud võimaluste ärakasutamine. Teadmispõhises majanduses on väga olulisel kohal inimressurss, kohaliku kogukonna õppimisvõime ja tahtmine muutunud majandusoludega kaasas käia.

Kirjandus Bibliography

Bayliss, D. 2004. *Ireland's Creative Development: Local Authority Strategies for Culture-led Development*. — *Regional Studies*, Vol 28, No 7, 817–831.

Copus, A. K., Spiekermann, K. 2004. *The AsPIRE Conceptual Framework*. — *Aspatial Peripherality, Innovation & The Rural Economy (AsPIRE). Final Report* ([www1.sac.ac.uk/management/external/projects/aspireexternal/Aspire Documents.asp](http://www1.sac.ac.uk/management/external/projects/aspireexternal/AspireDocuments.asp) (28.10.2005)), 13–39.

Copus, A. K. 2001. *From Core-prephery to Polycentric Development: Concepts of Spatial and Aspatial Peripherality*. — *European Planning Studies*, Vol 9, No 4, 540–552.

Copus, K. A., MacLeod, M. 2004. *Slippery or Soft? – Is Peripherality Changing? – Europe at the Margins: EU Region Policy, Peripherality and Rurality*. *Regional Studies Association, Angers, 15-16th April*.

Demunter, C. 2005. *The Digital Divide in Europe*. — *Statistics in focus*, 38 (www.euractive.com (20.07.2006))

Doloreux, D. 2004. *Regional Innovation Systems in Canada: a Comparative Study*. — *Regional Studies*, Vol 38, No 5, 479–492.

Grimes, S. 2000. *Rural areas in the information society: diminishing distance or increasing learning capacity?* — *Journal of Rural Studies*, Vol 16, 13–21.

Jauhiainen, J. 2002. *Eesti linnaregioonide arengupotentsiaali analüüs*. Tallinn (www.sisemin.gov.ee/atp/failid/0000eesti_linnareg.pdf (05.02.2003)).

Jauhiainen, J. 2005. *Linnageograafia*. Eesti Kunstiakadeemia, Tallinn.

- Kiili, J., Mäger, M. 2006. *Peripherality in the EU Baltic Sea Region*. — XIV rahvusvaheline majanduspoliitika teaduskonverents, Tartu–Värskas 29.06–1.07.2006, BWV* Berliner Wissenschafts-Verlag GmbH, Mattimar OÜ, lk 291–307.
- Lehto, K. 2005. Asukoha mõju kohaliku omavalitsusüksuse arengule. — Linnad ja vallad arvudes 2004. Tallinn: Statistikaamet, 45–54.
- Linder, C., Lückenkötter, J., Panebianco, S., Spiekermann, K., Wegener, M. 2004. *The Spatial Dimension of Aspatial Peripherality Indicators*. — *Aspatial Peripherality, Innovation & The Rural Economy (AsPIRE). Final Report* ([www1.sac.ac.uk/management/external/projects/aspireexternal/Aspire Documents.asp](http://www1.sac.ac.uk/management/external/projects/aspireexternal/Aspire%20Documents.asp) (28.10.2005)), 198–224.
- Lückenkötter, J., Panebianco, S., Spiekermann, K., Wegener, M. 2004. *Aspatial Peripherality Indicators and Regional Economic Performance* — *Aspatial Peripherality, Innovation & The Rural Economy (AsPIRE). Final Report* ([www1.sac.ac.uk/management/external/projects/aspireexternal/Aspire Documents.asp](http://www1.sac.ac.uk/management/external/projects/aspireexternal/Aspire%20Documents.asp) (28.10.2005)), 225–259.
- MacKinnon, D., Cumbers, A., Chapman, K. 2002. *Learning, innovation and regional development: a critical appraisal of recent debates*. — *Progress in Human Geography Vol 26, No 3*, 293–311.
- Mäger, M., Kiili, J. 2006. *Conventional and Aspatial Peripherality: the Case of Setomaa*. — XIV rahvusvaheline majanduspoliitika teaduskonverents, Tartu–Värskas 29.06–1.07.2006, BWV* Berliner Wissenschafts-Verlag GmbH, Mattimar OÜ, lk 329–350.
- Pettai, Ü. (koost). 2005. Tööturg 2004. Tallinn: Statistikaamet.
- Polese, M., Shearmur, R., Desjardins, P.-M., Johnson, M. 2002. *The periphery in the knowledge economy. The Spatial dynamics of the Canadian Economy and the future of non-metropolitan regions in Quebec and the Atlantic Provinces. The Canadian Institute for Research on Regional Development*. (www.inrs-ucs.quebec.ca/default.asp?p=res (14.10.2005)).
- Schürmann, C., Talaat, A. 2002. *The European Peripherality Index. 42nd Congress of the European Regional Science Association (ERSA). Dortmund*
- Servinski, M., Karjus, A., Rõigas, A. 2005. Rahvastiku paiknemine Eestis. — Linnad ja vallad arvudes 2005. Tallinn: Statistikaamet, 44–53.
- Sõstra, K. 2005. Elujõulisuse indeks ja kohalike omavalitsusüksuste elujõulisus. — Linnad ja vallad arvudes 2004. Tallinn: Statistikaamet, 8–22.
- Tiits, M., Kattel, R., Kalvet, T. 2005. *Made in Estonia*. Tartu: Balti Uuringute Instituut.
- Tur, J. N., Antonia, V. F. S., Gradoli, C. P. 2004. *The Implications for Best Practice by Entrepreneurs, Regional Development Agencies, and other Actors in Peripheral Regions*. — *Aspatial Peripherality, Innovation & The Rural Economy (AsPIRE). Final Report* ([www1.sac.ac.uk/management/external/projects/aspireexternal/Aspire Documents.asp](http://www1.sac.ac.uk/management/external/projects/aspireexternal/Aspire%20Documents.asp) (28.10.2005)), 262–282.

CONVENTIONAL (SPATIAL) AND ASPATIAL PERIPHERALITY: THE CASE OF CENTRAL AND SOUTHERN COUNTIES OF ESTONIA¹

Merli Mäger, Jaanus Kiili
Tallinn University of Technology

According to conventional concepts, peripheral regions are areas outside the economic centres, rural areas, resourceful areas, etc. Formation of centres and peripherality started with industrial revolution, with implemented new technologies in manufacturing, higher productivity, bigger personal income and increasing wellbeing (Polese et al 2002, 233–234). Decreasing employment in primary sectors due to the implementation of new cultivation technology and technique hastened the flow to the centres even more. Modern information society has not stopped those trends.

The purpose of the article is to analyse spatial and aspatial peripherality and their differences on the examples of Järva and Rapla, Põlva, Valga and Võru counties. Central counties of Estonia are relatively closer to the country's main economic centre Tallinn, while southern counties of Estonia represent conventional, geographically more distant borderland regions.

Peripherality is connected with underdevelopment in the fields of technology, culture, etc. It can also be described as a regional peculiarity. Due to distinctive nature, spatial (connected with geographical location) and aspatial (not connected with the actual location of an area) peripherality are distinguished (Copus 2001). According to conventional or spatial concepts, those areas, which are situated far away from centres, are peripheral. Economic activity at any location depends on the distance from economic centres and on the (economic) output of those centres (Schürmann, Talaat 2002). Spatial peripherality is influenced by high transport costs and weak agglomerative advantages, resulting in high prices of different services, underdeveloped research and development sector, lower rate of innovation and entrepreneurship. Sparsity of population, dependence of GDP on primary sectors² of economy and poorly developed infrastructure are associated with high peripherality (Copus, Spiekermann 2004, 15–16; Copus 2001, 540). According to conventional concepts, peripherality signifies borderland regions.

Active implementation of new technologies, improvements in transport and communication infrastructures and structural changes of economy (e.g. expansion in the service sector) are relevant in changing the concept of peripherality (Mäger, Kiili 2006). Although the transfer to knowledge-based economy³ creates new opportunities to areas, it also results in new and more serious challenges (Polese et al 2002). The areas without modern knowledge-based development activity or relatively high productive but cheaper labour are in the most difficult situation (Tiits et al 2005).

Although conventional peripheral areas (borderland regions) generally fall behind the centres⁴ (employments move to bigger centres, increase of population and labour force is slower in peripheral areas), there are also successful areas in conventional borderland regions. This indicates that besides the distance there are some other extra factors influencing the success of region's development.

The economic potential of an area in changed economic situation is less related with the geographical location and increasingly influenced by a variety of aspatial factors — information and communication technology (ICT) infrastructure, human capital (share of educated labour force), networks of local enterprises (horizontal networks) and cooperation with other enterprises outside the region but active in the same sector (vertical networks),

¹ The article is based on Master Thesis defended by Merli Mäger in Tallinn University of Technology in 2006 and on the joint report by the authors at the 14th international conference on economic policy in Värskä in June 2006.

² Agriculture, hunting, forestry and fishing.

³ The concept knowledge-based economy is mainly used for describing the economy which uses knowledge in a broader sense as production input (Polese et al 2002, 40).

⁴ In Estonia economic activity has mainly concentrated in the biggest urban region (Tallinn and its surroundings) (Jauhiainen 2002, 2005). Rural municipalities and cities situating far from Tallinn are depressed or underdeveloped areas. Among the areas far from the capital, county centres and local government units situating near county centres are more successful (Lehto 2004, Söstra 2004).

local social capital (connectedness of community), institutional networks (cooperation of different partners) and local and global links. Such approach to the reasons and consequences of peripherality is associated with the concepts like industrial districts, regional innovative clusters, learning regions, milieux innovateur and innovation systems (Asheim, Coehen 2004; Copus 2001; Mac Kinnon et al 2002).

Aforementioned aspatial peripherality indicators are characteristic of the new knowledge economy. They characterize the readiness of local (and/or regional) community to change along with the rapidly developing economic environment. Analyses continuously support the idea that the geographical location is relevant in economic development, especially for activities dependent on the transport of goods and people (manufacturing, tourism, primary production). The share of aspatial factors increases together with transport improvement and wider ICT diffusion (Polese et al 2002; Linder et al 2004, Copus, MacLeod 2004). According to aspatial factors, rural regions are more heterogenous than urban regions (Linder et al 2004, 223). It means that aspatial factors are important in order to explain why certain rural areas are much more successful than others.

Following analysis of spatial and aspatial peripherality indicators of two central counties of Estonia (Järva and Rapla) and three southern counties of Estonia (Põlva, Valga, Võru) proves that in valuating peripherality one cannot spring from only one indicator, and also that the proximity of the capital do not automatically guarantee success.

In choosing the indicators for the analysis of peripherality, authors were guided by the peripherality influencing indicators, by the indicators used in analyses made by other authors and by other data available. On the examples of Central Estonia (Järva and Rapla counties) and Southern Estonia (Põlva, Võru and Valga), geographical (spatial) and aspatial peripherality were analysed using the following indicators:

A. Conventional peripherality indicators:

- **access** (access to the county centres, distance from cities),
- **endowment** (population density, structure by age groups, proportion of people with higher education),
- **economic development** (the structure of sectors of economy and activity areas of enterprises);

B. Aspatial peripherality indicators:

- **information and communication technology (ICT)** (existence of mobile phone and ADSL networks, proportion of electronically cast votes at local elections),
- **social capital** (number of non-profit organisations and foundations, reading of newspapers),
- **governance** (trusting the government, local government and the institution of court, the proportion of voters at the 2003 parliamentary (Riigikogu) elections, proportion of voters at the 2005 municipal elections).

Peripherality of Central and Southern Estonian counties

Access

According to conventional concepts, peripherality is associated with the distance from the centre. Järva and Rapla counties are noticeably closer to Tallinn than Southern Estonian counties. The centres of Southern Estonian counties are more than two times farther than Paide and Rapla. In the concepts of time it means that from the centres of Rapla and Järva counties it takes about one hour to come to Tallinn, while from Southern Estonia it takes at least three hours. Consequently, in conventional terms, Võru, Valga and Põlva counties are peripheral regions.

According to conventional concepts, the success of an area is also influenced by the size of the centre. All analysed centres of the five counties are relatively small — less than 15,000 residents (Table 1). The smallest are Rapla and Põlva cities. The largest are the centres of Võru and Valga counties, which are also separate urban regions (Jauhiainen 2002), although, when compared to others, small and with small development potential.

There are no urban regions and no influence of other urban region in Põlva county. Paide city and its closest surroundings constitutes a separate urban region, although it has not realised its proximity to Tallinn and its urban region (Jauhiainen 2002).

Endowment

From natural resources, human resource and its quality influences the success of the regions in knowledge society the most.

As seen from Table 1, there is a relative sparsity of population in all five counties (Estonian average is 31 residents/km², in rural municipalities 10.5 residents/km²). Population is the sparsest in Rapla county (12.4 residents/km²), which is near to Tallinn. In Southern Estonian counties residents are scattered homogenously over the territory. There are more regions (similar to Estonian average) in Rapla and Järva counties without any permanent residents (Servinski et al 2005).

Structure by age groups (Figure 2) is an important source for analysing the possible number of workers and dependants, the social sustainability of an area.

The counties do not differ considerably by the structure of age groups. Compared to other counties, there are slightly more younger residents in the counties of Central Estonia. At the same time, compared to 2001, the share of 60-year-old and older residents in Järva and Rapla counties has increased about two times faster than in the counties of Southern Estonia.

The level of education of local labour force — the share of employed population with tertiary education — is relatively high in Estonia and comparable with Sweden and Finland. The high level of education creates positive precondition for developing knowledge-intensive industry and service. At the same time in Estonian production and industry, there is a lack of labour force with engineering and technical education, because compared to adjoining states, the number of graduates of science, exact science and engineering is relatively small. In general, the few graduates of engineering stay in the region of capital — only 6.6% of the graduates of Tallinn University of Technology (one of the main engineer training schools in Estonia) start working in other counties (except Harju county) of Estonia (TTÜ Karjääriuuring 2004).

The level of education of the labour force in Harju county and Tallinn is higher than the average of Estonia. The biggest share of labour force with low level education is in Rapla, Järva and Valga counties (more than 15%). The closest to Estonian average by labour force with tertiary education are Rapla and Valga counties (29%), considerably less than in Tallinn. In Järva and Põlva counties only a quarter of residents has tertiary education. The smallest share of labour force with tertiary education is in Võru county. Rapla county is in the best condition by the labour force with higher education. At the same time the share of the labour force with higher education in another Central Estonian county, Järva county, is about half as small as its neighbour's. In Võru, Põlva and Valga counties the share of labour force with higher education is also bigger than in Järva county.

The insufficiency of labour force with higher education minimalizes the preconditions of peripheral regions for successful development. Critical mass of educated labour force is a key to innovative society.

Economic development

Region's ability to adapt the changes depends on the structure of local economy. Table 3 characterizes the analysed counties' activities of enterprises. Economic sectors are with different innovation — if primary sector is dominating, it is unreal to hope large innovation potential, the region remains a low-tech organised periphery.

In Estonia about 16.2% of enterprises are active in primary sector¹. Harju county around the capital accounts for the smallest share (2.7%) and Järva county in Central Estonia accounts for the largest share of primary sector (46.9%). In Rapla county and in Southern Estonia (far from the capital), about 40% of registered enterprises operate in primary sector.

At the same time, in Estonia about two thirds of enterprises are operating in service sector. This proportion is similar to the average of the European Union (66.9% 2004 (Kiili & Mäger 2006)). The share of service sector in Harju county is about two times larger than in other counties under observation. The share of service sector is the smallest in Järva county — only 38%, at the same time in Rapla county the share is five percentage points larger. The

¹ Primary sector — agriculture, hunting, forestry and fishing; secondary sector — mining, manufacturing, electricity, gas and water supply, construction; tertiary or service sector — other economic activities (Pettai 2005).

Information and communication technology

share of manufacturing in Võru and Põlva county is larger than the average of Estonia, the share in other counties is more or less equal to the average of Estonia.

The development of information and communication technology (ICT) helps to reduce the distance of borderland regions — transport costs decrease and the access to information increases. Telecommunication supports the accessibility of services and training and helps to achieve and keep the relations with other enterprises and markets (Grimes 2000). Although ICT has reduced the differences of the availability of information between the centre and periphery, it does not automatically result in the development of borderland regions — the influence of ICT cannot be overestimated. At the same time, it is claimed that aspatial “soft” indicators influence ICT in development of regions the most (Lückenkötter et al 2004).

According to the use of ICT the enterprises of rural areas are in worse condition than the enterprises located in the centres. With the help of ICT new positions develop in cities first. If the technology moves to borderland regions, the areas with innovative environment benefit from it the most. In order to derive benefit from the development of ICT, it is essential to improve teaching and using ICT in different target groups in rural areas (e.g. residents without the knowledge of computer skills, local entrepreneurs, offerers of public and personal services, merchants, customers) (Grimes 2000, Tur et al 2004). Using ICT in rural areas is often complicated because of the lack of necessary infrastructure, higher price of telecommunication services and the lack of knowledge and skills. Therefore, ICT offers an opportunity to raise (in wider terms) local competence and knowledge and is the precondition for the development of innovative environment.

High technological industry and knowledge-intensive services (KIS)¹ need highly developed ICT infrastructure. The availability of ICT in households as a precondition to consume modern e-state services (or as a precondition of the development of corresponding economic sectors).

Access to the Internet is relatively different in European countries — digital gap is noticeable (Figure 2). On average, in 2004 in the European Union 54% of households had computers and 43% of households had Internet connection, although in Finland, Germany and Denmark considerably more households had the access to the Internet. At the same time new Member States fall behind the European Union average. A significant influencing factor is urbanization — households of sparsely settled rural regions have less computers and especially Internet connection (Demunter 2005). Regions with better access to the Internet have advantage if the place for average or high technological production and/or knowledge-intensive services is needed.

Steadily good access to the Internet supports the sustainable and balanced development of an area. Table 5 characterizes the situation of ICT in the households of the selected Estonian counties. During the 2000s the share of the households with Internet and mobile phones has increased in all analysed counties. Despite that, Estonian rural areas fall behind from Finland and even from Latvia.

It is surprising that in Rapla county, which is close to the capital, the share of households provided with Internet is one of the lowest. The percentage of the households provided with Internet in Rapla county is almost as small as in the geographical borderland region Põlva county — obviously the reasons are the passivity of local government, low capability, efficiency and willingness to execute necessary innovation (Raagmaa 2001). The innovative development of an area is not an accidental self-organisation process, it has to be actively influenced and guided — innovation needs active management in all levels.

If Central Estonian counties do not differ from Southern Estonia by the share of households with Internet connection, then in Rapla and Järva counties the number of mobile phones per household is somewhat bigger. Compared to the leading Baltic Sea states, the access to the Internet is rather limited, therefore, the opportunities of local communities to participate in modern economy and avoid the process of changing into the borderland region are quite limited.

¹ KIS — knowledge intensive services, e.g. air transport, post and telecommunications, financial intermediaation, real estate, renting and business activities, education, health and social work, recreation, culture and sports (Employment...2006).

Besides the existence of mobile phones it is also important to use them. To evaluate the use of ICT, the proportion of e-voters at the 2005 municipal elections is presented.

In Rapla county, the share of e-voters per 1,000 voters was the same as the average of Estonia (18.5%) (Figure 3). The share of e-voters in Järva county was almost the same. In the counties of Southern Estonia the proportion of e-voters was smaller than in the counties of Central Estonia.

Social capital

Human resources and their quality become increasingly important at the time when the development of technologies offers an opportunity to diminish physical distances. Important factors facilitating the development of the area are the willingness and skills of the local people to act for the sake of the development of their community.

Social capital of the area is at the same time the result of the process and the input for the development of the area. From the development of ICT the community who is more prepared to adapt the changes wins the most (Grimes 2000). Culture, being the input of social capital, could also be the development factor of the area (Bayliss 2004). With social capital the following could be achieved (Tur et al 2004, 273-274):

- development of knowledge, skills and proficiency of residents;
- development of knowledge, skills and proficiency of labour force;
- improvement of enterprise;
- development of new positions;
- improvement of common activity to develop the local life;
- increase of participation in public life;
- increase of the possibilities to spend spare time, etc.

The number of non-profit organisations and foundations per 1,000 inhabitants characterizes voluntary activity and community activity (Figure 4). For the development of an area it is important to have adequate concentration of people and enterprises, who are prepared to change and learn. This in turn is a prerequisite for the development of learning region (Doloreux 2004).

By the number of non-profit organisations and foundations (per 1,000 inhabitants), Rapla county (15.3) is the closest to Estonian average (16.8), followed by Võru and Valga county. Põlva and Järva counties fall behind the others.

One of the social capital indicators used is reading newspapers, which should characterize the activity of looking for new information and people's need for information. As seen from Figure 5, residents of Harju county and especially residents of Tallinn read newspapers the least. This could be caused by faster speed of life. Also in Põlva county residents read newspapers irregularly. From the selected counties residents of Rapla county are the most active newspaper readers.

Governance

The factors characterising governance have three important aspects:

- a) whether and how much people trust those elected to represent them;
- b) how actively people are willing to participate in organising the local life and how actively they actually do that;
- c) how public sector, enterprises and private enterprises communicate.

Governance influences the amendment of shortages derived from innovation, economy's vitality and peripherality. If the cooperation between sectors proceeds fluently, the socio-economic situation in the area is better (Tur et al 2004, 270–271). Local leaders have good opportunities to influence the developments of the regions (Kiili & Mäger 2006). Table 6 characterizes the attitude of people towards the government, local government, court and police.

It appears that people trust police the most, followed by local government. Government is the least trusted of those four institutions. The residents of Järva, Rapla and Võru county trust the institutions relatively more. The residents of Põlva county are rather distrustful, although the residents of Järva county distrust the government more than the residents of Põlva county.

Participating in the elections is the opportunity of residents to perform their fundamental rights and influence the staff of deciders. There were no big differences between the selected

counties in the participation rate at the elections (Figure 6). The participation rate at the 2003 parliamentary elections has been higher than at the 2005 municipal elections in all of the counties. The turnout was relatively similar in Põlva and Valga counties, however, in Järva and Rapla counties the turnout of 2005 was about 10 percentage points lower than at the parliamentary elections of 2003.

Summary

On the basis of the overview done on the selected indicators, it could be claimed that the differences of the development stage between Estonian counties cannot be explained only by geographical location. Despite the fact that Järva and Rapla counties are situated more closer to the capital, according to the indicators of peripherality they are not always more successful than Southern Estonian counties. The indicators of Central Estonia and Southern Estonia are not always similar, sometimes one of the counties similar by location is rather successful and the other amongst the unsuccessful counties (e.g. the residents with higher education and the households having Internet connection).

The distance from the capital is not the only factor influencing the development of an area — it is also possible that peripheral less or noninnovative regions locate close to the centres, which deal with traditional production and local markets. In addition to the distance, the level of people's education, accessibility of ICT infrastructure and using the opportunities are important in the development of the areas. In knowledge-based economy human resource, local community's ability to learn and willingness to adapt the changes of economic situation are very important.

SISSERÄNNANUTE PÕLVKONDADE MAJANDUSTEGEVUS¹

Alis Tammur
Statistikaamet

Sissejuhatus

Paljudes Euroopa riikides on just viimasel ajal tekkinud vajadus uurida kultuurilises ja majanduslikus mõttes erinevatest piirkondadest pärit rahvastiku olukorda ja kohanemist rände sihtkohariigis. Vananevas Euroopas tööjõupuudust leevendavad sisserännanud jäävad vahel ka mitme põlvkonna jooksul võõraks, ei oska kohalikku keelt, on põliselanikest madalama sotsiaalse staatusega ja tekitavad võimudele probleeme nii kriminaal- kui ka sotsiaalvaldkonnas. Eestis on sisserännanutelega kaasnev paljuski sarnane teistes riikides toimuvaga, kuid mõneti on siinne situatsioon siiski erinev peamiselt erineva poliitilise ja majandusliku korralduse tõttu rände toimumise ajal, mille tulemusel ei olnud sisserännanutel saabumisel klassikalisi kohanemisprobleeme ja nad pidasid oma elukohavahetust siserändeks. Eesti jaoks kerkis vähemuste integreerimise teema esile alles pärast iseseisvuse taastamist, kui endisest enamusest sai vähemus ja selgus, et sinne välispäritolu rahvastiku hulk on enneolematult suur. Selline olukord on tekitanud probleeme nii poliitilisel, sotsiaal- majanduslikul kui ka kultuuri tasandil. 1990. aastate algus oli eestlastele uue ühiskonna- ja majanduskorraldusega kohanemise aeg. Kohaneda oli vaja mõlemal rahvastikurühmal ning muutuste tõttu tuli poliitilist võõrandumist ja tööjõuturul heitumist ette ka põhirahvuse hulgas.

Sisserännanud rahvastiku integreerimine ühiskonda tähendab nende sulandamist uude ühiskonda, luues neile samal ajal võimalused säilitada oma eripära. Integratsioon sõltub erinevatest protsessidest ja selle uurimiseks on palju meetodeid. Üks näitaja integreerimis- protsessi jälgimisel on sisserännanute majandustegevuse analüüsimine põlvkondade kaupa, sest normaalse kohanemise käigus peaks iga järgmine põlvkond oma majandustegevuses järjest rohkem kohalikega sarnanema. Kui aga põlvkonnad sarnanevad pigem omavahel või kui erinevus hoopis kasvab, võib see olla märk, et sisserännanute rühm on ühiskonnas isoleeritud ja järeltulevad põlvkonnad heitunud.

Artikli eesmärk on analüüsida eri Eesti piirkondades elavate endisest Nõukogude Liidust sisserännanute majandustegevust, võrreldes neid eestlastega ja selgitades välja kahe sisserännanute põlvkonna erinevused. On teada, et sisserännanute positsioon tööjõuturul on eestlaste omast nõrgem, kuid ka nende paiknemine on kohalikest erinev. Nad on kontsentreerunud suurematesse linnadesse, suures osas Ida-Viru maakonna linnadesse, kuid just seal on üleminekuaja muutustega seoses suur tööpuudus ja pakutakse madalamaid ametikohti. Tegemaks kindlaks elukoha mõju välispäritolu rahvastiku majandustegevusele, on võrreldud kolmes piirkonnas elavaid sisserännanuid: majanduslikult edukas Põhja-Eestis ning vähem edukas Kirde- ja Kesk-Eestis. Viimane erineb teistest ka sisserännanud rahvastiku väiksema osatähtsuse poolest.

Kasutatud andmeallikas on 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse anonüümne andmebaas. Kuigi loendusest on juba mõni aeg möödunud ja tööjõu karakteristikud on muutunud, annab see analüüs siiski piisavalt infot tendentside kohta Eesti ühiskonnas. Rahvastiku- arengu seisukohalt ei muutu rahvastikuprotsessid kiiresti, inimeste tööalase käitumise määrab suuresti nende hariduslik ja sotsiaalne taust ning kindlasti ka perekondlikud traditsioonid. Sellise uuringu tegemisel ei saa kasutada valikuuringuid, sest väikeste rühmade ja piirkondade analüüsimisel ei pruugi need olla piisavalt representatiivsed. Rahvaloenduse suurim puudus on aga see, et seda korraldatakse harva.

Artikkel koosneb neljast osast. Esimene annab ülevaate Teise maailmasõja järgsel perioodil toimunud välisrände suundumustest ja tagajärgedest Eestis, keskendudes sisserännanute majandustegevuse nüanssidele ja arengustrateegiatele. Teine osa selgitab sisserännanute määratlemise võimalusi ja põhimõtteid, kolmas on pühendatud andmete ja andmeanalüüsi meetodi kirjeldamisele ning neljas analüüsib sisserännanute majandustegevust kolmes piirkonnas.

¹ Artikkel põhineb autori Tartu Ülikoolis 2006. aastal kaitsitud magistritöö (Tammur 2006).

Välisrände tendentsid ja tagajärjed sisserände piirkondades

Massiline rahvusvaheline ränne majanduslikult vähemarenenud riikidest edukamatesse lääneriikidesse algas pärast Teist maailmasõda ja see suundumus kestab siiani. Muutunud on vaid rände tagamaa. Üks väljarände ajend on loomulik demograafiline areng, mille ühes faasis suureneb riigi rahvaarv hüppeliselt ja selle tulemusel suureneb rahvastiku väljaränne oma etnilistest piiridest. Just 20. sajandi teisel poolel jõudsid paljud demograafiliselt arengult madalamas staadiumis riigid väljarände järku. Kasu sellest said mõlemad pooled — sisserändajad lootsid leida majanduslikku heaolu ja sõjajärgsel perioodil alanud kiire majanduskasv Euroopas vajab lisatööjõudu. Pärast 1970. aastate majanduslangust hakati paljudes riikides sisserände kasulikkuses kahtlema. Otsest tulu sisserännanud tööjõu kasutamisest saavad tööandjad ja keskklass, kaotajateks jäävad madala sissetulekuga elanikud, kelle töö sisserännanud ära võtavad ning kelle palk ja töötingimused seetõttu halvenevad (Murphy ja Cancellier 1982). Lisaks jäävad põlisrahvusest erineva sotsiaalse ja kultuurilise taustaga inimestega kaasnevad kulud terve ühiskonna kanda. Kiire rahvastiku suurenemine nõuab ühiskondlike teenuste (koolid, tervishoid, politsei, majutus jm) laiendamist.

Ka Eestisse algas ulatuslik sisseränne alles pärast Eesti territooriumi annekteerimist Nõukogude Liidu poolt ja kestis okupatsiooni lõpuni. Enne Teist maailmasõda oli Eesti etniliselt homogeensemad piirkondi kogu Euroopas. Siinne, ülejäänud Nõukogude Liidust kõrgem majandusareng ja infrastruktuuride olemasolu soodustas ettevõtete paigutamist Baltikumini. Vähene rahvastiku loomulik juurdekasv tingis vajaduse lisatööjõu järele. Sisserände taga võis näha ka soovi kinnitada Eesti territoorium venestamise abil võimalikult kindlalt Nõukogude Liidu külge. Et tööstust arendati suures osas ekstensiivselt, st uute tootmisvõimaluste ja lisatööjõu abil, on tööstuse kogutoodangu kasvutempo ja migratsiooni intensiivsuse vahel üsna selge seos (Kala 1992). Tänu rände suunatusele ja sissesõitnute vähesele lävimisele kohalikega oli nende huvi kohaliku kultuuri, keele jms vastu väike ning samuti oli väike nende soov kohaneda (Tammara 1996), mistõttu iseloomustas neid suhteliselt madal kinnistumisaste (Tiit 1993). Rände juures on oluline ka asjaolu, et rände toimumise hetkel oli tegemist liikumisega suure kodumaa ühest piirkonnast teise.

Töörände peamine eesmärk on töö leidmine sihtkohariigis, seega mõjutab ränne sihtkohariigi tööturgu. Majanduslik integreerumine on ka tähtsaim sisserännanute koostöö edukuse indikaator (Muus 2001, Kemuma 2000), seda osaliselt tänu mõõdetavusele ja üsna ühesele tõlgendatavusele. Vähemarenenud riikidest pärit rahvastik ei saa sihtkohariigis võrdväärset tööd, sest sealne tööjõud on enamasti kõrgemalt kvalifitseeritud, seetõttu on sisserännanud tihti lihttöölised (Waldinger ja Feliciano 2004; Salt 1993; Icduygu 1994; Yaukey 1986; Knocke 2000). Paratamatult on tekkinud olukord, kus rahvuslik päritolu on tööturgu integreerumise ja edukuse näitaja. Päritoluriigi areng määrab keskmiselt ka saabuja paiknemise tööjõuturul — mida madalam on päritoluriigi arengutase, seda nõrgem saabuja positsioon. Muidugi mõjutab sisserännanute edukust tööjõuturul ka saabunud tööjõu kvalifikatsioon, kohaliku keele valdamine, vanus, sihtkohariigis viibimise pikkus ja rahvus/kultuur (OECD 1990). Inimkapitali karakteristikud on siiski vaid osa vastusest, sest sisserännanute töötuse näitajad on kehvemad isegi juhul, kui nad valdavad täielikult kohalikku keelt (Salt 1993).

Kui madala kvalifikatsiooni ja haridusega välissündinud töötavad lihtsamatel ametitel, konkureerivad madalapalgalistel töökohtadel ja suhtlevad samal ajal peamiselt oma kogukonna sees, kas saab siis loota, et nende järeltulijad on edukamad? Immigrantide teist põlvkonda analüüsides on leitud tööhõive muutuste puhul mitmeid vasturääkivaid tulemusi esimese põlvkonnaga võrreldes. Afroameeriklaste ja puertoricolaste tööliklassi järeltulijad USA-s ei ole ka mitme põlvkonna vältel alamklassist välja saanud, kuid mehhiklaste teise põlvkonna esindajad on kõrgemalt haritud ja mehed leiavad uue töö kiiremini kui esimene põlvkond, olles sarnaselt valgete meestega loomuliku töötuse piiril (Waldinger ja Feliciano 2004). Välissündinud on nõus tegema ebapopulaarseid töid, tööliklassi lapsed tahavad aga enam, kuid on samas kaitsmata erinevate töötasude ja tarbimisstandardite eest. Üldjuhul on teise põlvkonna tööhõive näitajad esimese põlvkonna omadega küll sarnased, kuid siiski võib täheldada vähest paranemist (Salt 1993). Ilmselt on teise põlvkonna käekäik sisserännanute rühma tausttunnustest — isoleeritud indiviidide puhul on soodumus, et ka teine põlvkond jääb tööliklassi. Nad valivad lojaalsuse oma grupile ja loobuvad sellega võimalusest parandada oma sotsiaalset ja materiaalselt olukorda (Alba 2005; Forsander 2003).

Eesti tööhõive struktuur ei olnud nõukogude perioodil loomuliku (turule orienteeritud) majandusarengu tulemus, vaid pigem kunstlikult kujundatud ning lähtus eelkõige endise

Nõukogude Liidu majanduslikest vajadustest (Eamets, Philips ja Annus 2000: 26). Tööstuses suurenes võõrtöölise osatähtsus kõikides harudes ja tööstustöölised põliselanikud jäid nii suht- kui ka absoluutarvudes vähemusse. Samal ajal oli tööstusettevõtteid, kus põhirahvus hõlmas töötajaskonnast enamiku — osa puidu-, kerge- ja toiduainetööstuse harusid, mis paiknesid väljaspool Ida-Viru ja Harju maakonda (Tammur 1999). Ka põllumajanduses oli sisserännanud töötajaid vähe. Seega võis juba nõukogude ajal rääkida tööturu rahvuslikust segregatsioonist, mis on pannud aluse ka praegusele tööturu segregatsioonile.

1990. aastate alguse majanduse ümberkorraldused ja struktuurimuutused tõid kaasa hõive ja rahvastiku majandusliku aktiivsuse vähenemise, lisaks ka tööpuuduse. Erinevad sotsiaalsed rühmad on tulnud nende muutustega toime erineva edukusega (Unt ja Täht 2001). Eriti drastiliseks kujunesid muutused aastatel 1992–1993, mil tööpuudus kasvas ja tööhõive vähenes hüppeliselt, seda eelkõige primaar- ja sekundaarsektorist vabanenud tööjõu arvelt. Nõukogude Liidu pärandina saadud võõrtööjõud erines eestlastest juba stardipositsioonilt — nad olid enam hõivatud sekundaarsektoris, samal ajal kui eestlased olid hõivatud peamiselt tertsiaarsektoris (Pavelson ja Luuk 2002). Peale põhirahvuse soodsama positsiooni hakkas olulist rolli mängima eesti keele oskus, seda nii informeerituse mõttes kui ka otseselt nõudmisena töötajale. Üleminekumuutused ja 1990. aastate arengud on viinud mitte-eestlased ametialaselt staatusele veelgi madalamale, suurendades nende osatähtsust kvalifitseerimata tööjõu hulgas ja ametihierarhia madalamatel astmetel, samal ajal kui eestlaste osatähtsus on suurenenud ametihierarhia tipus. Ka töötus on sisserännanute seas suurem, sest nende halb eesti keele oskus, halvem kohanemine majanduse struktuuriliste ümberkorraldustega ja tööturu majandusharuline ja ametistruktuuri rahvuslik segregatsioon on seadnud nad töö leidmisel eestlastega võrreldes ebavõrdsesse positsiooni (Hallik 1999; Saar ja Helemäe 2001).

Tööpuudus on Eestis piirkondlikult erinev (vt ka Antons 2003). Seoses majanduse ümberstruktureerimisega vabanes palju tööjõudu põllumajanduses, mis oli tähtis majandusharu Lõuna-Eestis, ja tööstuses, mis domineeris Ida-Virumaa tööhõives. Nendes piirkondades on tööpuudus suur probleem. Ka suuremate tööandjate pankrotid väikestes monofunktsionaalsetes asulates on põhjustanud paljude inimeste töötuks jäämise (Oru, Sindi, Võhma). Tööpuudus on jätkuvalt suur probleem ka maapiirkondades, kus vähearenenud infrastruktuur takistab lisainvesteeringute tegemist ja see omakorda pikendab pikaajalist töötust maal (Eamets, Philips ja Annus 2000). Kõige edukam piirkond on Harjumaa, kus tertsiaarsektori osatähtsus oli juba varem suur. Tertsiaarsektor on ainus majandusharu, mille osatähtsus on muutuste käigus suurenenud.

Kui analüüsida Eestis elavate sisserännanute majandustegevuse näitajaid, arvestades ka inimkapitali karakteristikuid (kohaliku keele valdamine, kodakondsus ja haridus), jäävad need ikkagi natuke madalamale tasemele kui eestlastel. Kõige rohkem parandab sisserännanute töötuse määra ja ametialast jaotust eesti keele oskus ja Eesti kodakondsus, kuid nende tunnustega sisserännanute võrdlemine kogu eesti rahvusest elanikkonnaga ei anna objektiivset vastust, sest eesti keele oskuse ja kodakondsusega sisserännanud on keskmisest kõrgema haridusega, nooremad ning ilmselt ka muidu aktiivsemad ja õppimisvõimelisemad. Haridusrühmade võrdlemine selekteerib rühmi võrdsematel alustel. See võrdlus näitab ka näitajate paranemist haridustaseme kasvamise suunas, kuid erinevused kahe rühma vahel suurenesid samuti eestlaste kasuks (Tammur 2006).

Kahe sisserännanute põlvkonna võrdlemisel üldise kohanemise seisukohalt olulist tendentsi, et teine põlvkond on oma vanematest kas või natukene väiksema töötusega ja kõrgemal ametikohtadel, Eestis ei ole. Vaid kõrgharidusega inimesi võrreldes on esimese ja teise põlvkonna sisserännanute töötuse määr võrdne, muidu on see välissündinutel madalam. Ametialaselt muudab kodakondsuse ja keeleoskuse lisamine välissündinute näitajad soodsamaks ja haridustasemete kaupa vaadates paraneb pigem teise põlvkonna seis. Töötuse määr on teisel põlvkonnal esimese omast natuke väiksem kõrgharidusega isikutel (Tammur 2006).

Eesti ja teiste Euroopa riikide sisserännanud rahvastik on paljudelt tunnustelt sarnane, kuid on ka erinevusi. Sarnasused seisnevad sisserände üldises protsessis — majanduslikult ja demograafiliselt vähemarenenud riikidest pärit sisserännanute kogukond hakkas kujunema pärast Teist maailmasõda, saabujate sotsiaal-kultuuriline taust oli kohalikest erinev ja enamasti tuldi majanduslikel põhjustel oma heaolu parandama (töötama või sellega kaasnev

pereränne). Samuti on sarnane sisserändega kaasnev demograafiline ja majanduslik probleemistik — sisserännanud rikkusid sihtkohariigi vanuselist tasakaalu, välissündinuid ja nende järglasi sai mingiks hetkeks rohkem kui riik vajab ja nende ülalpidamiskulud jäid ühiskonna kanda. Sisserännanutega kaasnevad suuremad sotsiaal-majanduslikud ja kriminaalsed probleemid koonduvad, sest sisserännanud elavad kontsentreerunult suurtes linnades.

Erinevused taanduvad suuresti erinevale poliitilisele ja majanduslikule korraldusele neis riikides rände toimumise ajal, sest Eesti ei saanud migratsiooni selle kõige intensiivsemal perioodil ise reguleerida. Seega seisneb oluline erinevus rände tekkemehhanismis — kui mujal juhtis seda majanduskasv ja tööjõupuudus, siis Eestis hoopis majanduse ekstensiivne arendamine ja venestamine. Siinne ränne ei olnud alati vabatahtlik, sest osaliselt saabuti sunniviisiliselt suunamise korras. Rände toimumise ajal olid immigrandid kohati tööturul isegi eelistatumas positsioonis kui nõukogude võimule ebalojaalsed eestlased, mistõttu ei olnud probleemi sisserännanute alavääristamisega. Et enamik saabujaid oli määratud töötama üleliidulistes ettevõtetes, mille toodang oli mõeldud Eestist väljapoole, hakkas võõrtöajõud siinset tööturgu mõjutama alles pärast nende ettevõtete sulgemist järele jäänud rahvastiku puhul. Paljud sisserännanud lahkusid siit 1990. algusaastatel. Pärast seda on Eesti rändeiive negatiivne ja siinne välispäritolu rahvastik vananeb eriti kiiresti. Elades immigrandina Eestis ei ole väheoluline ka fakt, et Eestis elavad vene rahvusest sisserännanud pärinevad suurema ja tuntuma ajalooa riigist kui Eesti ja nende riikide omavahelised suhted on teravad.

Probleem sisserännanutega on Eestis isegi suurem kui paljudes teistes rände sihtkohariikides, sest sisserännanute osatähtsus on siin suurem kui mujal ning seoses nende vananemise, suurema töötuse ja vähese lõimumisega on mitmel sotsiaalsel probleemil märkimisväärne etniline mõõde. Probleeme suurendab asjaolu, et Eesti venekeelne elanikkond on üsna kontsentreerunud oma paiknemiseripära tõttu ja seepärast isoleeritud. Arvestades ka Eesti tööturu rahvuslikku segregeeritust (Saar ja Helemäe 2001, Pavelson 2001), võib eeldada, et sisserännanute põlvkondade erinevus ei ole eriti suur või on välissündinute järealtulijate tööalane staatus isegi halvem nende vanemate omast. See ei ole sisserännanute kohanemise seisukohalt hea märk.

Sisserännanute määratlemine

Artiklis on uurimise all endises Nõukogude Liidus sündinud rahvastik koos oma järealtuleva põlvkonnaga (isikud, kellel vähemalt üks vanematest on sündinud endises Nõukogude Liidus). Sisserännanute määratlusele on sünnikoha kõrvale lisatud ka rahvustunnus — nad on eestlastest erinevast rahvusest, kuid rahvusrühmi ei ole eraldi käsitletud.

Nõukogude ajal Eestisse saabunud peamiselt venekeelset elanikkonda on palju uuritud, kuid kujunenud võimaluste ja harjumuste kontekstis käsitletakse sisserännanutena enamasti kõiki siinseid eestlastest erineva rahvusega isikuid. Kuigi Lääneriikide eeskuju on juba pikka aega näidanud vajadust eristada hiliseid sisserännanuid etnilistest vähemustest, ei ole Eestis seda eriti rakendatud. Sellist lihtsustatud lähenemist toetab siinne olukord, kus kaks põlvkonda Nõukogude Liidu territooriumilt pärit sisserännanuid hõlmab kõigist rahvustunnuselt mitte-eestlastest ligi 90%. Koos kolmanda põlvkonnaga on ülekaal veelgi suurem. Ülejäänud mõneprotsendise rahvastikuosa moodustavad Eestis elavad põlised vähemused (peamiselt samuti venekeelne Peipsi vanausuliste kogukond) ja 1990. aastatel Euroopast sisse rännanud rahvastik. Samas võib piirkondlikult analüüsides olla selline üldistus kohati liiga suur, sest näiteks paljudes Jõgevamaa valdades on umbes pool nn mitte-eestlastest vene vähemus ja Saaremaal on paljud mitte-eestlased siia 1990ndatel elama asunud Euroopa Liidu kodanikud.

Sisserännanute majandusliku integreerumise uurimise võrdlusrühmaks on siinne põhirahvus — eestlased —, kelle eristamisel arvestatakse ainult enesemääratlust ja jäetakse arvestamata sünnikoht. See räägib küll vastu sisserännanute määratlemise põhimõttele, kuid ilmselt on Eestis elades end eestlaseks määratleda selgem ja väljaspool Eestit sündimine ei tähenda alati mittekuulumist siinse põlisrahvastiku hulka, sest eestlaste seas on palju nt küüditamise tõttu Venemaal sündinuid. Lisaks on siin ka Venemaa eestlasi (77 000), kes saabusid sõja järel ja kellest paljud olid Nõukogude Liidu rahvuspoliitika tulemusel unustanud eesti keele, kuid kes siiski assimileerusid Eestis aja jooksul täielikult (Tiit 1993).

Kasutatud tunnused ja analüüsimeetodid

Sisserännanute positsiooni uurimiseks Eesti tööjõuturul on 2000. aasta rahva ja eluruumide loendus väga hea andmeallikas, sest võimaldab määrata sisserännanud rahvastiku kahte esimest põlvkonda, sisaldab tähtsamaid rahvastiku majandustegevust kajastavaid küsimusi

ja annab piisavalt taustinfot, sealhulgas piirkondlikke tunnuseid. Rahvaloendust peetakse rahvastiku-uuringutes üheks paremaks andmeallikaks, sest selle andmed on kogutud põhimõttel, et loendataval ei oleks andmete moonutamist põhjustavaid kohustusi ega õigusi ühiskondlike organite suhtes. Rahvaloenduse peamine puudus on see, et seda korraldatakse harva. Registrid oma ametliku vormiga loovad enam võimalusi ebatäpsuseks, lisaks ei kirjelda registrid kogu riigi rahvastikku neid ühel momendil iseloomustavate tunnustega. Küsitlusuuringud võimaldavad ühelt poolt teha palju põhjalikumaid küsitlusi, kuid teiselt poolt on nende tulemusi raske laiendada väiksematele rühmadele või piirkondadele, sest siis halveneb või kaob andmete representatiivsus.

Artikkel pöörab põhitähelepanu sisserännanute majandustegevuse käsitlemisele eri piirkondades. Indiviidi elukoht mõjutab tema tööalaseid võimalusi vägagi palju. Sisserännanud paiknevad eestlastest erinevalt, mis võib ollagi nende madalama staatuse põhjus. Territoriaalüksustest on valitud võrdlemiseks kolm suuremat piirkonda: üks edukas piirkond, Põhja-Eesti (Harjumaa koos Tallinna 30% pendelrände tagamaale kuuluva Kohila valla ja aleviga Raplamaalt) ja kaks majanduslikult Eesti kontekstis vähem edukat piirkonda — sisserännanute põhiline asuala ja endine aktiivne tööstuspiirkond Kirde-Eesti (Ida-Virumaa) ja Kesk-Eesti (Järva- ja Viljandimaa), kus elavad peamiselt eestlased ja kus on enam maalist eluviisi.

Rahvastiku majandustegevuse uurimisel mängivad suurt rolli tausttunnused, vanus nende seas on inimesest endast sõltumatu. Noortel ja vanadel on tihti raskem tööjõuturul hakkama saada või väiksem huvi seal üldse osaleda. Sisserännanutel on üldjuhul halvemas majanduslikus olukorras veelgi raskem sobivat tööd leida. Lähtudes teadmisest, et sisserännanute vanuskoosseis on eestlaste omast ja ka kahte põlvkonda omavahel võrreldes proportsionaalselt erinev, võib see ebaproportsionaalselt võimendada tööhõive määrasid. Vanuskoosseisu erinevusest tulenevate mõjutuste vähendamiseks on uuritud ainult 25–54-aastaseid — majanduslikult kõige aktiivsemat vanuserühma. Kuigi majanduslikku aktiivsust mõjutavad mitmed isikuomadused, nende hulgas ka statistiliselt mõõdetavad tunnused, nagu eesti keele oskus, haridus, kodakondsus jne, peab autor siiski õigeks piirata analüüsitava rühma ainult vanusega, sest see on isikust endast sõltumatu tunnus. Ülejäänud omadusi saab inimene vastavalt vajadusele või tahtmisele ise täiendada.

Käsitletud majandustegevuse tunnustest on töötus saadud majandusliku aktiivsuse küsimusest. Majanduslikult aktiivne rahvastik ehk tööjõud on isikud, kes soovivad töötada ja on võimelised seda tegema. Tööjõud jaguneb omakorda hõivatuteks ja töötuteks. Töötute on isik, kellel on üheaegselt täidetud kolm tingimust: ta on ilma tööta, on töö leidmisel valmis kohe tööd alustama ja otsib aktiivselt tööd. Töötuse käsitlemisel on kasutatud töötuse määra, mis näitab töötute osatähtsust tööealise majanduslikult aktiivse rahvastiku hulgas.

Ametid on klassifitseeritud ISCO-88 (*International Standard Classification of Occupations, 1988*) järgi kokku 393 ametirühma. Ametid on klassifitseeritud neljal tasemel, neist esimesel on 10 pearühma, teisel 28 allpearühma, kolmandal 115 allrühma ning neljandal 393 ametirühma. Artiklis on kasutatud suuremat üldistust, jaotades ametid nelja kvalifikatsioonitaseme gruppi (EC 2002 viidanud Kliimask 2004), mille koosseis esimese taseme ametite kaupa on esitatud järgmises tabelis.

Tabel 1 **Ametialade pearühmad ja kvalifikatsioonigrupi ametid**

Ametialade pearühm	Kvalifikatsioonitaseme grupp
(1) Seadusandjad, kõrgemad ametnikud ja juhid	Kõrge kvalifikatsiooniga valgekraed
(2) Tippspetsialistid	Kõrge kvalifikatsiooniga valgekraed
(3) Keskastme spetsialistid ja tehnikud	Kõrge kvalifikatsiooniga valgekraed
(4) Ametnikud	Keskmise ja madala kvalifikatsiooniga valgekraed
(5) Teenindus- ja müügitöötajad	Keskmise ja madala kvalifikatsiooniga valgekraed
(6) Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised	Oskustöölised
(7) Oskus- ja käsitöölised	Oskustöölised
(8) Seadme- ja masinaoperaatorid	Madala kvalifikatsiooniga sinikraed
(9) Lihttöölised	Madala kvalifikatsiooniga sinikraed
(0) Relvajõud	

Tavaliste risttabelite kõrval on ära toodud ka statistilise sõltuvuse tugevust mõõtev seosekordaja, et välja tuua kõige rohkem ja kõige vähem nähtusi mõjutavad tegurid. Statistilise seosekordaja väärtus muutub 0 ja 1 vahel, olles statistiliselt sõltumatute tunnuste puhul 0 ja täieliku statistilise sõltuvuse korral 1. Järelikult vastab tugevamale seosele suurem seosekordaja väärtus. Uurimuses on kasutatud seosekordajat Crameri V, mille arvutamine baseerub hii-ruut-statistikul (χ^2). Arvutatud on rühmade (eestlased/sisserännanud ja välissündinud / teine põlvkond) sõltuvuse tugevus töötuse (hõivatu/töötu) ning ametialase jaotuse (kõrge kvalifikatsiooniga valgekrae / madala kvalifikatsiooniga sinikrae) puhul Eestis keskmiselt ja käsitletavate piirkondade kaupa. Seose puhul on tegemist nominaaltunnuste eraldi käsitletava liigi — binaarsete tunnustega. Binaarsete tunnuste puhul saab rääkida ka sõltuvuse suunast, mida näitab kordaja märk (Tiit ja Möls 1997). Seose statistilist olulisust ei hinnata üldjuhul kõikse statistika puhul, sest siis ühtib valim ja üldkogum ning iga sõltuvus on oluline.

Analüüs

Eestlaste ja sisserännanute ning eraldi mõlema sisserännanute põlvkonna majandustegevuse uurimisel tuleb pöörata tähelepanu ka demograafilistele tunnustele, sest välispäritolu rahvastik ei sarnane oma koosseisult loomulike protsesside käigus kujunenud rahvastikuga. Samas võivad lahkumise põhjused tuleneda just erinevast koosseisust. Seetõttu alustuseks kokkuvõtte rühmade koosseisust ja paiknemisest.

Eestlased ja sisserännanud erinevad juba oma vanuskoosseisu poolest. Põlisrahvastiku vanuspuu on varajase demograafilise ülemineku ning Euroopa kontekstis erandliku stabiilsuse tõttu nii suremuses kui ka sündimuses kogu sõjajärgse aja jooksul vähe muutunud. Isegi sõja ja repressioonide mõju ei avaldu vanuskoosseisus eriti silmatorkavalt, sest inimkaotused puudutasid kõiki vanuserühmi (Katus 1996). 2000. aastal torkab peamiselt silma kuni 7-aastaste laste väiksem osatähtsus. Tänapäevane välispäritolu rahvastiku vanuskoosseis on määratud eelkõige Eestisse saabunud sissesõitnute arvu ajalise varieerumise, rände vanuskõvera, eri aegadel saabunute suurema või väiksema Eestis kinnistumise astme ning teiste rännet iseloomustavate asjaoludega.

Sisserände ajal oli Eestis elav välispäritolu rahvastik väga noor, kuid aja jooksul on sisserännanute vanuskoosseis küllalt oluliselt muutunud ja vanuspüramiidi kuju normaliseerunud — sisserännulainete mõju püramiidile väheneb. Algsest üliinoores vanuskoosseisust oli 2000. aastaks säilinud peamiselt veel vanuserühma 35–54 ülesindatus. Et sisseränne Eestisse oli 1990ndatel väike, väheneb laste osatähtsus tublisti, mille tulemusel on sisserännanute keskmine vanus 4 aastat eestlaste omast kõrgem ja nende vananemine jätkub. Välispäritolu rahvastiku teine põlvkond on välissündinute keskmisest vanusest 26 aastat ehk poole noorem.

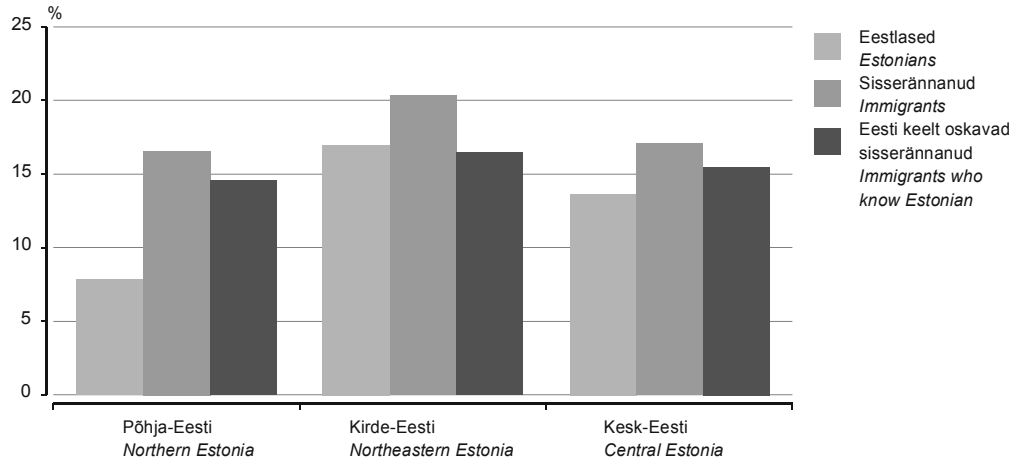
Rahvuselt on sisserännanutest 80% venelased ja üldse on slaavi päritolu rahvastikku sisserännanute hulgas üle 93%. 25–54-aastastest oskab eesti keelt alla poole ja Eesti kodakondsus on veelgi vähematel. Kõige sagedamini on kodakondsus määramata — tervelt 43% sisserännanutest, mida ei saa kuidagi heaks näitajaks lugeda. Teine põlvkond on eesti keele oskusest tunduvalt paremas seisus ja Eesti kodakondsus on neist ligi pooltel — kolmandiku võrra enam kui välissündinutel.

Sisserännanud rahvastik on 7% vähem kui eestlased piirdunud kuni põhihariduse baasil saadud haridusega. Ka mõlema põlvkonna haridustase eraldi on eestlaste omast kõrgem, kuid teine põlvkond jääb välissündinutele mõnevõrra alla. Seda seletab ilmselt asjaolu, et esimene põlvkond saabus siia osaliselt kooli lõpetamisel suunamisega. Sisserännanute paiknemine on neile iseloomulikult linnaline — üle 91% elab linnades ja enamik on koondunud Harjumaale (50% sisserännanutest, sh Tallinnas üle 42%) ja Ida-Virumaale (33%, sh linnades 32%).

Eestis keskmiselt oli töötus 2000. aastal sisserännanutel eestlaste omast tunduvalt suurem — vastavalt 18,2% ja 11,5%. Kahte sisserännanute põlvkonda võrreldes oli töötus teisel põlvkonnal ligi 3 protsendipunkti suurem — 19,9%. Uuritavates piirkondades on erinevad nii töötuse üldised näitajad kui ka eesti keele oskuse mõju töötusele. Põhja-Eestis oli mõlemal rühmal kõige väiksem töötus, kuid sisserännanute töötus oli eestlaste omast poole suurem ja ka eesti keele oskus jättis suhte enam-vähem samaks (joonis 1). Kirde-Eestis oli üldise suure töötuse taustal eesti keelt oskaval sisserännanul eestlasega võrdsed võimalused tööd leida.

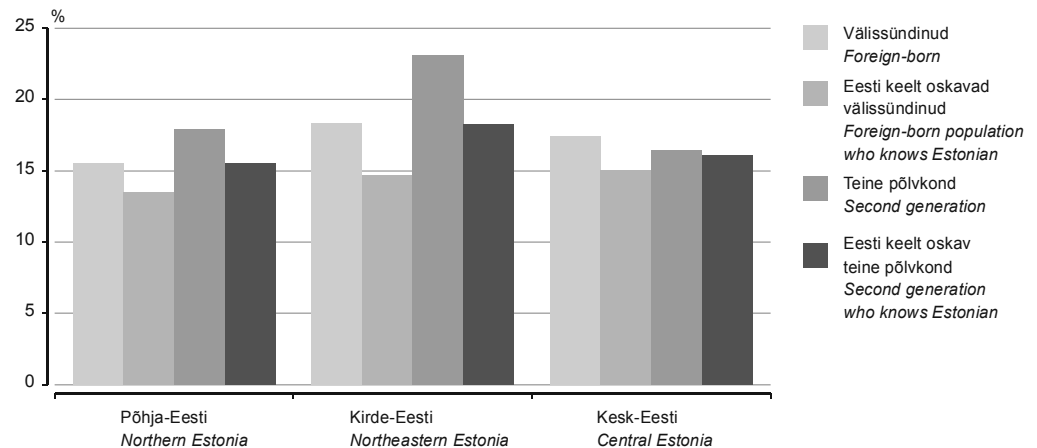
Seal mõjutab eesti keele oskus töötuse määra kõige rohkem. Kesk-Eestis oli töötus samuti üsna suur, kuid natuke väiksem kui Kirde-Eestis. Eesti keele oskus töötust eriti ei mõjutanud, kuid Kesk-Eestis oli keskmine eesti keele oskus majanduslikult aktiivsete seas 85%, mis tähendab, et enamik oskabki eesti keelt.

Joonis 1 **25–54-aastaste töötus piirkonna järgi, 2000**
 Figure 1 *Unemployment rate of 25–54-year-old persons by regions, 2000*

Põlvkondade piirkondlikku töötust iseloomustab joonis 2. Põhja-Eestis vähendas eesti keele oskus töötust mõlemal põlvkonnal samas proportsioonis. Kirde-Eestis oli teise põlvkonna töötus märgatavalt suurem kui välissündinutel ja samasugune, umbes viiendiku suurune erinevus on ka ainult eesti keele oskajaid arvestades. Kesk-Eestis oli töötuse määr põlvkondadel kõige võrdsem ja teise põlvkonna töötus oli isegi natuke väiksem kui esimesel. Et teises põlvkonnas oskasid peaaegu kõik eesti keelt, siis keeleoskuse lisamine tulemust eriti ei muuda. Nendest majanduslikult aktiivsetest inimestest, kes eesti keelt ei osanud, oli Kesk-Eestis töötuid üle veerandi. Sellest võib järeldada, et eestikeelses keskkonnas on eesti keele oskamine veelgi olulisem.

Joonis 2 **25–54-aastaste sisserännanute töötus piirkonna järgi, 2000**
 Figure 2 *Unemployment rate of 25–54-year-old immigrants by regions, 2000*

Tabelist 2 selgub, et sisserännanute töötus oli eestlaste omaga kõige sarnasem Kesk- ja Kirde-Eestis. Põlisusest sõltub töötus kõige tugevamalt Põhja-Eestis elamise korral. Põlvkondadevahelised seosekordajad on tunduvalt väiksemad, suurem on sõltuvuse tugevus Kirde-Eestis. Erinevused on kõige väiksemad Kesk-Eestis elaval rahvastikurühmal, miinusmärk selle kordaja ees näitab, et teise põlvkonna töötus on väiksem kui välissündinutel. Kuigi see sõltuvuse tugevuse näitaja ei ole statistiliselt oluline ütlema, et teise põlvkonna töötus on sellistel tingimustel alati väiksem, näitab see põlvkondadevaheliste erinevuste vähenemist.

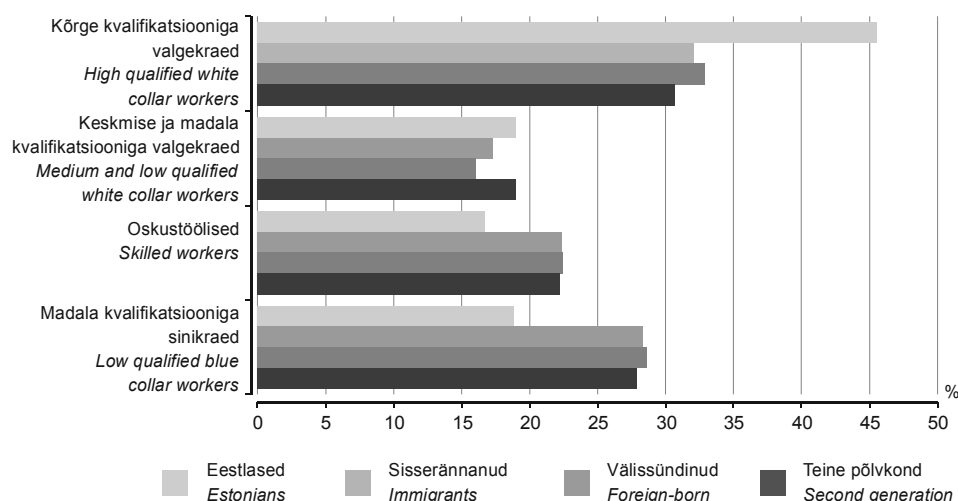
Tabel 2 Töötust mõjutavate tunnuste seosekordajad (Crameri V)
 Table 2 Coefficient of concordance of features influencing unemployment rate (Cramer V)

	Eestlaste ja sisse- rännanute võrdlus <i>Comparison of Estonians and immigrants</i>	Põlvkondade võrdlus <i>Comparison of generations</i>	
Eesti keskmine	0,092	0,037	<i>Estonian average</i>
Põhja-Eesti	0,135	0,032	<i>Northern Estonia</i>
Kirde-Eesti	0,032	0,059	<i>Northeastern Estonia</i>
Kesk-Eesti	0,024	-0,012	<i>Central Estonia</i>

Ametialaselt on 25–54-aastaste hõivatud eestlaste ja sisse-rännanute seas keskmise ja madala kvalifikatsiooniga valgekraede osatähtsus enam-vähem võrdne. Sellest tasemest kõrgemad ametid on rohkem levinud eestlaste ja madalamad sisse-rännanute seas. Sisse-rännanutel on lihttöölise osatähtsus peaaegu poole suurem kui eestlastel ja üldse on 45% kõigist lihttöölisest sisse-rännanud. Tunduvalt suurem kui eestlastel on sisse-rännanute seas ka oskustöölise osatähtsus. Põlvkondade kaupa on ametialased erinevused üldiselt väikesed. Mõnevõrra enam on teise põlvkonna hulgas keskmise ja madala kvalifikatsiooniga valgekraesid, kuid välissündinud on natuke rohkem hõivatud nii kõrgemat kui ka madalamat kvalifikatsiooni nõudvatel ametikohtadel (joonis 3). Oskustöölisi on mõlema põlvkonna seas võrdselt.

Ametialane jaotus on Eesti piirkondades erinev juba majanduse erineva paiknemise tõttu. Põhja-Eestis on eestlaste seas kõrge kvalifikatsiooniga valgekraede osatähtsus sisse-rännanute omast rohkem kui kolmandiku suurem ja üldisest keskmisest samuti (joonis 4). Sisse-rännanud on vastukaaluks eestlastega võrreldes enam hõivatud kahel madalamal ametialal: madala kvalifikatsiooniga sinikraede osatähtsus on nende hulgas lausa üle poole suurem kui eestlastel. Üldiselt vastab selline jaotus Eesti keskmisele, mõnevõrra on vaid kahe rahvastikurühma erinevused suuremad. Suuremale erinevusele vaatamata on sisse-rännanute näitajad Põhja-Eestis keskmisest paremad.

Joonis 3 25–54-aastased ametiala järgi, 2000
 Figure 3 25–54-year-old persons by occupational group, 2000

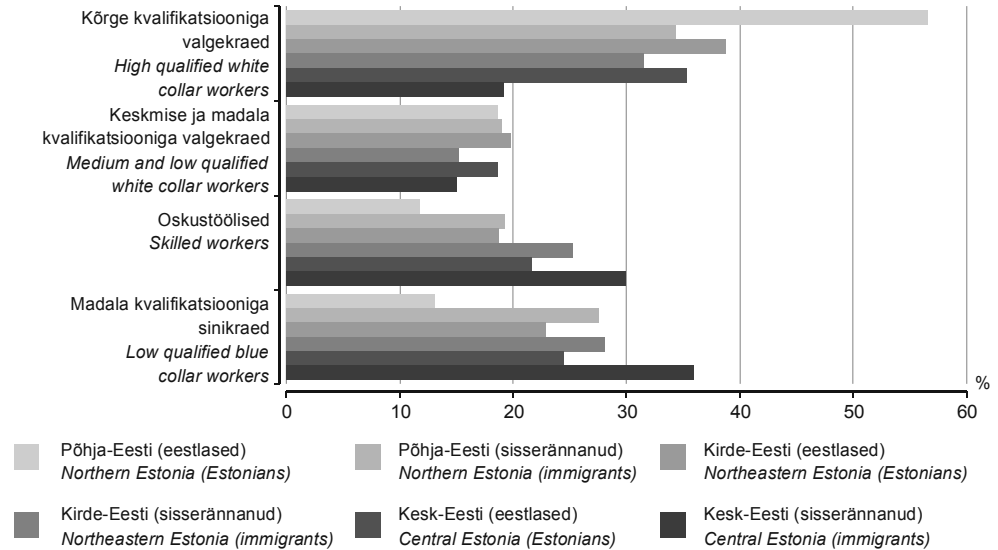

Kirde-Eestis on eestlased keskmisest pisut rohkem hõivatud madalamates ametites, sisse-rännanute seas on suurem oskustöölise osatähtsus. Kahe rühma erinevustes torkab silma suurem keskmise ja madala kvalifikatsiooniga valgekraede osatähtsus eestlaste seas sisse-rännanutega võrreldes. Samuti on madala kvalifikatsiooniga sinikraede hulk eestlaste seas sisse-rännanute omale lähedasem kui Eestis keskmiselt.

Kesk-Eestis on mõlemas rühmas kõrge kvalifikatsiooniga valgekraede hulk palju väiksem kui keskmiselt ja selle arvelt on võitnud madalamat kvalifikatsiooni nõudvad ametirühmad.

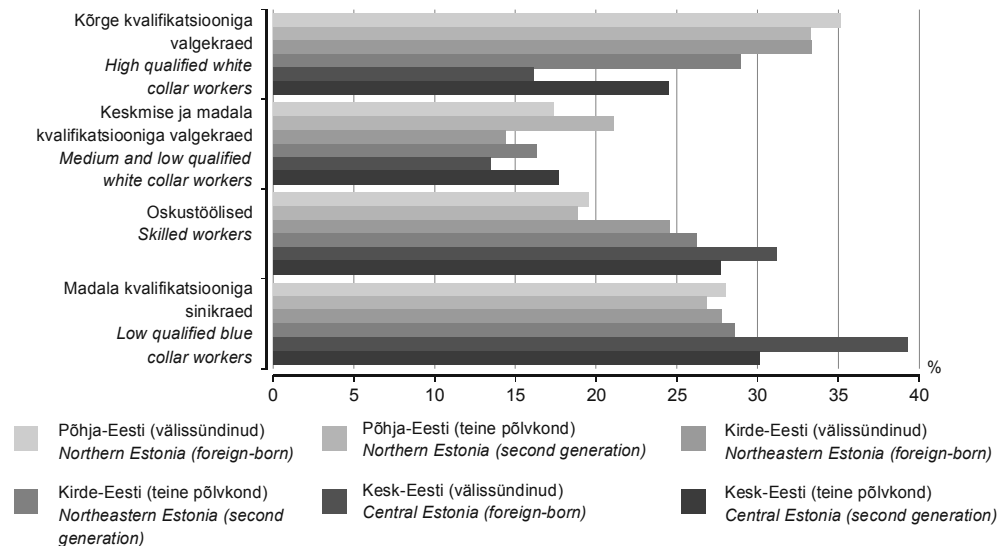
Proportsionaalselt on aga eestlaste seas peaaegu poole enam kõrge kvalifikatsiooniga valgekraesid kui sisserrännanute seas, seda on üldisest keskmisest tunduvalt rohkem. Kesk-Eesti torkab silma ka selle poolest, et seal on sisserrännanute hulgas kõige rohkem levinud madala kvalifikatsiooniga sinikraede ametid, igal pool mujal ja mõlemas päritolurühmas on enim inimesi hõivatud kõrge kvalifikatsiooniga valgekraede ametites. Kesk-Eestis on sisserrännanute keskmine haridustase eestlaste omast madalam.

Joonis 4 **25–54-aastased ametiala ja piirkonna järgi, 2000**
 Figure 4 **25–54-year-old persons by occupational group and region, 2000**

Põlvkondade järgi tuleb kõigis piirkondades välja suurem keskmise ja madala kvalifikatsiooniga valgekraede esindatus teise põlvkonna seas (joonis 5). Üldiselt on piirkondlikud erinevused kohati arvatavast isegi suuremad. Näiteks kõrgeima ametialade klassi osatähtsus on Põhja- ja eriti Kirde-Eestis välissündinute kasuks, kuid Kesk-Eestis on teine põlvkond nendel ametitel hõivatud kuni kolmandiku enam (16,1% ja 24,5%). Sinikraede osatähtsus on vastupidi Põhja- ja Kirde-Eestis põlvkondadel üsna võrdne, kuid Kesk-Eestis on välissündinute seas neid tunduvalt rohkem (vastavalt 39,2% ja 30,1%). Võib-olla näitab see, et traditsioonilistes sisserrännanute elukoha piirkondades on teisel põlvkonnal raskem integreeruda, kuid väiksema kogukonna hulgas elades, kus peab kohalikega suhtlema ja eesti keelt oskama, on sisserrännanute teine põlvkond järjest paremas majanduslikus olukorras.

Joonis 5 **25–54-aastased sisserrännanud ametiala ja piirkonna järgi, 2000**
 Figure 5 **25–54-year-old immigrants by occupational group and region, 2000**

Eesti keele oskus muudab sisserännanute ametialast jaotust märgatavalt Põhja- ja Kirde-Eestis. Põhja-Eestis suureneb valgekraede ameteid pidavate inimeste hulk esimesel põlvkonnal 68%-ni ja teisel põlvkonnal 64%-ni. Kõige rohkem väheneb oskustöölise osatähtsus, mis välissüüdinutel jõuab eestlastega samale tasemele. Kirde-Eestis suurendab eesti keele oskus kõige rohkem kõrge kvalifikatsiooniga valgekraede osatähtsust, see ületab eestlaste vastavat näitajat välissüüdinutel 18 protsendipunkti ja teisel põlvkonnal 8 protsendipunktiga. Oskustöölise osatähtsus väheneb poole võrra ja ka madala kvalifikatsiooniga sinikraede osatähtsus väheneb üle kolmandiku nende üldnäitajast, jättes eestlased rohkem neid ameteid pidama. Esimese põlvkonna eesti keele oskajatest on kahel madalamal ametialal hõivatud vaid 25,9%.

Ametialase jaotuse ja rahvastikurühmade statistilise sõltuvuse tugevuse kordajate arvutamisel on kasutatud ainult kahte ametirühma — kõrgemat ja madalamat (tabel 3). Eestlaste ja sisserännanute ametialase jaotuse erinevused on keskmisest väiksemad Kirde- ja Kesk-Eestis, sõltuvus on suurem Põhja-Eestis elamise korral. Põlvkondadevahelised ametialase jaotuse erinevused on üldiselt sarnaselt töötusega väiksemad. Seosekordaja väikseim väärtus, mis praegusel juhul näitab pigem seose puudumist, on Põhja-Eestis elavatel sisserännanutel. Suurim on sõltuvus Kesk-Eestis, kus teine põlvkond on ametialaselt jaotuselt esimesest paremas seisus. Kesk-Eestis on ühelt poolt eestlaste ja sisserännanute erinevused kõige väiksemad ning teiselt poolt on seal põlvkondlikud erinevused kõige suuremad.

Tabel 3 **Ametialast jaotust mõjutavate tunnuste seosekordajad (Crameri V)**
 Table 3 *Coefficients of concordance of features influencing occupational division (Cramer V)*

	Eestlaste ja sisse- rännanute võrdlus <i>Comparison of Estonians and immigrants</i>	Põlvkondade võrdlus <i>Comparison of generations</i>	
Eesti keskmine	0,171	0,011	<i>Estonian average</i>
Põhja-Eesti	0,275	0,003	<i>Northern Estonia</i>
Kirde-Eesti	0,078	0,041	<i>Northeastern Estonia</i>
Kesk-Eesti	0,115	-0,159	<i>Central Estonia</i>

Kokkuvõte

Sisserännanute uurimine Eestis on väga tähtis, sest veel praegugi hõlmab Nõukogude Liidu perioodil sisserännanud välispäritolu rahvastik suure osa kogu siinsest rahvastikust. Need eestlastest erineva kultuurilise, demograafilise ja sotsiaalse taustaga inimesed olid 1990ndatel tööjõuturul halvemas olukorras ja oma suure hulgaga mõjutavad nad kõiki protsesse Eestis.

Piirkondlike erinevuste käsitlemine andis huvitavaid tulemusi. Selgus, et pealinna ümbruses on analüüsitud rühmade puhul kihistumine kõige suurem, kuigi seal on kõigil rühmadel madal töötuse määr ja parem ametialane jaotus. Ülejäänud kahes piirkonnas olid mõlema rühma näitajad halvemad, kuid erinevused rühmade vahel väiksemad. Kesk-Eestis, kus sisserännanute paiknemine on sarnaselt põhirahvusega hajusam ja suhtlemine eestlastega aktiivsem, on eestlaste ja sisserännanute erinevused keskmisest väiksemad. Näiteks tegutsevad nii sisserännanud kui ka eestlased võrdselt põllumajanduses. Kuigi ka Kirde-Eestis on rühmade erinevused väikesed, ei loeks seda kohanemise näiteks, sest esiteks on seal eestlased tugevas vähemuses, mistõttu on paljud töökontaktid sisserännanute käes, teiseks on põlisrahvuse väljaränne piirkonnast toimunud intensiivsemalt (Tammur 2003) ja ilmselt on lahkujad aktiivsem ja tööjõu seisukohalt mobiilsem rahvastikuosa ning kolmandaks on sinna allesjäänud eestlased keskmisest vanemad ja nende seas on maaelanike osatähtsus kümme korda suurem kui sealsetel sisserännanutel.

Kahe sisserännanute põlvkonna võrdlemisel üldise kohanemise seisukohalt olulist tendentsi, et teine põlvkond on oma vanematest kas või natukene väiksema töötusega ja kõrgematel ametikohtadel, Eestis üldiselt ei ole. Töötuse määr on teisel põlvkonnal esimese omast siiski natuke väiksem ebatraditsioonilistel sisserännanute asualadel (Kesk-Eestis). Kesk-Eestis on ka ameti- ja tegevusalane jaotumine põlvkondadel oluliselt erinev ja seda teise põlvkonna kasuks. Seega on Kesk-Eesti piirkond, kus ühelt poolt on eestlaste ja sisserännanute erinevused kõige väiksemad, kuid teiselt poolt on seal põlvkondlikud erinevused kõige

suuremad. Selline olukord viitab hajusamalt eesti kogukonnas elamise tähtsusele põlvkondade integreerumisel.

Integreerumist pidurdav asjaolu suure sisserändajate hulgaga riikides on nende koondumine kindlatesse piirkondadesse ja üksikutesse majandussektoritesse, sest niimoodi, suheldes vaid omavahel, võivad sidemed põlisrahvastikuga keele, kultuuri ja sotsiaalsete kontaktide näol olla minimaalsed. Eesti sisserännanutel on just need tunnused: kogukond on väga suur, nad elavad kontsentreeritult mõnes linnas ning on segregeerunud ka tööjõuturul. Vastastikust mittemõistmist suurendab pingeline seis Eesti ja Venemaa suhetes. Lisaks saab siin päris hästi hakkama ainult vene keelt osates, sest vene keeles on olemas nii kooliharidus, ajakirjandus, televisioon kui ka palju muud eluks vajalikku ja eestlased oskavad vene keelt üsna hästi. See kõik on ühelt poolt vajalik, kuid teiselt poolt võib pärssida kohanemist.

Sisserännanute kehvema positsiooni põhjused tööjõuturul on seotud tänapäeval tähtsust kaotavate vanade tööstusharude ja -piirkondade suure osaga nende tööhõives. Eriti intensiivselt on tööstuses vajaliku tööjõu hulk ja töökohtade pakkumine vähenenud Ida-Virumaal, kus sisserännanud suures osas elavad. Kuid välispäritolu rahvastik on halvemas seisus ka muidu majandusnäitajate poolest edukas pealinna regioonis, kus ilmselt on paljudele töökohtadele konkureerimisel takistuseks riigikeele oskuse nõue ja nende kvalifikatsioonile vastavate töökohtade nappus. Kõige selle tulemusel on kujunenud olukord, kus teist põlvkonda siin elavad inimesed ei ole oma vanematest tööjõuturul keskmiselt paremas olukorras, kuigi nende eesti keele oskus on parem ja Eesti kodakondsust on neil rohkem. Et Kesk-Eesti sisserännanute teise põlvkonna majandustegevuse näitajad on mõnevõrra paremad kui välissündinutel, näitab, et hajusam elamine eesti kogukonnas võib parandada välispäritolu rahvastiku kohanemist. Sellele kinnituse leidmiseks tuleks uurida ka teisi piirkondi Eestis, arvestades täpsemalt igaühe spetsiifikat ja vaadates seda protsessi ajas.

Kirjandus Bibliography

- Alba, R. 2005. *Bright vs. blurred boundaries: Second-generation assimilation and exclusion in France, Germany, and the United States*. *Ethnic and Racial Studies* 28:1, 20–49.
- Antons, P. 2003. Tööhõive regionaalsed erinevused ja siseränne üleminekuaja Eestis. — Ränne üleminekuaja Eestis (toim H. Kulu ja T. Tammaru). Tallinn: Statistikaamet, 121–141.
- Eamets, R., Philips, K., Annus, T. 2000. Eesti tööturg ja tööpoliitika. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- EC 2002. *Employment in Europe 2002*. European Commission.
- Forsander, A. 2003. *Inside or outside within? Immigrants in the Finnish Labor Market*. In *Yearbook of population research in finland XXXIX*, 55–72.
- Hallik, K. 1999. Rahvuslikult jaotunud Eesti. — Eesti inimarengu aruanne 1999 (toim R. Vetik). ÜRO, 40–45.
- Icduygu, A. 1994. *Changing settlement intention of the Turkish immigrants in Australia and Sweden: Some recent parallels*. *Migration* 6:26, 49–73.
- Kala, K. 1992. Eesti rahvuslikust koosseisust peale Teist maailmasõda. *Akadeemia* 3, 508–535.
- Katus, K. 1996. Eesti rahvastiku vananemise põhijooned. — *Akadeemia* 7, 1379–1407, 8, 1592–1634.
- Kemuma, J. 2000. *The Past and the future in the Present. Kenyan Adult Immigrants' Stories on Orientation and Adult Education in Sweden*. Sweden.
- Kliimask, J. 2004. Hõive ametirühmades: geograafiline jagunemine ja muutused. — Linnad ja vallad arvudes 2004 (koost M. Servinski). Tallinn: Statistikaamet, 77–86.
- Knocke, W. 2000. *Integration or Segregation? Immigrant populations Facing the Labour Market in Sweden*. *Economic and Industrial Democracy* (21)3, 361–380.
- Murphy, E. M., Cancellier, P. 1982. *Immigration: Questions and Answers*. Washington, D.C.: Population Reference Bureau.
- Muus, P. 2001. *International migration and the European Union, trends and consequences*. *European Journal on Criminal Policy and Research* 9, 31–49.

- OECD, 1990. *Trends in International Migration*. Paris.
- Pavelson, M. 2001. Venelaste mikrosotsiaalsed praktikad majandusväljal: töökäitumise näide. Ettekanne Eesti sotsiaalteaduste II aastakonverentsil Tartus 23.-24. novembril 2001.
- Pavelson, M., Luuk, M. 2002. *Non-Estonians on the Labour Market. — The Challenge of the Russian Minority* (toim M. Lauristin ja M. Heidmets).
- Saar, E., Helemäe, J. 2001. Tööturu väljavaadete rahvuslik lõige: struktuuralsed või individuaalsed tegurid? Ettekanne Eesti sotsiaalteaduste II aastakonverentsil Tartus 23.-24. novembril 2001.
- Salt, J. 1993. *Current and future international migration trends in Europe. CDMG (93) 28*.
- Tammaru, T. 1996. Venelased Eestis: ränne ja akulturatsioon. Lasnamäe, Pärnu ja Tartu venelaste võrdlevuurimus. Magistritöö Geograafia Instituudi raamatukogus.
- Tammur, A. 1999. Välispäritolu rahvastiku majandustegevus Eestis. Bakalaureusetöö Tartu Ülikooli *geograafia* instituudis.
- Tammur, A. 2003. Siserände rahvuserinevused üleminekuaja Eestis. — Ränne üleminekuaja Eestis (toim H. Kulu ja T. Tammaru). Tallinn: Statistikaamet, 66–82.
- Tammur, A. 2006. Sisserännanute põlvkonnad Eesti tööjoturul 2000. aastal. Magistritöö Tartu Ülikooli geograafia instituudi raamatukogus.
- Tiit, E. 1993. Eesti rahvastik ja selle probleemid. — *Akadeemia* 8–10.
- Tiit, E.-M., Möls, M. 1997. Rakendusstatistika lühikursus. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Unt, M., Täht, K. 2001. Eesti tööturu autsaiderid: väljakutse isikule või ühiskonnale? — Eesti inimarengu aruanne 2001 (toim R. Vetik). ÜRO, 60–63.
- Waldinger, R. ja C. Feliciano, 2004. *Will the new second generation experience 'downward assimilation'? Segmented assimilation re-assessed. Ethnic and Racial Studies 27:3, 376–402.*
- Yaukey, D. 1986. *Migration and Its Consequences. — Demography. The Study of Human Population. New York, 285–304.*

ECONOMIC ACTIVITIES OF IMMIGRATED GENERATIONS¹

Alis Tammur
Statistics Estonia

Introduction

In many European countries there has lately arisen the need to research the situation of population come from culturally and economically different areas and their adaptation to the country of destination. Immigrants relieving unemployment in ageing Europe often remain strange in some generations, cannot speak local language, have lower social status than natives, and raise problems to authorities both in criminal and in social sphere. In Estonia what relates to the immigrants is in several ways similar to other countries, although the situation here differentiates mainly by different political and economical organization at the time of migration, which did not bring classical adaptation problems and immigrants considered their change of residence as migration. For Estonia, the subject of the integration of minorities arose only after regaining independence, when the former majority turned into minority and it came out that the amount of population of foreign origin in Estonia is extraordinarily huge. Such situation has raised problems on political, socio-economic as well as on cultural level. The beginning of 1990s to Estonians was the time of adaptation to the new community and economy organization. Both segments of population needed to adapt and due to the changes political alienation and discouragement in labour market appeared among natives.

The integration of immigrants means their merging into the new society and at the same time creating opportunities to preserve their peculiarities. Integration depends on different processes and there are several methods for reasearching it. One indicator in following the integration process is analysing immigrants' economic activity by generations, because in the course of normal adaptation each subsequent generation should increasingly resemble natives in economic activity. However, when generations rather resemble each other or when the difference increases, it could be a sign of immigrants' isolation and discouragement of descendants.

The purpose of the article is to analyse the economic activities of immigrants come from former Soviet Union and living in different regions of Estonia, compare them to Estonians and find out the differences between two immigrated generations. It is known that the position of immigrants on the labour market is weaker than that of Estonians', although their settlement differs from locals. Local population is concentrated in bigger cities, mainly the cities of Ida-Viru county, where due to the transition period there is a high unemployment rate. To determine the influence of place of residence on the economic activity of the population of foreign origin, immigrants living in three regions are compared: in economically successful Northern Estonia, and less successful North-Eastern and Southern Estonia. The latter differs from others also by the smaller proportion of immigrated population.

The used data source is an anonymous database of the 2000 Population and Housing Census. Although time has passed and the characteristics of labour force have changed, the analysis provides adequate information about the tendencies in Estonian society. In the terms of population development population processes do not change rapidly, people's work-related behaviour is determined by their educational and social background and also by their family traditions. In case of such research, sampling methods cannot be used, because in analysing small groups and regions they might not be representative enough. The main disadvantage of the census, however, is that it is rarely organised.

The article consists of four parts. The first gives an overview of emigration's directions and consequences after WWII, focusing on the nuances and development strategies of emigrants' economic activities. The second part explains the possibilities and principles of defining immigrants. The third part concentrates on describing the methods of data and data analysis and the fourth part analyses the immigrants' economic activities in three regions.

¹ The article is based on Master Thesis defended by the author in the University of Tartu in 2006 (Tammur 2006).

Tendencies and consequences of emigration in the regions of immigration

Mass international migration from economically less developed countries to more successful Western countries started after WWII and this tendency is continuing up to now. Only the background of the migration has changed. One of the reasons for migration is the natural demographic development in the one phase of which the population number of the country sharply increases and as a result of this the emigration of population from its ethnic boundaries increases. In the second half of the 20th century many countries that were on a lower level by demographic development reached the phase of emigration. Both parties benefited from it — immigrants hoped to find economic welfare, and rapid economic growth in Europe that had started in the post-war period needed additional labour force. After the economic depression in the 1970s many countries started to have doubts about the benefit of immigration. Employers and middle class profit from immigrated labour force, but inhabitants with low income suffer — immigrants take away their jobs and as a result the wages and working conditions of native population worsen (Murphy and Cancellier 1982). Moreover, the whole society must bear the expenses of people whose social and cultural background is different from the native population. The rapid increase in the number of population demands widening of social services network, such as schools, health care institutions, police, accommodation, etc.

Extensive immigration to Estonia started only after the annexation of the territory of Estonia by the Soviet Union and lasted until the end of the occupation. Before WWII Estonia was one of the most ethnically homogeneous regions in the whole Europe. Higher economic development here compared to the rest of Soviet Union and existence of infrastructures favoured the location of enterprises in Baltic countries. Low natural increase caused the need for additional labour. Immigration was also favoured due to the wish to fasten the territory of Estonia firmly to the Soviet Union by Russification. As industry was developed mainly extensively, i.e. with the help of new production capacities and additional labour, there is a direct connection between the growth rate of industrial production and migration intensity (Kala 1992). As a result of the direction of the migration and little communication between immigrants and local population the interest of immigrants in local culture, language, etc. was small, as was their wish to adapt (Tammaru 1996). Also the fact that at the moment of migration we have to deal with the movement from one region of the Soviet Union to another is relevant.

The main objective of labour migration is to find a job in destination country, thus it affects the labour market of the destination country. Economic integration is also the most important indicator of success with co-operation with immigrants (Muus 2001, Kemuma 2000), partly on account of measurability and rather uniform interpretation. Population from less developed countries will not have equal jobs with native population in the destination country, as local labour force is usually more highly qualified, the immigrants are often unskilled workers (Waldinger and Feliciano 2004; Salt 1993; Icduygu 1994; Yaukey 1986; Knocke 2000). Consequently, there is a situation where ethnic origin is the indicator of integration into labour market as well as indicator of success. The development of the country of origin also determines the location of the immigrant in the labour market — the lower the level of development in the country of origin, the weaker the position of the immigrant. The success of immigrants in the labour market is also influenced by their qualification, command of the local language, age, length of stay in the destination country and ethnic nationality/culture (OECD 1990). However, characteristics of human capital are a part of the answer, because the unemployment indicators of the immigrants are worse even if they have a fluent command of the local language (Salt 1993).

When the immigrants with low qualification and education are engaged in elementary occupations, compete for low-salaried jobs and communicate mainly inside their community, can their descendants be expected to be more successful? While analysing the second generation of immigrants with respect to employment changes several contradictions can be observed as compared to the first generation. The descendants of Afro-American and Puerto Rican working class in the USA have not managed to get out of the lower class during several generations, but Mexican representatives of second generation have higher level of education and men find a new job more quickly than the representatives of the first generation (Waldinger and Feliciano 2004). Foreign-born people are willing to have unpopular jobs, but their children want more, still, they are unprotected from different wages and consumption standards. As a rule the employment indicators of the second generation

are similar to those of the first one, however, a slight improvement can be observed (Salt 1993). Obviously the welfare of the second generation depends on the background characteristics of an immigrant group — isolated individuals are inclined to remain among the working class. They choose to be loyal to their group and thus give up the possibility to improve their social and material situation (Alba 2005; Forsander 2003).

The employment structure of Estonia in the Soviet period was not the result of natural (market-orientated) economic development, but rather artificially formed and based on the economic needs of the former Soviet Union (Eamets, Philips and Annus 2000: 26). The share of foreign labour force in all branches of industry increased and the native population as industrial workers were in minority in relative as well as in absolute numbers. At the same time there were industrial enterprises where native population accounted for the larger share of labour force — some branches of wood industry, light industry and food industry that were located outside Ida-Viru and Harju counties (Tammur 1999). The number of immigrants working in agriculture was also small. Thus, already in the Soviet period we could speak about the national segregation of labour market, which has laid the foundation to the segregation of labour market today.

The re-organisation of economy and structural changes at the beginning of the 1990s brought along the decrease in the employment and economic activity of the population, the unemployment increased. Different social groups have coped with these changes with different success (Unt and Täht 2001). The changes were especially drastic in 1992–1993, when unemployment increased and employment decreased steeply, mainly on account of disengaged labour force in primary and secondary sectors. Labour force of immigrants differentiated from Estonians first and foremost from their starting position — they were mostly engaged in secondary sector, while Estonians were mostly engaged in tertiary sector (Pavelson and Luuk 2002). Besides more favourable position of the native population the command of the Estonian language started to play an important role, with regard to information as well as to direct demands to the employees. Changes during the transition period and development of the 1990s have taken non-Estonians to still lower occupational positions. The share of non-Estonians among unqualified labour force and in lower steps of occupational hierarchy has increased, at the same time the share of Estonians among the top of occupational hierarchy has increased. The unemployment rate is also higher among immigrants because their bad command of the local language, worse adjustment to structural re-organisation of economy and national segregation of the labour market has put them into unequal position compared to Estonians while finding a job (Hallik 1999; Saar and Helemäe 2001).

Unemployment in Estonia differs by regions (see also Antons 2003). As a result of re-organising the economy many jobs became vacant in agriculture, which was an important branch of economy in Southern Estonia, and in industry, which dominated in employment of Ida-Viru county. In these regions unemployment is a great problem. The bankruptcies of bigger employers in small multifunctional settlements have also caused unemployment of many persons (Oru, Sindi, Vöhma). Unemployment continues to be a big problem in rural areas where less developed infrastructure hinders additional investments and this causes long-term unemployment in rural areas (Eamets, Philips and Annus 2000). Harju county is the most prosperous area where the share of tertiary sector was large in previous times. Tertiary sector is the only one which share has increased in the course of changes.

When analysing the indicators of economic activity of emigrants in Estonia taking into account their human capital characteristics (knowing local language, citizenship, and education), they still remain slightly lower than Estonians. The emigrants' rate of unemployment and professional division are the best improved by knowing the Estonian language and by the citizenship. Comparing immigrants with those features to Estonians do not give objective answer, because the immigrants have upper intermediate education, they are younger and probably more active and capable to learn. Comparing education groups selects groups on more equal grounds. This comparison expresses the improvement of indicators towards the growth of education level, although differences between the two groups increased for Estonians' favour (Tammur 2006).

In comparing two emigrated generations on the side of general adaptation there is no relevant tendency in Estonia that the second generation has a bit lower unemployment rate

and higher positions. Only when comparing people with higher education the unemployment rate of first and second generations is equal, otherwise it is lower among foreign-born. Professionally, knowing local language and having citizenship turns the indicators of foreign-born more advantageous and what constitutes the levels of education, the position of second generation improves. The unemployment rate of the second generation is slightly lower than of the first generation (of people with higher education) (Tammur 2006).

Although there are some differences, emigrated population of Estonia and other European countries are similar in several features. Similarities lie in the general process of immigration — the community of immigrants, come from economically and demographically less developed countries, started to develop after WWII. The arrivers' socio-cultural background differed from natives and in most of the cases people came for their economic welfare (work or family migration). Also, demographic and economic problems are similar — immigrants disturbed the age balance of the country of destination, foreign-born and their offsprings outnumbered the country's need and society had to bear their operation and maintenance costs. Bigger socio-economic and criminal problems (accompanied by immigrants) concentrate, because immigrants live close together in bigger cities.

Differences are on a large scale due to different political and economic organisation in those countries at the time of migration, because Estonia was unable to regulate migration in its most intensive period. Consequently, significant difference lies in accrual mechanism, which in other countries was led by the economic growth and lack of labour, and in Estonia by extensive development of economy and Russianization. Migration here was not always voluntary, it was partly forced by direction. At the time of migration immigrants were sometimes even more preferred in labour markets than Estonians disloyal to Soviet Union. Therefore, there was no problem with the discrimination of immigrants. Due to the fact that the majority of immigrants had to work in all-Union enterprises, which production was meant for outside Estonia, foreign labour force started to influence our labour market only after those enterprises were closed. Many immigrants left Estonia at the beginning of 1990s. After that, Estonian net migration has been negative and foreign-born population here ages particularly fast. When living in Estonia as an immigrant it is not unimportant that Russian immigrants living in Estonia originate from a country with longer and better-known history than Estonia and their relationships are sharp.

In Estonia the problem with immigrants is even more acute than in many other migration destination countries, because the share of immigrants in Estonia is bigger than somewhere else and in connection with their ageing, higher unemployment rate and low adaptation, many social problems have remarkable ethnic dimension. The fact that Russian-speaking population in Estonia is concentrated due to its location peculiarity and therefore isolated, increases the problems. Taking into consideration the Estonian labour market national segregation (Saar and Helemäe 2001, Pavelson 2001), it could be assumed that the difference of immigrated generations is not big or quite the contrary, the labour status of foreign-born descendants is even worse from their parents. From the position of immigrants it is not a good sign.

Determination of immigrants

In the article the population born in former Soviet Union and its following generation (inhabitants with at least one parent born in former Soviet Union) is examined. Besides the determination of immigrants the nationality sign has been added to the place of birth — they are from different nationality, although nationality groups are not dealt with.

Mainly Russian-speaking population arrived to Estonia in Soviet times has been researched a lot, although in the context of possibilities and customs, all inhabitants other than Estonians are considered immigrants. Although the model of Western countries has for a long time shown the need to differentiate late immigrants from ethnic minorities, Estonia has not applied it much. This simplified approach is supported by the situation here, where two generations of immigrants from Soviet Union territory account for about 90% of all non-Estonians. With the third generation the dominance is even more bigger. The rest of the population is the minorities living in Estonia (mainly Russian-speaking community of Peipsi pertaining to Old Believers) and the population migrated from Europe in 1990s. At the same time, when analysing by regions, the generalisation could be too wide, for example in many rural municipalities of Jõgeva county about half of non-Estonians belong to Russian

minorities and in Saaremaa many non-Estonians are the inhabitants of the European Union (started to live here in 1990s).

The reference group of the research of economic integration of immigrants is Estonians in whose differentiating only self-determination is accounted, not the place of birth. Although it contradicts to the immigrants' determination principle, it is obviously easier to determine one as Estonian when living in Estonia, and birth outside Estonia does not always mean not belonging to natives, because there are a lot of people born in Russia (e.g. due to deportation) among Estonians. In addition there are Russian Estonians (77,000), who arrived after war and from whom many had (to the result of Soviet Union national policy) forgotten Estonian language, although still assimilated into Estonia (Tiit 1993).

Used features and analytical methods

For exploring the position of immigrants in Estonian labour market, the 2000 Population and Housing Census is a good data source, because it enables to determine two first generations of immigrants, includes basic questions of population economic activities and gives enough background information, including regional features. Census is considered to be one of the best data source in population study, because its data are collected on the principle that the countable has no commitments, which cause the changes in data or rights to public organs. The main disadvantage of the census is that it is rarely organised. Registers with their official form create more opportunities for inaccuracies, furthermore, registers do not describe the population of a country with characterising features in a moment. Survey researches enable to conduct more profound questionnaires, although their results are hard to extend on smaller groups or regions, because the representativeness of data deteriorates or disappears.

The article focuses on the economic activity of immigrants in different regions. Individual's place of residence has a huge amount of influence on work-related opportunities. Immigrants are located differently from Estonians, which could be the reason for their lower status. From territorial units three bigger regions are compared: one successful region, Northern Estonia (Harju county with Tallinn's 30% commuting hinterland of Kohila rural municipality and a town from Rapla county), and in Estonian context two less successful regions — migrants' main habitation area and former active industrial area Northeastern Estonia (Ida-Viru county) and Central Estonia (Järva and Viljandi county), where mainly Estonians live and where there is more rural life.

Background features play major role in researching economic activity; age is independent from inhabitant. For young and elderly people it is often difficult to manage in labour market. For immigrants, being generally in poor economic situation, looking for a suitable job is impracticable. As the age distribution of Estonians differs from immigrants', it could disproportionately amplify the employment rates. To reduce the influences come from the differences of age distribution, only 25–54-year-old persons were analysed — economically the most active age group. Although several personal characteristics influence economic activity (incl. statistically measured features like knowing the Estonian language, education, citizenship, etc.), the author still restricts the analysed group with age, because it is a feature independent from an inhabitant. Inhabitants can replenish the rest of the characteristics according to their needs.

From the discussed economic features, unemployment derives from the economic activity question. Economically active population or labour force are people who are willing to work and are able to do that. Labour force is divided to people employed and unemployed. Unemployed is a person, who has fulfilled three conditions: he/she is without a job, is willing to start working immediately, and looks actively for a job. Considering unemployment, unemployment rate has been used, which presents the proportion of unemployed in economically active population.

Occupations are classified into 393 occupational groups by ISCO-88 (International Standard Classification of Occupations, 1988). Occupations are classified on four levels, from which the first level has 10 main groups, second 28 sub-main-groups, third 115 sub-groups and fourth 393 occupational groups. In the article wider generalization divides occupations to four qualification level groups (EC 2002 indicated by Kliimask 2004), which composition by first level occupations is presented in Table 1.

Table 1 Data of major groups and qualification groups of occupations

Major group of occupations	Qualification level group
(1) Legislators, senior officials and managers	High qualified white collar workers
(2) Professionals	High qualified white collar workers
(3) Technicians and associate professionals	High qualified white collar workers
(4) Clerks	Medium and low qualified white collar workers
(5) Service workers and shop and market sales workers	Medium and low qualified white collar workers
(6) Skilled agricultural and fishery workers	Skilled workers
(7) Craft and related trades workers	Skilled workers
(8) Plant and machine operators and assemblers	Low qualified blue collar workers
(9) Elementary occupations	Low qualified blue collar workers
(0) Armed forces	

Besides the common cross-tables, coefficient of concordance measuring the strength of statistical dependence has presented to bring out the factors, which influence the phenomena the most and the least. The value of statistical coefficient of concordance changes between 0 and 1, being 0 in the case of statistically independent features and 1 in the case of total statistical dependence. Thus, bigger value of coefficient of concordance responds to stronger concordance. In the research coefficient of concordance Cramer V is used, which calculation is based on chi-square statistics (χ^2). The strength of dependence of groups (Estonians/immigrants and foreign born/second generation) in the case of employment status (employed/unemployed) and work-related division (high qualified white collar workers/low qualified blue collar workers) is calculated in Estonia on average and by the regions. Concordance is a separately handled type of nominal features — with binary features. There is a dependence direction in the case of binary features, which is signified by coefficient sign (Tiit and Möls 1997). The statistical significance of concordance is not valued in the case of full statistics, because then the sample and population agrees and every dependence is significant.

Analysis

In researching the economic activity of Estonians and immigrants and separately both generations, demographic features have to be kept in mind, because the composition of foreign-born population does not resemble the population developed by natural processes. At the same time, the reasons for differences could be caused by different composition. Therefore, a summary of the composition and location of groups is provided.

Estonians and immigrants differ already for their age distribution. The age structure of natives has changed little due to early demographic transition and in the context of Europe exceptional stability in death rate and birth rate after war. Even the influence of war and repression does not appear in age distribution strikingly, because human losses concerned all age groups (Katus 1996). In 2000 the smaller proportion of 7-year-old children is noticeable. The age distribution of foreign-born population nowadays is determined by the temporal variation of the number of immigrants, migration age curve, the level of adaptation to Estonia of people arrived at different times, and other aspects characterizing migration.

At the time of migration, foreign-born population was very young, although within time the age distribution has significantly changed and the shape of population age-pyramid normalised — the influence of immigration waves decreases. From the young preliminary age distribution only the over-representation of 35–54-year-old persons was preserved by 2000. Due to the low immigration rate in 1990s, the proportion of children decreases rapidly, in consequence of which the average age of immigrants is to live 4 years longer than Estonians and their ageing continues. The second generation of immigrants is 26 years younger than foreign-born population.

By ethnic nationality, 80% of immigrants are Russians. Over 93% of immigrants are of Slavic origin. From 25–54-year-old persons less than a half knows Estonian language and even less has Estonian citizenship. Most often the citizenship is unidentified — 43%, which cannot be taken as a fair indicator. The second generation is for knowing Estonian language in much better condition and about half of them have Estonian citizenship — a third more than foreign-born.

Immigrated population has 7% less than Estonians confined to the basic education. Also, the generations' level of education separately is higher than Estonians', although the second generation falls behind the foreign-born population. It is caused by the fact that the first

generation arrived here partly with the direction of finishing school. The location of immigrants is urban — over 91% lives in cities and the majority has concentrated in Harju county (50% of immigrants, 42% in Tallinn) and in Ida-Viru county (33%, in cities 32%).

In Estonia, the unemployment rate of immigrants in 2000 was relatively higher than of natives — 18.2% and 11.5%, respectively. Comparing the two generations, the unemployment rate of the second generation was 3 percentage points higher — 19.9%. The regions under research are different by the general indicators of unemployment and also by the influence of knowing the Estonian language to unemployment. In Northern Estonia both groups had the lowest unemployment rate, although the unemployment rate of immigrants was twice as large as Estonians'. The knowledge of the Estonian language did not change the relation (Figure 1). In Northeastern Estonia on the background of general high unemployment rate, immigrants knowing the Estonian language had equal opportunities with Estonians to find a job. The knowledge of the Estonian language influenced the unemployment rate the most. In Central Estonia the unemployment rate was also high, although a little lower than in Northeastern Estonia. The knowledge of the Estonian language did not significantly influence the unemployment rate, although 85% of economically active population knew the language, which means that the majority knows the language.

Figure 2 characterizes the regional unemployment rate of generations. In Northern Estonia the knowledge of the Estonian language decreased the unemployment rate proportionally for both generations. In Northeastern Estonia the unemployment rate of the second generation was remarkably higher and the same than of foreign-born, about a fifth of a size difference is when counting only those who know Estonian. In Central Estonia the unemployment rate of the generations was the most equal and the unemployment rate of the second generation was a bit smaller than of the first. As in the second generation almost everybody knew the Estonian language, adding the knowledge of the language does not change the result. From those economically active people who did not know the Estonian language, the unemployment rate of Central Estonia was more than a quarter. Consequently, knowing the Estonian language in Estonian environment is vital.

From Table 2 it comes out that the unemployment rate of immigrants was the most similar to the natives in Southern and Northeastern Estonia. Natives of Northern Estonia are in the best condition when finding a job. Coefficients of concordance between generations are considerably smaller; the strength of dependence is the biggest in Northeastern Estonia. Differences are the smallest in the population group of Central Estonia, minus in front of the coefficient shows that the unemployment rate of the second generation is smaller than of foreign-born. Although the indicators showing the strength of dependence are not statistically important to tell that the unemployment rate of the second generation is always smaller in such conditions, it shows the decrease of differences between generations.

By occupational groups, the proportion of medium and low qualified white collar workers among 25–54-year-old Estonians and immigrants is more or less equal. Professions higher than this level are more spread among Estonians and lower among immigrants. The proportion of elementary occupations among immigrants is about twice as large as among Estonians and 45% of all unskilled workers are immigrants. The proportion of skilled workers among immigrants is considerably bigger than among Estonians. The professional differences by generations are generally small. Among the second generation there are somewhat more medium and low qualified white collar workers, although foreign-born are more employed in professions demanding higher as well as lower qualification (Figure 3). The proportion of skilled workers is equal among both generations.

Professional division in the regions of Estonia is already different because of the different location of economy. In Northern Estonia the proportion of high qualified white collar workers among Estonians is more than a third bigger than among immigrants and also bigger than the general average (Figure 4). Immigrants, unlike Estonians, are occupied with two lower professions: the proportion of low qualified blue collar workers among immigrants is more than a half bigger than among Estonians. In general, this kind of division respects to Estonian average, only the differences between two population groups are partly bigger. Despite the bigger difference, the indicators of the immigrants in Northern Estonia are better than the average.

In Northeastern Estonia Estonians are slightly more occupied with lower professions, the proportion of skilled workers is bigger among immigrants. In the differences of those two groups bigger medium and low qualified white collar workers is striking compared to the immigrants. Also, the amount of low qualified blue collar workers among Estonians is closer to immigrants than the average of Estonia.

In Southern Estonia in both of the groups the amount of high qualified white collar workers is much smaller than on average and therefore, the low qualified occupational groups are in better condition. Proportionally, the amount of high qualified white collar workers among Estonians is about a half bigger than among immigrants, this is relatively more than the general average. Central Estonia is arresting also for the widely spread low qualified blue collar professions among immigrants. Everywhere else and in both or the groups the majority of people is occupied with high qualified white collar professions. In Central Estonia the average educational level of immigrants is lower than of Estonians.

By generations, the proportion of medium and low qualified white collar workers is biggest among the second generation (Figure 5). In general, the regional differences are partly bigger than supposed. For example, the proportion of the highest class of professions is in favour of the foreign-born people in Northern and especially in Northeastern Estonia, although in Central Estonia the second generation is occupied with those professions by more than a third (16.1% and 24.5%). The proportion of blue collar workers is contrary to Northern and Northeastern Estonian generations almost equal, although in Central Estonia the number is considerably bigger among foreign-born (39.2% and 30.1%, respectively). This could show that in traditional location regions of immigrants the second generation may have problems with integration, although living in smaller community, where Estonian language and communication to local population is needed, the second generation of immigrants is in better economic situation.

Knowing the Estonian language changes the occupational division significantly in Northern and Northeastern Estonia. In Northern Estonia the amount of white collar workers among the first generation increases to 68% and among the second generation to 64%. The proportion of skilled workers decreases the most, which among foreign-born reaches to the same level as among Estonians. In Northeastern Estonia knowing the Estonian language increases the proportion of white collar workers the most, it surpasses the respective indicator of Estonians by 18 percentage points for foreign born persons and by 8 percentage points for the second generation. The proportion of skilled workers decreases by a half and the proportion of low qualified blue collar workers decreases more than a third of their general indicator, leaving those professions for Estonians mainly. From the first generation, people who know the Estonian language, only 25.9% are occupied with two lower occupations.

In calculating the strength coefficient of statistical dependence of occupational division and segments of the population only two occupational groups are used — the higher and the lower (Table 3). The differences of occupational division of Estonians and immigrants are smaller than the average in Northeastern and Central Estonia; the dependence is stronger in Northern Estonia. Similar to unemployment, the differences of occupational division between generations are smaller. The smallest value of the coefficient of concordance, which at present shows rather the lack of concordance, is among the immigrants in Northern Estonia. The strongest dependence is in Central Estonia, where the second generation is in the better condition by occupational division. In Central Estonia the differences of Estonians and immigrants are the smallest, although the generation differences are the biggest.

Summary

Studying immigrants in Estonia is very important, because foreign-born population immigrated in the period of Soviet Union still comprises a big part of the population here. Those people with their cultural, demographic and social background different from Estonians were in worse condition in 1990s labour market and with their great many influence on all processes in Estonia.

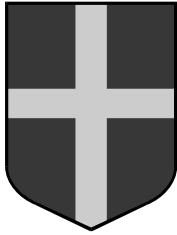
Dealing with regional differences provided interesting results. It appeared that in the surroundings of the capital the stratification in the case of analysed groups was the biggest, although all those groups have low unemployment rate and better occupational division. In the other two regions the indicators of both groups were worse, although the differences between groups were smaller. In Central Estonia, where the location of immigrants is dispersed similarly to natives and communication with Estonians more active, the differences

between Estonians and immigrants are smaller than the average. For example, immigrants and Estonians are equally active in agriculture. Although in Northeastern Estonia the differences of groups are small, this is not an example of adaptation, because Estonians are in minority, their emigration has been more intensive (Tammur 2003) and obviously the emigrants are more active and mobile part of population. Also, the people remained are older than the average and the proportion of residents of rural areas is ten times bigger than of the immigrants there.

In comparing two immigrant generations from the standpoint of general adaptation, there is generally no significant tendency in Estonia that the second generation has a bit higher unemployment rate than their parents or is occupied with higher professions. The unemployment rate of second generation is slightly smaller in the unconventional regions of immigrants (in Central Estonia). In Central Estonia the occupational division of generations is relatively different for the good of the second generation. Therefore, Central Estonia is a region where the differences of Estonians and immigrants are the smallest and the generation differences the biggest. This kind of situation indicates the significance of living in Estonian community in the integration of generations.

Integration breaking factor in the countries with a huge number of immigrants is their concentration in settled regions and in single economic sectors, because when communicating only amongst, the relations with natives (language, culture, social contacts) might be minimal. The features of Estonian immigrants are the following: the community is very big; they have concentrated in the cities and segregated in labour market. Intense situation in the relations of Estonia and Russia increases mutual nonunderstanding. In addition, to manage well, the Russian language is needed to know, because it is used in school education, media, television, etc. and Estonians know the Russian language relatively well. This is all necessary, although could inhibit adaptation.

The reasons for the worse position of immigrants in labour market are connected to the great proportion with old branches and regions of industry in their employment. Especially intensively has the number of labour and job offering decreased in Ida-Viru county, where the immigrants mainly live. However, the foreign-born population is in worse condition in the successful region of capital, where probably the native language is the barrier. The result of this is the situation where the second generation is in the same situation as their parents in labour market, although their knowledge of language is better and having citizenship is more widely spread. The better economic activity indicators (better than of foreign-born population) of the second generation of Central Estonian immigrants show that habitation scattered in Estonian community could improve the adaptation. To confirm this, other regions in Estonia should be studied, considering their peculiarities and observing the process in time.

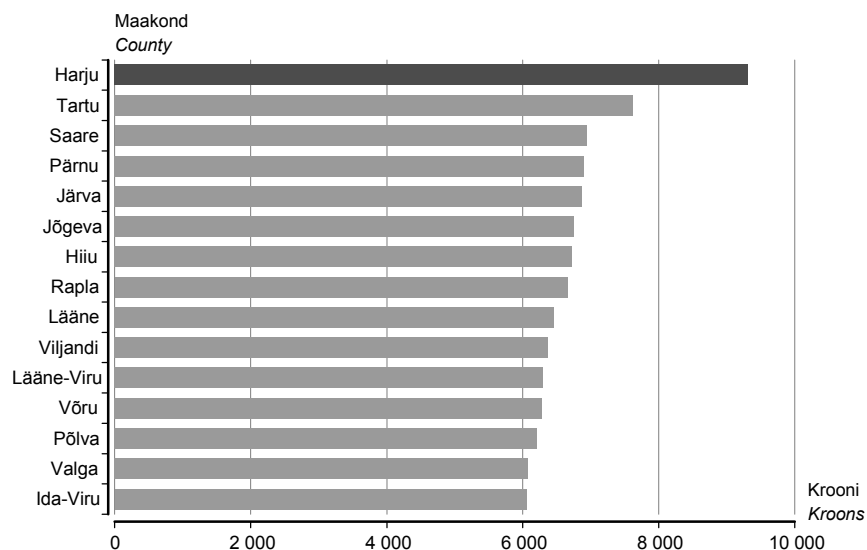
HARJU MAAKOND HARJU COUNTY

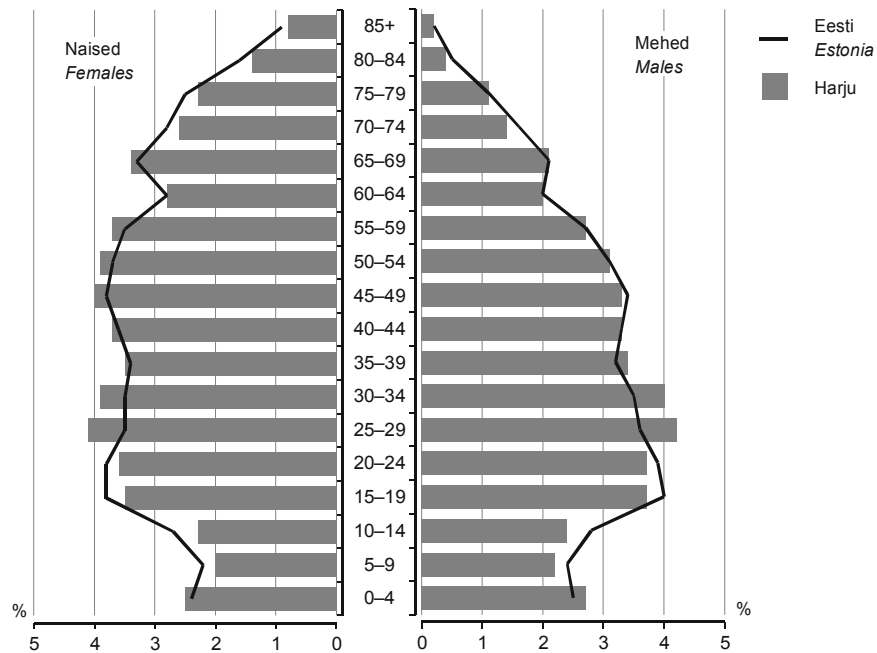
Harju maakonna pindala on 4333,13 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 10,0%. Rahvaarv on 521 313 ehk 38,8% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus on Tallinn. 2005. aasta 1. jaanuaril oli Harju maakonnas 6 linna ja 19 valda, 2006. aasta 1. jaanuaril 6 linna ja 18 valda.

The area of Harju county is 4,333.13 km², which covers 10.0% of the territory of Estonia. The population of the county is 521,313, which is 38.8% of the population of Estonia. The city of Tallinn is the centre of the county. As at 1 January 2005 Harju county comprised 6 cities and 19 rural municipalities, as at 1 January 2006 — 6 cities and 18 rural municipalities.

Joonis 1 **Keskmine brutokuupalk, 2005**
Figure 1 **Average monthly gross wages, 2005**

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 **Population pyramid, 1 January 2006**

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 **Administrative division, 2002–2006**

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	26	25	25	25	24	Administrative units, 1 January
linnad	7	6	6	6	6	cities
vallad	19	19	19	19	18	rural municipalities
Asustusüksused, 1. jaanuar						Settlement units, 1 January
vallasisesed linnad	-	1	1	1	1	cities without municipal status
alevid	1	1	1	1	1	towns
alevikud	28	28	28	28	30	small towns
külad	398	398	398	398	397	villages

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 **Population, 2001–2006**

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	523 588	522 252	521 410	521 038	521 313	Population, 1 January
mehed	240 064	239 435	239 105	238 941	239 287	males
naised	283 524	282 817	282 305	282 097	282 026	females
0–14-aastased	81 824	78 776	76 076	74 530	73 751	0–14 years
%	15,63	15,08	14,59	14,30	14,15	%
15–64-aastased	367 715	367 066	366 839	366 002	365 431	15–64 years
%	70,23	70,29	70,36	70,24	70,10	%
65-aastased ja vanemad	73 769	76 130	78 253	80 304	81 983	65 years or older
%	14,09	14,58	15,01	15,41	15,73	%
vanus teadmata	280	280	242	202	148	age unknown
%	0,05	0,05	0,05	0,04	0,03	%
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	4 749	4 849	5 246	5 936	6 221	Live births
Surmad	6 179	6 191	6 096	6 315	5 960	Deaths
Sünnimuse üldkordaja	9,06	9,27	10,05	11,39	11,94	Crude birth rate
Suremuse üldkordaja	11,79	11,84	11,68	12,12	11,44	Crude death rate
Abielud	2 421	2 377	2 366	2 539	...	Marriages
Abielulahutused	1 766	1 719	1 638	1 749	...	Divorces

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	196	188	191	196	199	Preschool institutions
Lapsed	19 601	19 556	20 957	22 060	23 274	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	159	156	153	147	147	educational institutions
õpilased	74 263	71 488	68 416	65 603	62 399	pupils
gümnaasiumiklassides	13 605	13 953	13 861	14 354	14 333	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	4	2	2	3	3	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	6	10	10	8	6	departments at diurnal schools
õpilased	2 763	2 779	2 850	3 211	3 400	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	35	35	31	29	28	Educational institutions
Õpilased	10 934	10 402	10 096	10 576	9 932	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükitoodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	86	86	86	82	82	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	2 022	2 014	2 047	2 046	2 061	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	117,7	119,1	122,6	121,2	125,9	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	28	27	25	24	21	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	42	44	51	53	54	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	2 667,5	2 712,6	3 042,2	3 184,3	3 298,9	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	613,3	531,0	606,9	701,3	732,1	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	58	69	66	68	72	Titles
Üksiknumbrid	3 269	3 587	3 677	3 849	3 549	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	670	722	739	718	730	Titles
Üksiknumbrid	3 026	3 200	3 028	3 170	3 189	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	2 032	1 956	1 905	1 966	1 987	family doctors
Hambaarstid	97	164	220	292	322	Dentists
Õendustöötajad	461	524	492	517	540	Medium-level medical personnel
	3 762	3 772	3 843	3 925	4 005	
Haiglad						Hospitals
Ravivoodid	24	25	14	13	14	Hospital beds
Hospitaliseeritud	4 406	4 418	3 681	3 513	3 377	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud, tuhat	117 918	116 510	115 517	114 686	112 049	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõttud, tuhat	3 615,7	3 492,5	3 434,4	3 504,0	3 564,7	visits to family doctor, thousands
Arsti koduvisiidid, tuhat	314,9	733,2	1 224,3	1 405,6	1 368,8	home visits of family doctor, thousands
perearsti koduvisiidid, tuhat	227,1	168,1	114,3	83,4	65,5	visits to dentist, thousands
Hambaarsti vastuvõttud, tuhat	30,6	61,5	81,6	74,4	53,2	
	751,7	703,1	671,7	640,2	622,4	

Tabel 6 **Sotsiaalne kaitse, 2001–2006**
Table 6 **Social protection, 2001–2006**

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	125 678	125 100	124 766	127 035	126 959	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	105 998	105 577	104 664	106 140	105 768	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	11 388	12 028	12 821	13 570	14 159	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 544	1 741	1 962	2 179	2 591	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						Subsistence benefits
Toetused kokku, tuhat krooni	84 880	92 937	82 048	49 908	34 817	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	84 772	91 270	81 457	45 727	31 336	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	108	1 667	591	4 181	3 482	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	100 994	105 890	80 433	45 287	38 663	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

Tabel 7 **Kuritegevus, 2001–2005**
Table 7 **Crime, 2001–2005**

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	31 922	30 443	29 598	28 775	29 237	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	406	936	1 625	1 442	1 422	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	62	61	60	46	52	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	16	33	40	80	84	<i>rape</i>
salajane vargus	21 376	<i>concealed theft</i>
vargus	..	20 456	20 118	18 203	18 234	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	6 469	7 077	8 049	8 965	12 308	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	111	183	170	249	131	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	626	877	562	452	536	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

Tabel 8 **Tööturg, 2001–2005**
Table 8 **Labour market, 2001–2005**

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased hõiveseisundi järgi						Population aged 15–74 by labour status
Töõjõud	282 800	280 900	286 500	283 300	288 100	<i>Labour force</i>
hõivatud	250 100	256 600	258 800	256 200	266 500	<i>employed persons</i>
töötud	32 800	24 300	27 600	27 100	21 500	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	131 000	133 100	127 900	131 100	126 800	<i>Inactive persons</i>
Tööealised kokku	413 900	414 000	414 400	414 400	414 900	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	68,3	67,8	69,1	68,4	69,4	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	60,4	62,0	62,5	61,8	64,2	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	11,6	8,6	9,6	9,6	7,5	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						Registered unemployment
Registreeritud töötud	15 755	13 824	12 392	9 644	6 286	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	4,7	4,2	3,7	2,9	1,9	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	6 570	7 413	8 077	8 615	9 307	<i>Average monthly gross wages</i>

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	2 735	3 085	3 429	3 558	4 061	<i>Disposable income</i>
palgatööst	1 872	2 194	2 411	2 557	2 926	<i>from wages and salaries</i>
Väljaminek	2 769	2 975	2 985	3 286	3 596	<i>Expenditure</i>
toidule	763	786	794	828	868	<i>on food</i>
eluasemele	437	499	509	532	554	<i>on housing</i>

Tabel 11 **Kohalikud elarved, 2001–2005**
 Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	4 883 605	5 697 151	4 821 863	5 472 651	6 167 205	<i>Revenue, thousand kroons</i>
Kulud, tuhat krooni	4 622 745	5 614 718	5 358 675	5 642 262	6 345 122	<i>Expenditure, thousand kroons</i>
Tulud elaniku kohta, krooni	9 315	10 895	9 240	10 500	11 833	<i>Revenue per capita, kroons</i>
Kulud elaniku kohta, krooni	8 817	10 737	10 269	10 825	12 175	<i>Expenditure per capita, kroons</i>

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	43 162	48 590	52 962	56 895	61 724	<i>Registered units</i>
Ettevõtjad	36 080	40 451	44 014	47 093	51 248	<i>Entrepreneurs</i>
füüsilisest isikust ettevõtjad	3 586	3 889	4 152	4 268	4 295	<i>sole proprietors</i>
äriühingud	32 195	36 240	39 534	42 473	46 574	<i>commercial undertakings</i>
välismaa äriühingute filiaalid	299	322	328	352	379	<i>branches of foreign companies</i>
Mittetulundusühingud	6 869	7 891	8 670	9 493	10 143	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	213	248	278	309	333	<i>Foundations</i>

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	86 426 316	93 164 361	104 823 414	125 322 972	156 897 670	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	111 585 543	126 312 224	142 216 951	154 044 153	187 073 745	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	6 009 250	3 760 245	9 944 100	12 105 934	12 772 187	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	20 314	23 424	26 550	31 367	36 525	<i>Industrial production</i>
Tööstustoodangu müük	20 167	23 301	26 453	31 413	36 223	<i>Sales of industrial production</i>
Tööstustoodangu eksport	10 374	11 742	13 325	16 407	19 335	<i>Exports of industrial production</i>

Tabel 15 **Keskkond, 2000–2004**
Table 15 *Environment, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	12,8	11,8	11,8	10,5	9,3	<i>Pollution of air from stationary sources, thousand tons</i>
Veevõtt, mln m ³	67,4	68,8	69,2	70,3	49,3	<i>Water extraction, million m³</i>
Veeheide, mln m ³	81,5	84,9	77,4	77,0	92,5	<i>Water discharge, million m³</i>
Maavarade kaevandamine						<i>Extraction of mineral resources</i>
ehitusliiv, tuhat m ³	600,5	586,5	1 017,9	3 316,4	1 682,0	<i>construction sand, thousand m³</i>
ehituskruus, tuhat m ³	54,8	84,7	70,9	115,6	91,6	<i>constructional gravel, thousand m³</i>
turvas, tuhat t	90,9	72,9	128,8	77,5	29,8	<i>peat dust, thousand tons</i>

Tabel 16 **Maafond, 2001–2005**
Table 16 *Land stock, 2001–2005*
(aasta lõpul — *at end-year*)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	181 936,6	223 660,3	252 728,4	291 533,5	323 669,3	<i>Land registered in the cadastre, ha</i>
tagastatud maa	74 048,6	92 454,3	112 382,9	128 743,1	137 012,2	<i>restituted land</i>
ostueesõigusega omandatud maa	32 570,6	38 751,6	41 883,6	44 734,1	46 688,0	<i>land acquired by the right of pre-emption</i>
enampakkumisega omandatud maa	1 721,7	1 924,6	1 950,5	1 950,5	1 950,5	<i>land privatized by auction</i>
erastatud vaba põllumajandusmaa	941,0	6 875,4	7 520,6	8 946,1	9 984,2	<i>privatized free agricultural land</i>
erastatud vaba metsamaa	188,5	3 482,2	3 820,5	4 213,6	4 415,4	<i>privatized free woodland</i>
munitsipaalmaa	2 616,8	2 943,6	3 667,6	3 882,7	4 218,8	<i>municipal land</i>
riigimaa	69 849,4	77 228,6	81 502,7	99 063,4	119 400,2	<i>state land</i>

Tabel 17 **Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005**
Table 17 *Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	38 964	33 926	33 039	33 070	31 269	<i>Sown area of field crops, ha</i>
teravili	16 405	15 484	15 044	17 656	15 202	<i>cereals</i>
kaunvili	634	292	300	538	429	<i>legumes</i>
raps-, rüps	1 923	2 317	3 401	3 795	2 599	<i>rape</i>
kartul	1 586	1 301	1 379	1 191	1 085	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	503	445	671	722	588	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride kogusaak, t						<i>Total yield of field crops, tons</i>
teravili	32 600	27 852	33 044	40 017	39 687	<i>cereals</i>
kaunvili	1 136	526	238	211	634	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	2 270	4 226	4 864	4 729	4 368	<i>rape seed</i>
kartul	22 083	13 810	24 901	13 729	20 929	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	12 004	8 060	17 510	13 214	14 159	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						<i>Average field crop yield, kg per ha</i>
teravili	1 987	1 799	2 196	2 266	2 611	<i>cereals</i>
kaunvili	1 792	1 801	793	392	1 478	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	1 180	1 824	1 430	1 246	1 681	<i>rape seed</i>
kartul	13 924	10 615	18 057	11 524	19 289	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	23 865	18 112	26 095	18 302	24 080	<i>open-field vegetables</i>
Loomad aasta lõpul, tuhat						<i>Number of livestock, at end-year, thousands</i>
veised	17,8	18,9	19,0	14,5	14,0	<i>cattle</i>
lehmad	8,7	8,1	8,5	6,2	6,2	<i>cows</i>
sead	19,9	21,0	21,4	26,3	22,7	<i>pigs</i>
lambad ja kitsed	1,9	2,1	1,9	2,7	3,4	<i>sheep and goats</i>
Loomakasvatustoodang, t						<i>Animal production, tons</i>
Liha	10 913	13 991	17 895	19 203	17 394	<i>Meat</i>
veiseliha	768	879	1 063	946	719	<i>beef</i>
sealiha	2 175	2 582	2 708	3 802	3 259	<i>pork</i>
Piim	43 168	39 559	41 501	33 972	34 984	<i>Milk</i>

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	392,4	404,7	404,7	356,6	374,9	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	1 994,9	1 462,1	1 668,3	985,9	1 450,2	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	2 065,9	1 736,7	1 636,1	912,4	1 106,0	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	113,3	111,5	115,9	105,8	101,6	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamise, ha	449,7	505,6	523,9	497,4	293,5	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivaraesse, 2000–2004**
Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivaraesse	8 473,1	8 791,5	10 250,6	10 414,8	11 704,9	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	336	723	1 649	1 976	2 761	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	146	187	442	523	566	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	42,2	67,8	145,8	174,1	229,6	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	27,5	31,3	62,0	80,9	89,8	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	92	95	461	345	233	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	156	191,3	315,3	533,7	308,9	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	974,3	1 263,7	2 072,1	3 558,5	1 839,3	Cubic capacity, thousand m ³

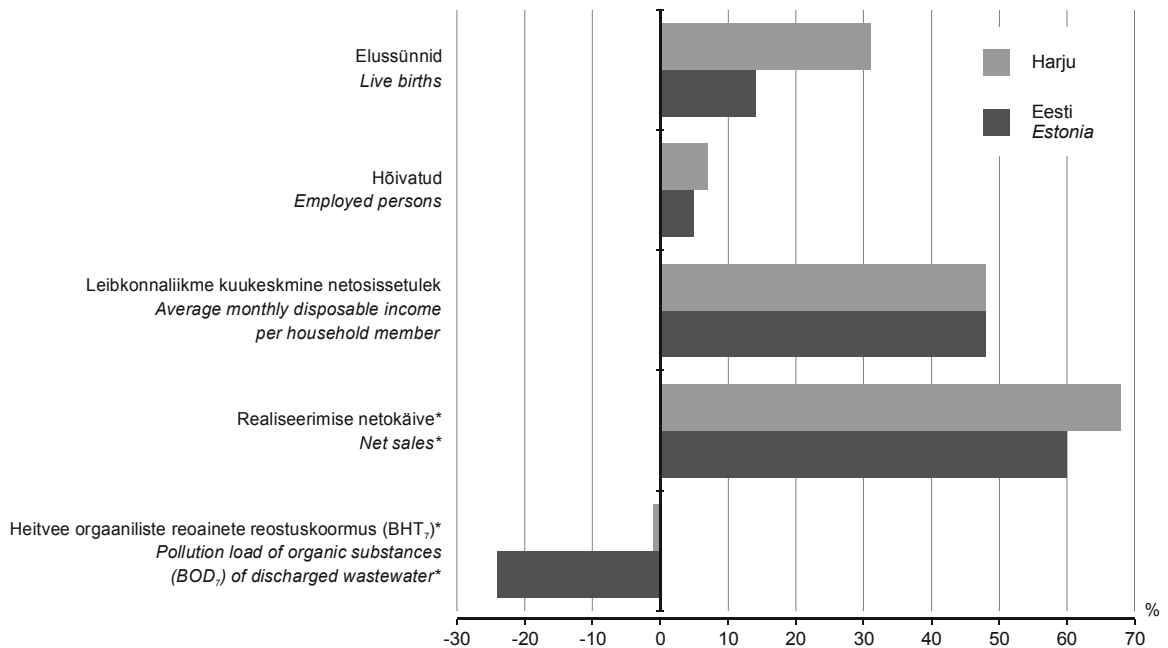
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	63	73	90	107	146	Accommodation establishments
Toad	3 768	4 315	4 595	5 950	6 603	Rooms
Voodid	7 118	8 218	9 051	11 680	13 655	Beds
Tubade täitumus, %	64	61	56	56	59	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	47	48	48	49	50	Bed occupancy rate, %
Majutatud	782 551	807 672	865 180	1 124 314	1 199 638	Tourists
puhkusereisil, %	60	62	61	67	68	on holiday, %
tööreisil, %	35	35	34	27	26	on business, %
Ööbimised	1 162 755	1 257 630	1 414 844	1 851 793	2 110 428	Nights spent
Eesti elanikud	145 079	155 797	160 086	211 585	228 990	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
 Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

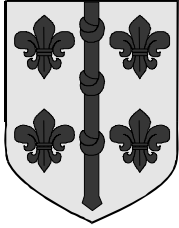
	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	1 512	1 542	1 543	1 547	1 553	National roads
põhimaanteed	181	211	249	251	251	main roads
tugimaanteed	199	199	161	161	161	basic roads
kõrvalmaanteed	1 105	1 105	1 106	1 107	1 111	secondary roads
rambid ja ühenduste	27	27	27	28	30	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	1 797	2 309	2 555	2 534	2 561	Local roads
Erateed	695	672	624	737	794	Private roads
Metskondade teed	757	799	622	592	599	Forest district roads
Muud teed	269	280	271	287	291	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	169 081	168 576	181 958	195 738	209 693	Passenger cars
eravalduses	120 731	110 050	114 488	115 313	116 881	private
Autobussid	2 015	1 999	2 070	2 071	2 219	Buses
eravalduses	315	274	280	262	230	private
Veoa autod	30 924	32 807	34 891	36 662	38 514	Lorries
eravalduses	9 350	9 030	8 902	8 617	8 054	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	645	804	775	938	915	Number
Hukunud	57	56	45	54	47	Persons killed
Vigasaanud	770	992	917	1 121	1 129	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniidid üldises telefonivõrgus	243 252	236 823	236 446	244 126	243 842	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	221 384	214 984	214 418	243 014	242 787	Subscriber lines
Taksofonid	1 222	1 182	1 142	1 112	1 055	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	73	73	66	66	66	Local post offices
Postkastid	596	622	635	655	651	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
 Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

* Aastad 2000–2004.

* Years 2000–2004.

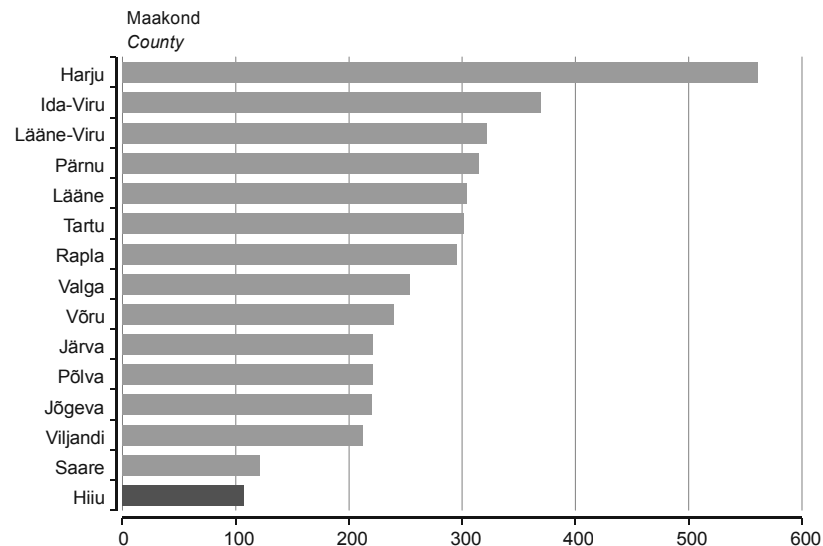
**HIIU MAAKOND
HIIU COUNTY**

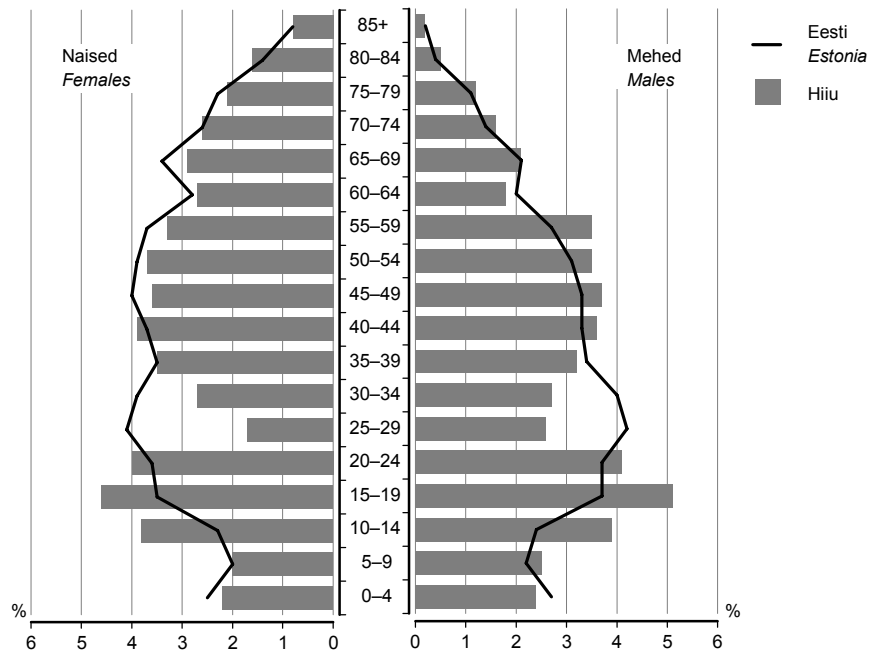
Hiiu maakonna pindala on 1023,26 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 2,4%. Rahvaarv on 10 222 ehk 0,8% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus Kärkla linn asub Tallinnast 155 km kaugusel. Hiiu maakonnas on 5 omavalitsusüksust — 1 linn ja 4 valda.

The area of Hiiu county is 1,023.26 km², which covers 2.4% of the territory of Estonia. The population of the county is 10,222, which is 0.8% of the population of Estonia. The city of Kärkla is the centre of the county located at a distance of 155 km from Tallinn. Hiiu county is divided into 5 government units — 1 city and 4 rural municipalities.

Joonis 1 **Registreeritud kuritegusid 10 000 elaniku kohta, 2005**
Figure 1 *Recorded criminal offences per 10,000 inhabitants, 2005*

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	5	5	5	5	5	<i>Administrative units, 1 January</i>
linnad	1	1	1	1	1	<i>cities</i>
vallad	4	4	4	4	4	<i>rural municipalities</i>
Asustusüksused, 1. jaanuar						<i>Settlement units, 1 January</i>
vallasisesed linnad	-	-	-	-	-	<i>cities without municipal status</i>
alevid	-	-	-	-	-	<i>towns</i>
alevikud	2	2	2	2	2	<i>small towns</i>
külad	182	182	182	182	182	<i>villages</i>

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	10 385	10 348	10 289	10 246	10 222	<i>Population, 1 January</i>
mehed	4 994	4 972	4 944	4 926	4 918	<i>males</i>
naised	5 391	5 376	5 345	5 320	5 304	<i>females</i>
0–14-aastased	2 174	2 046	1 932	1 817	1 712	<i>0–14 years</i>
%	20,93	19,77	18,78	17,73	16,75	%
15–64-aastased	6 684	6 767	6 811	6 862	6 913	<i>15–64 years</i>
%	64,36	65,39	66,20	66,97	67,63	%
65-aastased ja vanemad	1 526	1 534	1 545	1 566	1 596	<i>65 years or older</i>
%	14,69	14,82	15,02	15,28	15,61	%
vanus teadmata	1	1	1	1	1	<i>age unknown</i>
%	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	%
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	105	93	97	79	95	<i>Live births</i>
Surmad	153	132	158	125	120	<i>Deaths</i>
Sünnimuse üldkordaja	10,09	8,97	9,40	7,69	9,28	<i>Crude birth rate</i>
Suremuse üldkordaja	14,70	12,73	15,31	12,17	11,73	<i>Crude death rate</i>
Abielud	31	37	33	27	...	<i>Marriages</i>
Abielulahutused	15	26	24	17	...	<i>Divorces</i>

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	8	8	7	7	7	Preschool institutions
Lapsed	443	413	404	391	393	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	10	8	7	7	7	educational institutions
õpilased	1 898	1 840	1 799	1 725	1 576	pupils
gümnaasiumiklassides	218	238	289	313	301	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	-	-	-	-	-	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	1	1	1	1	1	departments at diurnal schools
õpilased	23	25	24	37	35	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	1	1	1	1	1	Educational institutions
Õpilased	147	105	145	177	145	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükitoodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	8	8	8	8	7	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	103	106	108	109	108	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	4,6	4,5	4,4	4,6	5,1	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	32	32	31	28	26	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	6	6	6	6	6	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	26,0	26,6	27,9	28,5	28,9	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	28,6	27,6	35,7	29,2	25,6	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	2	2	2	2	1	Titles
Üksiknumbrid	249	252	249	210	102	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	10	4	7	6	14	Titles
Üksiknumbrid	53	15	18	20	78	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	6	6	8	8	8	family doctors
Hambaarstid	7	6	5	5	5	Dentists
Õendustöötajad	39	32	32	36	31	Medium-level medical personnel
Haiglad	1	1	1	1	1	Hospitals
Ravivoodid	42	42	42	42	33	Hospital beds
Hospitaliseeritud	1 298	1 299	1 243	1 229	1 118	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõetud, tuhat	44,5	50,9	49,0	45,5	47,2	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõetud, tuhat	20,9	33,0	33,7	31,8	34,9	visits to family doctor, thousands
Arsti koduviisidid, tuhat	3,9	4,8	2,6	2,4	1,8	Home visits, thousands
perearsti koduviisidid, tuhat	3,1	4,3	2,6	2,4	1,8	home visits of family doctor, thousands
Hambaarsti vastuvõetud, tuhat	13,9	13,5	12,3	10,8	10,6	Visits to dentist, thousands

Tabel 6 **Sotsiaalne kaitse, 2001–2006**
 Table 6 *Social protection, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	2 727	2 675	2 645	2 646	2 667	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	2 088	2 066	2 031	2 042	2 051	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	504	484	495	490	503	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 531	1 719	1 932	2 145	2 530	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						<i>Subsistence benefits</i>
Toetused kokku, tuhat krooni	1 914	1 886	2 021	1 998	3 198	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	1 914	1 677	1 991	1 747	2 756	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	-	209	30	251	442	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	2 867	2 645	2 453	2 326	3 557	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

 Tabel 7 **Kuritegevus, 2001–2005**
 Table 7 *Crime, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	122	100	126	113	110	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	1	4	8	1	2	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	-	2	5	-	-	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	-	-	-	-	-	<i>rape</i>
salajane vargus	65	<i>concealed theft</i>
vargus	..	42	68	53	41	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	64	41	51	101	87	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	2	4	2	-	-	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	2	1	2	2	-	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

 Tabel 8 **Tööturg, 2001–2005**
 Table 8 *Labour market, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased						<i>Population aged 15–74</i>
hõiveseisundi järgi						<i>by labour status</i>
Töõjõud	5 000	4 700	5 100	5 000	5 400	<i>Labour force</i>
hõivatud	4 600	4 200	4 800	4 700	5 000	<i>employed persons</i>
töötud	400	500	300	300	400	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	2 600	2 900	2 700	2 700	2 400	<i>Inactive persons</i>
Tööealised kokku	7 600	7 600	7 700	7 700	7 800	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	65,9	61,7	65,6	64,7	69,2	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	60,8	55,0	61,7	61,0	64,2	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	7,8	10,8	5,9	5,7	7,2	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						<i>Registered unemployment</i>
Registreeritud töötud	287	279	279	239	336	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	4,8	4,7	4,6	4,0	5,4	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	4 830	5 006	5 467	5 957	6 721	Average monthly gross wages

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	2 058	2 170	2 303	2 527	2 552	Disposable income
palgatööst	1 206	1 218	1 294	1 362	1 453	from wages and salaries
Väljaminek	1 877	2 226	2 034	2 251	2 647	Expenditure
toidule	721	740	738	857	950	on food
eluasemele	219	242	263	233	312	on housing

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	90 070	95 811	100 320	110 030	120 348	Revenue, thousand kroons
Kulud, tuhat krooni	86 986	92 576	101 642	105 707	127 288	Expenditure, thousand kroons
Tulud elaniku kohta, krooni	8 651	9 242	9 722	10 716	11 760	Revenue per capita, kroons
Kulud elaniku kohta, krooni	8 354	8 930	9 850	10 295	12 438	Expenditure per capita, kroons

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	907	972	1 049	1 145	1 191	Registered units
Ettevõtjad	738	794	852	913	936	Entrepreneurs
füüsilisest isikust ettevõtjad	428	448	484	519	515	sole proprietors
äriühingud	310	346	368	394	421	commercial undertakings
välismaa äriühingute filiaalid	-	-	-	-	-	branches of foreign companies
Mittetulundusühingud	162	171	189	224	246	Non-profit associations
Sihtasutused	7	7	8	8	9	Foundations

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	189 034	199 768	330 015	317 880	369 874	Balance sheet total
Realiseerimise netokäive	492 979	495 214	556 876	561 336	593 119	Net sales
Puhaskasum (-kahjum)	-16 810	12 556	-2 613	-14 885	-277	Net profit (loss)

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	155	189	210	220	273	Industrial production
Tööstustoodangu müük	155	188	208	222	270	Sales of industrial production
Tööstustoodangu eksport	117	149	164	178	197	Exports of industrial production

Tabel 15 **Keskkond, 2000–2004**
Table 15 *Environment, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	<i>Pollution of air from stationary sources, thousand tons</i>
Veevõtt, mln m ³	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	<i>Water extraction, million m³</i>
Veeheide, mln m ³	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	<i>Water discharge, million m³</i>
Maavarade kaevandamine						<i>Extraction of mineral resources</i>
ehitusliiv, tuhat m ³	4,3	0,6	0,6	3,5	0,7	<i>construction sand, thousand m³</i>
ehituskruus, tuhat m ³	57,3	33,4	16,7	31,7	31,1	<i>constructional gravel, thousand m³</i>
turvas, tuhat t	7,6	7,5	6,8	4,5	2,0	<i>peat dust, thousand tons</i>

Tabel 16 **Maafond, 2001–2005**
Table 16 *Land stock, 2001–2005*
(aasta lõpul — *at end-year*)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	73 703,0	78 478,9	83 817,2	86 234,0	87 114,8	<i>Land registered in the cadastre, ha</i>
tagastatud maa	30 223,5	33 049,9	37 548,7	39 381,1	39 755,6	<i>restituted land</i>
ostueesõigusega omandatud maa	7 579,9	8 124,6	8 417,9	8 621,1	8 775,8	<i>land acquired by the right of pre-emption</i>
enampakkumisega omandatud maa	4 295,8	4 350,0	4 354,5	4 354,7	4 354,7	<i>land privatized by auction</i>
erastatud vaba põllumajandusmaa	901,9	1 543,1	1 845,4	2 088,5	2 115,2	<i>privatized free agricultural land</i>
erastatud vaba metsamaa	2 840,6	3 383,5	3 572,8	3 639,5	3 855,1	<i>privatized free woodland</i>
munitsipaalmaa	54,2	118,8	168,9	201,5	251,8	<i>municipal land</i>
riigimaa	27 807,1	27 909,0	27 909,0	27 947,6	28 006,6	<i>state land</i>

Tabel 17 **Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005**
Table 17 *Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	7 130	5 316	4 368	4 633	7 455	<i>Sown area of field crops, ha</i>
teravili	1 094	786	1 191	1 507	1 473	<i>cereals</i>
kaunvili	4	4	40	2	61	<i>legumes</i>
raps, rüps	0	0	123	110	57	<i>rape</i>
kartul	307	280	221	172	122	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	26	22	3	20	14	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride kogusaak, t						<i>Total yield of field crops, tons</i>
teravili	2 129	1 188	2 412	2 876	3 508	<i>cereals</i>
kaunvili	-	7	50	6	111	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	0	0	180	75	103	<i>rape seed</i>
kartul	3 408	3 323	3 366	2 073	1 756	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	262	304	27	529	449	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						<i>Average field crop yield, kg per ha</i>
teravili	1 946	1 512	2 025	1 908	2 382	<i>cereals</i>
kaunvili	-	1 750	1 250	3 000	1 820	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	0	0	1 463	682	1 807	<i>rape seed</i>
kartul	11 101	11 868	15 231	12 052	14 393	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	10 077	13 818	9 000	26 450	32 071	<i>open-field vegetables</i>
Loomad aasta lõpul, tuhat						<i>Number of livestock, at end-year, thousands</i>
veised	3,0	3,0	2,7	2,5	2,8	<i>cattle</i>
lehmad	1,2	1,1	0,9	1,0	0,9	<i>cows</i>
sead	4,1	5,7	6,0	5,3	0,3	<i>pigs</i>
lambad ja kitsed	1,5	1,6	1,4	2,1	2,6	<i>sheep and goats</i>
Loomakasvatustoodang, t						<i>Animal production, tons</i>
Liha	544	1 330	1 553	1 743	1 548	<i>Meat</i>
veiseliha	252	133	133	144	156	<i>beef</i>
sealiha	277	1 171	1 400	1 580	1 377	<i>pork</i>
Piim	6 738	5 422	4 205	4 540	4 773	<i>Milk</i>

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
 Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	100,4	100,4	100,4	101,9	99,0	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	781,6	1 253,7	1 355,6	1 456,1	1 573,9	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	919,1	1 322,1	1 499,9	1 377,2	1 642,2	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	44,3	38,1	41,8	46,1	38,9	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamise, ha	220,5	246,3	294,1	194,4	187,7	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivara, 2000–2004**
 Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivara	30,1	25,2	47,3	20,1	35,2	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
 Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	2	6	9	34	9	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	2	6	9	12	9	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	0,2	0,6	1,0	2,2	0,8	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	0,2	0,6	1,0	1,1	0,8	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	4	22	15	19	25	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	0,1	1,0	2,7	3,0	4,8	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	0,4	3,6	9,3	13,9	45,1	Cubic capacity, thousand m ³

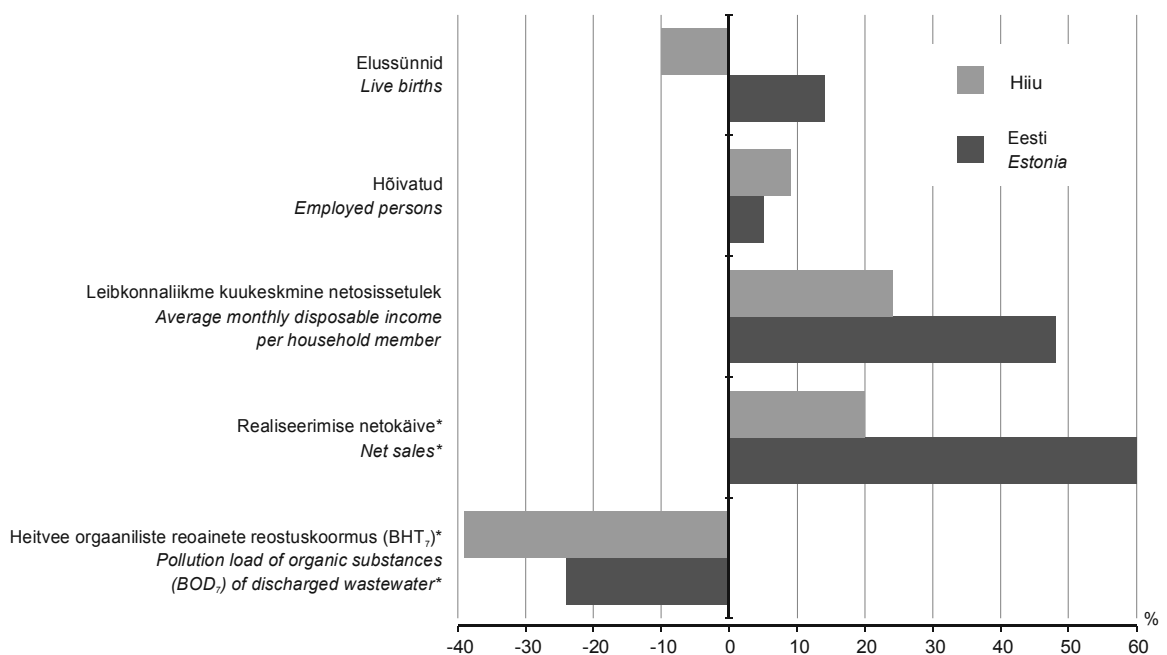
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
 Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	28	25	29	32	40	Accommodation establishments
Toad	254	231	274	316	348	Rooms
Voodid	661	576	710	875	897	Beds
Tubade täitumus, %	18	19	17	19	21	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	15	15	15	17	18	Bed occupancy rate, %
Majutatud	12 566	12 723	14 429	16 740	17 008	Tourists
puhkusereisil, %	76	76	70	74	77	on holiday, %
tööreisil, %	22	22	25	24	21	on business, %
Ööbimised	20 599	20 950	24 971	30 584	30 475	Nights spent
Eesti elanikud	10 474	12 499	16 833	19 926	18 503	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
 Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

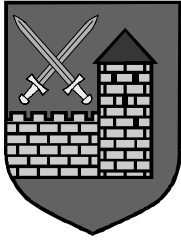
	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	473	473	473	473	473	National roads
põhimaanteed	-	-	-	-	-	main roads
tugimaanteed	137	140	140	140	140	basic roads
kõrvalmaanteed	336	333	333	333	333	secondary roads
rambid ja ühendusteel	-	-	-	-	-	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	316	334	336	359	345	Local roads
Erateel	122	213	212	293	260	Private roads
Metskondade teed	226	215	215	215	215	Forest district roads
Muud teed	111	104	104	-	-	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	4 637	4 507	4 966	5 418	5 434	Passenger cars
eravalduses	4 383	4 302	4 624	4 971	4 950	private
Autobussid	64	62	63	61	55	Buses
eravalduses	17	18	18	18	18	private
Veoa autod	987	944	979	994	958	Lorries
eravalduses	628	605	595	566	545	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	9	11	7	13	10	Number
Hukkunud	1	1	-	-	-	Persons killed
Vigasaanud	11	12	10	17	11	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniidid üldises telefonivõrgus	4 310	3 834	3 651	3 401	3 345	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliiniidid	4 222	3 770	3 593	3 383	3 332	Subscriber lines
Taksofonid	23	22	18	18	13	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	8	8	6	6	6	Local post offices
Postkastid	94	98	98	97	97	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
 Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

* Aastad 2000–2004.

* Years 2000–2004.

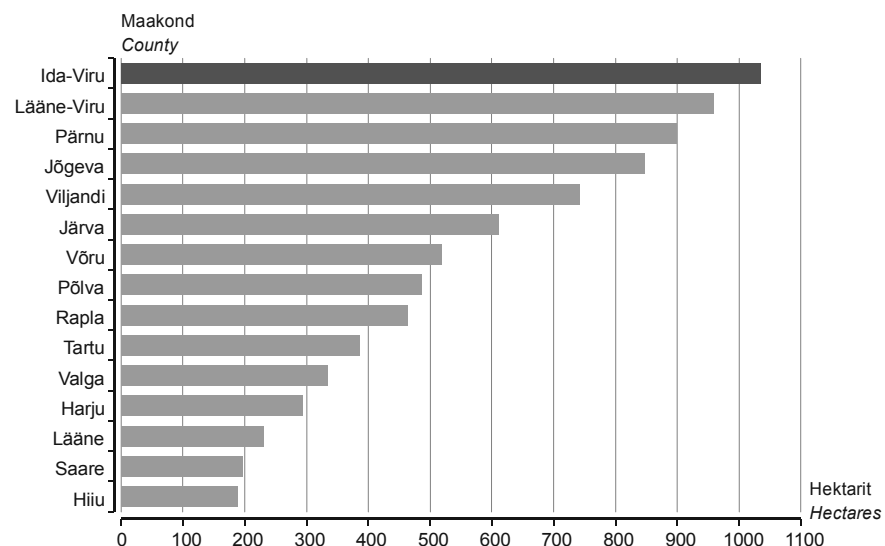
IDA-VIRU MAAKOND IDA-VIRU COUNTY

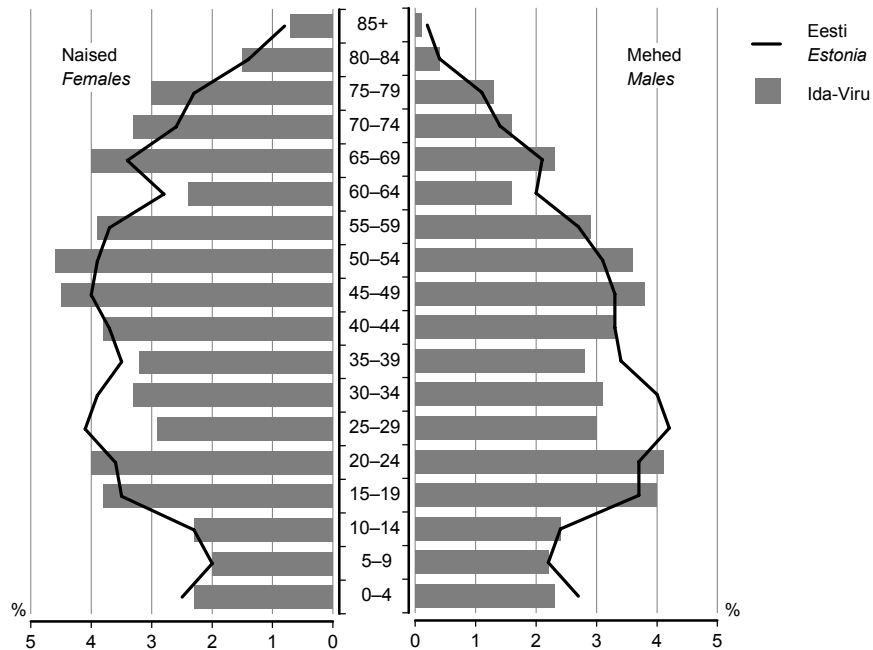
Ida-Viru maakonna pindala on 3364,05 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 7,7%. Rahvaarv on 172 775 ehk 12,8% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus Jõhvi (vallasine linn) asub Tallinnast 165 km kaugusel. 2005. aasta 1. jaanuaril oli Ida-Viru maakonnas 7 linna ja 16 valda, 2006. aasta 1. jaanuaril 6 linna ja 16 valda.

The area of Ida-Viru county is 3,364.05 km², which covers 7.7% of the territory of Estonia. The population of the county is 172,775, which is 12.8% of the population of Estonia. Jõhvi (the city without municipal status) is the centre of the county located at a distance of 165 km from Tallinn. As at 1 January 2005 Ida-Viru county comprised 7 cities and 16 rural municipalities, as at 1 January 2006 — 6 cities and 16 rural municipalities.

Joonis 1 **Metsa uuendamine, 2005**
Figure 1 **Reforestation, 2005**

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	23	23	23	23	22	Administrative units, 1 January
linnad	7	7	7	7	6	cities
vallad	16	16	16	16	16	rural municipalities
Asustusüksused, 1. jaanuar						Settlement units, 1 January
vallasisesed linnad	-	-	-	-	1	cities without municipal status
alevid	1	1	1	1	1	towns
alevikud	14	14	14	14	14	small towns
külad	207	207	207	207	207	villages

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	177 471	176 181	174 809	173 777	172 775	Population, 1 January
mehed	80 090	79 319	78 549	77 924	77 285	males
naised	97 381	96 862	96 260	95 853	95 490	females
0–14-aastased	27 407	26 068	24 777	23 782	23 215	0–14 years
%	15,44	14,8	14,17	13,69	13,44	%
15–64-aastased	120 747	119 998	119 303	118 697	118 069	15–64 years
%	68,04	68,11	68,25	68,30	68,34	%
65-aastased ja vanemad	29 271	30 069	30 689	31 263	31 461	65 years or older
%	16,49	17,07	17,56	17,99	18,21	%
vanus teadmata	46	46	40	35	30	age unknown
%	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02	%
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	1 568	1 658	1 536	1 627	1 639	Live births
Surmad	2 989	2 957	2 923	2 679	2 660	Deaths
Sündimuse üldkordaja	8,80	9,38	8,75	9,33	9,46	Crude birth rate
Suremuse üldkordaja	16,77	16,72	16,66	15,37	15,35	Crude death rate
Abielud	754	775	806	874	...	Marriages
Abielulahutused	739	639	594	643	...	Divorces

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	63	61	60	60	60	Preschool institutions
Lapsed	6 683	6 708	6 709	6 844	6 939	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	52	52	49	49	49	educational institutions
õpilased	24 554	23 137	21 759	20 287	18 634	pupils
gümnaasiumiklassides	4 230	4 327	4 382	4 475	4 266	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	2	2	2	2	2	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	1	1	1	1	1	departments at diurnal schools
õpilased	517	507	525	511	590	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	8	9	8	8	6	Educational institutions
Õpilased	5 957	5 387	5 441	5 675	5 373	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükitoodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	52	51	50	46	46	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	1 524	1 547	1 590	1 619	1 592	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	60,5	63,3	61,6	55,9	49,0	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	30	29	30	32	33	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	7	7	7	9	9	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	139,4	142,6	144,0	144,7	146,2	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	92,5	124,6	101,1	110,4	96,7	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	13	14	18	17	18	Titles
Üksiknumbrid	1 256	1 316	1 385	1 354	1 341	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	25	31	31	36	40	Titles
Üksiknumbrid	196	239	196	243	340	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	511	494	467	450	426	family doctors
Hambaarstid	20	49	88	105	93	Dentists
Öendustöötajad	69	78	77	76	80	Medium-level medical personnel
Haiglad	1 272	1 272	1 232	1 221	1 074	Hospitals
Ravivoodid	9	9	9	8	7	Hospital beds
Hospitaliseeritud	1 200	1 200	1 065	895	894	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud, tuhat	37 706	36 501	34 658	32 232	32 126	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõttud, tuhat	1 084,2	1 069,6	1 071,6	1 039,0	1 027,4	visits to family doctor, thousands
Arsti koduvisiidid, tuhat	92,2	249,6	454,7	484,7	513,7	home visits of family doctor, thousands
perearsti koduvisiidid, tuhat	76,0	64,6	45,8	33,1	26,7	visits to dentist, thousands
Hambaarsti vastuvõttud, tuhat	11,6	29,3	40,3	30,9	25,2	
	193,2	211,5	196,5	170,6	183,0	

Tabel 6 **Sotsiaalne kaitse, 2001–2006**
 Table 6 **Social protection, 2001–2006**

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	53 830	53 540	53 442	54 293	54 435	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	43 341	42 622	41 683	41 525	40 979	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	5 931	6 736	7 667	8 654	9 457	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 482	1 647	1 839	2 024	2 391	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						Subsistence benefits
Toetused kokku, tuhat krooni	82 297	75 121	76 856	66 224	82 504	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	81 345	72 970	74 693	63 358	68 489	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	952	2 151	2 162	2 866	14 016	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	90 383	81 543	84 969	63 560	83 968	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

 Tabel 7 **Kuritegevus, 2001–2005**
 Table 7 **Crime, 2001–2005**

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	6 395	5 652	6 518	6 318	6 412	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	159	294	628	561	525	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	45	39	49	17	29	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	6	7	14	7	11	<i>rape</i>
salajane vargus	3 629	<i>concealed theft</i>
vargus	..	3 244	3 629	3 403	3 371	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	2 949	2 687	3 281	3 555	4 121	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	85	119	149	63	68	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	65	113	105	42	106	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

 Tabel 8 **Tööturg, 2001–2005**
 Table 8 **Labour market, 2001–2005**

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased hõiveseisundi järgi						Population aged 15–74 by labour status
Töõjõud	85 800	85 500	81 600	82 200	84 700	<i>Labour force</i>
hõivatud	70 400	69 400	66 700	67 500	71 000	<i>employed persons</i>
töötud	15 500	16 100	14 800	14 700	13 700	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	55 700	55 400	58 600	58 000	54 800	<i>Inactive persons</i>
Tööealised kokku	141 500	140 800	140 200	140 200	139 400	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	60,6	60,7	58,2	58,6	60,7	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	49,7	49,2	47,6	48,2	50,9	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	18,0	18,9	18,2	17,9	16,2	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						Registered unemployment
Registreeritud töötud	11 079	10 795	10 384	9 340	8 151	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	10,2	10,1	9,7	8,7	7,5	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	4 498	4 703	4 991	5 461	6 057	<i>Average monthly gross wages</i>

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	1 733	1 839	2 025	2 370	2 637	<i>Disposable income</i>
palgatööst	1 010	1 114	1 315	1 480	1 579	<i>from wages and salaries</i>
Väljaminek	1 648	1 674	1 755	2 000	2 301	<i>Expenditure</i>
toidule	632	639	587	691	732	<i>on food</i>
eluasemele	299	333	359	362	412	<i>on housing</i>

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	1 145 527	1 253 563	1 288 864	1 361 350	1 560 632	<i>Revenue, thousand kroons</i>
Kulud, tuhat krooni	1 102 000	1 193 326	1 308 333	1 380 855	1 569 053	<i>Expenditure, thousand kroons</i>
Tulud elaniku kohta, krooni	6 429	7 089	7 344	7 811	9 007	<i>Revenue per capita, kroons</i>
Kulud elaniku kohta, krooni	6 185	6 749	7 455	7 923	9 055	<i>Expenditure per capita, kroons</i>

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	6 058	6 670	7 132	7 559	7 857	<i>Registered units</i>
Ettevõtjad	4 435	4 737	4 982	5 256	5 446	<i>Entrepreneurs</i>
füüsilisest isikust ettevõtjad	1 677	1 797	1 856	1 906	1 930	<i>sole proprietors</i>
äriühingud	2 755	2 936	3 122	3 346	3 511	<i>commercial undertakings</i>
välismaa äriühingute filiaalid	3	4	4	4	5	<i>branches of foreign companies</i>
Mittetulundusühingud	1 609	1 910	2 123	2 272	2 376	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	14	23	27	31	35	<i>Foundations</i>

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	11 599 743	12 350 998	13 272 412	14 946 166	17 575 247	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	15 100 767	14 741 905	14 843 336	15 988 043	17 385 026	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	170 193	15 896	-696 010	839 090	1 043 352	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	9 339	9 535	9 555	10 533	11 744	<i>Industrial production</i>
Tööstustoodangu müük	9 433	9 439	9 549	10 469	11 758	<i>Sales of industrial production</i>
Tööstustoodangu eksport	2 832	3 727	3 280	3 319	4 149	<i>Exports of industrial production</i>

Tabel 15 Keskkond, 2000–2004
Table 15 Environment, 2000–2004

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	159,5	156,7	131,3	147,0	129,9	Pollution of air from stationary sources, thousand tons
Veevõtt, mln m ³	1 341,4	1 336,3	1 298,0	1 459,2	1591,8	Water extraction, million m ³
Veeheide, mln m ³	1 334,5	1 331,7	1 280,1	1 459,5	1 593,9	Water discharge, million m ³
Maavarade kaevandamine						Extraction of mineral resources
ehitusliiv, tuhat m ³	3,6	-	-	-	-	construction sand, thousand m ³
ehituskruus, tuhat m ³	0,2	3,0	0,1	45,8	46,5	constructional gravel, thousand m ³
turvas, tuhat t	11,1	10,6	52,3	194,7	200,0	peat dust, thousand tons

Tabel 16 Maafond, 2001–2005
Table 16 Land stock, 2001–2005
(aasta lõpul — at end-year)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	234 671,0	245 955,9	256 473,0	260 718,9	266 425,0	Land registered in the cadastre, ha
tagastatud maa	46 709,9	50 305,7	55 667,9	58 040,5	59 066,6	restituted land
ostueesõigusega omandatud maa	16 850,8	18 458,7	19 950,5	20 979,6	22 076,8	land acquired by the right of pre-emption
enampakkumisega omandatud maa	4 368,5	4 659,0	4 762,2	4 771,4	4 771,4	land privatized by auction
erastatud vaba põllumajandusmaa	2 412,0	4 720,8	6 078,6	6 604,0	7 192,9	privatized free agricultural land
erastatud vaba metsamaa	1 031,5	2 101,5	2 974,7	3 630,4	4 531,5	privatized free woodland
munitsipaalmaa	571,6	612,0	648,4	730,7	876,3	municipal land
riigimaa	162 726,7	165 098,2	166 390,7	165 962,3	167 909,5	state land

Tabel 17 Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005
Table 17 Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	15 396	13 776	11 058	10 787	13 233	Sown area of field crops, ha
teravili	5 774	6 033	6 118	6 164	6 586	cereals
kaunvili	49	36	75	72	110	legumes
raps, rüps	454	987	907	1 022	1 108	rape
kartul	938	553	466	376	520	potatoes
avamaaköögivili	98	60	30	38	46	open-field vegetables
Põllukultuuride kogusaak, t						Total yield of field crops, tons
teravili	10 309	11 330	10 844	12 300	17 184	cereals
kaunvili	9	78	28	186	132	legumes
rapsi-, rüpsiseeme	303	1 609	1 251	1 301	1 885	rape seed
kartul	11 188	5 410	5 191	2 622	6 397	potatoes
avamaaköögivili	928	482	641	582	825	open-field vegetables
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						Average field crop yield, kg per ha
teravili	1 785	1 878	1 772	1 995	2 609	cereals
kaunvili	184	2 167	373	2 583	1 200	legumes
rapsi-, rüpsiseeme	667	1 630	1 379	1 273	1 701	rape seed
kartul	11 928	9 783	11 139	6 973	12 302	potatoes
avamaaköögivili	9 469	8 033	21 367	15 316	17 935	open-field vegetables
Loomad aasta lõpul, tuhat						Number of livestock, at end-year, thousands
veised	6,3	6,5	6,3	7,4	6,7	cattle
lehmad	3,5	2,7	2,5	3,6	3,1	cows
sead	5,7	4,3	4,0	5,5	3,5	pigs
lambad ja kitsed	0,8	1,0	1,1	0,6	0,8	sheep and goats
Loomakasvatustoodang, t						Animal production, tons
Liha	843	1 055	1 011	958	893	Meat
veiseliha	266	401	389	497	364	beef
sealiha	566	562	613	456	523	pork
Piim	16 396	12 739	11 944	16 948	17 187	Milk

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	282,2	282,2	269,5	269,5	269,5	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	321,3	417,8	720,7	616,7	702,8	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	325,4	380,0	614,3	246,1	293,4	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	336,4	314,7	344,6	305,4	262,7	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamine, ha	1 310,7	1 594,7	1 252,2	1 147,4	1 034,5	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivarasse, 2000–2004**
Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	1 014,0	1 289,3	2 911,3	2 981,5	2 083,0	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	18	9	34	40	34	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	18	9	34	40	34	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	2,1	1,4	4,1	4,7	4,7	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	2,1	1,4	4,1	4,7	4,7	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	87	76	219	258	280	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	14,0	18,1	43,3	39,8	51,8	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	55,6	103,7	180,1	187,9	299,8	Cubic capacity, thousand m ³

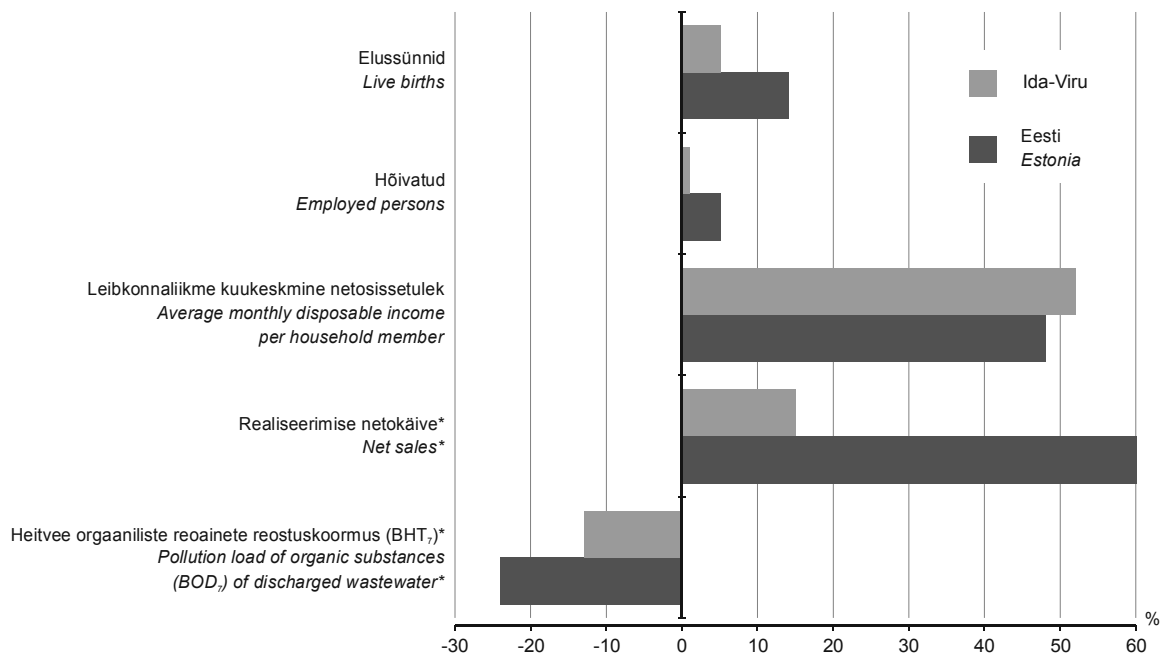
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	16	23	33	34	42	Accommodation establishments
Toad	327	800	1 021	1 192	1 296	Rooms
Voodid	632	1 605	2 238	2 618	2 953	Beds
Tubade täitumus, %	22	21	48	32	30	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	17	16	40	29	26	Bed occupancy rate, %
Majutatud	11 834	58 003	77 573	70 754	73 836	Tourists
puhkusereisil, %	55	49	34	45	39	on holiday, %
tööreisil, %	37	46	41	25	24	on business, %
Ööbimised	23 950	146 195	230 847	199 519	189 370	Nights spent
Eesti elanikud	16 485	88 345	101 898	131 401	125 137	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	925	917	917	917	921	National roads
põhimaanteed	150	150	150	151	151	main roads
tugimaanteed	141	145	145	145	149	basic roads
kõrvalmaanteed	633	621	620	620	620	secondary roads
rambid ja ühendusteel	1	1	1	1	1	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	542	629	617	707	732	Local roads
Erateel	117	123	169	211	237	Private roads
Metskondade teed	709	915	988	1 051	1 119	Forest district roads
Muud teed	57	57	65	45	35	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	38 512	36 535	38 982	42 119	43 334	Passenger cars
eravalduses	36 520	34 675	36 111	38 349	39 347	private
Autobussid	757	708	685	676	600	Buses
eravalduses	193	184	180	178	154	private
Veoa autod	5 877	5 750	5 793	5 803	5 594	Lorries
eravalduses	2 391	2 509	2 508	2 520	2 495	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	185	128	146	170	195	Number
Hukunud	21	27	16	30	21	Persons killed
Vigasaanud	256	142	195	214	236	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniidid üldises telefonivõrgus	56 396	45 334	41 184	39 886	36 307	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	54 618	44 222	40 057	39 682	36 135	Subscriber lines
Taksofonid	267	251	234	204	172	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	38	37	30	30	29	Local post offices
Postkastid	296	323	330	333	333	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

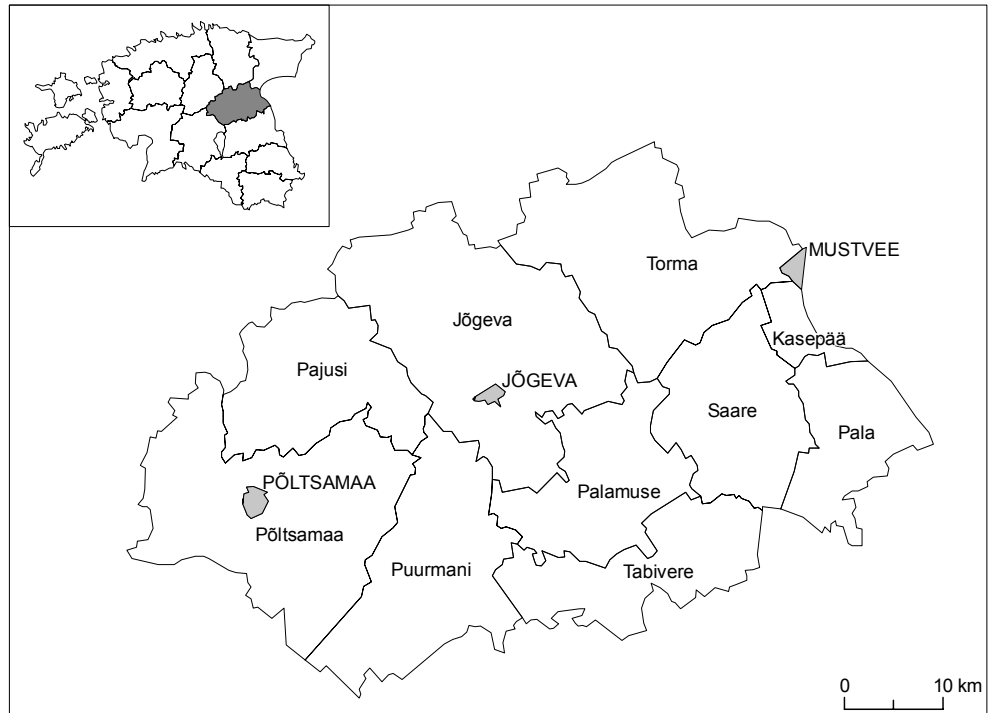

* Aastad 2000–2004.

* Years 2000–2004.

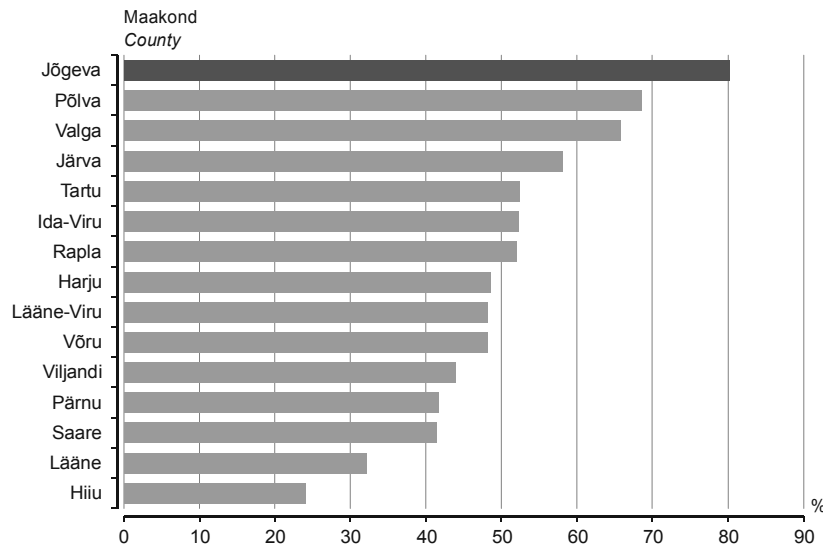
JÕGEVA MAAKOND JÕGEVA COUNTY

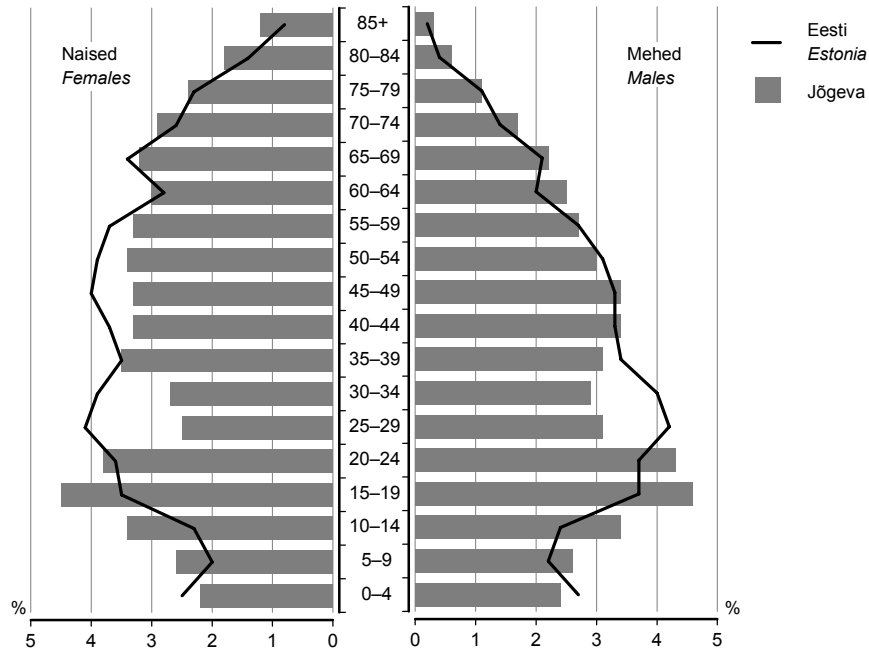
Jõgeva maakonna pindala on 2603,83 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 6,0%. Rahvaarv on 37 305 ehk 2,8% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus Jõgeva linn asub Tallinnast 155 km kaugusel. Jõgeva maakonnas on 13 omavalitsusüksust — 3 linna ja 10 valda.

The area of Jõgeva county is 2,603.83 km², which covers 6.0% of the territory of Estonia. The population of the county is 37,305, which is 2.8% of the population of Estonia. The city of Jõgeva is the centre of the county located at a distance of 155 km from Tallinn. Jõgeva county is divided into 13 local government units — 3 cities and 10 rural municipalities.

Joonis 1 **Leibkonnaliikme kuukeskmise netosissetuleku muutus, 2001–2005**
Figure 1 **Change of average monthly disposable income per household member, 2001–2005**

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	13	13	13	13	13	Administrative units, 1 January
linnad	3	3	3	3	3	cities
vallad	10	10	10	10	10	rural municipalities
Asustusüksused, 1. jaanuar						Settlement units, 1 January
vallasisesed linnad	-	-	-	-	-	cities without municipal status
alevid	-	-	-	-	-	towns
alevikud	11	11	11	11	11	small towns
külad	225	225	225	225	225	villages

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	38 060	37 886	37 647	37 473	37 305	Population, 1 January
mehed	18 001	17 872	17 780	17 696	17 581	males
naised	20 059	20 014	19 867	19 777	19 724	females
0–14-aastased	7 595	7 297	6 918	6 558	6 188	0–14 years
%	19,96	19,26	18,38	17,50	16,59	%
15–64-aastased	24 250	24 232	24 364	24 479	24 640	15–64 years
%	63,72	63,96	64,72	65,32	66,05	%
65-aastased ja vanemad	6 215	6 357	6 365	6 436	6 477	65 years or older
%	16,33	16,78	16,91	17,18	17,36	%
vanus teadmata	-	-	-	-	-	age unknown
%	-	-	-	-	-	%
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	383	351	306	341	328	Live births
Surmad	537	526	550	521	506	Deaths
Sünnimuse üldkordaja	10,04	9,24	8,10	9,08	8,77	Crude birth rate
Suremuse üldkordaja	14,08	13,85	14,56	13,97	13,53	Crude death rate
Abielud	108	133	134	127	...	Marriages
Abielulahutused	75	99	82	76	...	Divorces

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	20	20	19	21	22	Preschool institutions
Lapsed	1 196	1 248	1 170	1 286	1 300	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	29	29	29	28	27	educational institutions
õpilased	6 315	6 162	5 958	5 687	5 398	pupils
gümnaasiumiklassides	874	883	886	884	902	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	1	1	1	1	1	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	1	1	1	1	1	departments at diurnal schools
õpilased	170	216	203	212	230	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	3	3	3	2	2	Educational institutions
Õpilased	1 046	899	974	922	878	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükiteodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	31	31	31	31	31	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	458	464	471	476	481	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	16,6	16,3	15,4	15,2	15,2	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	36	36	35	34	32	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	8	8	8	9	9	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	35,6	38,3	41,3	42,6	44,4	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	37,7	33,2	30,9	35,9	37,2	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	3	3	3	3	3	Titles
Üksiknumbrid	293	294	290	298	300	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	17	9	13	15	11	Titles
Üksiknumbrid	179	83	147	151	102	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	80	77	71	67	59	family doctors
Hambaarstid	19	18	22	24	22	Dentists
Õendustöötajad	29	33	27	31	33	Medium-level medical personnel
Haiglad	160	146	141	114	126	Hospitals
Ravivoodid	3	3	2	2	2	Hospital beds
Hospitaliseeritud	163	150	118	117	117	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud, tuhat	4 852	4 402	3 420	2 726	2 669	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõttud, tuhat	186,9	184,8	176,7	179,9	187,6	visits to family doctor, thousands
Arsti koduviisidid, tuhat	109,7	116,5	115,2	114,9	122,5	home visits of family doctor, thousands
perearsti koduviisidid, tuhat	8,8	7,1	5,0	4,5	3,9	visits to dentist, thousands
Hambaarsti vastuvõttud, tuhat	8,3	7,0	4,9	4,4	3,8	
	54,6	49,9	44,8	51,3	51,0	

Tabel 6 **Sotsiaalne kaitse, 2001–2006**
Table 6 *Social protection, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	11 106	11 300	11 486	11 705	11 810	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	8 450	8 433	8 394	8 423	8 360	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	1 964	2 222	2 437	2 636	2 816	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 467	1 620	1 806	1 988	2 347	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						<i>Subsistence benefits</i>
Toetused kokku, tuhat krooni	17 626	15 408	12 819	9 706	10 859	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	17 626	13 219	12 717	8 776	7 522	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	-	2 189	101	930	3 337	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	22 951	20 484	13 168	10 078	13 338	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

Tabel 7 **Kuritegevus, 2001–2005**
Table 7 *Crime, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	943	860	889	922	822	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	13	24	25	38	25	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	6	5	4	2	4	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	1	7	-	2	3	<i>rape</i>
salajane vargus	641	<i>concealed theft</i>
vargus	..	512	557	522	374	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	530	500	597	698	620	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	12	20	18	3	8	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	17	8	10	5	7	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

Tabel 8 **Tööturg, 2001–2005**
Table 8 *Labour market, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased						<i>Population aged 15–74</i>
hõiveseisundi järgi						<i>by labour status</i>
Töõjõud	15 400	14 600	14 800	14 800	15 000	<i>Labour force</i>
hõivatud	12 300	12 300	12 500	12 700	12 500	<i>employed persons</i>
töötud	3 200	2 300	2 400	2 000	2 500	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	12 400	13 300	13 100	13 200	13 000	<i>Inactive persons</i>
Tööealised kokku	27 900	27 900	28 000	28 000	28 100	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	55,4	52,3	53,1	52,8	53,6	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	44,1	44,0	44,7	45,6	44,5	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	20,5	16,0	15,8	13,7	16,9	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						<i>Registered unemployment</i>
Registreeritud töötud	2 290	1 838	1 369	1 046	887	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	10,5	8,6	6,4	4,9	4,0	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	3 878	4 264	4 801	5 488	6 758	<i>Average monthly gross wages</i>

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	1 678	1 636	2 040	2 269	3 024	<i>Disposable income</i>
palgatööst	852	754	898	1 006	1 674	<i>from wages and salaries</i>
Väljaminek	1 678	1 662	2 067	2 247	3 088	<i>Expenditure</i>
toidule	647	618	722	741	831	<i>on food</i>
eluasemele	247	224	314	344	422	<i>on housing</i>

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	300 721	333 774	338 785	359 181	396 323	<i>Revenue, thousand kroons</i>
Kulud, tuhat krooni	284 453	318 740	337 360	364 731	430 607	<i>Expenditure, thousand kroons</i>
Tulud elaniku kohta, krooni	7 884	8 790	8 970	9 563	10 600	<i>Revenue per capita, kroons</i>
Kulud elaniku kohta, krooni	7 458	8 394	8 933	9 711	11 517	<i>Expenditure per capita, kroons</i>

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	2 041	2 214	2 350	2 468	2 552	<i>Registered units</i>
Ettevõtjad	1 777	1 929	2 020	2 077	2 119	<i>Entrepreneurs</i>
füüsilisest isikust ettevõtjad	1 072	1 167	1 219	1 217	1 194	<i>sole proprietors</i>
äriühingud	705	762	801	860	925	<i>commercial undertakings</i>
välismaa äriühingute filiaalid	-	-	-	-	-	<i>branches of foreign companies</i>
Mittetulundusühingud	257	278	321	379	417	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	7	7	9	12	16	<i>Foundations</i>

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	887 591	959 964	1 114 270	1 095 211	1 422 831	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	1 291 648	1 419 744	1 644 212	1 625 934	1 896 056	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	-17 070	21 219	29 121	24 747	83 366	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	435	517	657	713	771	<i>Industrial production</i>
Tööstustoodangu müük	434	516	648	704	766	<i>Sales of industrial production</i>
Tööstustoodangu eksport	151	203	293	336	388	<i>Exports of industrial production</i>

Tabel 15 **Keskkond, 2000–2004**
Table 15 *Environment, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	0,7	0,9	1,0	0,6	0,6	<i>Pollution of air from stationary sources, thousand tons</i>
Veevõtt, mln m ³	6,5	16,5	12,3	28,5	30,4	<i>Water extraction, million m³</i>
Veeheide, mln m ³	6,2	16,2	11,8	28,1	30,2	<i>Water discharge, million m³</i>
Maavarade kaevandamine						<i>Extraction of mineral resources</i>
ehitusliiv, tuhat m ³	8,0	10,3	52,3	32,7	27,7	<i>construction sand, thousand m³</i>
ehituskruus, tuhat m ³	30,9	24,4	41,7	14,6	36,1	<i>constructional gravel, thousand m³</i>
turvas, tuhat t	23,2	19,9	43,0	19,8	20,4	<i>peat dust, thousand tons</i>

Tabel 16 **Maafond, 2001–2005**
Table 16 *Land stock, 2001–2005*
(aasta lõpul — *at end-year*)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	191 397,8	211 778,6	221 196,2	224 825,9	228 058,9	<i>Land registered in the cadastre, ha</i>
tagastatud maa	71 841,9	78 585,8	82 729,0	84 437,3	84 957,9	<i>restituted land</i>
ostueesõigusega omandatud maa	33 623,7	37 800,7	39 745,9	41 281,1	42 142,1	<i>land acquired by the right of pre-emption</i>
enampakkumisega omandatud maa	8 115,9	9 230,3	9 241,7	9 231,0	9 231,0	<i>land privatized by auction</i>
erastatud vaba põllumajandusmaa	4 310,3	8 152,9	9 822,1	10 439,4	10 756,6	<i>privatized free agricultural land</i>
erastatud vaba metsamaa	2 189,0	5 591,9	7 106,4	7 341,1	8 091,8	<i>privatized free woodland</i>
munitsipaalmaa	155,2	217,8	301,0	345,6	472,3	<i>municipal land</i>
riigimaa	71 161,8	72 199,2	72 250,1	71 750,4	72 407,2	<i>state land</i>

Tabel 17 **Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005**
Table 17 *Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	58 389	55 610	55 262	50 482	52 540	<i>Sown area of field crops, ha</i>
teravili	26 199	24 247	27 012	26 760	27 567	<i>cereals</i>
kaunvili	159	76	200	28	67	<i>legumes</i>
raps, rüps	3 468	3 629	5 362	4 957	5 335	<i>rape</i>
kartul	1 414	1 353	1 223	1 037	858	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	211	337	79	159	132	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride kogusaak, t						<i>Total yield of field crops, tons</i>
teravili	54 497	54 479	57 205	69 775	78 958	<i>cereals</i>
kaunvili	203	141	129	15	53	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	5 370	7 817	7 609	6 386	9 396	<i>rape seed</i>
kartul	25 530	22 823	29 207	18 069	16 486	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	1 355	5 664	1 888	2 250	2 093	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						<i>Average field crop yield, kg per ha</i>
teravili	2 080	2 247	2 118	2 607	2 864	<i>cereals</i>
kaunvili	1 277	1 855	645	536	791	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	1 548	2 154	1 419	1 288	1 761	<i>rape seed</i>
kartul	18 055	16 868	23 881	17 424	19 214	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	6 422	16 807	23 899	14 151	15 856	<i>open-field vegetables</i>
Loomad aasta lõpul, tuhat						<i>Number of livestock, at end-year, thousands</i>
veised	28,0	25,3	25,8	26,3	25,9	<i>cattle</i>
lehmad	12,5	10,7	11,1	11,5	11,3	<i>cows</i>
sead	29,1	26,0	32,7	27,4	28,1	<i>pigs</i>
lambad ja kitsed	1,0	1,3	2,6	1,9	3,4	<i>sheep and goats</i>
Loomakasvatustoodang, t						<i>Animal production, tons</i>
Liha	4 576	4 823	5 468	4 101	4 607	<i>Meat</i>
veiseliha	1 461	1 971	1 473	1 689	1 480	<i>beef</i>
sealiha	3 076	2 811	3 974	2 400	3 108	<i>pork</i>
Piim	67 418	61 148	60 598	66 069	70 043	<i>Milk</i>

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	245,1	258,8	258,8	245,1	258,3	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	419,2	255,8	333,6	142,2	244,8	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	401,3	335,3	362,9	177,2	235,9	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	210,1	304,5	199,0	175,5	164,5	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamine, ha	1 032,3	1 006,9	1 523,2	684,7	846,3	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivarasse, 2000–2004**
Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	80,6	96,3	83,1	88,2	165,9	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	3	5	8	17	8	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	3	5	8	17	8	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	0,3	0,4	1,0	2,0	0,8	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	0,3	0,4	1,0	2,0	0,8	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	10	10	69	60	61	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	1,0	4,3	4,6	17,5	33,4	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	3,8	25,2	21,6	106,8	241,5	Cubic capacity, thousand m ³

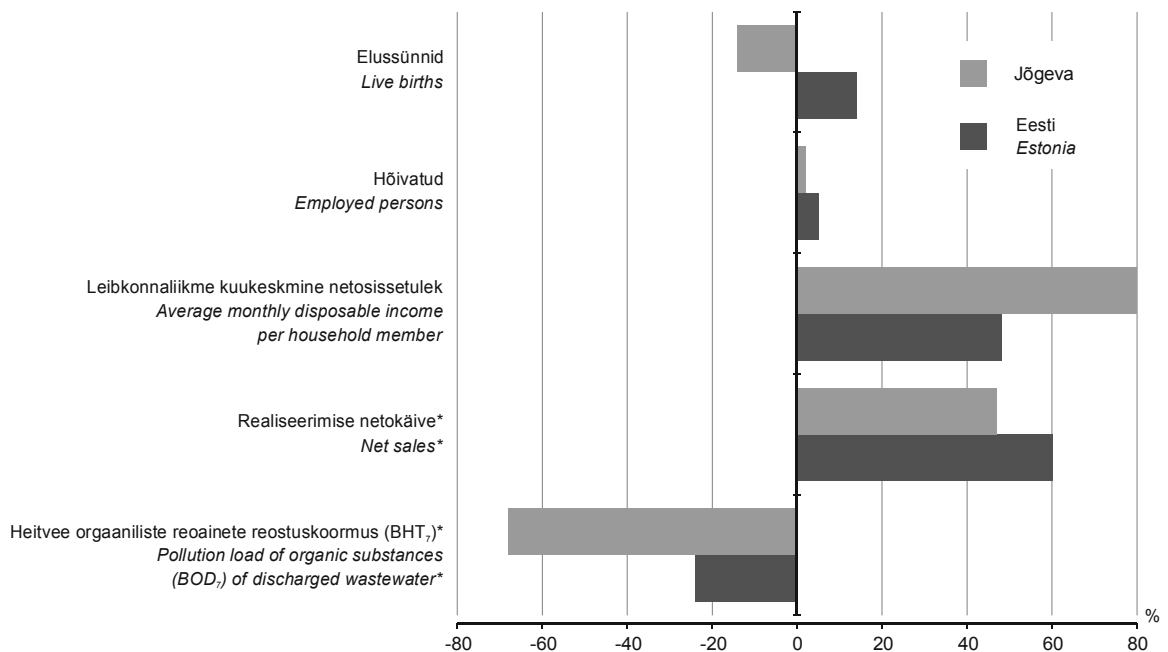
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	9	11	14	14	14	Accommodation establishments
Toad	81	89	117	120	93	Rooms
Voodid	181	198	282	294	251	Beds
Tubade täitumus, %	27	27	26	22	24	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	20	21	21	18	21	Bed occupancy rate, %
Majutatud	4 823	6 573	7 962	10 054	8 954	Tourists
puhkusereisil, %	45	50	48	59	40	on holiday, %
tööreisil, %	41	47	48	37	50	on business, %
Ööbimised	10 209	13 719	16 818	18 485	21 035	Nights spent
Eesti elanikud	8 650	11 542	14 936	16 498	18 618	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
 Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	1 101	1 110	1 110	1 110	1 110	National roads
põhimaanteed	79	79	79	79	79	main roads
tugimaanteed	153	158	158	158	158	basic roads
kõrvalmaanteed	867	871	871	871	871	secondary roads
rambid ja ühenduste	2	2	2	2	2	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	537	603	604	609	621	Local roads
Erateed	922	922	922	920	917	Private roads
Metskondade teed	321	321	317	340	339	Forest district roads
Muud teed	251	251	250	254	252	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	11 680	11 324	12 298	13 502	14 102	Passenger cars
eravalduses	10 841	10 457	11 147	12 193	12 795	private
Autobussid	156	151	163	168	147	Buses
eravalduses	70	64	68	70	62	private
Veoautod	2 700	2 528	2 577	2 616	2 569	Lorries
eravalduses	1 400	1 313	1 328	1 325	1 361	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	73	82	67	46	58	Number
Hukunud	9	13	10	4	9	Persons killed
Vigasaanud	116	138	108	69	88	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniidid üldises telefonivõrgus	11 012	9 973	9 455	8 947	8 583	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	10 709	9 728	9 218	8 906	8 553	Subscriber lines
Taksofonid	42	50	42	41	30	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	22	12	6	6	6	Local post offices
Postkastid	218	219	218	217	217	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
 Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

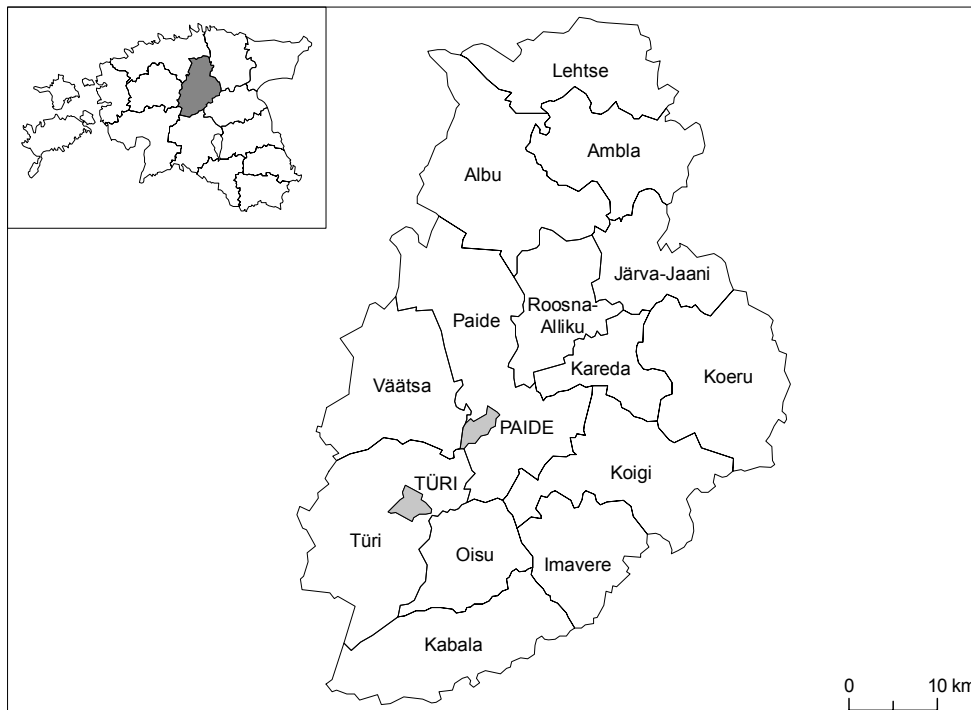

* Aastad 2000–2004.

* Years 2000–2004.

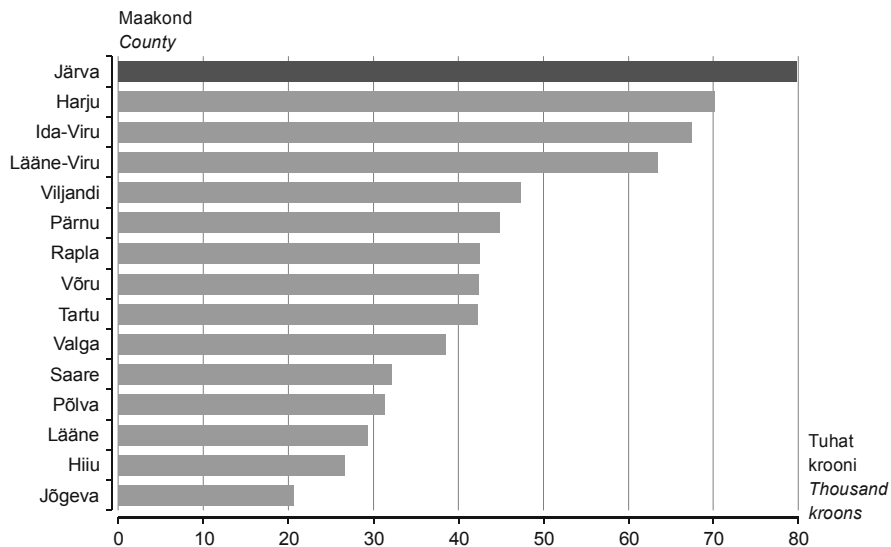
JÄRVA MAAKOND JÄRVA COUNTY

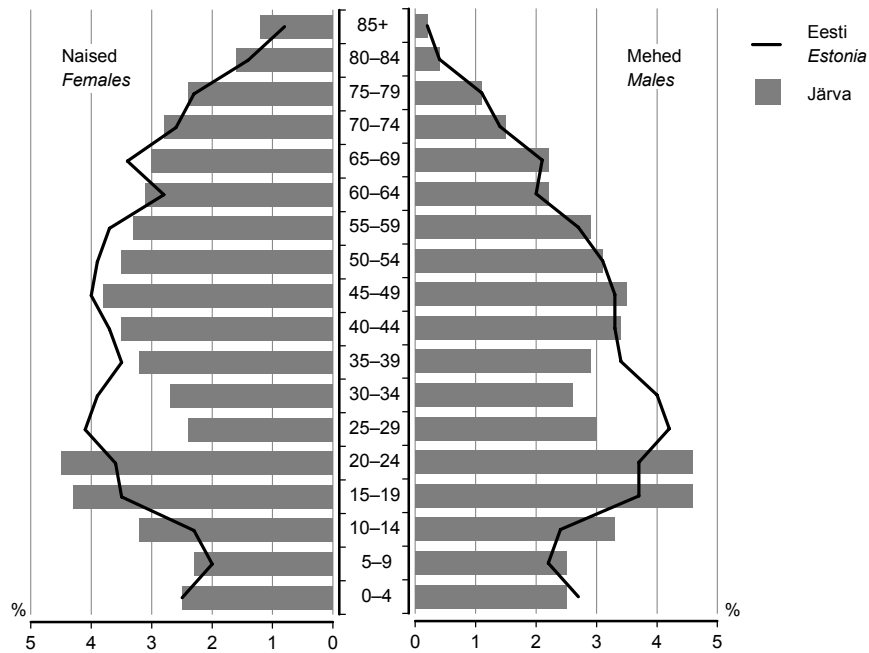
Järva maakonna pindala on 2622,79 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 6,0%. Rahvaarv on 38 041 ehk 2,8% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus Paide linn asub Tallinnast 92 km kaugusel. 2005. aasta 1. jaanuaril oli Järva maakonnas 2 linna ja 14 valda, 2006. aasta 1. jaanuaril 1 linn ja 11 valda.

The area of Järva county is 2,622.79 km², which covers 6.0% of the territory of Estonia. The population of the county is 38,041, which is 2.8% of the population of Estonia. The city of Paide is the centre of the county located at a distance of 92 km from Tallinn. As at 1 January 2005 Järva county comprised 2 cities and 14 rural municipalities, as at 1 January 2006 — 1 city and 11 rural municipalities.

Joonis 1 **Tööstustoodang jooksevhindades elaniku kohta, 2004**
Figure 1 **Industrial production per inhabitant in current prices, 2004**

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	16	16	16	16	12	<i>Administrative units, 1 January</i>
linnad	2	2	2	2	1	<i>cities</i>
vallad	14	14	14	14	11	<i>rural municipalities</i>
Asustusüksused, 1. jaanuar						<i>Settlement units, 1 January</i>
vallasisesed linnad	-	-	-	-	1	<i>cities without municipal status</i>
alevid	-	-	-	-	1	<i>towns</i>
alevikud	11	11	11	11	10	<i>small towns</i>
külad	196	197	197	197	197	<i>villages</i>

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	38 514	38 408	38 255	38 141	38 041	<i>Population, 1 January</i>
mehed	17 962	17 910	17 820	17 748	17 704	<i>males</i>
naised	20 552	20 498	20 435	20 393	20 337	<i>females</i>
0–14-aastased	7 411	7 142	6 802	6 451	6 211	<i>0–14 years</i>
%	19,24	18,60	17,78	16,91	16,33	%
15–64-aastased	25 103	25 189	25 349	25 511	25 574	<i>15–64 years</i>
%	65,18	65,58	66,26	66,89	67,23	%
65-aastased ja vanemad	6 000	6 077	6 104	6 179	6 256	<i>65 years or older</i>
%	15,58	15,82	15,96	16,20	16,45	%
vanus teadmata	-	-	-	-	-	<i>age unknown</i>
%	-	-	-	-	-	%
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	359	401	383	394	392	<i>Live births</i>
Surmad	530	509	545	514	511	<i>Deaths</i>
Sünnimuse üldkordaja	9,30	10,43	9,99	10,31	10,29	<i>Crude birth rate</i>
Suremuse üldkordaja	13,73	13,23	14,22	13,46	13,42	<i>Crude death rate</i>
Abielud	109	119	116	141	...	<i>Marriages</i>
Abielulahutused	91	83	90	90	...	<i>Divorces</i>

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	26	24	24	23	21	Preschool institutions
Lapsed	1 291	1 246	1 240	1 312	1 277	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	30	28	27	25	23	educational institutions
õpilased	6 397	6 075	5 812	5 465	4 956	pupils
gümnaasiumiklassides	833	801	829	836	852	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	1	1	1	1	1	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	-	-	1	1	1	departments at diurnal schools
õpilased	184	215	228	240	223	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	2	2	2	2	2	Educational institutions
Õpilased	1 314	1 276	1 317	1 396	1 345	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükitoodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	35	35	35	35	34	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	496	508	520	527	526	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	15,9	16,0	15,3	14,6	14,0	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	35	34	34	33	29	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	13	12	12	12	9	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	164,3	165,7	169,7	166,8	160,8	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	71,8	60,3	53,3	60,5	50,9	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	4	5	5	6	4	Titles
Üksiknumbrid	252	274	274	230	224	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	21	13	14	22	19	Titles
Üksiknumbrid	115	74	143	199	134	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	69	68	71	67	66	family doctors
Hambaarstid	19	20	29	25	26	Dentists
Öendustöötajad	25	25	21	22	22	Medium-level medical personnel
	153	147	141	134	145	
Haiglad						Hospitals
Ravivoodid	1	1	1	1	2	Hospital beds
Hospitaliseeritud	144	144	144	144	152	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud, tuhat	4 050	4 135	4 362	4 469	4 203	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõttud, tuhat	182,9	183,3	180,7	176,9	189,1	visits to family doctor, thousands
Arsti koduviisiidid, tuhat	64,2	99,1	120,9	120,7	124,6	home visits of family doctor, thousands
perearsti koduviisiidid, tuhat	11,3	10,1	7,8	7,0	5,7	visits to dentist, thousands
Hambaarsti vastuvõttud, tuhat	6,3	8,3	7,8	7,0	5,7	
	51,6	46,3	39,1	38,2	38,1	

Tabel 6 Sotsiaalne kaitse, 2001–2006
Table 6 Social protection, 2001–2006

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	10 259	10 252	10 235	10 332	10 276	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	8 421	8 388	8 272	8 252	8 167	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	1 163	1 285	1 406	1 521	1 585	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 535	1 714	1 921	2 120	2 516	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						<i>Subsistence benefits</i>
Toetused kokku, tuhat krooni	8 914	8 646	8 473	6 656	7 375	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	8 914	7 515	8 066	6 262	6 254	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	-	1 131	407	394	1 121	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	12 050	11 660	9 469	7 562	8 389	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

Tabel 7 Kuritegevus, 2001–2005
Table 7 Crime, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	887	735	849	899	843	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	9	21	34	42	26	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	-	3	3	3	1	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	-	3	4	1	2	<i>rape</i>
salajane vargus	580	<i>concealed theft</i>
vargus	..	437	553	518	448	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	365	299	419	581	493	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	3	16	19	10	7	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	24	7	13	10	12	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

Tabel 8 Tööturg, 2001–2005
Table 8 Labour market, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased						<i>Population aged 15–74</i>
hõiveseisundi järgi						<i>by labour status</i>
Töõjõud	19 000	18 200	17 400	19 000	18 300	<i>Labour force</i>
hõivatud	16 000	15 700	15 100	17 200	17 300	<i>employed persons</i>
töötud	3 000	2 500	2 300	1 800	1 000	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	9 600	10 500	11 500	9 800	10 700	<i>Inactive persons</i>
Tööealised kokku	28 700	28 700	28 900	28 900	29 000	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	66,4	63,5	60,1	66,0	63,1	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	55,9	54,7	52,2	59,7	59,6	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	15,7	13,9	13,2	9,5	5,6	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						<i>Registered unemployment</i>
Registreeritud töötud	1 302	1 083	982	798	657	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	5,8	4,9	4,4	3,6	2,9	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	4 450	5 017	5 886	5 951	6 877	<i>Average monthly gross wages</i>

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	2 061	2 231	2 522	2 727	3 259	<i>Disposable income</i>
palgatööst	1 214	1 326	1 475	1 588	1 854	<i>from wages and salaries</i>
Väljaminek	2 312	2 091	2 410	2 743	2 913	<i>Expenditure</i>
toidule	756	743	792	836	846	<i>on food</i>
eluasemele	270	260	365	344	402	<i>on housing</i>

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	298 326	334 820	337 163	372 538	412 993	<i>Revenue, thousand kroons</i>
Kulud, tuhat krooni	286 145	317 909	337 434	364 438	429 439	<i>Expenditure, thousand kroons</i>
Tulud elaniku kohta, krooni	7 729	8 705	8 796	9 753	10 842	<i>Revenue per capita, kroons</i>
Kulud elaniku kohta, krooni	7 413	8 266	8 803	9 541	11 274	<i>Expenditure per capita, kroons</i>

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	2 144	2 271	2 417	2 506	2 433	<i>Registered units</i>
Ettevõtjad	1 773	1 864	1 963	1 998	1 910	<i>Entrepreneurs</i>
füüsilisest isikust ettevõtjad	1 025	1 041	1 082	1 062	945	<i>sole proprietors</i>
äriühingud	748	823	881	936	965	<i>commercial undertakings</i>
välismaa äriühingute filiaalid	-	-	-	-	-	<i>branches of foreign companies</i>
Mittetulundusühingud	364	400	445	499	515	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	7	7	9	9	8	<i>Foundations</i>

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	2 002 880	2 301 518	2 927 740	3 372 522	4 071 196	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	3 210 152	3 526 078	4 184 614	4 508 776	6 032 360	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	121 725	146 882	234 042	237 595	298 992	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	1 582	1 637	1 789	1 965	3 050	<i>Industrial production</i>
Tööstustoodangu müük	1 600	1 601	1 774	1 953	3 032	<i>Sales of industrial production</i>
Tööstustoodangu eksport	896	975	1 161	1 319	1 828	<i>Exports of industrial production</i>

Tabel 15 **Keskkond, 2000–2004**
Table 15 *Environment, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	1,1	1,6	1,6	1,5	1,8	<i>Pollution of air from stationary sources, thousand tons</i>
Veevõtt, mln m ³	11,1	12,8	7,5	7,7	8,6	<i>Water extraction, million m³</i>
Veeheide, mln m ³	10,9	12,8	7,1	7,2	8,4	<i>Water discharge, million m³</i>
Maavarade kaevandamine						<i>Extraction of mineral resources</i>
ehitusliiv, tuhat m ³	5,4	15,4	3,4	8,8	11,7	<i>construction sand, thousand m³</i>
ehituskruus, tuhat m ³	10,0	22,7	45,7	8,3	33,4	<i>constructional gravel, thousand m³</i>
turvas, tuhat t	31,0	73,6	98,6	39,6	34,9	<i>peat dust, thousand tons</i>

Tabel 16 **Maafond, 2001–2005**
Table 16 *Land stock, 2001–2005*
(aasta lõpul — *at end-year*)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	150 508,9	184 552,7	195 197,7	216 552,6	213 714,5	<i>Land registered in the cadastre, ha</i>
tagastatud maa	65 107,0	73 001,5	79 387,2	81 545,3	77 846,3	<i>restituted land</i>
ostueesõigusega omandatud maa	29 800,8	34 585,6	37 074,8	38 993,2	37 941,7	<i>land acquired by the right of pre-emption</i>
enampakkumisega omandatud maa	9 562,5	10 023,8	10 055,8	9 982,2	9 407,8	<i>land privatized by auction</i>
erastatud vaba põllumajandusmaa	3 136,9	10 181,6	11 216,7	11 599,9	10 392,2	<i>privatized free agricultural land</i>
erastatud vaba metsamaa	2 184,4	10 867,9	11 177,3	12 112,2	10 976,5	<i>privatized free woodland</i>
munitsipaalmaa	838,2	925,2	933,3	1 002,5	1 073,6	<i>municipal land</i>
riigimaa	39 879,1	44 967,1	45 352,6	61 317,3	66 076,4	<i>state land</i>

Tabel 17 **Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005**
Table 17 *Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	70 823	69 204	59 312	53 963	64 050	<i>Sown area of field crops, ha</i>
teravili	27 524	27 825	27 317	27 178	29 174	<i>cereals</i>
kaunvili	340	439	245	465	523	<i>legumes</i>
raps, rüps	3 281	4 635	5 569	5 599	4 774	<i>rape</i>
kartul	1 049	823	585	555	514	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	118	109	42	71	63	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride kogusaak, t						<i>Total yield of field crops, tons</i>
teravili	64 002	51 885	53 265	59 327	80 419	<i>cereals</i>
kaunvili	720	1 345	346	496	574	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	5 536	9 545	8 508	7 241	8 995	<i>rape seed</i>
kartul	24 820	10 843	12 167	5 764	6 701	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	1 369	696	742	652	1 319	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						<i>Average field crop yield, kg per ha</i>
teravili	2 325	1 865	1 950	2 183	2 757	<i>cereals</i>
kaunvili	2 118	3 064	1 412	1 067	1 098	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	1 687	2 059	1 528	1 293	1 884	<i>rape seed</i>
kartul	23 661	13 175	20 798	10 386	13 037	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	11 602	6 385	17 667	9 183	20 937	<i>open-field vegetables</i>
Loomad aasta lõpul, tuhat						<i>Number of livestock, at end-year, thousands</i>
veised	37,0	36,7	34,7	36,6	36,2	<i>cattle</i>
lehmad	18,6	18,2	17,7	18,7	18,1	<i>cows</i>
sead	33,7	28,0	22,8	17,6	16,1	<i>pigs</i>
lambad ja kitsed	1,1	1,6	1,5	1,9	2,1	<i>sheep and goats</i>
Loomakasvatustoodang, t						<i>Animal production, tons</i>
Liha	4 878	5 190	4 774	3 724	3 404	<i>Meat</i>
veiseliha	1 790	1 785	1 718	1 599	1 730	<i>beef</i>
sealiha	3 020	3 351	3 038	2 105	1 660	<i>pork</i>
Piim	116 275	111 500	108 469	116 756	115 493	<i>Milk</i>

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	258,0	257,3	251,3	251,3	251,3	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	1 309,7	1 711,4	1 499,4	1 756,1	2 413,6	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	1 350,7	1 633,4	1 299,6	1 338,5	1 815,9	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	114,7	114,6	130,9	136,3	132,1	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamine, ha	572,8	513,4	694,7	930,1	610,7	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivarasse, 2000–2004**
Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	241,0	230,7	254,2	340,9	379,0	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	-	2	13	13	7	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	-	2	13	13	7	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	-	0,2	2,2	1,8	1,0	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	-	0,2	2,2	1,8	1,0	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	3	11	48	28	52	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	0,2	3,4	10,5	14,8	35,1	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	0,7	21,6	45,9	73,3	191,5	Cubic capacity, thousand m ³

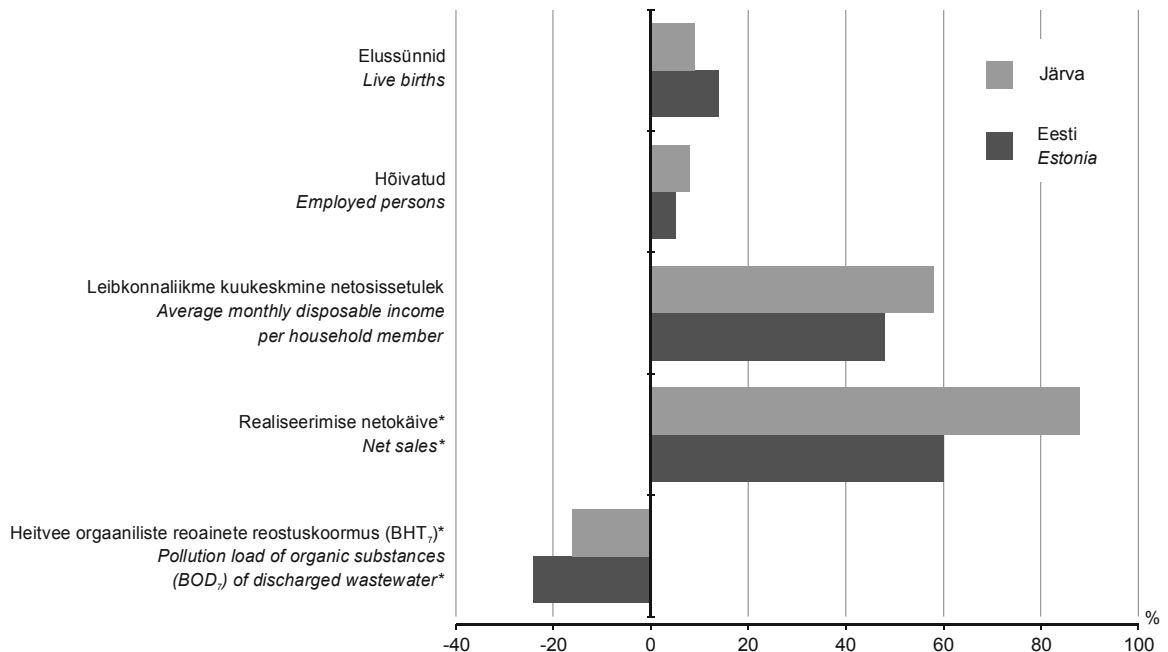
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	9	8	10	11	14	Accommodation establishments
Toad	102	128	140	140	141	Rooms
Voodid	281	333	354	395	305	Beds
Tubade täitumus, %	23	20	20	29	26	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	19	16	16	19	18	Bed occupancy rate, %
Majutatud	13 426	13 957	13 379	15 439	15 885	Tourists
puhkusereisil, %	40	53	44	41	35	on holiday, %
tööreisil, %	52	44	51	54	55	on business, %
Ööbimised	21 209	17 790	17 830	25 737	26 605	Nights spent
Eesti elanikud	15 088	12 352	12 429	16 357	18 320	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
 Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	972	976	973	973	913	National roads
põhimaanteed	144	134	134	134	127	main roads
tugimaanteed	104	122	121	122	115	basic roads
kõrvalmaanteed	724	720	718	717	671	secondary roads
rambid ja ühenduste	-	-	-	-	-	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	1 474	1 449	1 339	1 261	1 196	Local roads
Erateed	129	155	143	172	289	Private roads
Metskondade teed	62	235	211	205	249	Forest district roads
Muud teed	406	406	548	524	190	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	11 648	11 306	12 379	13 411	13 130	Passenger cars
eravalduses	11 008	10 559	11 293	12 167	11 895	private
Autobussid	153	125	125	124	101	Buses
eravalduses	41	34	41	40	32	private
Veoautod	2 820	2 581	2 640	2 633	2 440	Lorries
eravalduses	1 272	1 200	1 206	1 203	1 120	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	72	87	60	72	72	Number
Hukunud	4	11	9	7	7	Persons killed
Vigasaanud	119	127	100	112	116	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniidid üldises telefonivõrgus	11 614	10 475	9 936	9 494	9 295	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	11 249	10 115	9 571	9 451	9 258	Subscriber lines
Taksofonid	50	48	45	43	37	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	28	28	27	27	28	Local post offices
Postkastid	183	188	189	188	187	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
 Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

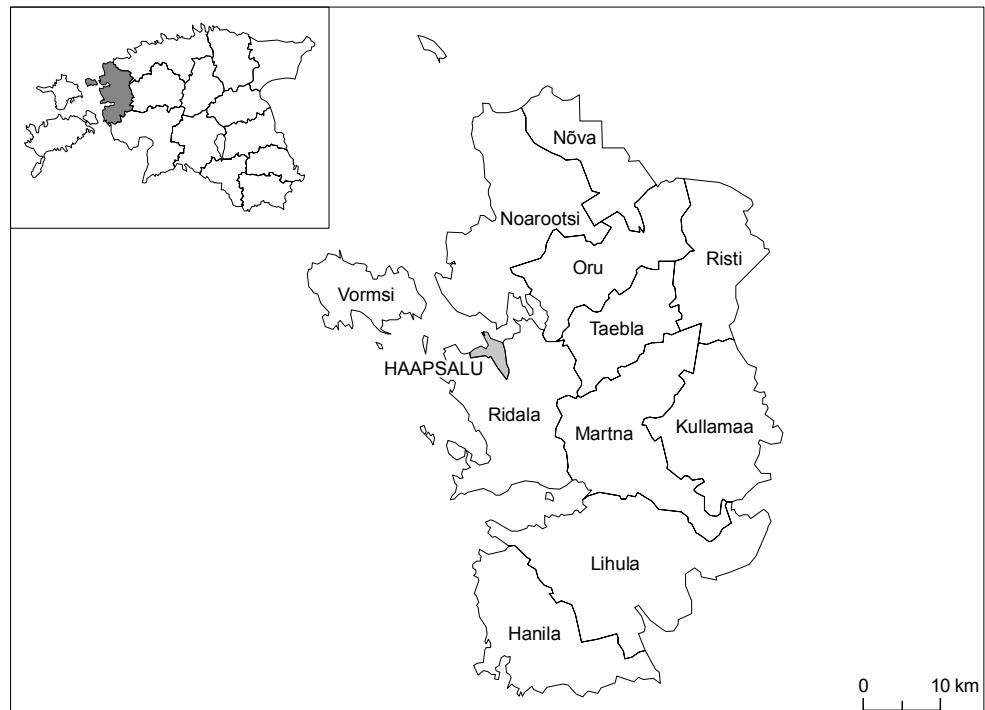

* Aastad 2000–2004.

* Years 2000–2004.

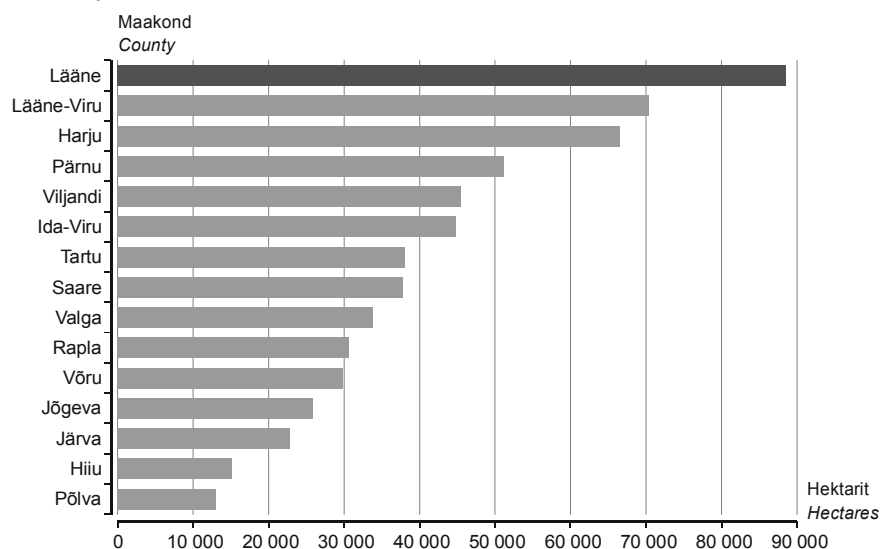
LÄÄNE MAAKOND LÄÄNE COUNTY

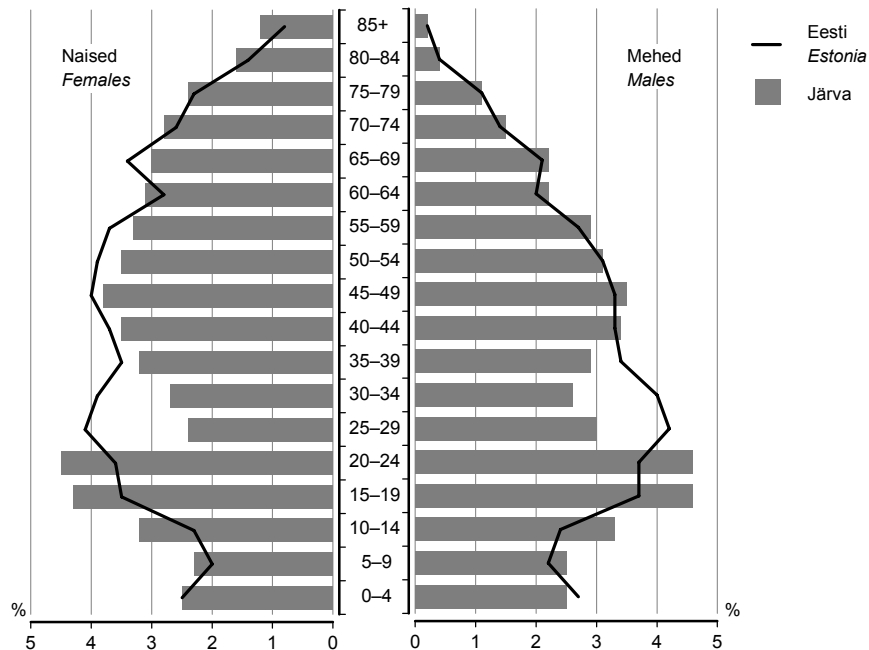
Lääne maakonna pindala on 2383,12 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 5,5%. Rahvaarv on 27 853 ehk 2,1% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus Haapsalu linn asub Tallinnast 99 km kaugusel. Lääne maakonnas on 12 omavalitsusüksust — 1 linn ja 11 valda.

The area of Lääne county is 2,383.12 km², which covers 5.5% of the territory of Estonia. The population of the county is 27,853, which is 2.1% of the population of Estonia. The city of Haapsalu is the centre of the county located at a distance of 99 km from Tallinn. Lääne county is divided into 12 local government units — 1 city and 11 rural municipalities.

Joonis 1 **Kaitsealade pindala, 31.12.2005**
Figure 1 **Size of protected areas, 31.12.2005**

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	12	12	12	12	12	<i>Administrative units, 1 January</i>
linnad	1	1	1	1	1	<i>cities</i>
vallad	11	11	11	11	11	<i>rural municipalities</i>
Asustusüksused, 1. jaanuar						<i>Settlement units, 1 January</i>
vallasisesed linnad	1	1	1	1	1	<i>cities without municipal status</i>
alevid	-	-	-	-	-	<i>towns</i>
alevikud	6	6	6	6	6	<i>small towns</i>
külad	232	233	233	233	234	<i>villages</i>

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	28 394	28 232	28 101	27 990	27 853	<i>Population, 1 January</i>
mehed	13 221	13 152	13 072	13 034	12 953	<i>males</i>
naised	15 173	15 080	15 029	14 956	14 900	<i>females</i>
0–14-aastased	5 374	5 148	4 914	4 649	4 406	<i>0–14 years</i>
%	18,93	18,23	17,49	16,61	15,82	%
15–64-aastased	18 548	18 580	18 568	18 654	18 705	<i>15–64 years</i>
%	65,32	65,81	66,08	66,65	67,16	%
65-aastased ja vanemad	4 468	4 500	4 616	4 684	4 739	<i>65 years or older</i>
%	15,74	15,94	16,43	16,73	17,01	%
vanus teadmata	4	4	3	3	3	<i>age unknown</i>
%	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	%
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	242	255	248	245	240	<i>Live births</i>
Surmad	396	417	388	360	383	<i>Deaths</i>
Sünnimuse üldkordaja	8,50	9,01	8,80	8,74	8,60	<i>Crude birth rate</i>
Suremuse üldkordaja	13,91	14,73	13,78	12,84	13,72	<i>Crude death rate</i>
Abielud	95	117	108	111	...	<i>Marriages</i>
Abielulahutused	75	77	71	73	...	<i>Divorces</i>

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	19	18	17	19	19	Preschool institutions
Lapsed	930	973	951	979	948	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	27	27	27	27	27	educational institutions
õpilased	4 996	4 844	4 752	4 561	4 253	pupils
gümnaasiumiklassides	820	847	901	949	908	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	1	1	1	1	1	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	-	-	-	-	-	departments at diurnal schools
õpilased	163	158	175	163	130	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	1	1	1	1	1	Educational institutions
Õpilased	348	258	251	286	416	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükiteodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	23	23	23	23	23	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	372	373	379	387	397	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	11,6	11,7	11,5	11,1	10,6	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	25	24	24	23	22	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	10	10	12	14	14	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	97,9	99,4	101,8	103,9	106,0	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	48,8	48,1	60,5	44,8	44,6	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	1	2	1	1	2	Titles
Üksiknumbrid	148	160	148	150	157	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	10	6	9	8	11	Titles
Üksiknumbrid	30	17	51	31	57	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	58	52	56	57	58	family doctors
Hambaarstid	6	8	13	14	14	Dentists
Õendustöötajad	12	15	14	13	15	Medium-level medical personnel
Haiglad	148	133	161	159	161	Hospitals
Ravivoodid	3	3	3	3	3	Hospital beds
Hospitaliseeritud	253	245	217	218	219	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõetud, tuhat	5 804	5 421	6 191	6 221	5 870	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõetud, tuhat	133,3	125,2	123,6	120,0	126,3	visits to family doctor, thousands
Arsti koduviisidid, tuhat	30,5	37,6	67,3	55,9	65,1	home visits of family doctor, thousands
perearsti koduviisidid, tuhat	5,3	4,7	3,8	3,0	2,4	visits to dentist, thousands
Hambaarsti vastuvõetud, tuhat	1,5	1,7	3,4	2,1	1,8	
	36,7	35,8	28,6	23,9	26,7	

Tabel 6 **Sotsiaalne kaitse, 2001–2006**
Table 6 *Social protection, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	7 767	7 705	7 703	7 785	7 776	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	6 109	6 058	6 040	6 097	6 060	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	1 038	1 125	1 150	1 188	1 239	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 516	1 692	1 898	2 100	2 492	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						<i>Subsistence benefits</i>
Toetused kokku, tuhat krooni	9 152	8 245	8 321	6 231	6 480	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	9 152	7 811	7 975	5 617	5 741	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	-	433	345	614	739	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	11 767	10 973	9 200	6 940	6 634	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

Tabel 7 **Kuritegevus, 2001–2005**
Table 7 *Crime, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	930	911	982	900	849	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	13	20	31	26	31	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	2	2	1	-	-	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	1	-	2	3	2	<i>rape</i>
salajane vargus	631	<i>concealed theft</i>
vargus	..	638	646	581	450	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	297	382	436	466	535	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	12	15	17	4	4	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	14	10	7	16	10	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

Tabel 8 **Tööturg, 2001–2005**
Table 8 *Labour market, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased						<i>Population aged 15–74</i>
hõiveseisundi järgi						<i>by labour status</i>
Töõjõud	12 900	13 300	12 500	13 100	13 400	<i>Labour force</i>
hõivatud	10 900	11 300	11 100	12 400	12 300	<i>employed persons</i>
töötud	2 000	2 000	1 400	700	..	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	8 400	8 000	8 900	8 300	8 000	<i>Inactive persons</i>
Töõealised kokku	21 300	21 300	21 400	21 400	21 400	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	60,6	62,6	58,5	61,4	62,5	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	51,2	53,1	51,9	58,1	57,6	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	15,4	15,1	11,3	5,3	..	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						<i>Registered unemployment</i>
Registreeritud töötud	1 064	565	947	726	646	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	6,5	3,4	5,7	4,4	3,8	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	4 040	4 209	5 199	5 816	6 468	<i>Average monthly gross wages</i>

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	1 952	2 042	2 534	2 735	2 578	<i>Disposable income</i>
palgatööst	1 184	1 177	1 500	1 571	1 675	<i>from wages and salaries</i>
Väljaminek	1 965	2 094	2 574	2 486	2 786	<i>Expenditure</i>
toidule	717	674	748	726	746	<i>on food</i>
eluasemele	292	320	359	374	376	<i>on housing</i>

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	263 960	263 370	262 292	298 828	309 298	<i>Revenue, thousand kroons</i>
Kulud, tuhat krooni	256 742	253 916	250 512	299 199	304 187	<i>Expenditure, thousand kroons</i>
Tulud elaniku kohta, krooni	9 271	9 302	9 312	10 655	11 077	<i>Revenue per capita, kroons</i>
Kulud elaniku kohta, krooni	9 018	8 968	8 894	10 668	10 894	<i>Expenditure per capita, kroons</i>

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	1 985	2 099	2 194	2 342	2 433	<i>Registered units</i>
Ettevõtjad	1 519	1 611	1 684	1 771	1 825	<i>Entrepreneurs</i>
füüsilisest isikust ettevõtjad	780	822	837	865	862	<i>sole proprietors</i>
äriühingud	737	787	845	904	961	<i>commercial undertakings</i>
välismaa äriühingute filiaalid	2	2	2	2	2	<i>branches of foreign companies</i>
Mittetulundusühingud	458	480	500	557	590	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	8	8	10	14	18	<i>Foundations</i>

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	973 212	1 191 260	1 376 345	1 248 948	1 488 701	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	1 237 548	1 745 687	2 025 572	1 652 089	2 020 731	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	39 800	68 230	-3 877	71 819	93 613	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	549	694	814	643	822	<i>Industrial production</i>
Tööstustoodangu müük	550	693	808	643	818	<i>Sales of industrial production</i>
Tööstustoodangu eksport	184	252	312	308	411	<i>Exports of industrial production</i>

Tabel 15 Keskkond, 2000–2004
Table 15 Environment, 2000–2004

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	0,7	0,8	0,9	1,1	1,1	Pollution of air from stationary sources, thousand tons
Veevõtt, mln m ³	1,6	1,4	1,3	1,6	1,7	Water extraction, million m ³
Veeheide, mln m ³	1,1	1,1	0,9	1,3	1,4	Water discharge, million m ³
Maavarade kaevandamine						Extraction of mineral resources
ehitusliiv, tuhat m ³	-	1,3	-	-	4,9	construction sand, thousand m ³
ehituskruus, tuhat m ³	-	2,3	9,1	13,0	30,0	constructional gravel, thousand m ³
turvas, tuhat t	33,0	32,2	52,8	44,7	29,3	peat dust, thousand tons

Tabel 16 Maafond, 2001–2005
Table 16 Land stock, 2001–2005
(aasta lõpul — at end-year)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	140 822,4	150 611,7	158 024,4	177 132,2	184 713,0	Land registered in the cadastre, ha
tagastatud maa	51 340,4	54 011,6	58 342,5	62 065,9	64 321,0	restituted land
ostueesõigusega omandatud maa	24 892,5	26 042,3	26 728,2	28 324,4	29 423,4	land acquired by the right of pre-emption
enampakkumisega omandatud maa	10 626,5	11 087,4	11 123,5	11 123,8	11 123,8	land privatized by auction
erastatud vaba põllumajandusmaa	5 187,9	7 420,9	8 258,5	9 438,6	10 254,9	privatized free agricultural land
erastatud vaba metsamaa	3 001,4	5 868,2	6 350,7	6 808,9	7 192,6	privatized free woodland
munitsipaalmaa	244,0	248,5	269,9	292,3	369,1	municipal land
riigimaa	45 529,7	45 932,8	46 951,1	59 078,3	62 028,2	state land

Tabel 17 Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005
Table 17 Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	28 129	21 871	12 403	18 741	18 278	Sown area of field crops, ha
teravili	9 499	8 697	7 595	8 646	9 228	cereals
kaunvili	96	92	199	547	392	legumes
raps, rüps	201	299	734	1 033	1 297	rape
kartul	744	568	266	504	359	potatoes
avamaaköögivili	57	43	11	47	23	open-field vegetables
Põllukultuuride kogusaak, t						Total yield of field crops, tons
teravili	16 043	14 306	13 948	18 442	21 677	cereals
kaunvili	169	132	245	228	426	legumes
rapsi-, rüpsiseeme	219	496	963	1 687	2 278	rape seed
kartul	8 511	7 055	3 031	4 494	5 033	potatoes
avamaaköögivili	416	154	87	336	322	open-field vegetables
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						Average field crop yield, kg per ha
teravili	1 689	1 645	1 836	2 133	2 349	cereals
kaunvili	1 760	1 435	1 231	417	1 087	legumes
rapsi-, rüpsiseeme	1 090	1 659	1 312	1 633	1 756	rape seed
kartul	11 440	12 421	11 395	8 917	14 019	potatoes
avamaaköögivili	7 298	3 581	7 909	7 149	14 000	open-field vegetables
Loomad aasta lõpul, tuhat						Number of livestock, at end-year, thousands
veised	10,8	9,6	11,4	8,5	9,0	cattle
lehmad	4,5	3,9	3,4	3,5	3,0	cows
sead	11,5	9,5	8,3	9,2	9,3	pigs
lambad ja kitsed	1,6	1,7	2,4	1,3	1,4	sheep and goats
Loomakasvatustoodang, t						Animal production, tons
Liha	2 024	2 117	1 645	1 735	1 742	Meat
veiseliha	663	742	601	672	470	beef
sealiha	1 337	1 329	1 009	1 050	1 254	pork
Piim	18 606	16 244	14 792	15 968	15 229	Milk

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	205,6	225,3	261,4	256,4	256,4	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	1 470,8	1 909,8	3 190,9	3 088,1	3 943,3	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	1 439,9	1 368,4	2 983,3	2 926,0	3 344,0	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	32,2	30,7	32,1	35,1	29,3	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamine, ha	123,1	90,7	88,4	328,6	230,5	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivarasse, 2000–2004**
Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	116,0	110,3	262,9	137,7	153,1	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	3	7	9	24	20	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	3	7	9	20	16	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	0,3	1,0	1,1	2,6	2,9	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	0,3	1,0	1,1	2,4	2,6	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	2	11	38	37	37	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	0,0	1,1	5,6	4,8	21,1	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	0,1	3,7	28,5	19,4	140,8	Cubic capacity, thousand m ³

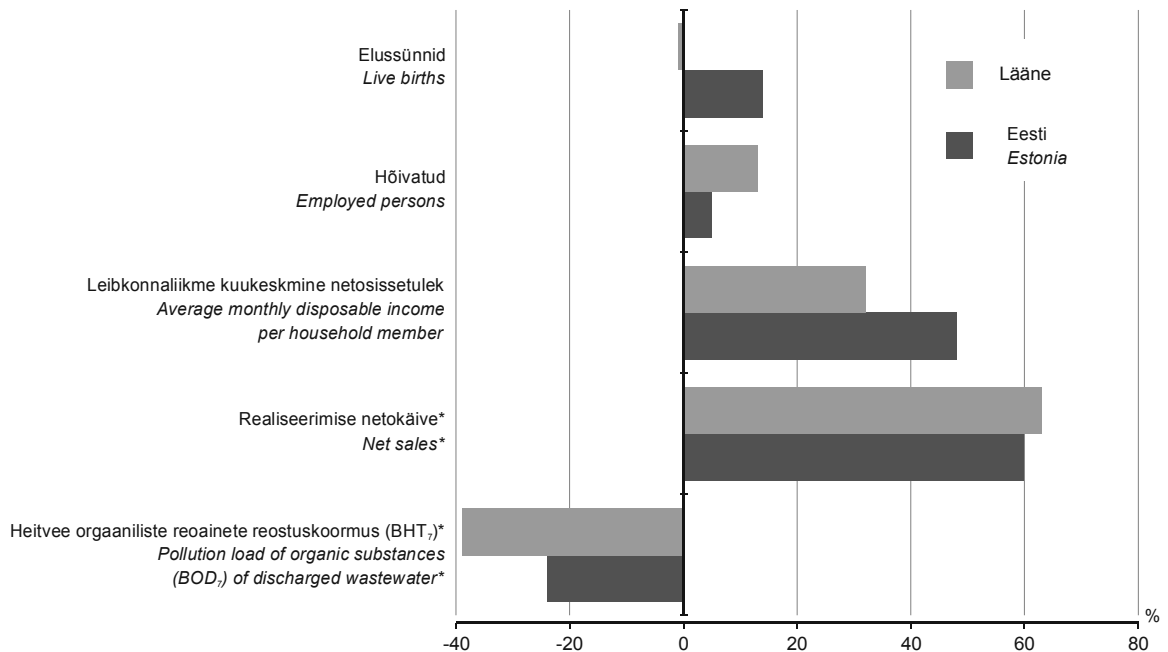
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	21	22	32	37	39	Accommodation establishments
Toad	280	461	524	563	526	Rooms
Voodid	725	1 071	1 206	1 338	1 320	Beds
Tubade täitumus, %	24	27	48	44	41	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	29	27	43	43	39	Bed occupancy rate, %
Majutatud	34 413	49 929	54 262	54 195	57 711	Tourists
puhkusereisil, %	74	70	49	50	50	on holiday, %
tööreisil, %	19	22	23	22	24	on business, %
Ööbimised	50 020	135 991	139 947	147 581	141 438	Nights spent
Eesti elanikud	27 159	31 320	44 546	46 210	50 876	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
 Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	765	747	747	749	749	National roads
põhimaanteed	127	107	107	107	107	main roads
tugimaanteed	73	75	75	75	74	basic roads
kõrvalmaanteed	565	565	565	567	568	secondary roads
rambid ja ühendusteel	-	-	-	0	0	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	1 020	1 109	1 109	1 109	1 087	Local roads
Erateel	480	487	465	468	592	Private roads
Metskondade teed	179	184	184	188	169	Forest district roads
Muud teed	164	130	153	181	98	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	9 481	9 557	10 830	12 600	13 178	Passenger cars
eravalduses	8 486	8 219	8 858	9 501	9 770	private
Autobussid	131	131	137	133	132	Buses
eravalduses	20	22	23	24	22	private
Veoa autod	2 203	2 204	2 352	2 456	2 498	Lorries
eravalduses	1 035	987	986	956	891	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	30	37	45	47	48	Number
Hukunud	12	5	6	4	2	Persons killed
Vigasaanud	35	47	64	61	60	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniid üldises telefonivõrgus	9 997	8 842	8 422	7 850	7 699	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	9 785	8 657	8 227	7 816	7 670	Subscriber lines
Taksofonid	50	42	40	34	29	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	19	19	18	18	18	Local post offices
Postkastid	182	194	194	193	193	Letter boxes

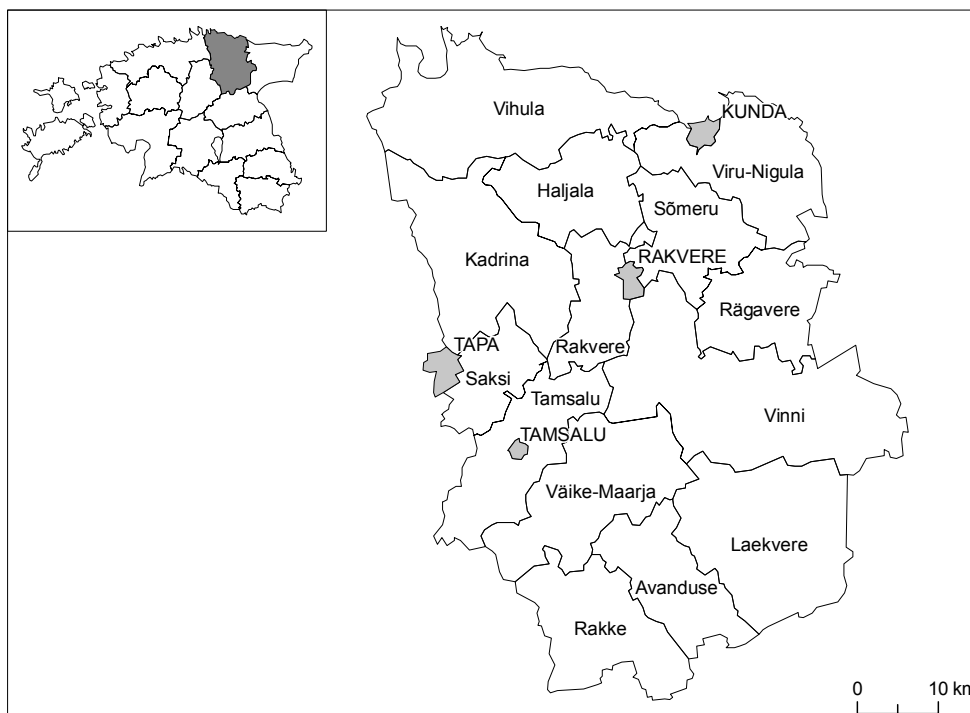
Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
 Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

* Aastad 2000–2004.
 * Years 2000–2004.

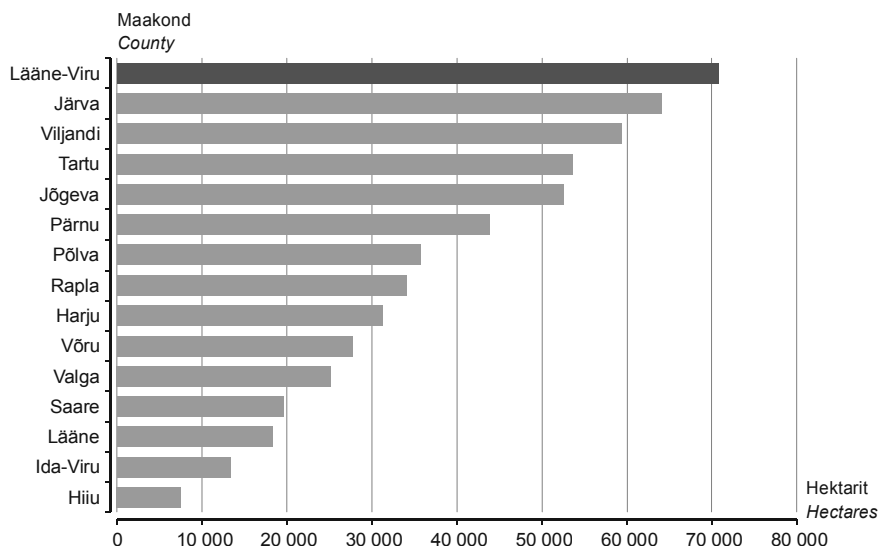
LÄÄNE-VIRU MAAKOND LÄÄNE-VIRU COUNTY

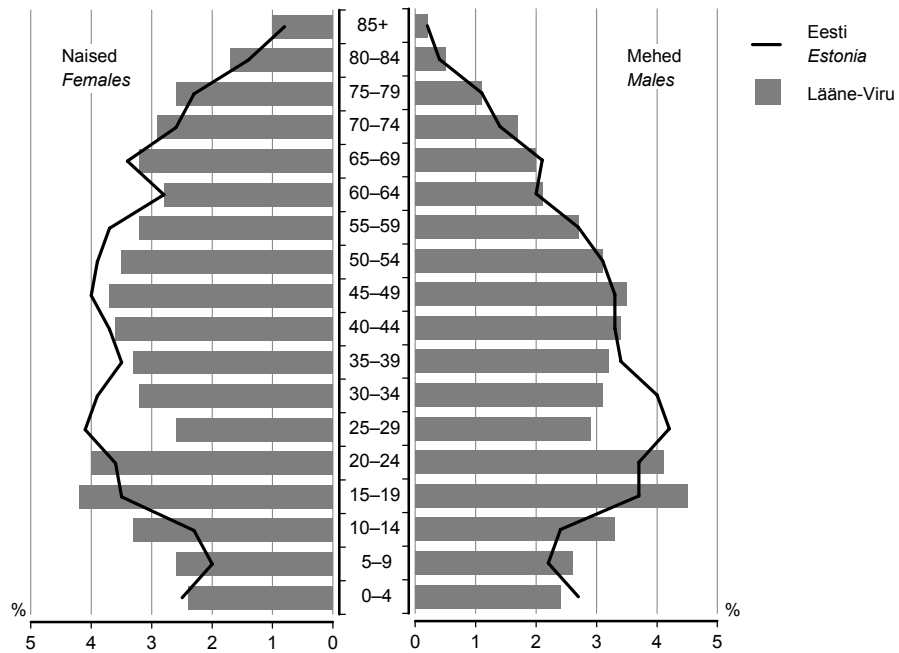
Lääne-Viru maakonna pindala on 3464,58 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 8,0%. Rahvaarv on 66 186 ehk 4,9% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus Rakvere linn asub Tallinnast 98 km kaugusel. 2005. aasta 1. jaanuaril oli Lääne-Viru maakonnas 4 linna ja 14 valda, 2006. aasta 1. jaanuaril 2 linna ja 13 valda.

The area of Lääne-Viru county is 3,464.58 km², which covers 8.0% of the territory of Estonia. The population of the county is 66,186, which is 4.9% of the population of Estonia. The city of Rakvere is the centre of the county located at a distance of 98 km from Tallinn. As at 1 January 2005 Lääne-Viru county comprised 4 cities and 14 rural municipalities, as at 1 January 2006 — 2 cities and 13 rural municipalities.

Joonis 1 **Põllukultuuride külvipind põllumajanduslikes majapidamistes, 2005**
Figure 1 **Sown area of field crops in agricultural holdings, 2005**

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	18	18	18	18	15	<i>Administrative units, 1 January</i>
linnad	4	4	4	4	2	<i>cities</i>
vallad	14	14	14	14	13	<i>rural municipalities</i>
Asustusüksused, 1. jaanuar						<i>Settlement units, 1 January</i>
vallasisesed linnad	-	-	-	-	2	<i>cities without municipal status</i>
alevid	-	-	-	-	-	<i>towns</i>
alevikud	17	17	17	17	17	<i>small towns</i>
külad	363	364	365	365	365	<i>villages</i>

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	67 364	67 052	66 743	66 464	66 186	<i>Population, 1 January</i>
mehed	31 205	31 059	30 887	30 728	30 619	<i>males</i>
naised	36 159	35 993	35 856	35 736	35 567	<i>females</i>
0–14-aastased	13 076	12 551	11 979	11 428	10 935	<i>0–14 years</i>
%	19,41	18,72	17,95	17,19	16,52	<i>%</i>
15–64-aastased	43 468	43 554	43 766	43 878	44 095	<i>15–64 years</i>
%	64,53	64,96	65,57	66,02	66,62	<i>%</i>
65-aastased ja vanemad	10 814	10 941	10 993	11 154	11 152	<i>65 years or older</i>
%	16,05	16,32	16,47	16,78	16,85	<i>%</i>
vanus teadmata	6	6	5	4	4	<i>age unknown</i>
%	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	<i>%</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	686	656	636	606	631	<i>Live births</i>
Surmad	923	968	953	891	915	<i>Deaths</i>
Sünnimuse üldkordaja	10,16	9,76	9,51	9,10	9,51	<i>Crude birth rate</i>
Suremuse üldkordaja	13,68	14,40	14,25	13,38	13,80	<i>Crude death rate</i>
Abielud	228	264	226	236	...	<i>Marriages</i>
Abielulahutused	179	159	164	164	...	<i>Divorces</i>

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	30	28	26	26	28	Preschool institutions
Lapsed	2 137	2 192	2 297	2 332	2 293	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	44	43	44	42	41	educational institutions
õpilased	11 350	11 044	10 587	10 162	9 672	pupils
gümnaasiumiklassides	1 586	1 575	1 630	1 719	1 724	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	1	1	1	1	1	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	1	2	3	3	4	departments at diurnal schools
õpilased	267	268	263	300	295	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	4	4	4	4	3	Educational institutions
Õpilased	1 204	1 253	1 170	1 362	1 438	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükitoodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	38	35	35	35	35	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	651	662	672	675	674	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	26,5	25,5	25,3	25,2	25,3	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	34	34	33	32	30	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	18	19	19	20	22	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	194,7	197,4	201,0	200,8	209,8	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	94,6	96,4	162,4	165,6	196,8	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	4	5	5	7	7	Titles
Üksiknumbrid	333	346	371	399	383	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	17	20	25	24	16	Titles
Üksiknumbrid	123	302	197	183	152	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	122	115	105	105	102	family doctors
Hambaarstid	37	39	41	42	42	Dentists
Õendustöötajad	35	35	36	38	38	Medium-level medical personnel
Haiglad	240	229	231	234	235	Hospitals
Ravivoodid	2	2	2	2	2	Hospital beds
Hospitaliseeritud	276	241	241	241	241	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõetud, tuhat	9 537	9 187	8 139	7 650	7 514	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõetud, tuhat	354,2	345,3	336,6	340,9	360,0	visits to family doctor, thousands
Arsti koduviisidid, tuhat	211,0	225,4	221,0	217,8	226,3	home visits of family doctor, thousands
perearsti koduviisidid, tuhat	22,3	17,8	14,8	12,4	10,4	visits to dentist, thousands
Hambaarsti vastuvõetud, tuhat	20,3	17,4	14,7	12,3	10,3	
	82,7	81,0	76,6	82,7	78,3	

Tabel 6 Sotsiaalne kaitse, 2001–2006
Table 6 Social protection, 2001–2006

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	18 269	18 067	17 833	17 877	17 702	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	14 873	14 684	14 444	14 448	14 249	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	2 128	2 292	2 358	2 439	2 523	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 503	1 681	1 891	2 095	2 483	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						<i>Subsistence benefits</i>
Toetused kokku, tuhat krooni	13 623	11 296	11 615	10 097	10 550	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	13 623	10 876	11 611	9 997	9 703	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	-	420	3	100	847	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	18 470	14 704	12 550	10 537	11 482	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

Tabel 7 Kuritegevus, 2001–2005
Table 7 Crime, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	1 679	1 603	2 000	2 102	2 137	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	27	38	96	91	79	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	6	6	12	5	5	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	6	2	1	5	7	<i>rape</i>
salajane vargus	1 085	<i>concealed theft</i>
vargus	..	1 015	1 291	1 270	1 145	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	815	859	848	1 369	1 321	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	21	36	40	23	29	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	44	192	112	68	38	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

Tabel 8 Tööturg, 2001–2005
Table 8 Labour market, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased						<i>Population aged 15–74</i>
hõiveseisundi järgi						<i>by labour status</i>
Töõjõud	31 100	30 100	29 400	28 600	30 600	<i>Labour force</i>
hõivatud	28 300	27 900	27 600	26 500	28 800	<i>employed persons</i>
töötud	2 800	2 200	1 900	2 100	1 800	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	19 000	20 000	20 800	21 600	19 800	<i>Inactive persons</i>
Töoealised kokku	50 100	50 100	50 300	50 300	50 400	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	62,1	60,1	58,6	57,0	60,7	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	56,5	55,7	54,8	52,7	57,2	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	9,0	7,3	6,4	7,4	5,8	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						<i>Registered unemployment</i>
Registreeritud töötud	2 110	1 893	1 703	1 579	1 263	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	5,4	4,9	4,4	4,1	3,2	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	4 465	4 838	5 253	5 653	6 301	<i>Average monthly gross wages</i>

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	2 071	2 302	2 461	3 158	3 067	<i>Disposable income</i>
palgatööst	1 285	1 356	1 421	2 222	2 131	<i>from wages and salaries</i>
Väljaminek	2 155	2 219	2 300	2 811	2 856	<i>Expenditure</i>
toidule	779	788	773	746	800	<i>on food</i>
eluasemele	289	292	273	371	377	<i>on housing</i>

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	448 210	543 359	562 553	591 495	659 115	<i>Revenue, thousand kroons</i>
Kulud, tuhat krooni	437 967	508 872	561 180	600 755	641 188	<i>Expenditure, thousand kroons</i>
Tulud elaniku kohta, krooni	6 641	8 085	8 409	8 881	9 938	<i>Revenue per capita, kroons</i>
Kulud elaniku kohta, krooni	6 490	7 572	8 389	9 020	9 667	<i>Expenditure per capita, kroons</i>

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	4 315	4 489	4 659	4 892	5 173	<i>Registered units</i>
Ettevõtjad	3 544	3 672	3 789	3 919	4 121	<i>Entrepreneurs</i>
füüsilisest isikust ettevõtjad	1 813	1 840	1 893	1 880	1 890	<i>sole proprietors</i>
äriühingud	1 731	1 832	1 896	2 039	2 230	<i>commercial undertakings</i>
välismaa äriühingute filiaalid	-	-	-	-	1	<i>branches of foreign companies</i>
Mittetulundusühingud	762	807	858	958	1 036	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	9	10	12	15	16	<i>Foundations</i>

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	3 270 802	3 874 230	4 275 422	4 663 031	5 257 752	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	5 184 198	5 825 379	6 771 121	7 174 114	8 215 327	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	-40 342	286 346	308 890	278 428	419 439	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	2 556	2 946	3 481	4 040	4 224	<i>Industrial production</i>
Tööstustoodangu müük	2 567	2 932	3 467	3 995	4 208	<i>Sales of industrial production</i>
Tööstustoodangu eksport	1 244	1 403	1 604	1 929	1 934	<i>Exports of industrial production</i>

Tabel 15 **Keskkond, 2000–2004**
Table 15 **Environment, 2000–2004**

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	4,8	3,7	5,5	6,4	5,5	<i>Pollution of air from stationary sources, thousand tons</i>
Veevõtt, mln m ³	25,0	25,5	14,6	16,6	28,1	<i>Water extraction, million m³</i>
Veeheide, mln m ³	25,0	25,5	13,9	16,1	28,3	<i>Water discharge, million m³</i>
Maavarade kaevandamine						<i>Extraction of mineral resources</i>
ehitusliiv, tuhat m ³	-	0,2	78,7	4,9	9,0	<i>construction sand, thousand m³</i>
ehituskruus, tuhat m ³	39,6	24,6	29,9	43,1	43,2	<i>constructional gravel, thousand m³</i>
turvas, tuhat t	25,9	20,8	43,2	19,2	11,3	<i>peat dust, thousand tons</i>

Tabel 16 **Maafond, 2001–2005**
Table 16 **Land stock, 2001–2005**
(aasta lõpul — *at end-year*)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	242 569,0	265 668,7	282 070,5	291 617,1	310 286,4	<i>Land registered in the cadastre, ha</i>
tagastatud maa	87 009,7	92 078,5	98 820,1	101 403,3	106 375,0	<i>restituted land</i>
ostueesõigusega omandatud maa	48 010,1	55 226,0	58 967,9	62 980,4	67 189,2	<i>land acquired by the right of pre-emption</i>
enampakkumisega omandatud maa	5 532,5	5 592,6	5 630,6	5 630,6	6 206,1	<i>land privatized by auction</i>
erastatud vaba põllumajandusmaa	7 014,2	13 574,1	15 955,2	17 253,8	18 888,4	<i>privatized free agricultural land</i>
erastatud vaba metsamaa	2 936,9	5 734,7	6 942,9	8 340,8	10 973,4	<i>privatized free woodland</i>
munitsipaalmaa	383,5	600,3	698,1	783,1	954,5	<i>municipal land</i>
riigimaa	91 682,1	92 862,5	95 055,7	95 225,1	99 699,8	<i>state land</i>

Tabel 17 **Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005**
Table 17 **Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005**

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	80 082	77 460	67 193	59 819	70 748	<i>Sown area of field crops, ha</i>
teravili	40 722	42 470	39 247	32 167	39 878	<i>cereals</i>
kaunvili	251	111	161	108	76	<i>legumes</i>
raps, rüps	5 387	6 191	8 648	9 572	7 986	<i>rape</i>
kartul	1 266	1 267	511	755	706	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	105	120	59	160	33	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride kogusaak, t						<i>Total yield of field crops, tons</i>
teravili	78 624	96 500	72 928	80 864	113 333	<i>cereals</i>
kaunvili	533	254	144	7	104	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	8 144	12 731	13 857	13 583	14 832	<i>rape seed</i>
kartul	19 103	15 782	7 460	6 248	10 621	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	1 171	416	335	1 392	350	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						<i>Average field crop yield, kg per ha</i>
teravili	1 931	2 272	1 858	2 514	2 842	<i>cereals</i>
kaunvili	2 124	2 288	894	65	1 368	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	1 512	2 056	1 602	1 419	1 857	<i>rape seed</i>
kartul	15 089	12 456	14 599	8 275	15 044	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	11 152	3 467	5 678	8 700	10 606	<i>open-field vegetables</i>
Loomad aasta lõpul, tuhat						<i>Number of livestock, at end-year, thousands</i>
veised	30,5	28,5	28,6	28,6	29,8	<i>cattle</i>
lehmad	12,8	12,4	12,5	12,1	12,3	<i>cows</i>
sead	47,0	50,9	50,0	44,1	51,0	<i>pigs</i>
lambad ja kitsed	0,9	1,1	1,5	1,4	2,2	<i>sheep and goats</i>
Loomakasvatustoodang, t						<i>Animal production, tons</i>
Liha	6 072	8 175	7 630	7 570	7 370	<i>Meat</i>
veiseliha	1 520	1 906	1 443	1 758	1 684	<i>beef</i>
sealiha	4 373	6 072	6 114	5 730	5 550	<i>pork</i>
Piim	69 951	66 984	67 949	72 066	78 782	<i>Milk</i>

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	319,7	320,8	332,3	333,3	353,0	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	1 368,6	1 171,8	1 129,3	1 618,4	1 988,3	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	1 513,2	1 475,5	1 351,2	1 935,9	2 329,3	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	262,4	331,6	263,2	193,0	138,6	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamine, ha	814,1	989,5	1 136,7	1 177,1	958,3	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivarasse, 2000–2004**
Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	317,3	468,3	397,9	584,5	516,2	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	10	30	16	26	13	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	10	30	16	21	5	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	1,4	4,7	2,5	2,9	1,0	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	1,4	4,7	2,5	2,7	0,7	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	37	45	55	69	32	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	13,9	33,6	56,0	34,3	8,7	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	70,0	194,8	230,4	227,5	46,4	Cubic capacity, thousand m ³

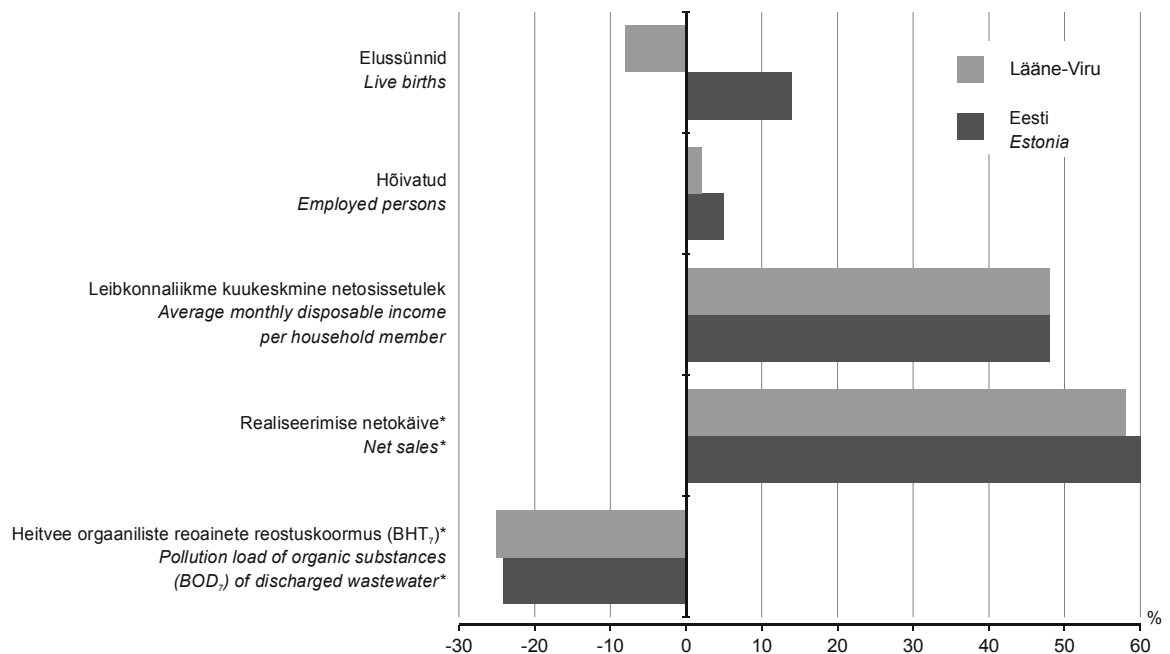
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	20	21	27	29	46	Accommodation establishments
Toad	290	291	347	390	623	Rooms
Voodid	668	693	1 026	1 080	1 703	Beds
Tubade täitumus, %	35	25	28	29	32	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	23	23	23	24	27	Bed occupancy rate, %
Majutatud	30 486	33 973	36 726	46 254	46 354	Tourists
puhkusereisil, %	46	52	52	60	61	on holiday, %
tööreisil, %	47	40	42	36	33	on business, %
Ööbimised	51 222	55 194	61 537	75 937	89 060	Nights spent
Eesti elanikud	37 790	41 402	46 529	56 673	68 963	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
 Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	1 141	1 153	1 161	1 160	1 220	National roads
põhimaanteed	99	99	104	104	110	main roads
tugimaanteed	203	205	205	205	213	basic roads
kõrvalmaanteed	837	847	850	849	895	secondary roads
rambid ja ühendusteel	2	2	2	2	2	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	1 112	1 241	1 427	1 660	1 830	Local roads
Erateel	1 061	1 208	1 209	1 049	1 092	Private roads
Metskondade teed	520	524	502	490	504	Forest district roads
Muud teed	300	290	212	159	159	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	21 280	20 615	21 979	23 598	24 376	Passenger cars
eravalduses	20 143	19 303	20 290	21 385	22 003	private
Autobussid	328	308	299	293	295	Buses
eravalduses	84	76	74	72	64	private
Veoautod	5 294	5 010	5 058	5 063	5 005	Lorries
eravalduses	2 540	2 414	2 411	2 401	2 315	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	141	137	114	110	147	Number
Hukunud	14	26	15	16	16	Persons killed
Vigasaanud	198	206	154	157	192	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniid üldises telefonivõrgus	20 223	18 367	17 389	16 465	15 956	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	19 591	17 700	16 722	16 354	15 847	Subscriber lines
Taksofonid	115	115	107	111	109	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	31	30	29	29	29	Local post offices
Postkastid	248	261	263	263	264	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
 Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

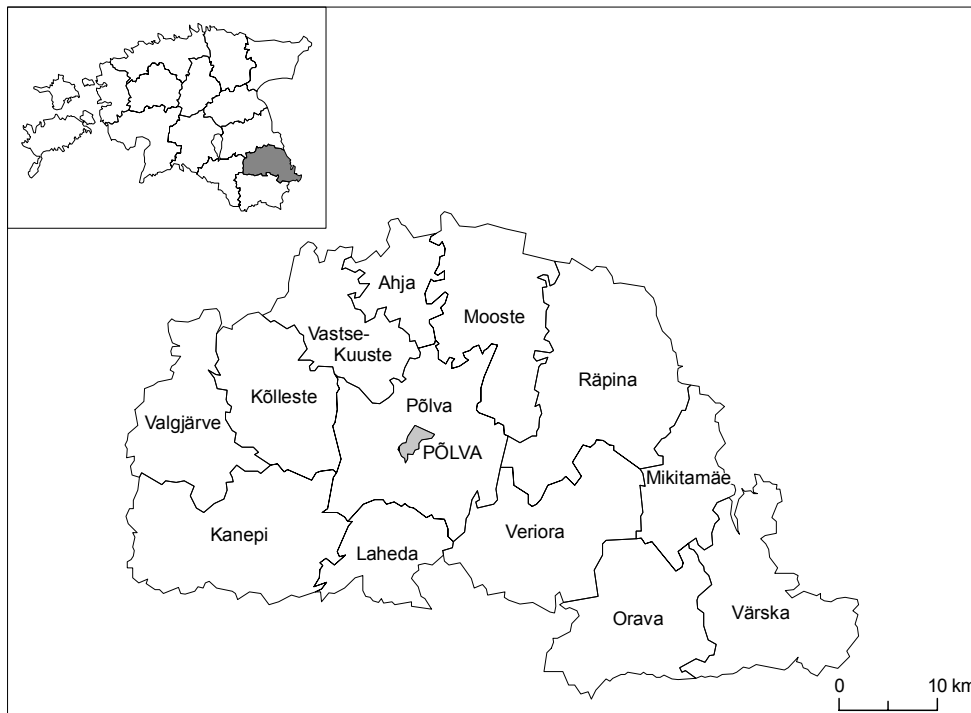

* Aastad 2000–2004.

* Years 2000–2004.

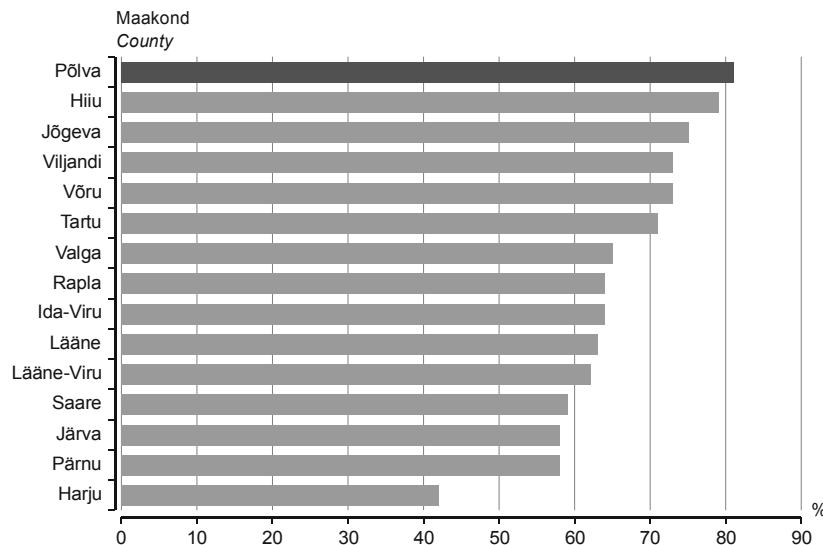
PÕLVA MAAKOND PÕLVA COUNTY

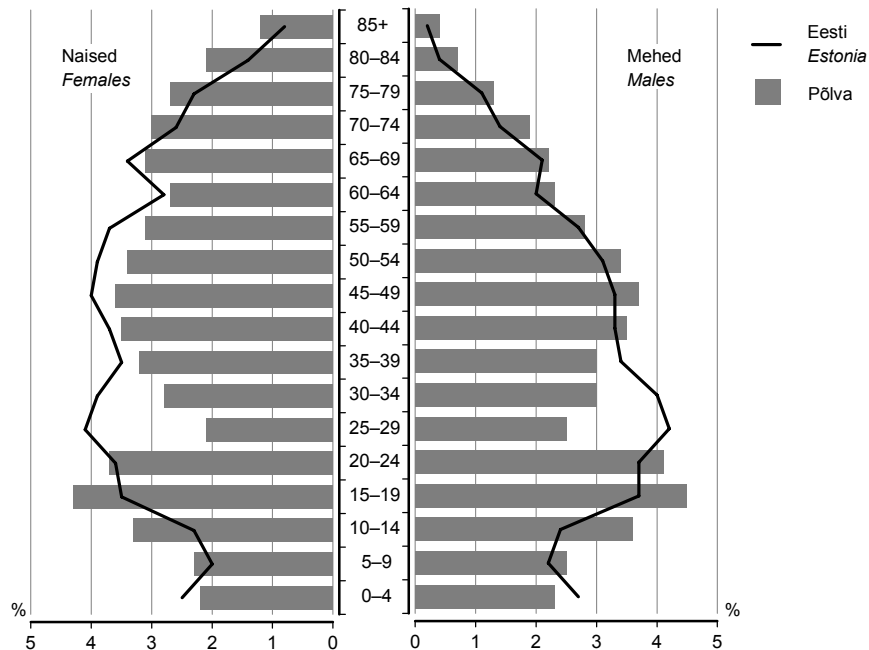
Põlva maakonna pindala on 2164,77 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 5,0%. Rahvaarv on 31 547 ehk 2,3% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus Põlva linn asub Tallinnast 231 km kaugusel. Põlva maakonnas on 14 omavalitsusüksust — 1 linn ja 13 valda.

The area of Põlva county is 2,164.77 km², which covers 5.0% of the territory of Estonia. The population of the county is 31,547, which is 2.3% of the population of Estonia. The city of Põlva is the centre of the county located at a distance of 231 km from Tallinn. Põlva county is divided into 14 local government units — 1 city and 13 rural municipalities.

Joonis 1 **Avastatud kuriteod, 2005**
Figure 1 **Cleared criminal offences, 2005**

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	15	14	14	14	14	<i>Administrative units, 1 January</i>
linnad	2	1	1	1	1	<i>cities</i>
vallad	13	13	13	13	13	<i>rural municipalities</i>
Asustusüksused, 1. jaanuar						<i>Settlement units, 1 January</i>
vallasisesed linnad	-	1	1	1	1	<i>cities without municipal status</i>
alevid	-	-	-	-	-	<i>towns</i>
alevikud	7	7	7	7	7	<i>small towns</i>
külad	255	255	255	255	255	<i>villages</i>

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	32 308	32 121	31 954	31 752	31 547	<i>Population, 1 January</i>
mehed	15 446	15 339	15 256	15 143	15 037	<i>males</i>
naised	16 862	16 782	16 698	16 609	16 510	<i>females</i>
0–14-aastased	6 143	5 845	5 580	5 321	5 102	<i>0–14 years</i>
%	19,01	18,20	17,46	16,76	16,17	%
15–64-aastased	20 310	20 383	20 449	20 482	20 543	<i>15–64 years</i>
%	62,86	63,46	64,00	64,51	65,12	%
65-aastased ja vanemad	5 850	5 888	5 923	5 947	5 900	<i>65 years or older</i>
%	18,11	18,33	18,54	18,73	18,70	%
vanus teadmata	5	5	2	2	2	<i>age unknown</i>
%	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	%
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	264	310	296	283	299	<i>Live births</i>
Surmad	488	499	471	489	514	<i>Deaths</i>
Sünnimuse üldkordaja	8,14	9,62	9,24	8,88	9,45	<i>Crude birth rate</i>
Suremuse üldkordaja	15,05	15,49	14,70	15,35	16,24	<i>Crude death rate</i>
Abielud	77	90	89	104	...	<i>Marriages</i>
Abielulahutused	64	55	72	69	...	<i>Divorces</i>

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	17	17	16	16	18	Preschool institutions
Lapsed	924	914	914	892	933	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	30	30	30	28	27	educational institutions
õpilased	5 312	5 130	4 865	4 589	4 340	pupils
gümnaasiumiklassides	756	761	723	757	761	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	-	-	-	-	-	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	2	1	1	1	-	departments at diurnal schools
õpilased	114	72	56	-	-	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	1	1	1	1	1	Educational institutions
Õpilased	387	484	558	591	715	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükiteodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	34	34	34	34	34	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	458	481	497	512	522	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	14,3	14,7	14,6	14,3	13,8	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	32	30	29	28	27	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	5	5	4	5	6	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	43,1	44,1	46,0	44,0	52,0	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	25,0	26,5	28,5	34,1	46,0	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	1	1	1	1	1	Titles
Üksiknumbrid	148	151	148	150	149	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	8	6	9	11	12	Titles
Üksiknumbrid	45	33	48	92	110	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	16	19	19	20	18	family doctors
Hambaarstid	19	20	19	19	19	Dentists
Õendustöötajad	143	138	143	121	116	Medium-level medical personnel
Haiglad						Hospitals
Ravivoodid	165	145	150	144	136	Hospital beds
Hospitaliseeritud	4 438	4 263	4 262	3 882	3 559	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud, tuhat	146,2	149,2	152,6	157,8	161,1	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõttud, tuhat	97,6	105,6	104,7	102,5	106,1	visits to family doctor, thousands
Arsti koduvisiidid, tuhat	13,0	10,8	8,9	8,0	5,7	Home visits, thousands
perearsti koduvisiidid, tuhat	12,6	10,6	8,8	7,9	5,7	home visits of family doctor, thousands
Hambaarsti vastuvõttud, tuhat	41,2	38,1	36,3	29,5	30,0	Visits to dentist, thousands

Tabel 6 Sotsiaalne kaitse, 2001–2006
Table 6 Social protection, 2001–2006

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	10 849	11 002	11 141	11 270	11 178	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	7 414	7 338	7 247	7 170	7 090	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	2 619	2 946	3 216	3 459	3 488	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 413	1 553	1 730	1 903	2 260	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						<i>Subsistence benefits</i>
Toetused kokku, tuhat krooni	10 386	8 788	9 362	7 981	9 512	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	10 386	7 585	8 868	7 331	7 378	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	-	1 202	493	650	2 134	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	15 255	16 392	13 200	11 285	13 686	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

Tabel 7 Kuritegevus, 2001–2005
Table 7 Crime, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	1 190	917	789	905	698	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	4	7	16	32	30	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	2	1	2	5	5	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	1	2	1	1	8	<i>rape</i>
salajane vargus	869	<i>concealed theft</i>
vargus	..	612	462	583	366	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	532	489	472	627	563	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	5	9	11	9	7	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	28	31	18	10	6	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

Tabel 8 Tööturg, 2001–2005
Table 8 Labour market, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased						<i>Population aged 15–74</i>
hõiveseisundi järgi						<i>by labour status</i>
Töõjõud	13 200	11 800	12 000	12 600	12 700	<i>Labour force</i>
hõivatud	10 900	10 000	10 400	10 700	11 100	<i>employed persons</i>
töötud	2 300	1 700	1 700	1 900	1 600	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	10 400	11 900	11 700	11 100	11 100	<i>Inactive persons</i>
Tööealised kokku	23 600	23 700	23 700	23 700	23 800	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	56,0	49,8	50,7	53,2	53,2	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	46,1	42,4	43,8	45,2	46,6	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	17,6	14,8	13,7	14,9	12,4	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						<i>Registered unemployment</i>
Registreeritud töötud	1 165	945	818	789	800	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	6,4	5,3	4,5	4,4	4,3	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	3 885	4 193	4 846	5 324	6 210	<i>Average monthly gross wages</i>

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	1 602	1 792	2 252	2 325	2 699	<i>Disposable income</i>
palgatööst	805	942	1 157	1 085	1 472	<i>from wages and salaries</i>
Väljaminek	1 739	1 969	2 110	2 364	2 826	<i>Expenditure</i>
toidule	687	748	858	807	832	<i>on food</i>
eluasemele	184	236	246	297	320	<i>on housing</i>

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	247 368	275 607	301 606	311 604	346 855	<i>Revenue, thousand kroons</i>
Kulud, tuhat krooni	236 182	263 190	293 775	313 617	357 664	<i>Expenditure, thousand kroons</i>
Tulud elaniku kohta, krooni	7 631	8 555	9 414	9 783	10 959	<i>Revenue per capita, kroons</i>
Kulud elaniku kohta, krooni	7 286	8 170	9 170	9 846	11 301	<i>Expenditure per capita, kroons</i>

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	1 562	1 668	1 773	1 906	1 995	<i>Registered units</i>
Ettevõtjad	1 298	1 379	1 443	1 525	1 594	<i>Entrepreneurs</i>
füüsilisest isikust ettevõtjad	625	679	698	698	703	<i>sole proprietors</i>
äriühingud	673	700	745	827	891	<i>commercial undertakings</i>
välismaa äriühingute filiaalid	-	-	-	-	-	<i>branches of foreign companies</i>
Mittetulundusühingud	254	278	317	369	390	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	10	11	13	12	11	<i>Foundations</i>

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	651 413	758 195	919 449	977 727	1 131 076	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	1 366 316	1 684 927	1 738 730	1 890 887	1 563 682	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	55 052	64 779	75 363	64 264	85 027	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	621	888	877	982	999	<i>Industrial production</i>
Tööstustoodangu müük	615	881	865	976	998	<i>Sales of industrial production</i>
Tööstustoodangu eksport	356	499	436	514	444	<i>Exports of industrial production</i>

Tabel 15 **Keskkond, 2000–2004**
Table 15 *Environment, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	<i>Pollution of air from stationary sources, thousand tons</i>
Veevõtt, mln m ³	1,4	1,3	1,4	3,9	3,9	<i>Water extraction, million m³</i>
Veeheide, mln m ³	1,1	1,1	1,1	3,5	3,6	<i>Water discharge, million m³</i>
Maavarade kaevandamine						<i>Extraction of mineral resources</i>
ehitusliiv, tuhat m ³	7,4	15,2	33,2	148,0	148,6	<i>construction sand, thousand m³</i>
ehituskruus, tuhat m ³	36,7	42,5	6,9	61,5	41,5	<i>constructional gravel, thousand m³</i>
turvas, tuhat t	6,3	15,3	21,1	5,9	11,8	<i>peat dust, thousand tons</i>

Tabel 16 **Maafond, 2001–2005**
Table 16 *Land stock, 2001–2005*
(aasta lõpul — *at end-year*)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	175 845,9	182 536,6	188 384,5	192 137,7	194 376,2	<i>Land registered in the cadastre, ha</i>
tagastatud maa	82 844,2	85 634,3	89 359,8	91 193,7	92 039,1	<i>restituted land</i>
ostueesõigusega omandatud maa	24 298,2	26 041,3	27 380,3	28 459,7	29 215,1	<i>land acquired by the right of pre-emption</i>
enampakkumisega omandatud maa	2 758,4	2 813,6	2 827,0	2 829,1	2 829,1	<i>land privatized by auction</i>
erastatud vaba põllumajandusmaa	4 450,0	6 320,2	6 941,0	7 312,3	7 395,7	<i>privatized free agricultural land</i>
erastatud vaba metsamaa	2 088,3	2 232,5	2 341,8	2 713,8	2 891,5	<i>privatized free woodland</i>
munitsipaalmaa	272,5	301,3	333,9	359,6	425,8	<i>municipal land</i>
riigimaa	59 134,3	59 193,4	59 200,7	59 269,5	59 579,9	<i>state land</i>

Tabel 17 **Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005**
Table 17 *Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	40 991	35 623	34 910	30 382	35 685	<i>Sown area of field crops, ha</i>
teravili	19 281	16 065	17 944	16 971	20 338	<i>cereals</i>
kaunvili	67	101	253	126	150	<i>legumes</i>
raps, rüps	1 063	1 301	2 841	2 519	2 556	<i>rape</i>
kartul	1 494	891	644	697	771	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	255	235	103	242	140	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride kogusaak, t						<i>Total yield of field crops, tons</i>
teravili	44 834	34 887	29 015	37 476	52 002	<i>cereals</i>
kaunvili	174	229	166	12	135	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	2 086	2 553	4 284	3 775	4 466	<i>rape seed</i>
kartul	19 029	12 840	7 937	6 728	10 286	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	1 528	987	1 349	2 605	2 231	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						<i>Average field crop yield, kg per ha</i>
teravili	2 325	2 172	1 617	2 208	2 557	<i>cereals</i>
kaunvili	2 597	2 267	656	95	900	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	1 962	1 962	1 508	1 499	1 747	<i>rape seed</i>
kartul	12 737	14 411	12 325	9 653	13 341	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	5 992	4 200	13 097	10 764	15 936	<i>open-field vegetables</i>
Loomad aasta lõpul, tuhat						<i>Number of livestock, at end-year, thousands</i>
veised	15,0	13,7	13,3	14,7	14,0	<i>cattle</i>
lehmad	7,2	6,4	6,5	7,2	6,8	<i>cows</i>
sead	10,4	10,5	8,4	9,9	17,5	<i>pigs</i>
lambad ja kitsed	2,4	2,0	1,8	2,4	3,5	<i>sheep and goats</i>
Loomakasvatustoodang, t						<i>Animal production, tons</i>
Liha	1 784	2 137	2 082	2 465	2 087	<i>Meat</i>
veiseliha	600	930	784	873	825	<i>beef</i>
sealiha	1 062	1 142	1 194	1 424	1 138	<i>pork</i>
Piim	45 452	37 350	41 024	44 511	44 960	<i>Milk</i>

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	217,3	217,7	217,7	217,7	213,1	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	1 018,3	1 052,5	841,7	1 044,9	425,7	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	1 150,8	1 094,2	1 014,7	1 136,6	535,9	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	191,8	206,7	215,1	180,5	192,7	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamine, ha	656,9	693,7	606,8	555,8	485,9	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivarasse, 2000–2004**
Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	69,2	94,2	116,8	76,4	92,3	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	13	7	13	11	11	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	13	7	13	11	11	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	1,5	1,2	1,7	1,4	1,6	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	1,5	1,2	1,7	1,4	1,6	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	15	17	37	37	79	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	2,2	10,1	12,9	17,8	79,5	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	10,5	72,3	84,8	56,0	497,2	Cubic capacity, thousand m ³

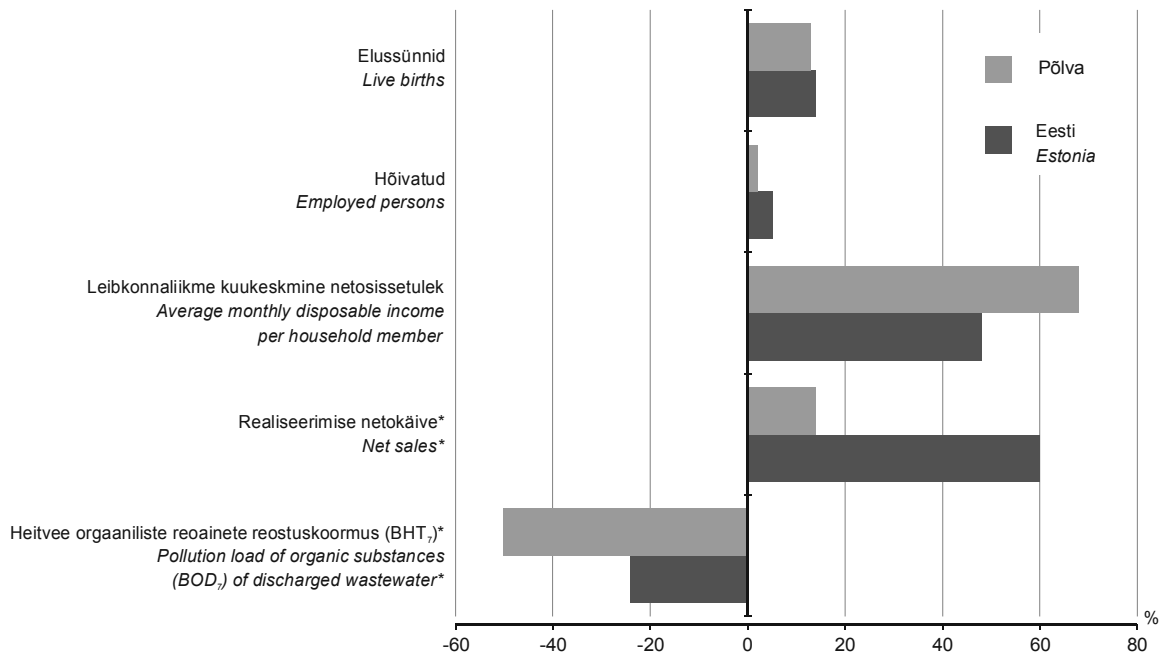
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	10	14	20	19	28	Accommodation establishments
Toad	122	207	222	217	307	Rooms
Voodid	406	706	766	756	1 185	Beds
Tubade täitumus, %	35	17	35	34	41	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	22	14	32	31	38	Bed occupancy rate, %
Majutatud	12 114	18 303	25 306	23 587	22 472	Tourists
puhkusereisil, %	78	77	58	70	55	on holiday, %
tööreisil, %	12	16	16	9	12	on business, %
Ööbimised	24 426	50 201	63 654	59 017	74 510	Nights spent
Eesti elanikud	21 206	44 599	59 192	53 799	66 923	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	1 153	1 155	1 155	1 155	1 155	National roads
põhimaanteed	31	31	31	31	31	main roads
tugimaanteed	252	252	252	253	253	basic roads
kõrvalmaanteed	868	870	870	870	870	secondary roads
rambid ja ühendusteel	2	2	2	1	1	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	1 012	1 031	1 055	1 080	968	Local roads
Erasteed	312	288	438	421	515	Private roads
Metskondade teed	358	379	403	427	444	Forest district roads
Muud teed	202	148	148	133	148	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduaudod	10 222	10 143	11 733	13 428	14 640	Passenger cars
eravaldues	9 654	9 547	10 494	12 275	13 357	private
Autobussid	113	99	107	109	103	Buses
eravaldues	46	39	43	47	47	private
Veoaudod	2 445	2 309	2 380	2 488	2 442	Lorries
eravaldues	1 488	1 412	1 418	1 430	1 442	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	21	47	25	44	43	Number
Hukkunud	5	8	2	2	2	Persons killed
Vigasaanud	32	53	38	66	59	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniid üldises telefonivõrgus	9 900	8 833	8 243	7 659	7 390	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	9 697	8 651	8 062	7 628	7 359	Subscriber lines
Taksofonid	34	34	31	31	31	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	28	28	25	25	22	Local post offices
Postkastid	162	174	175	184	184	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

* Aastad 2000–2004.
* Years 2000–2004.

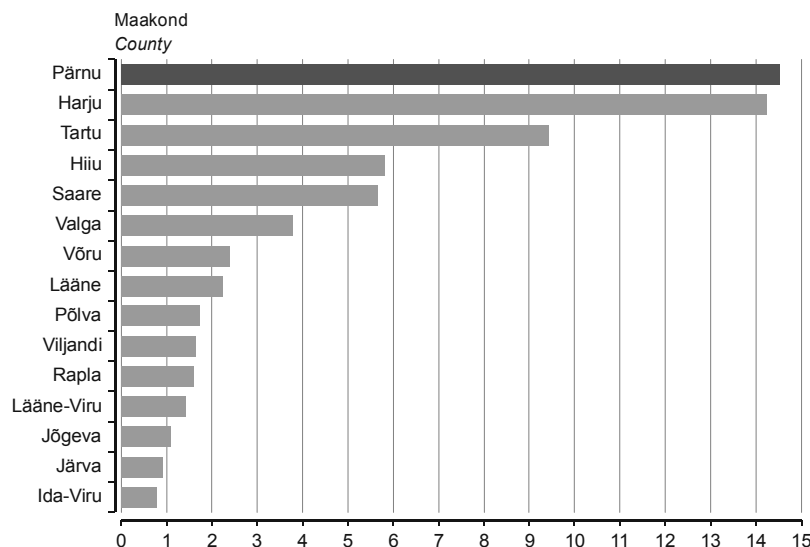
PÄRNU MAAKOND PÄRNU COUNTY

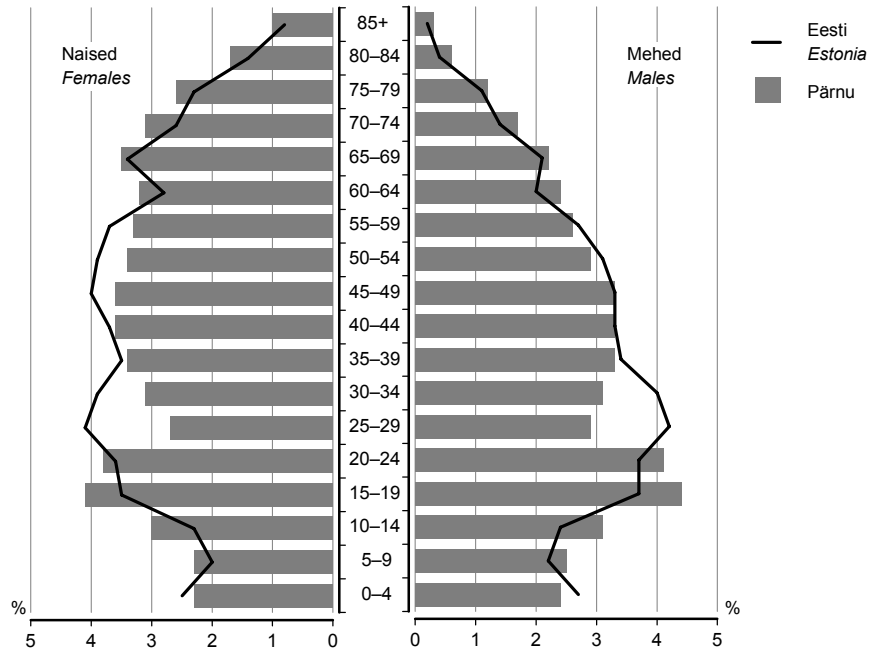
Pärnu maakonna pindala on 4806,68 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 11,1%. Rahvaarv on 89 017 ehk 6,6% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus Pärnu linn asub Tallinnast 129 km kaugusel. 2005. aasta 1. jaanuaril oli Pärnu maakonnas 3 linna ja 20 valda, 2006. aasta 1. jaanuaril 2 linna ja 19 valda.

The area of Pärnu county is 4,806.68 km², which covers 11.1% of the territory of Estonia. The population of the county is 89,017, which is 6.6% of the population of Estonia. The city of Pärnu is the centre of the county located at a distance of 129 km from Tallinn. As at 1 January 2005 Pärnu county comprised 3 cities and 20 rural municipalities, as at 1 January 2006 — 2 cities and 19 rural municipalities.

Joonis 1 **Valminud eluruume 1000 elaniku kohta, 2001–2005**
Figure 1 **Dwelling completions per 1000 inhabitants, 2001–2005**

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	23	23	23	23	21	<i>Administrative units, 1 January</i>
linnad	3	3	3	3	2	<i>cities</i>
vallad	20	20	20	20	19	<i>rural municipalities</i>
Asustusüksused, 1. jaanuar						<i>Settlement units, 1 January</i>
vallasisesed linnad	-	-	-	-	1	<i>cities without municipal status</i>
alevid	4	4	4	4	4	<i>towns</i>
alevikud	9	9	9	9	9	<i>small towns</i>
külad	323	323	323	323	323	<i>villages</i>

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	90 507	90 127	89 660	89 343	89 017	<i>Population, 1 January</i>
mehed	42 017	41 864	41 632	41 454	41 278	<i>males</i>
naised	48 490	48 263	48 028	47 889	47 739	<i>females</i>
0–14-aastased	16 607	15 924	15 204	14 465	13 835	<i>0–14 years</i>
%	18,35	17,67	16,96	16,19	15,54	%
15–64-aastased	58 779	58 868	59 001	59 204	59 286	<i>15–64 years</i>
%	64,94	65,32	65,81	66,27	66,60	%
65-aastased ja vanemad	15 095	15 309	15 429	15 652	15 878	<i>65 years or older</i>
%	16,68	16,99	17,21	17,52	17,84	%
vanus teadmata	26	26	26	22	18	<i>age unknown</i>
%	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	%
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	829	859	818	821	851	<i>Live births</i>
Surmad	1 318	1 241	1 299	1 144	1 190	<i>Deaths</i>
Sünnimuse üldkordaja	9,13	9,51	9,10	9,17	9,54	<i>Crude birth rate</i>
Suremuse üldkordaja	14,52	13,74	14,45	12,78	13,34	<i>Crude death rate</i>
Abielud	328	321	277	334	...	<i>Marriages</i>
Abielulahutused	264	249	268	244	...	<i>Divorces</i>

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	46	44	45	43	44	Preschool institutions
Lapsed	3 378	3 356	3 451	3 470	3 484	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	55	55	54	53	53	educational institutions
õpilased	15 018	14 528	14 052	13 468	12 884	pupils
gümnaasiumiklassides	2 332	2 370	2 531	2 651	2 685	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	1	1	1	1	1	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	1	1	1	1	1	departments at diurnal schools
õpilased	374	388	385	402	408	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	6	5	3	3	2	Educational institutions
Õpilased	1 746	1 735	1 693	1 761	1 470	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükitoodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	49	49	48	48	48	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	945	948	934	947	952	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	37,4	36,7	36,2	37,5	40,5	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	27	26	25	25	21	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	12	14	14	14	14	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	106,0	107,7	112,5	117,6	119,9	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	78,2	91,2	84,2	77,0	79,5	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	5	5	5	5	7	Titles
Üksiknumbrid	497	440	440	436	447	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	23	27	27	25	39	Titles
Üksiknumbrid	129	147	154	265	304	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	222	213	233	236	239	family doctors
Hambaarstid	54	53	58	58	56	Dentists
Õendustöötajad	63	67	62	78	83	Dentists
	469	460	542	577	588	Medium-level medical personnel
Haiglad						Hospitals
Ravivoodid	6	6	3	3	3	Hospitals
Hospitaliseeritud	583	492	493	493	493	Hospital beds
Arsti ambulatoorsed vastuvõetud, tuhat	17 312	16 367	14 362	14 515	14 497	Inpatients
perearsti vastuvõetud, tuhat	510,8	514,0	520,9	595,2	590,1	Outpatient visits, thousands
	257,3	275,8	287,7	313,0	295,2	visits to family doctor, thousands
Arsti koduvisiidid, tuhat	26,1	21,1	15,3	9,8	7,9	Home visits, thousands
perearsti koduvisiidid, tuhat	22,6	19,8	14,1	9,6	7,9	home visits of family doctor, thousands
Hambaarsti vastuvõetud, tuhat	129,4	124,6	111,3	126,9	124,5	Visits to dentist, thousands

Tabel 6 Sotsiaalne kaitse, 2001–2006
Table 6 Social protection, 2001–2006

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	25 988	25 980	25 974	26 334	26 268	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	21 145	21 050	20 844	20 915	20 775	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	3 480	3 644	3 886	4 186	4 283	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 523	1 701	1 907	2 107	2 500	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						<i>Subsistence benefits</i>
Toetused kokku, tuhat krooni	11 048	10 675	11 769	10 085	11 854	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	11 044	10 108	11 046	9 739	10 217	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	4	567	723	346	1 637	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	15 872	15 824	13 684	11 032	13 274	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

Tabel 7 Kuritegevus, 2001–2005
Table 7 Crime, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	2 819	2 980	2 926	3 220	2 811	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	30	94	141	177	145	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	5	5	6	5	3	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	5	11	10	5	14	<i>rape</i>
salajane vargus	1 894	<i>concealed theft</i>
vargus	..	1 865	1 872	1 861	1 324	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	1 298	1 317	1 355	1 699	1 643	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	60	21	35	14	19	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	37	31	28	43	23	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

Tabel 8 Tööturg, 2001–2005
Table 8 Labour market, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased						<i>Population aged 15–74</i>
hõiveseisundi järgi						<i>by labour status</i>
Töõjõud	39 300	40 200	42 700	40 400	38 600	<i>Labour force</i>
hõivatud	35 100	37 100	39 500	37 800	36 300	<i>employed persons</i>
töötud	4 200	3 100	3 200	2 500	2 300	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	28 800	27 900	25 500	27 900	29 700	<i>Inactive persons</i>
Tööealised kokku	68 100	68 100	68 200	68 200	68 300	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	57,7	59,1	62,6	59,1	56,5	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	51,5	54,5	57,9	55,4	53,2	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	10,6	7,7	7,5	6,3	5,9	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						<i>Registered unemployment</i>
Registreeritud töötud	1 551	1 233	1 302	1 336	957	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	2,9	2,4	2,5	2,6	1,8	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	4 626	5 024	5 607	6 002	6 902	<i>Average monthly gross wages</i>

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	2 280	2 360	2 652	2 959	3 228	<i>Disposable income</i>
palgatööst	1 472	1 477	1 505	1 746	2 029	<i>from wages and salaries</i>
Väljaminek	2 410	2 378	2 576	2 708	3 202	<i>Expenditure</i>
toidule	759	808	778	814	831	<i>on food</i>
eluasemele	336	356	341	380	441	<i>on housing</i>

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	688 489	717 396	744 289	794 588	957 543	<i>Revenue, thousand kroons</i>
Kulud, tuhat krooni	670 184	693 502	713 377	785 678	957 914	<i>Expenditure, thousand kroons</i>
Tulud elaniku kohta, krooni	7 586	7 943	8 280	8 878	10 737	<i>Revenue per capita, kroons</i>
Kulud elaniku kohta, krooni	7 385	7 679	7 936	8 778	10 741	<i>Expenditure per capita, kroons</i>

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	5 762	6 042	6 377	6 828	7 231	<i>Registered units</i>
Ettevõtjad	4 700	4 909	5 195	5 536	5 857	<i>Entrepreneurs</i>
füüsilisest isikust ettevõtjad	1 767	1 865	1 974	2 030	2 035	<i>sole proprietors</i>
äriühingud	2 925	3 037	3 215	3 500	3 816	<i>commercial undertakings</i>
välismaa äriühingute filiaalid	8	7	6	6	6	<i>branches of foreign companies</i>
Mittetulundusühingud	1 034	1 104	1 148	1 252	1 331	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	28	29	34	40	43	<i>Foundations</i>

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	4 131 637	5 096 333	5 652 974	6 251 718	6 924 280	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	6 044 921	6 964 066	7 847 296	7 969 310	7 761 856	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	330 184	411 216	580 368	408 305	464 442	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	3 034	3 567	4 078	4 388	4 007	<i>Industrial production</i>
Tööstustoodangu müük	3 002	3 529	4 089	4 354	4 011	<i>Sales of industrial production</i>
Tööstustoodangu eksport	1 818	2 327	2 865	2 992	2 927	<i>Exports of industrial production</i>

Tabel 15 Keskkond, 2000–2004
Table 15 Environment, 2000–2004

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	6,7	5,8	5,4	5,3	5,4	Pollution of air from stationary sources, thousand tons
Veevõtt, mln m ³	6,1	5,8	5,7	5,4	5,5	Water extraction, million m ³
Veeheide, mln m ³	7,7	8,5	7,8	6,8	7,8	Water discharge, million m ³
Maavarade kaevandamine						Extraction of mineral resources
ehitusliiv, tuhat m ³	19,7	51,4	51,7	45,9	100,1	construction sand, thousand m ³
ehituskruus, tuhat m ³	-	-	27,0	52,3	57,4	constructional gravel, thousand m ³
turvas, tuhat t	384,9	418,0	689,3	443,1	260,9	peat dust, thousand tons

Tabel 16 Maafond, 2001–2005
Table 16 Land stock, 2001–2005
(aasta lõpul — at end-year)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	376 715,9	389 850,2	404 110,9	414 279,7	421 100,0	Land registered in the cadastre, ha
tagastatud maa	134 055,6	140 003,0	148 866,9	153 888,7	155 536,7	restituted land
ostueesõigusega omandatud maa	41 386,6	44 768,0	47 036,3	49 769,0	51 385,3	land acquired by the right of pre-emption
enampakkumisega omandatud maa	5 319,7	5 352,5	5 571,6	5 572,0	5 572,0	land privatized by auction
erastatud vaba põllumajandusmaa	4 026,9	6 140,6	7 176,9	7 503,9	7 695,4	privatized free agricultural land
erastatud vaba metsamaa	2 112,9	3 488,2	4 241,7	4 567,8	5 026,8	privatized free woodland
munitsipaalmaa	2 450,3	2 616,9	2 741,4	2 878,5	3 093,6	municipal land
riigimaa	187 363,9	187 481,0	188 476,1	190 099,8	192 790,2	state land

Tabel 17 Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005
Table 17 Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	48 281	48 951	37 890	43 606	43 838	Sown area of field crops, ha
teravili	17 122	16 777	15 770	17 064	18 756	cereals
kaunvili	291	165	295	485	781	legumes
raps, rüps	2 115	2 168	3 045	3 561	2 921	rape
kartul	2 050	1 353	1 611	2 408	1 116	potatoes
avamaaköögivili	223	220	190	280	157	open-field vegetables
Põllukultuuride kogusaak, t						Total yield of field crops, tons
teravili	32 572	23 775	33 500	34 994	42 976	cereals
kaunvili	510	389	569	456	829	legumes
rapsi-, rüpsiseeme	2 962	3 309	4 871	4 573	4 497	rape seed
kartul	37 359	18 784	19 122	16 407	13 247	potatoes
avamaaköögivili	3 014	875	4 567	3 306	1 956	open-field vegetables
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						Average field crop yield, kg per ha
teravili	1 902	1 417	2 124	2 051	2 291	cereals
kaunvili	1 753	2 358	1 929	940	1 061	legumes
rapsi-, rüpsiseeme	1 400	1 526	1 600	1 284	1 540	rape seed
kartul	18 224	13 883	11 870	6 814	11 870	potatoes
avamaaköögivili	13 516	3 977	24 037	11 807	12 459	open-field vegetables
Loomad aasta lõpul, tuhat						Number of livestock, at end-year, thousands
veised	25,2	24,4	24,7	25,7	24,3	cattle
lehmad	13,4	12,3	12,6	13,2	12,4	cows
sead	8,9	7,3	8,0	6,9	6,7	pigs
lambad ja kitsed	2,8	2,5	1,9	3,0	3,1	sheep and goats
Loomakasvatustoodang, t						Animal production, tons
Liha	2 317	2 473	2 405	2 473	2 254	Meat
veiseliha	863	1 427	1 156	1 400	1 237	beef
sealiha	1 419	988	1 222	1 051	989	pork
Piim	67 622	63 773	63 367	70 953	72 557	Milk

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	458,3	461,7	461,7	445,6	445,6	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	3 105,5	2 097,9	3 987,7	4 748,3	5 133,9	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	2 698,3	2 762,8	3 293,9	3 712,7	5 699,6	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	549,8	508,7	522,3	435,6	382,9	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamine, ha	1 346,60	1 310,40	1 407,8	1 410,1	897,8	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivarasse, 2000–2004**
Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	595,1	693,0	597,4	600,3	697,8	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	105	152	193	389	468	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	45	73	50	112	71	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	9,0	16,2	14,4	28,4	27,9	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	6,0	11,4	7,3	14,2	9,0	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	68	70	141	83	42	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	26,9	38,3	45,2	62,5	12,5	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	132,2	246,2	300,4	456,3	70,5	Cubic capacity, thousand m ³

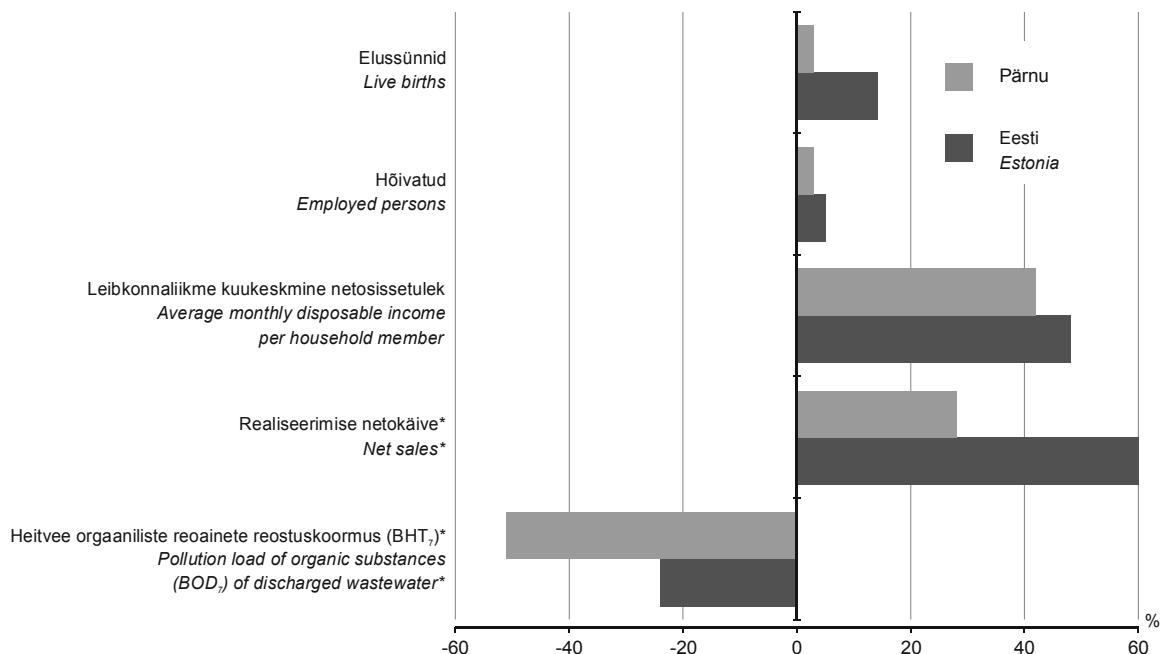
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	53	55	77	87	103	Accommodation establishments
Toad	1 161	1 903	2 179	2 525	2 642	Rooms
Voodid	2 745	4 122	4 781	5 635	6 058	Beds
Tubade täitumus, %	48	46	49	53	52	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	38	37	45	48	45	Bed occupancy rate, %
Majutatud	129 447	184 636	190 298	240 110	251 176	Tourists
puhkusereisil, %	71	72	57	54	52	on holiday, %
tööreisil, %	14	20	13	13	13	on business, %
Ööbimised	256 915	564 757	573 922	730 226	711 424	Nights spent
Eesti elanikud	66 131	93 768	112 446	155 933	168 000	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

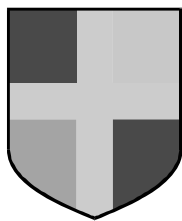
	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	1 425	1 425	1 429	1 433	1 432	National roads
põhimaanteed	190	190	212	217	217	main roads
tugimaanteed	131	130	109	109	108	basic roads
kõrvalmaanteed	1 103	1 104	1 107	1 104	1 104	secondary roads
rambid ja ühenduste	1	1	2	3	3	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	1 213	1 324	1 368	1 297	1 323	Local roads
Erateed	739	739	651	678	888	Private roads
Metskondade teed	1 154	1 241	1 139	1 214	1 206	Forest district roads
Muud teed	190	174	177	112	70	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	25 980	25 377	27 479	29 783	30 968	Passenger cars
eravalduses	23 843	23 050	24 357	26 300	27 189	private
Autobussid	398	380	370	352	342	Buses
eravalduses	82	72	76	75	61	private
Veoautod	5 693	5 476	5 530	5 509	5 318	Lorries
eravalduses	2 842	2 764	2 758	2 660	2 489	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	150	151	119	115	161	Number
Hukunud	20	21	8	11	15	Persons killed
Vigasaanud	199	220	169	154	209	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniidid üldises telefonivõrgus	28 673	26 986	26 286	25 425	25 449	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	27 464	25 795	25 113	25 303	25 331	Subscriber lines
Taksofonid	124	125	127	122	118	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	35	35	37	37	38	Local post offices
Postkastid	292	320	329	335	337	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

* Aastad 2000–2004.

* Years 2000–2004.

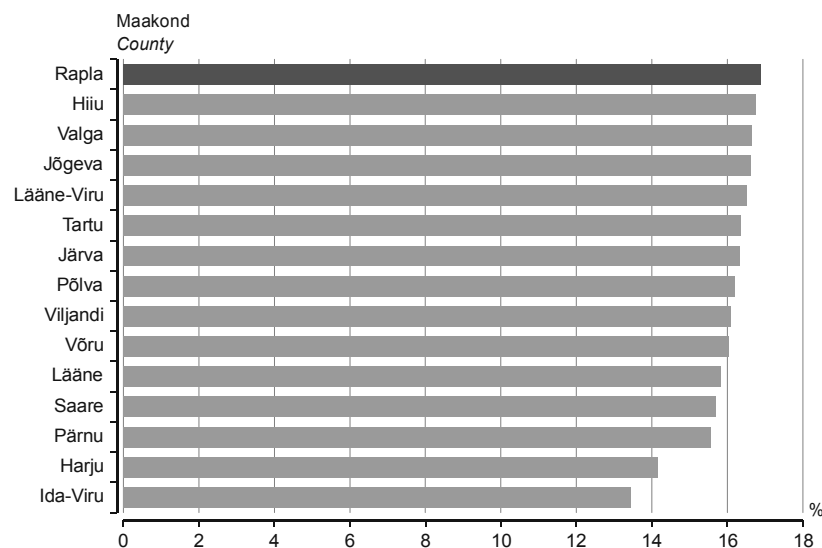
RAPLA MAAKOND RAPLA COUNTY

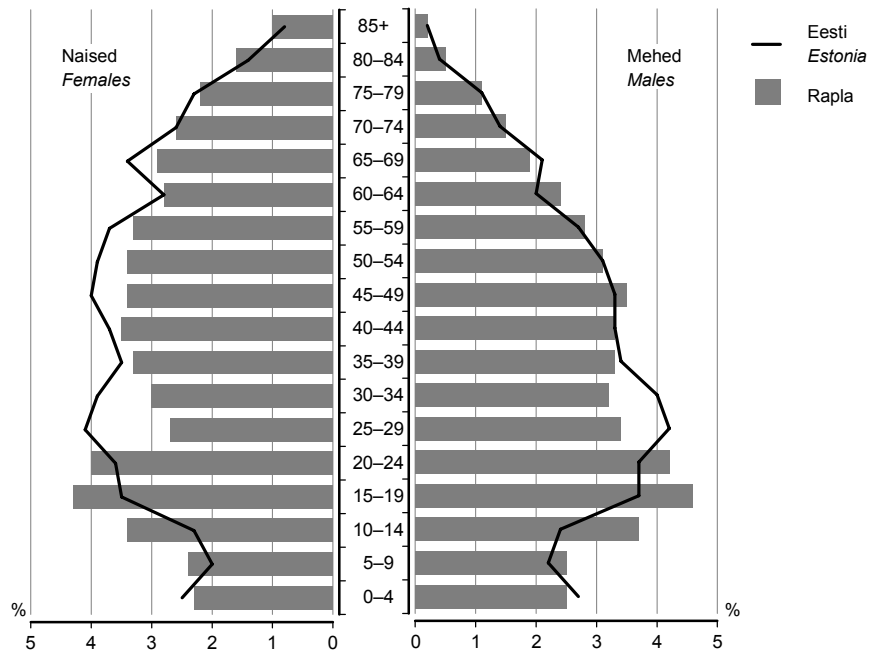
Rapla maakonna pindala on 2979,71 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 6,9%. Rahvaarv on 36 869 ehk 2,7% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus Rapla (vallasisene linn) asub Tallinnast 48 km kaugusel. Rapla maakonnas on 10 omavalitsusüksust — 10 valda.

The area of Rapla county is 2,979.71 km², which covers 6.9% of the territory of Estonia. The population of the county is 36,869, which is 2.7% of the population of Estonia. Rapla (the city without municipal status) is the centre of the county located at a distance of 48 km from Tallinn. Rapla county is divided into 10 local government units — 10 rural municipalities.

Joonis 1 **0–14-aastaste osatähtsus rahvastikus, 1.01.2006**
Figure 1 *Proportion of population aged 0–14 in population, 1.01.2006*

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	14	10	10	10	10	<i>Administrative units, 1 January</i>
linnad	1	-	-	-	-	<i>cities</i>
vallad	13	10	10	10	10	<i>rural municipalities</i>
Asustusüksused, 1. jaanuar						<i>Settlement units, 1 January</i>
vallasisesed linnad	-	1	1	1	1	<i>cities without municipal status</i>
alevid	3	3	3	3	3	<i>towns</i>
alevikud	13	13	13	13	13	<i>small towns</i>
külad	263	263	263	263	263	<i>villages</i>

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	37 319	37 270	37 093	37 032	36 869	<i>Population, 1 January</i>
mehed	17 840	17 812	17 717	17 697	17 612	<i>males</i>
naised	19 479	19 458	19 376	19 335	19 257	<i>females</i>
0–14-aastased	7 454	7 218	6 838	6 537	6 225	<i>0–14 years</i>
%	19,97	19,37	18,43	17,65	16,88	%
15–64-aastased	24 276	24 406	24 552	24 725	24 905	<i>15–64 years</i>
%	65,05	65,48	66,19	66,77	67,55	%
65-aastased ja vanemad	5 580	5 637	5 699	5 766	5 737	<i>65 years or older</i>
%	14,95	15,12	15,36	15,57	15,56	%
vanus teadmata	9	9	4	4	2	<i>age unknown</i>
%	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	%
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	341	380	309	405	358	<i>Live births</i>
Surmad	521	430	492	482	527	<i>Deaths</i>
Sünnimuse üldkordaja	9,11	10,19	8,31	10,93	9,69	<i>Crude birth rate</i>
Suremuse üldkordaja	13,93	11,53	13,23	13,01	14,26	<i>Crude death rate</i>
Abielud	128	144	125	147	...	<i>Marriages</i>
Abielulahutused	80	76	78	88	...	<i>Divorces</i>

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	34	30	32	32	32	Preschool institutions
Lapsed	1 413	1 207	1 408	1 394	1 376	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	31	30	29	29	29	educational institutions
õpilased	6 187	5 953	5 829	5 556	5 284	pupils
gümnaasiumiklassides	714	717	725	756	784	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	1	1	1	1	1	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	-	-	1	1	2	departments at diurnal schools
õpilased	228	212	233	275	268	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	2	2	2	2	2	Educational institutions
Õpilased	827	797	809	975	945	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükitoodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	34	34	34	34	34	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	444	455	465	469	476	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	14,8	15,0	15,1	14,4	14,4	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	29	29	28	28	25	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	4	5	5	5	5	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	50,1	53,7	56,3	57,9	58,9	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	15,0	15,5	14,0	13,3	13,2	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	1	1	1	1	1	Titles
Üksiknumbrid	148	150	149	150	149	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	12	13	13	13	19	Titles
Üksiknumbrid	153	134	118	170	182	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	60	53	49	56	56	family doctors
Hambaarstid	14	13	16	21	21	Dentists
Õendustöötajad	21	22	24	23	24	Medium-level medical personnel
	136	132	123	128	116	Hospitals
Haiglad	2	2	2	2	2	Hospital beds
Ravivoodid	166	155	126	146	146	Inpatients
Hospitaliseeritud	5 551	5 457	4 683	4 849	4 660	Outpatient visits, thousands
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud, tuhat	161,1	156,7	164,4	162,0	166,8	visits to family doctor, thousands
perearsti vastuvõttud, tuhat	74,4	71,0	98,0	109,5	114,4	home visits of family doctor, thousands
Arsti koduvisiidid, tuhat	6,6	5,3	5,0	4,5	3,2	home visits of family doctor, thousands
perearsti koduvisiidid, tuhat	4,0	3,1	4,1	4,2	3,1	visits to dentist, thousands
Hambaarsti vastuvõttud, tuhat	37,0	35,8	39,0	34,2	37,0	

Tabel 6 **Sotsiaalne kaitse, 2001–2006**
Table 6 *Social protection, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	9 528	9 541	9 614	9 716	9 725	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	7 506	7 535	7 507	7 561	7 541	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	1 392	1 498	1 604	1 678	1 731	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 512	1 694	1 895	2 098	2 487	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						<i>Subsistence benefits</i>
Toetused kokku, tuhat krooni	8 396	8 683	9 023	8 029	8 975	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	8 396	7 249	8 339	7 177	7 428	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	-	1 434	683	852	1 547	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	11 394	11 235	10 397	8 928	9 150	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

Tabel 7 **Kuritegevus, 2001–2005**
Table 7 *Crime, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	1 194	1 069	1 048	935	1 089	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	13	11	28	33	128	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	1	1	3	3	3	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	6	1	2	3	5	<i>rape</i>
salajane vargus	825	<i>concealed theft</i>
vargus	..	739	664	543	455	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	454	485	482	543	700	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	11	8	21	8	22	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	19	15	12	7	4	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

Tabel 8 **Tööturg, 2001–2005**
Table 8 *Labour market, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased						<i>Population aged 15–74</i>
hõiveseisundi järgi						<i>by labour status</i>
Töõjõud	16 800	16 200	16 300	16 900	16 100	<i>Labour force</i>
hõivatud	15 200	14 700	15 500	15 800	15 600	<i>employed persons</i>
töötud	1 600	1 600	800	1 100	..	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	10 700	11 400	11 500	10 800	11 800	<i>Inactive persons</i>
Tööealised kokku	27 500	27 600	27 700	27 700	27 900	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	61,1	58,7	58,7	61,1	57,7	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	55,4	53,0	55,8	57,0	56,0	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	9,4	9,7	5,0	6,7	..	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						<i>Registered unemployment</i>
Registreeritud töötud	1 189	997	836	663	573	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	5,4	4,6	3,8	3,0	2,6	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 **Wages and salaries, 2001–2005**
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	4 702	5 047	5 544	5 828	6 660	Average monthly gross wages

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 **Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005**
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	2 178	2 353	2 455	2 813	3 310	Disposable income
palgatööst	1 376	1 564	1 504	1 877	2 223	from wages and salaries
Väljaminek	2 052	2 221	2 145	2 744	2 991	Expenditure
toidule	727	729	682	873	872	on food
eluasemele	251	296	309	364	343	on housing

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 11 **Local budgets, 2001–2005**

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	280 817	335 862	339 763	364 686	399 680	Revenue, thousand kroons
Kulud, tuhat krooni	274 899	327 385	343 622	380 727	404 829	Expenditure, thousand kroons
Tulud elaniku kohta, krooni	7 506	9 006	9 138	9 840	10 817	Revenue per capita, kroons
Kulud elaniku kohta, krooni	7 348	8 778	9 242	10 273	10 956	Expenditure per capita, kroons

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 **Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006**
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	2 169	2 320	2 462	2 602	2 734	Registered units
Ettevõtjad	1 753	1 870	1 964	2 050	2 129	Entrepreneurs
füüsilisest isikust ettevõtjad	839	888	915	915	899	sole proprietors
äriühingud	914	982	1 048	1 134	1 229	commercial undertakings
välismaa äriühingute filiaalid	-	-	1	1	1	branches of foreign companies
Mittetulundusühingud	406	440	486	539	592	Non-profit associations
Sihtasutused	10	10	12	13	13	Foundations

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 **Financial statistics of enterprises, 2000–2004**
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	1 343 172	1 376 739	1 468 757	1 647 278	1 891 784	Balance sheet total
Realiseerimise netokäive	2 071 171	2 158 932	2 239 041	2 353 812	2 934 000	Net sales
Puhaskasum (-kahjum)	102 234	98 781	43 930	105 704	111 384	Net profit (loss)

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 **Industry, 2000–2004**
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	1 193	1 296	1 232	1 179	1 576	Industrial production
Tööstustoodangu müük	1 180	1 261	1 220	1 170	1 591	Sales of industrial production
Tööstustoodangu eksport	869	722	799	886	1 239	Exports of industrial production

Tabel 15 **Keskkond, 2000–2004**
Table 15 *Environment, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	0,6	0,6	0,7	0,6	0,4	<i>Pollution of air from stationary sources, thousand tons</i>
Veevõtt, mln m ³	2,4	2,4	2,4	2,2	2,1	<i>Water extraction, million m³</i>
Veeheide, mln m ³	2,1	2,1	1,9	1,7	1,8	<i>Water discharge, million m³</i>
Maavarade kaevandamine						<i>Extraction of mineral resources</i>
ehitusliiv, tuhat m ³						<i>construction sand, thousand m³</i>
ehituskruus, tuhat m ³	26,2	1,9	12,3	1,5	29,4	<i>constructional gravel, thousand m³</i>
turvas, tuhat t	11,4	19,6	102,8	58,5	69,3	<i>peat dust, thousand tons</i>

Tabel 16 **Maafond, 2001–2005**
Table 16 *Land stock, 2001–2005*
(aasta lõpul — *at end-year*)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	177 104,7	193 023,9	214 461,2	231 964,3	239 515,0	<i>Land registered in the cadastre, ha</i>
tagastatud maa	78 957,5	85 009,7	93 765,0	100 045,7	102 114,9	<i>restituted land</i>
ostueesõigusega omandatud maa	31 459,9	34 219,4	36 493,8	38 614,0	40 724,9	<i>land acquired by the right of pre-emption</i>
enampakkumisega omandatud maa	7 249,3	9 116,3	9 178,2	9 204,8	9 204,8	<i>land privatized by auction</i>
erastatud vaba põllumajandusmaa	1 688,4	5 181,4	6 702,0	8 005,4	8 518,9	<i>privatized free agricultural land</i>
erastatud vaba metsamaa	1 131,3	2 413,2	3 216,2	3 930,0	4 878,2	<i>privatized free woodland</i>
munitsipaalmaa	390,9	406,1	430,6	490,0	522,8	<i>municipal land</i>
riigimaa	56 227,4	56 677,8	64 675,4	71 674,4	73 550,5	<i>state land</i>

Tabel 17 **Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005**
Table 17 *Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	43 014	35 615	32 011	30 563	34 025	<i>Sown area of field crops, ha</i>
teravili	17 401	13 673	13 948	14 412	13 894	<i>cereals</i>
kaunvili	297	82	179	174	208	<i>legumes</i>
raps, rüps	1 299	1 556	2 754	3 805	2 087	<i>rape</i>
kartul	1 152	760	1 290	752	725	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	105	70	236	54	46	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride kogusaak, t						<i>Total yield of field crops, tons</i>
teravili	35 636	23 697	30 920	31 530	34 735	<i>cereals</i>
kaunvili	491	111	189	41	177	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	2 047	3 016	3 960	4 098	3 563	<i>rape seed</i>
kartul	26 945	9 745	19 273	6 245	13 201	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	1 228	233	3 535	452	945	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						<i>Average field crop yield, kg per ha</i>
teravili	2 048	1 733	2 217	2 188	2 500	<i>cereals</i>
kaunvili	1 653	1 354	1 056	236	851	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	1 576	1 938	1 438	1 077	1 707	<i>rape seed</i>
kartul	23 390	12 822	14 940	8 305	18 208	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	11 695	3 329	14 979	8 370	20 543	<i>open-field vegetables</i>
Loomad aasta lõpul, tuhat						<i>Number of livestock, at end-year, thousands</i>
veised	16,5	18,6	18,8	17,1	18,1	<i>cattle</i>
lehmad	8,9	8,0	7,8	7,8	7,8	<i>cows</i>
sead	29,5	28,2	22,3	20,8	20,8	<i>pigs</i>
lambad ja kitsed	1,4	1,9	1,7	1,4	2,4	<i>sheep and goats</i>
Loomakasvatustoodang, t						<i>Animal production, tons</i>
Liha	3 574	4 036	3 483	3 218	3 183	<i>Meat</i>
veiseliha	953	974	1 003	1 137	965	<i>beef</i>
sealiha	2 591	3 000	2 458	2 071	2 201	<i>pork</i>
Piim	47 107	44 167	40 037	45 322	48 690	<i>Milk</i>

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	294,1	293,6	272,1	294,9	294,9	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	1 811,3	1 188,2	1 557,2	2 555,8	3 090,7	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	1 603,1	1 305,9	1 420,3	2 066,6	2 382,9	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	131,0	121,6	114,8	120,1	78,0	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamine, ha	802,9	559,8	554,4	694,9	463,7	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivarasse, 2000–2004**
Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	112,0	276,2	154,1	173,8	190,3	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	3	3	7	22	25	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	3	3	7	22	13	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	0,4	0,3	1,1	2,4	2,1	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	0,4	0,3	1,1	2,4	1,4	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	6	-	34	79	50	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	6,0	-	9,7	16,0	14,9	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	42,7	-	45,1	89,2	82,7	Cubic capacity, thousand m ³

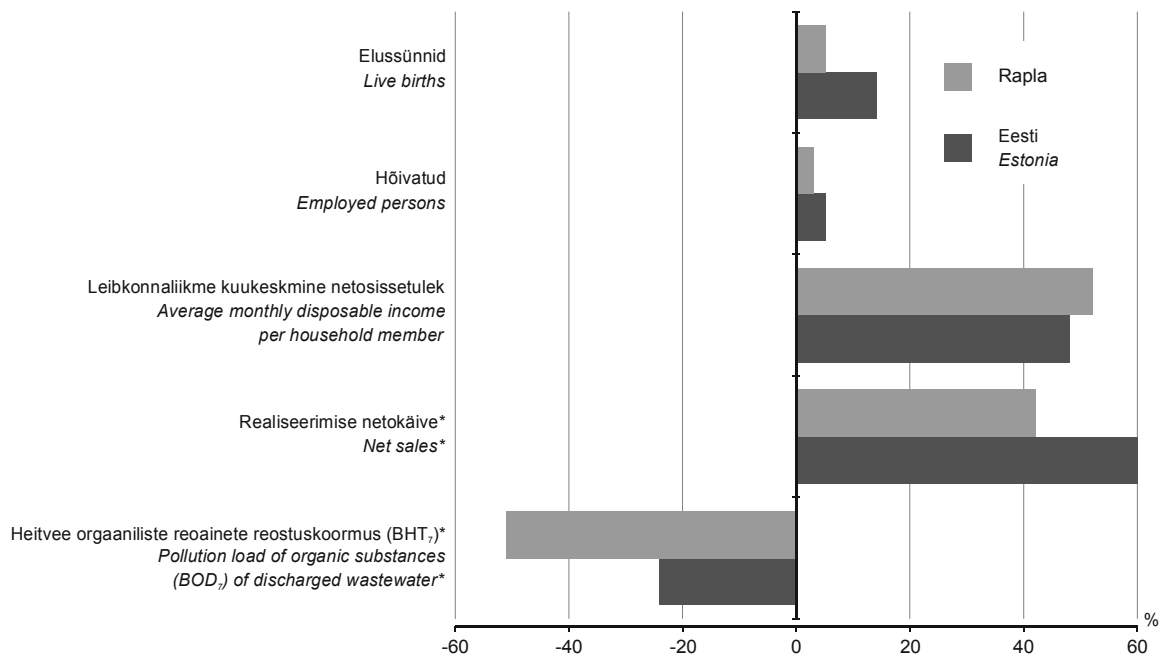
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	7	6	6	6	8	Accommodation establishments
Toad	57	52	52	61	82	Rooms
Voodid	129	119	119	144	180	Beds
Tubade täitumus, %	15	16	15	19	19	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	12	14	13	14	14	Bed occupancy rate, %
Majutatud	3 165	2 786	2 291	2 861	4 194	Tourists
puhkusereisil, %	52	44	47	61	60	on holiday, %
tööreisil, %	35	47	46	31	30	on business, %
Ööbimised	5 314	5 748	4 266	5 948	7 203	Nights spent
Eesti elanikud	3 625	4 265	3 065	3 957	4 273	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
 Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	1 012	1 010	1 014	1 011	1 011	National roads
põhimaanteed	48	48	48	48	48	main roads
tugimaanteed	165	164	164	164	164	basic roads
kõrvalmaanteed	799	798	802	799	799	secondary roads
rambid ja ühenduste	-	-	-	-	-	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	1 236	1 131	1 311	1 332	1 339	Local roads
Erateed	598	933	878	973	850	Private roads
Metskondade teed	442	375	360	430	341	Forest district roads
Muud teed	440	490	392	332	249	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	12 433	12 319	13 672	14 930	14 973	Passenger cars
eravalduses	11 801	11 461	12 543	13 623	13 590	private
Autobussid	177	164	162	167	145	Buses
eravalduses	56	54	55	58	57	private
Veoautod	2 529	2 431	2 558	2 611	2 534	Lorries
eravalduses	1 482	1 434	1 454	1 426	1 355	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	70	78	49	67	67	Number
Hukunud	5	8	14	9	9	Persons killed
Vigasaanud	91	114	65	110	102	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniidid üldises telefonivõrgus	11 012	9 973	9 455	8 947	8 583	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	10 709	9 728	9 218	8 906	8 553	Subscriber lines
Taksofonid	42	50	42	41	30	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	22	12	6	6	6	Local post offices
Postkastid	218	219	218	217	217	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
 Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

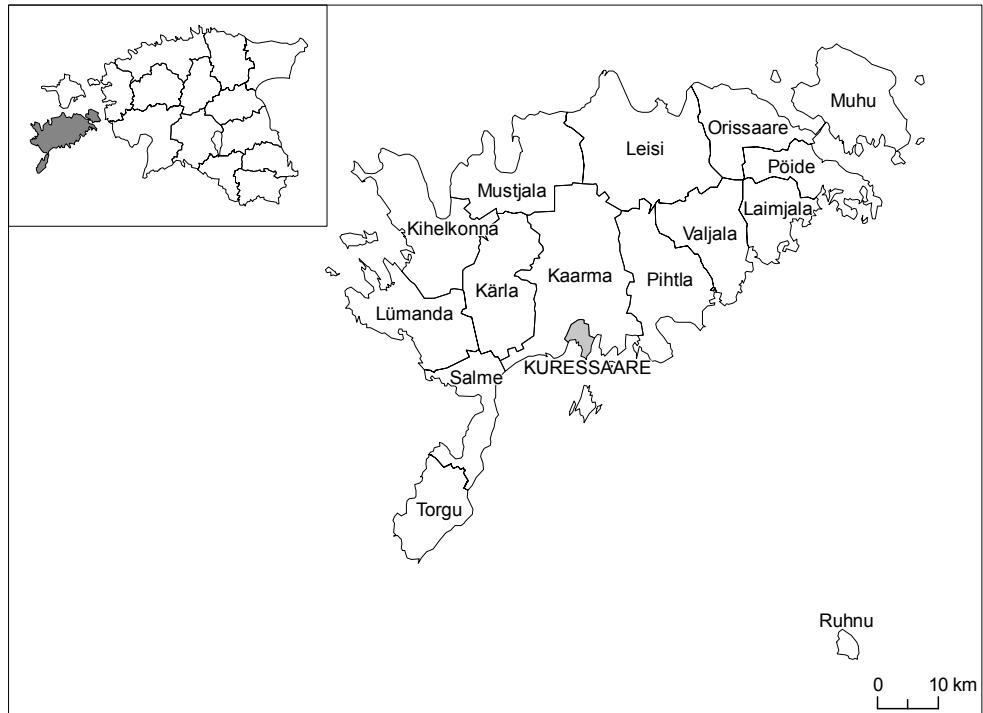

* Aastad 2000–2004.

* Years 2000–2004.

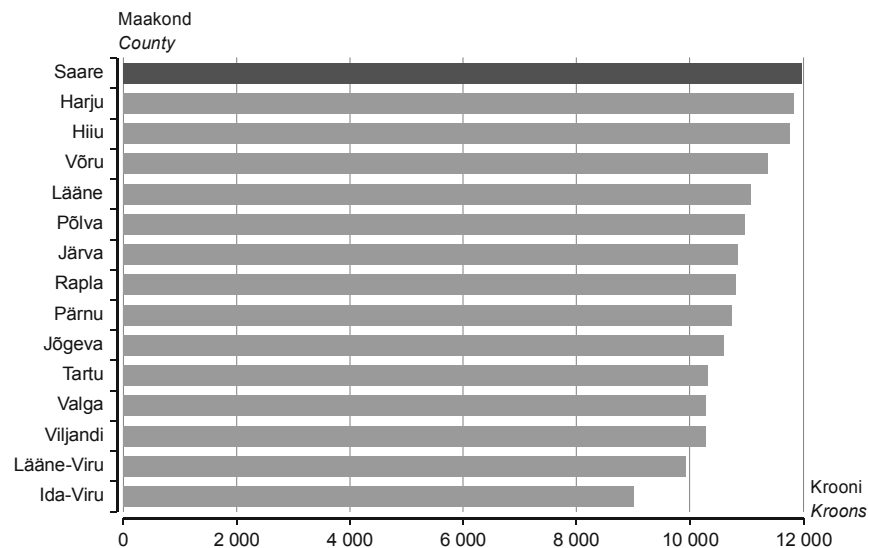
SAARE MAAKOND SAARE COUNTY

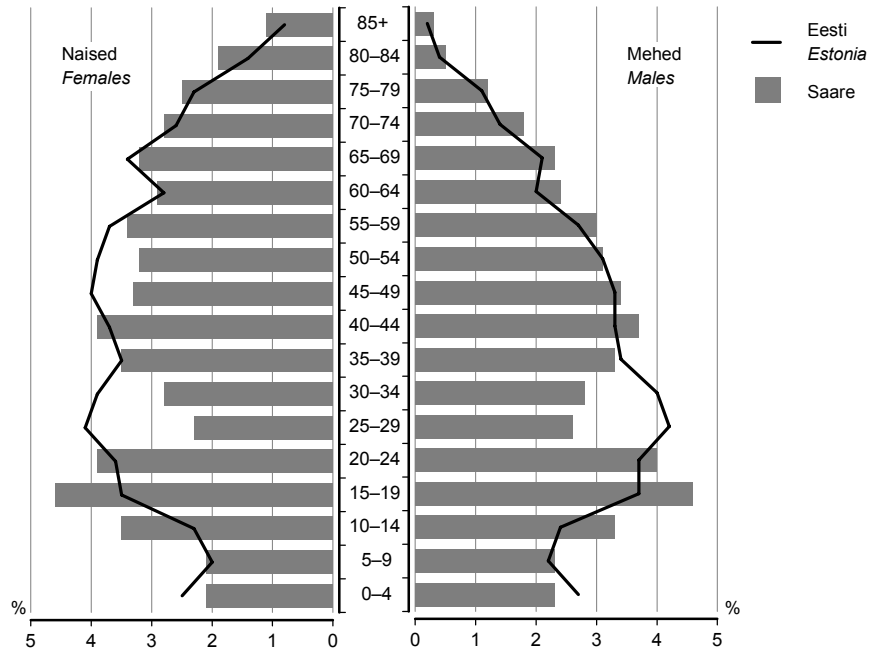
Saare maakonna pindala on 2922,19 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 6,7%. Rahvaarv on 35 076 ehk 2,6% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus Kuressaare linn asub Tallinnast 210 km kaugusel. Saare maakonnas on 16 omavalitsusüksust — 1 linn ja 15 valda.

The area of Saare county is 2,922.19 km², which covers 6.7% of the territory of Estonia. The population of the county is 35,076, which is 2.6% of the population of Estonia. The city of Kuressaare is the centre of the county located at a distance of 210 km from Tallinn. Saare county is divided into 16 local government units — 1 city and 15 rural municipalities.

Joonis 1 **Kohalike eelarvete tulud elaniku kohta, 2005**
Figure 1 **Local budget revenue per capita, 2005**

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	16	16	16	16	16	<i>Administrative units, 1 January</i>
linnad	1	1	1	1	1	<i>cities</i>
vallad	15	15	15	15	15	<i>rural municipalities</i>
Asustusüksused, 1. jaanuar						<i>Settlement units, 1 January</i>
vallasisesed linnad	-	-	-	-	-	<i>cities without municipal status</i>
alevid	-	-	-	-	-	<i>towns</i>
alevikud	7	7	7	7	7	<i>small towns</i>
külad	493	493	493	493	493	<i>villages</i>

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	35 746	35 584	35 356	35 208	35 076	<i>Population, 1 January</i>
mehed	16 744	16 675	16 575	16 531	16 476	<i>males</i>
naised	19 002	18 909	18 781	18 677	18 600	<i>females</i>
0–14-aastased	6 894	6 541	6 181	5 824	5 505	<i>0–14 years</i>
%	19,29	18,38	17,48	16,54	15,69	%
15–64-aastased	22 852	23 003	23 088	23 229	23 361	<i>15–64 years</i>
%	63,93	64,64	65,30	65,98	66,60	%
65-aastased ja vanemad	5 999	6 039	6 086	6 154	6 209	<i>65 years or older</i>
%	16,78	16,97	17,21	17,48	17,70	%
vanus teadmata	1	1	1	1	1	<i>age unknown</i>
%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	%
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	318	305	298	333	332	<i>Live births</i>
Surmad	444	469	533	488	472	<i>Deaths</i>
Sünnimuse üldkordaja	8,88	8,55	8,40	9,44	9,45	<i>Crude birth rate</i>
Suremuse üldkordaja	12,40	13,15	15,03	13,83	13,43	<i>Crude death rate</i>
Abielud	94	124	118	122	...	<i>Marriages</i>
Abielulahutused	67	78	63	82	...	<i>Divorces</i>

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	22	20	21	20	21	Preschool institutions
Lapsed	1 347	1 297	1 271	1 240	1 275	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	31	28	28	24	24	educational institutions
õpilased	6 243	6 070	5 818	5 511	5 158	pupils
gümnaasiumiklassides	847	802	894	950	1 056	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	1	1	1	1	1	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	-	-	-	-	-	departments at diurnal schools
õpilased	183	194	221	234	248	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	1	1	1	1	1	Educational institutions
Õpilased	792	773	876	948	960	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükiteodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	31	31	31	31	31	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	361	373	382	389	391	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	15,4	16,1	15,2	15,8	15,3	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	30	28	29	26	26	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	8	8	8	8	7	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	134,7	138,5	147,4	152,9	149,8	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	104,2	102,8	96,0	97,7	102,8	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	4	4	3	4	3	Titles
Üksiknumbrid	257	259	254	264	305	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	15	26	24	24	20	Titles
Üksiknumbrid	185	207	198	166	135	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	79	81	84	85	81	family doctors
Hambaarstid	17	17	20	21	21	Dentists
Õendustöötajad	25	25	24	24	26	Medium-level medical personnel
Haiglad	180	174	204	195	187	Hospitals
Ravivoodid	1	1	1	1	1	Hospital beds
Hospitaliseeritud	145	166	145	160	160	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud, tuhat	5 710	5 373	5 556	5 297	5 450	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõttud, tuhat	184,0	189,9	205,1	206,1	212,4	visits to family doctor, thousands
Arsti koduviisidid, tuhat	89,4	102,1	92,1	91,5	99,4	home visits of family doctor, thousands
perearsti koduviisidid, tuhat	10,1	8,4	6,7	5,6	4,9	visits to dentist, thousands
Hambaarsti vastuvõttud, tuhat	9,6	8,2	6,7	4,9	4,9	
	49,8	45,4	46,1	41,4	42,8	

Tabel 6 **Sotsiaalne kaitse, 2001–2006**
Table 6 *Social protection, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	10 742	10 745	10 694	10 748	10 769	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	8 281	8 228	8 152	8 152	8 122	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	1 952	2 041	2 076	2 145	2 200	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 570	1 737	1 936	2 136	2 525	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						<i>Subsistence benefits</i>
Toetused kokku, tuhat krooni	9 064	9 012	7 989	6 456	7 842	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	9 064	6 542	6 561	5 572	5 659	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	-	2 470	1 428	884	2 183	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	13 929	14 590	9 252	7 791	10 038	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

Tabel 7 **Kuritegevus, 2001–2005**
Table 7 *Crime, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	374	315	394	382	426	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	5	8	16	11	38	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	-	4	1	-	-	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	-	2	2	1	3	<i>rape</i>
salajane vargus	253	<i>concealed theft</i>
vargus	..	196	232	242	229	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	216	179	193	212	253	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	-	12	11	-	-	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	5	11	3	5	2	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

Tabel 8 **Tööturg, 2001–2005**
Table 8 *Labour market, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased						<i>Population aged 15–74</i>
hõiveseisundi järgi						<i>by labour status</i>
Töõjõud	16 400	15 700	15 900	15 500	14 400	<i>Labour force</i>
hõivatud	14 800	14 600	14 900	14 800	14 000	<i>employed persons</i>
töötud	1 500	1 200	1 000	600	..	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	10 000	10 700	10 700	11 100	12 200	<i>Inactive persons</i>
Töoealised kokku	26 300	26 400	26 600	26 600	26 600	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	62,1	59,5	59,8	58,1	54,0	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	56,3	55,1	55,9	55,7	52,6	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	9,4	7,4	6,5	4,1	..	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						<i>Registered unemployment</i>
Registreeritud töötud	1 070	870	846	665	534	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	5,2	4,3	4,2	3,3	2,6	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	4 282	4 708	5 333	6 010	6 938	<i>Average monthly gross wages</i>

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	1 998	2 179	2 610	2 600	2 825	<i>Disposable income</i>
palgatööst	993	1 161	1 503	1 384	1 523	<i>from wages and salaries</i>
Väljaminek	2 028	2 195	2 316	2 542	2 629	<i>Expenditure</i>
toidule	776	814	780	773	795	<i>on food</i>
eluasemele	215	274	332	295	375	<i>on housing</i>

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	285 577	343 580	337 677	348 766	420 412	<i>Revenue, thousand kroons</i>
Kulud, tuhat krooni	277 943	333 293	327 239	356 989	422 815	<i>Expenditure, thousand kroons</i>
Tulud elaniku kohta, krooni	7 974	9 634	9 520	9 885	11 963	<i>Revenue per capita, kroons</i>
Kulud elaniku kohta, krooni	7 761	9 345	9 226	10 118	12 032	<i>Expenditure per capita, kroons</i>

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	2 769	2 970	3 078	3 314	3 483	<i>Registered units</i>
Ettevõtjad	2 274	2 418	2 486	2 637	2 761	<i>Entrepreneurs</i>
füüsilisest isikust ettevõtjad	1 123	1 191	1 201	1 233	1 227	<i>sole proprietors</i>
äriühingud	1 150	1 226	1 284	1 403	1 533	<i>commercial undertakings</i>
välismaa äriühingute filiaalid	1	1	1	1	1	<i>branches of foreign companies</i>
Mittetulundusühingud	475	532	569	653	697	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	20	20	23	24	25	<i>Foundations</i>

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	1 045 290	1 232 649	1 494 057	1 826 259	1 815 984	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	2 019 008	2 554 372	3 091 441	3 312 154	3 083 613	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	20 995	102 281	87 431	62 858	91 246	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	618	926	1 039	1 059	1 134	<i>Industrial production</i>
Tööstustoodangu müük	618	912	1 029	1 063	1 118	<i>Sales of industrial production</i>
Tööstustoodangu eksport	248	464	468	502	581	<i>Exports of industrial production</i>

Tabel 15 **Keskkond, 2000–2004**
Table 15 *Environment, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	1,0	1,1	1,0	0,9	0,9	<i>Pollution of air from stationary sources, thousand tons</i>
Veevõtt, mln m ³	8,1	7,2	7,2	3,9	7,5	<i>Water extraction, million m³</i>
Veeheide, mln m ³	8,6	7,6	7,2	4,0	8,1	<i>Water discharge, million m³</i>
Maavarade kaevandamine						<i>Extraction of mineral resources</i>
ehitusliiv, tuhat m ³	6,4	6,5	17,0	6,8	9,1	<i>construction sand, thousand m³</i>
ehituskruus, tuhat m ³	23,4	25,8	40,7	37,0	53,9	<i>constructional gravel, thousand m³</i>
turvas, tuhat t	5,8	12,0	14,9	7,8	9,1	<i>peat dust, thousand tons</i>

Tabel 16 **Maafond, 2001–2005**
Table 16 *Land stock, 2001–2005*
(aasta lõpul — *at end-year*)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	131 625,5	170 848,9	194 911,5	215 783,5	225 003,6	<i>Land registered in the cadastre, ha</i>
tagastatud maa	82 849,3	104 470,6	124 477,2	141 761,7	148 552,9	<i>restituted land</i>
ostueesõigusega omandatud maa	12 815,3	15 563,0	17 053,9	18 672,8	19 671,4	<i>land acquired by the right of pre-emption</i>
enampakkumisega omandatud maa	4 833,8	5 154,7	5 256,6	5 292,0	5 292,0	<i>land privatized by auction</i>
erastatud vaba põllumajandusmaa	5 083,4	10 349,9	11 197,8	11 886,9	12 272,9	<i>privatized free agricultural land</i>
erastatud vaba metsamaa	6 929,1	16 001,0	16 683,8	17 034,7	17 208,7	<i>privatized free woodland</i>
munitsipaalmaa	846,3	896,1	928,7	1 012,5	1 116,7	<i>municipal land</i>
riigimaa	18 268,3	18 413,6	19 313,5	20 122,9	20 889,0	<i>state land</i>

Tabel 17 **Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005**
Table 17 *Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	31 596	25 159	19 853	14 834	19 615	<i>Sown area of field crops, ha</i>
teravili	8 938	6 180	7 514	6 936	7 219	<i>cereals</i>
kaunvili	192	77	291	194	215	<i>legumes</i>
raps, rüps	277	324	429	559	749	<i>rape</i>
kartul	1 045	593	625	739	440	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	123	94	71	76	105	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride kogusaak, t						<i>Total yield of field crops, tons</i>
teravili	15 939	9 390	11 836	14 198	15 118	<i>cereals</i>
kaunvili	328	45	464	116	318	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	328	462	630	732	1 360	<i>rape seed</i>
kartul	11 720	6 302	7 119	8 698	4 769	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	721	581	1 753	1 119	2 131	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						<i>Average field crop yield, kg per ha</i>
teravili	1 783	1 519	1 575	2 047	2 094	<i>cereals</i>
kaunvili	1 708	584	1 595	598	1 479	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	1 184	1 426	1 469	1 309	1 816	<i>rape seed</i>
kartul	11 215	10 627	11 390	11 770	10 839	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	5 862	6 181	24 690	14 724	20 295	<i>open-field vegetables</i>
Loomad aasta lõpul, tuhat						<i>Number of livestock, at end-year, thousands</i>
veised	14,0	12,4	14,5	14,3	14,9	<i>cattle</i>
lehmad	6,9	6,0	7,1	6,2	6,5	<i>cows</i>
sead	17,1	19,7	22,8	20,2	23,0	<i>pigs</i>
lambad ja kitsed	5,1	4,8	4,2	6,5	9,2	<i>sheep and goats</i>
Loomakasvatustoodang, t						<i>Animal production, tons</i>
Liha	2 758	3 290	3 211	3 506	2 895	<i>Meat</i>
veiseliha	750	920	819	907	772	<i>beef</i>
sealiha	1 764	2 268	2 304	2 540	2 046	<i>pork</i>
Piim	36 176	26 710	31 944	31 236	32 706	<i>Milk</i>

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	280,8	290,4	290,4	290,3	290,3	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	1 448,9	1 697,7	1 633,3	1 945,5	2 616,8	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	1 270,6	1 565,5	1 551,2	1 877,0	2 182,6	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	31,3	36,4	37,0	36,5	37,4	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamine, ha	143,3	157,1	160,6	196,8	196,9	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivarasse, 2000–2004**
Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	179,2	101,1	253,8	315,5	146,3	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	5	58	36	53	48	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	5	16	21	53	32	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	0,6	4,2	3,1	6,2	4,7	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	0,6	1,7	2,3	6,2	3,9	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	14	18	35	95	83	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	2,9	18,0	7,9	27,6	30,7	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	13,3	83,5	50,6	128,6	149,0	Cubic capacity, thousand m ³

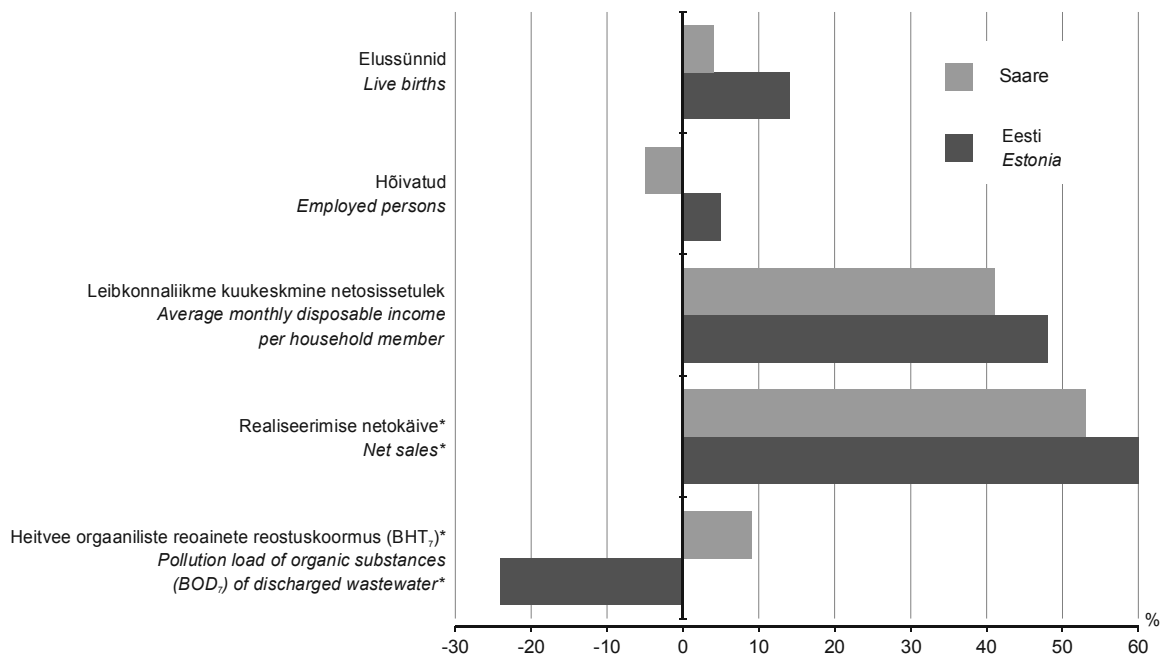
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	60	61	82	100	125	Accommodation establishments
Toad	565	781	1 079	1 296	1 448	Rooms
Voodid	1 259	1 672	2 442	3 055	3 420	Beds
Tubade täitumus, %	31	25	43	37	42	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	15	20	38	35	37	Bed occupancy rate, %
Majutatud	34 717	58 568	80 670	91 209	115 325	Tourists
puhkusereisil, %	78	76	54	56	66	on holiday, %
tööreisil, %	20	21	13	15	14	on business, %
Ööbimised	60 889	154 182	205 647	217 706	266 840	Nights spent
Eesti elanikud	17 799	36 075	59 317	64 095	96 644	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
 Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	1 088	1 088	1 088	1 087	1 087	National roads
põhimaanteed	73	73	73	73	73	main roads
tugimaanteed	186	186	186	185	185	basic roads
kõrvalmaanteed	828	828	828	829	828	secondary roads
rambid ja ühenduste	1	1	1	-	1	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	1 397	1 562	1 448	1 317	1 269	Local roads
Erateed	289	381	677	841	982	Private roads
Metskondade teed	158	160	198	200	202	Forest district roads
Muud teed	432	215	210	256	166	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	11 473	11 346	12 473	13 686	13 851	Passenger cars
eravalduses	10 852	10 538	11 233	12 388	12 473	private
Autobussid	168	168	167	155	154	Buses
eravalduses	44	40	37	36	32	private
Veoautod	2 483	2 393	2 486	2 502	2 407	Lorries
eravalduses	1 302	1 302	1 274	1 263	1 170	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	58	53	47	67	73	Number
Hukunud	1	8	2	3	4	Persons killed
Vigasaanud	74	81	80	91	109	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniidid üldises telefonivõrgus	13 205	12 355	11 853	11 254	10 861	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	12 874	12 049	11 542	11 198	10 817	Subscriber lines
Taksofonid	66	66	57	56	44	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	17	17	18	18	18	Local post offices
Postkastid	235	236	246	247	248	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
 Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

* Aastad 2000–2004.

* Years 2000–2004.

TARTU MAAKOND TARTU COUNTY

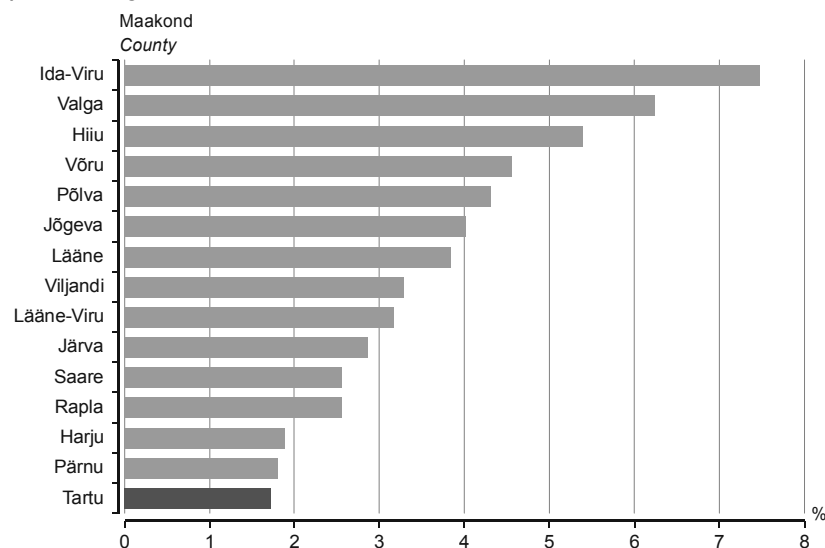

Tartu maakonna pindala on 2992,74 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 6,9%. Rahvaarv on 148 969 ehk 11,0% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus Tartu linn asub Tallinnast 186 km kaugusel. Tartu maakonnas on 22 omavalitsusüksust — 3 linna ja 19 valda.

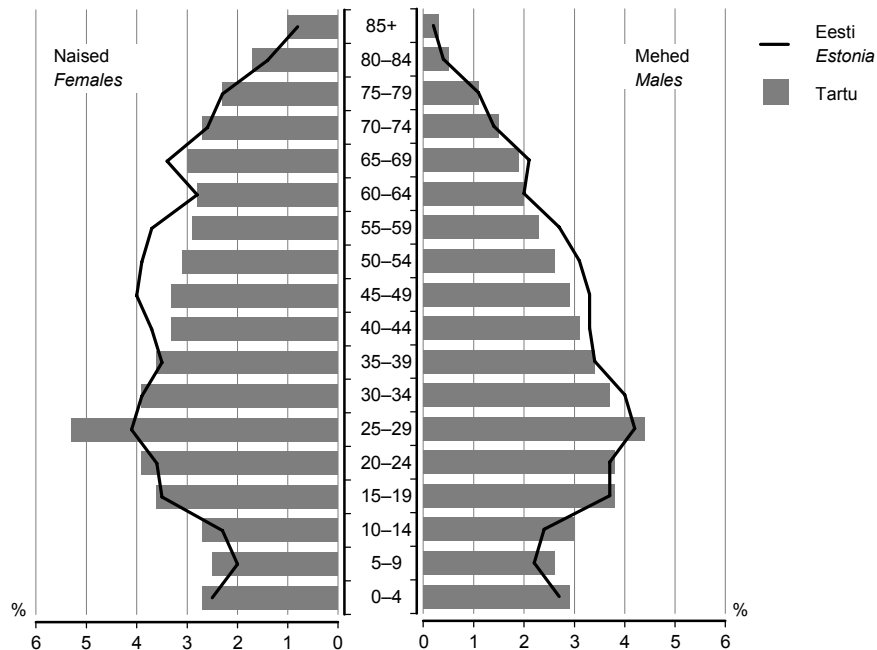
The area of Tartu county is 2,992.74 km², which covers 6.9% of the territory of Estonia. The population of the county is 148,969, which is 11.0% of the population of Estonia. The city of Tartu is the centre of the county located at a distance of 186 km from Tallinn. Tartu county is divided into 22 local government units — 3 cities and 19 rural municipalities.

Joonis 1 **Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, 2005**

Figure 1 *Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, 2005*

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	22	22	22	22	22	<i>Administrative units, 1 January</i>
linnad	3	3	3	3	3	<i>cities</i>
vallad	19	19	19	19	19	<i>rural municipalities</i>
Asustusüksused, 1. jaanuar						<i>Settlement units, 1 January</i>
vallasisesed linnad	-	-	-	-	-	<i>cities without municipal status</i>
alevid	-	-	-	-	-	<i>towns</i>
alevikud	23	23	23	23	23	<i>small towns</i>
külad	324	324	324	324	324	<i>villages</i>

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	149 160	148 992	148 872	148 886	148 969	<i>Population, 1 January</i>
mehed	67 983	67 917	67 855	67 885	67 964	<i>males</i>
naised	81 177	81 075	81 017	81 001	81 005	<i>females</i>
0–14-aastased	26 472	25 899	25 331	24 808	24 350	<i>0–14 years</i>
%	17,75	17,38	17,02	16,66	16,35	<i>%</i>
15–64-aastased	100 019	100 125	100 326	100 597	100 879	<i>15–64 years</i>
%	67,05	67,20	67,39	67,57	67,72	<i>%</i>
65-aastased ja vanemad	22 618	22 917	23 170	23 438	23 699	<i>65 years or older</i>
%	15,16	15,38	15,56	15,74	15,91	<i>%</i>
vanus teadmata	51	51	45	43	41	<i>age unknown</i>
%	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	<i>%</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	1 519	1 673	1 674	1 773	1 772	<i>Live births</i>
Surmad	1 843	1 840	1 806	1 771	1 696	<i>Deaths</i>
Sünnimuse üldkordaja	10,17	11,22	11,24	11,91	11,90	<i>Crude birth rate</i>
Suremuse üldkordaja	12,34	12,34	12,13	11,90	11,39	<i>Crude death rate</i>
Abielud	557	578	629	565	...	<i>Marriages</i>
Abielulahutused	442	377	398	412	...	<i>Divorces</i>

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	61	61	59	60	60	Preschool institutions
Lapsed	6 065	6 175	6 154	6 299	6 573	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	60	55	54	53	55	educational institutions
õpilased	23 087	22 702	22 152	21 427	20 534	pupils
gümnaasiumiklassides	4 571	4 557	4 589	4 722	4 653	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	1	1	1	1	1	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	1	1	1	1	1	departments at diurnal schools
õpilased	527	508	698	662	716	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	9	8	7	6	5	Educational institutions
Õpilased	2 777	2 552	2 749	3 063	3 273	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükiteodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	54	56	56	55	55	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	1 577	1 566	1 478	1 449	1 403	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	55,2	52,6	55,9	54,9	55,5	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	30	31	31	31	32	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	24	26	29	29	27	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	3 173,6	3 247,5	3 202,4	3 590,2	3 710,0	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	254,3	251,0	283,0	269,8	246,4	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	9	10	12	10	11	Titles
Üksiknumbrid	306	272	486	230	246	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	190	200	203	209	195	Titles
Üksiknumbrid	629	675	664	690	714	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	864	863	822	818	870	family doctors
Hambaarstid	83	84	93	96	98	Dentists
Õendustöötajad	183	173	186	190	195	Medium-level medical personnel
	1 230	1 204	1 241	1 303	1 223	
Haiglad						Hospitals
Ravivoodid	5	5	5	6	6	Hospital beds
Hospitaliseeritud	1 375	1 088	1 033	1 111	1 065	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud, tuhat	45 172	42 416	40 192	44 023	46 479	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõttud, tuhat	913,2	919,9	922,6	950,6	996,3	visits to family doctor, thousands
Arsti koduvisiidid, tuhat	330,8	386,4	408,9	428,4	443,4	home visits of family doctor, thousands
perearsti koduvisiidid, tuhat	51,5	42,9	34,1	28,1	21,5	visits to dentist, thousands
Hambaarsti vastuvõttud, tuhat	39,2	40,1	33,2	27,3	20,9	
	268,3	263,7	261,6	224,9	244,4	

Tabel 6 **Sotsiaalne kaitse, 2001–2006**
Table 6 *Social protection, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	39 485	39 814	40 008	40 516	40 326	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	31 141	30 998	30 659	30 634	30 315	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	5 847	6 540	7 156	7 712	7 995	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 487	1 653	1 855	2 050	2 434	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						<i>Subsistence benefits</i>
Toetused kokku, tuhat krooni	44 897	50 550	38 252	13 472	16 548	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	44 897	49 510	31 916	12 186	12 712	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	-	1 040	6 336	1 286	3 836	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	53 450	56 661	35 093	14 074	17 097	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

Tabel 7 **Kuritegevus, 2001–2005**
Table 7 *Crime, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	4 888	4 285	4 352	4 388	4 480	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	59	111	238	272	303	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	17	19	14	16	4	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	4	8	18	7	15	<i>rape</i>
salajane vargus	2 996	<i>concealed theft</i>
vargus	..	2 687	2 687	2 302	2 235	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	2 161	1 954	2 422	2 924	3 200	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	42	30	28	8	21	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	88	42	49	25	28	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

Tabel 8 **Tööturg, 2001–2005**
Table 8 *Labour market, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased						<i>Population aged 15–74</i>
hõiveseisundi järgi						<i>by labour status</i>
Töõjõud	65 600	65 900	70 900	71 800	68 400	<i>Labour force</i>
hõivatud	59 300	62 000	67 200	68 200	65 400	<i>employed persons</i>
töötud	6 200	3 800	3 700	3 600	3 000	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	47 900	47 600	42 700	41 800	45 300	<i>Inactive persons</i>
Töoealised kokku	113 500	113 500	113 600	113 600	113 800	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	57,8	58,0	62,5	63,2	60,2	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	52,3	54,7	59,2	60,0	57,5	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	9,5	5,8	5,3	5,0	4,5	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						<i>Registered unemployment</i>
Registreeritud töötud	2 862	2 241	2 130	1 714	1 582	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	3,1	2,5	2,4	1,9	1,7	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	4 745	5 423	6 019	6 679	7 624	<i>Average monthly gross wages</i>

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	2 443	2 466	2 703	3 129	3 723	<i>Disposable income</i>
palgatööst	1 556	1 526	1 646	1 754	2 446	<i>from wages and salaries</i>
Väljaminek	2 488	2 741	2 688	2 801	3 415	<i>Expenditure</i>
toidule	758	788	769	772	864	<i>on food</i>
eluasemele	375	428	385	433	520	<i>on housing</i>

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	1 023 242	1 199 417	1 138 939	1 260 160	1 537 122	<i>Revenue, thousand kroons</i>
Kulud, tuhat krooni	999 048	1 164 676	1 160 941	1 281 260	1 589 860	<i>Expenditure, thousand kroons</i>
Tulud elaniku kohta, krooni	6 852	8 046	7 647	8 464	10 321	<i>Revenue per capita, kroons</i>
Kulud elaniku kohta, krooni	6 690	7 813	7 795	8 606	10 675	<i>Expenditure per capita, kroons</i>

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	9 041	9 830	10 515	11 284	12 056	<i>Registered units</i>
Ettevõtjad	7 047	7 667	8 182	8 747	9 330	<i>Entrepreneurs</i>
füüsilisest isikust ettevõtjad	1 659	1 806	1 918	1 972	1 969	<i>sole proprietors</i>
äriühingud	5 375	5 847	6 246	6 758	7 346	<i>commercial undertakings</i>
välismaa äriühingute filiaalid	13	14	18	17	15	<i>branches of foreign companies</i>
Mittetulundusühingud	1 929	2 085	2 243	2 440	2 623	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	65	78	90	97	103	<i>Foundations</i>

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	6 233 984	6 790 678	7 557 919	8 976 052	9 996 907	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	11 698 894	12 560 879	14 310 814	16 170 298	18 477 397	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	414 593	503 126	655 591	817 796	936 265	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	3 145	3 640	4 437	5 356	6 291	<i>Industrial production</i>
Tööstustoodangu müük	3 123	3 624	4 404	5 344	6 279	<i>Sales of industrial production</i>
Tööstustoodangu eksport	1 259	1 479	1 822	2 261	2 771	<i>Exports of industrial production</i>

Tabel 15 **Keskkond, 2000–2004**
Table 15 *Environment, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	2,2	2,7	3,1	2,4	1,7	<i>Pollution of air from stationary sources, thousand tons</i>
Veevõtt, mln m ³	10,1	10,0	9,8	10,4	10,6	<i>Water extraction, million m³</i>
Veeheide, mln m ³	11,0	11,5	11,4	11,5	14,8	<i>Water discharge, million m³</i>
Maavarade kaevandamine						<i>Extraction of mineral resources</i>
ehitusliiv, tuhat m ³	92,0	154,7	74,6	102,6	128,6	<i>construction sand, thousand m³</i>
ehituskruus, tuhat m ³	37,3	26,7	96,3	100,0	106,2	<i>constructional gravel, thousand m³</i>
turvas, tuhat t	65,3	72,5	188,8	71,8	96,7	<i>peat dust, thousand tons</i>

Tabel 16 **Maafond, 2001–2005**
Table 16 *Land stock, 2001–2005*
(aasta lõpul — *at end-year*)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	205 318,3	214 403,0	224 287,5	250 133,0	253 820,7	<i>Land registered in the cadastre, ha</i>
tagastatud maa	82 982,7	85 132,2	89 748,0	91 453,3	91 967,3	<i>restituted land</i>
ostueesõigusega omandatud maa	42 660,4	45 141,9	47 193,2	49 893,6	51 491,3	<i>land acquired by the right of pre-emption</i>
enampakkumisega omandatud maa	3 752,1	3 508,8	3 556,3	3 536,7	3 537,3	<i>land privatized by auction</i>
erastatud vaba põllumajandusmaa	3 923,1	6 855,7	8 014,3	9 467,6	9 899,7	<i>privatized free agricultural land</i>
erastatud vaba metsamaa	1 065,2	1 923,4	2 339,3	2 562,8	2 889,6	<i>privatized free woodland</i>
munitsipaalmaa	729,9	789,1	917,2	1 023,8	1 294,5	<i>municipal land</i>
riigimaa	70 204,9	71 051,9	72 519,2	92 195,2	92 741,0	<i>state land</i>

Tabel 17 **Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005**
Table 17 *Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	55 181	53 353	51 365	50 897	53 592	<i>Sown area of field crops, ha</i>
teravili	32 172	32 299	33 039	32 117	34 215	<i>cereals</i>
kaunvili	319	368	445	264	413	<i>legumes</i>
rapsi-, rüps	3 382	4 508	4 913	5 767	5 630	<i>rape</i>
kartul	2 257	1 096	1 862	1 396	1 282	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	356	291	456	259	285	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride kogusaak, t						<i>Total yield of field crops, tons</i>
teravili	72 444	76 437	60 882	84 262	104 799	<i>cereals</i>
kaunvili	705	534	613	610	675	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	4 538	8 804	7 571	8 970	10 125	<i>rape seed</i>
kartul	32 635	15 891	21 550	15 846	21 858	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	5 072	2 432	7 352	3 281	4 625	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						<i>Average field crop yield, kg per ha</i>
teravili	2 252	2 367	1 843	2 624	3 063	<i>cereals</i>
kaunvili	2 210	1 451	1 378	2 311	1 634	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	1 342	1 953	1 541	1 555	1 798	<i>rape seed</i>
kartul	14 459	14 499	11 574	11 351	17 050	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	14 247	8 357	16 123	12 668	16 228	<i>open-field vegetables</i>
Loomad aasta lõpul, tuhat						<i>Number of livestock, at end-year, thousands</i>
veised	14,3	17,2	14,6	15,0	14,8	<i>cattle</i>
lehmad	8,1	8,3	7,0	7,1	6,5	<i>cows</i>
sead	26,5	23,0	22,1	24,5	24,0	<i>pigs</i>
lambad ja kitsed	2,3	1,5	2,0	3,7	3,7	<i>sheep and goats</i>
Loomakasvatustoodang, t						<i>Animal production, tons</i>
Liha	3 719	3 920	4 252	4 254	4 455	<i>Meat</i>
veiseliha	784	1 008	830	982	946	<i>beef</i>
sealiha	2 774	2 824	3 371	3 227	3 483	<i>pork</i>
Piim	42 373	41 775	39 472	43 158	41 997	<i>Milk</i>

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	279,9	293,1	298,7	298,9	298,9	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	930,8	900,6	1 338,5	727,1	375,1	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	788,2	756,3	1 416,3	603,9	268,4	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	211,3	269,9	239,4	186,6	185,5	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamine, ha	775,0	805,0	940,7	751,9	385,2	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivarasse, 2000–2004**
Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	676,2	673,5	748,2	1 053,7	777,3	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	109	112	367	375	443	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	45	54	143	154	176	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	11,0	12,0	31,0	35,5	39,3	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	7,2	8,9	18,7	23,0	24,4	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	155	60	168	202	120	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	67,3	63,4	59,7	78,5	74,6	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	438,0	299,6	338,8	405,3	408,5	Cubic capacity, thousand m ³

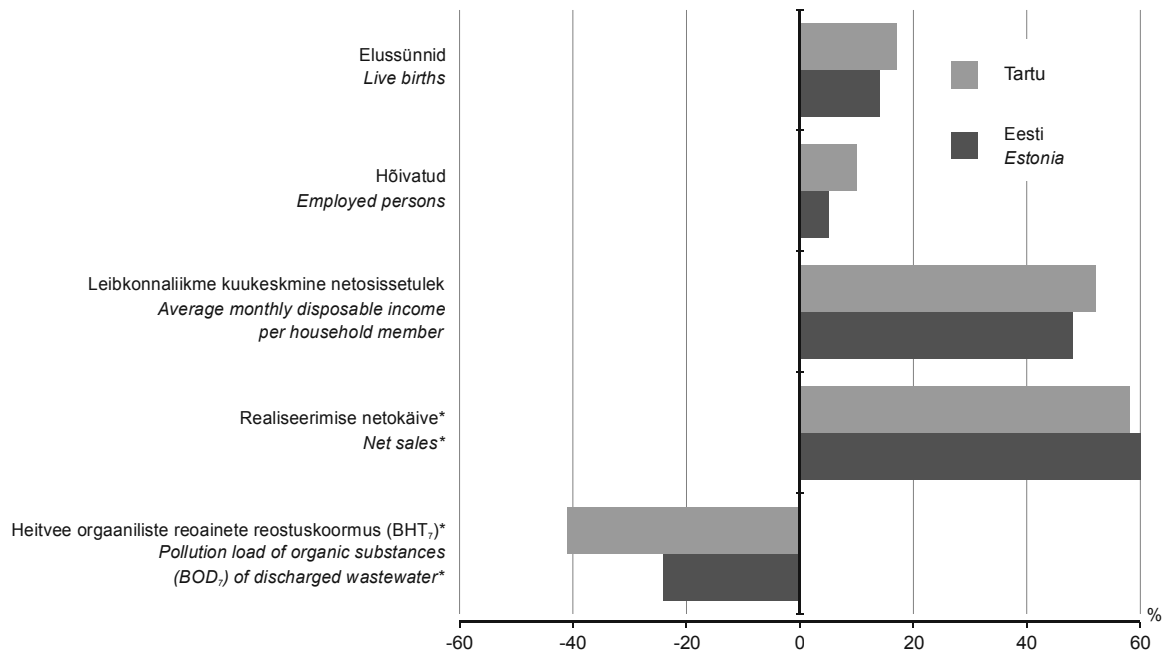
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	25	28	35	38	53	Accommodation establishments
Toad	537	556	721	805	956	Rooms
Voodid	1 071	1 092	1 616	1 689	2 034	Beds
Tubade täitumus, %	39	41	39	43	47	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	33	34	33	34	35	Bed occupancy rate, %
Majutatud	77 763	75 357	97 601	115 302	123 471	Tourists
puhkusereisil, %	41	40	42	44	45	on holiday, %
tööreisil, %	49	50	48	46	46	on business, %
Ööbimised	124 029	120 100	156 594	181 324	199 537	Nights spent
Eesti elanikud	57 015	57 027	66 707	82 473	82 683	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
 Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

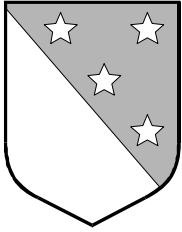
	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	1 261	1 256	1 254	1 254	1 254	National roads
põhimaanteed	114	114	151	151	151	main roads
tugimaanteed	210	210	173	173	173	basic roads
kõrvalmaanteed	933	928	926	926	926	secondary roads
rambid ja ühendusteel	4	4	4	4	4	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	1 811	1 871	1 886	1 876	1 735	Local roads
Erateed	439	439	487	456	630	Private roads
Metskondade teed	231	239	294	350	377	Forest district roads
Muud teed	38	40	35	12	14	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	40 272	39 575	42 425	45 847	46 766	Passenger cars
eravalduses	36 895	35 281	37 036	39 647	40 011	private
Autobussid	445	418	440	435	415	Buses
eravalduses	127	114	111	119	106	private
Veoautod	7 800	7 531	7 744	7 772	7 588	Lorries
eravalduses	3 660	3 460	3 458	3 333	3 071	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	260	333	287	351	337	Number
Hukunud	23	21	20	15	18	Persons killed
Vigasaanud	333	432	366	444	393	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniid üldises telefonivõrgus	51 704	47 645	45 731	44 876	44 316	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	48 463	44 630	42 816	44 559	44 010	Subscriber lines
Taksofonid	334	334	321	317	306	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	33	24	19	19	18	Local post offices
Postkastid	271	266	288	286	297	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
 Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

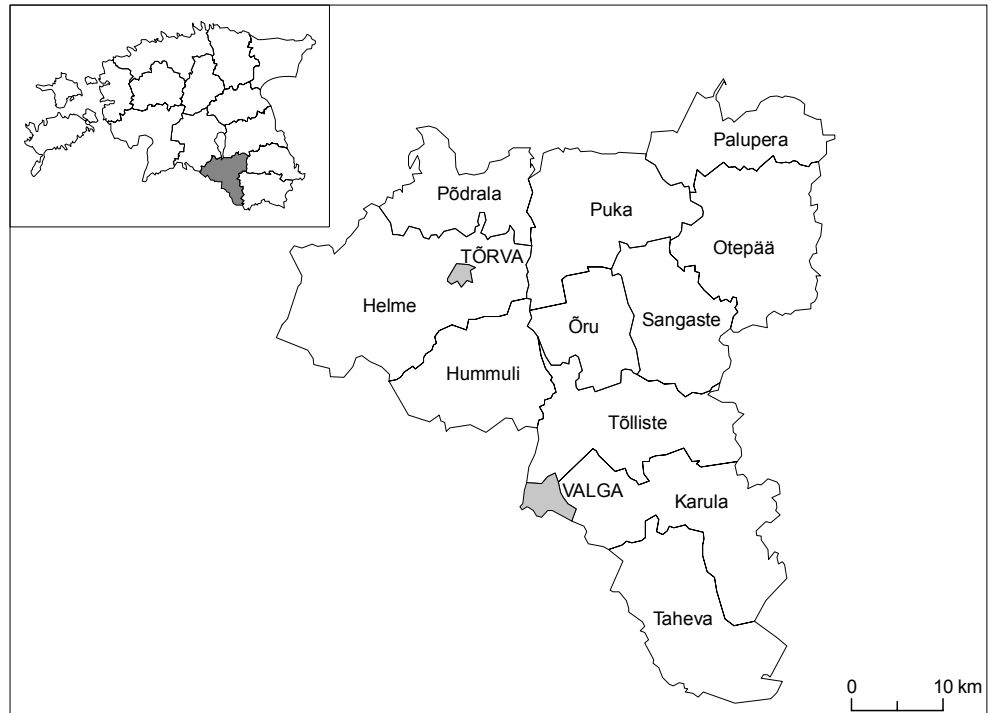

* Aastad 2000–2004.

* Years 2000–2004.

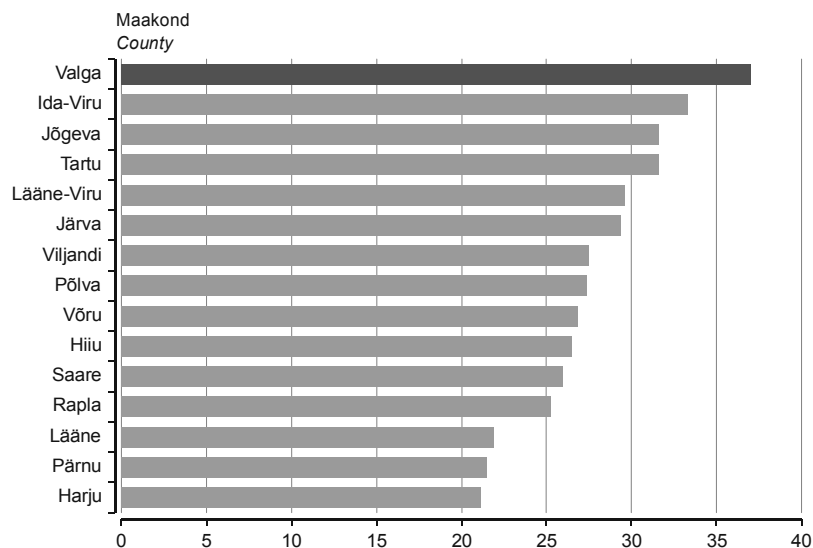
VALGA MAAKOND VALGA COUNTY

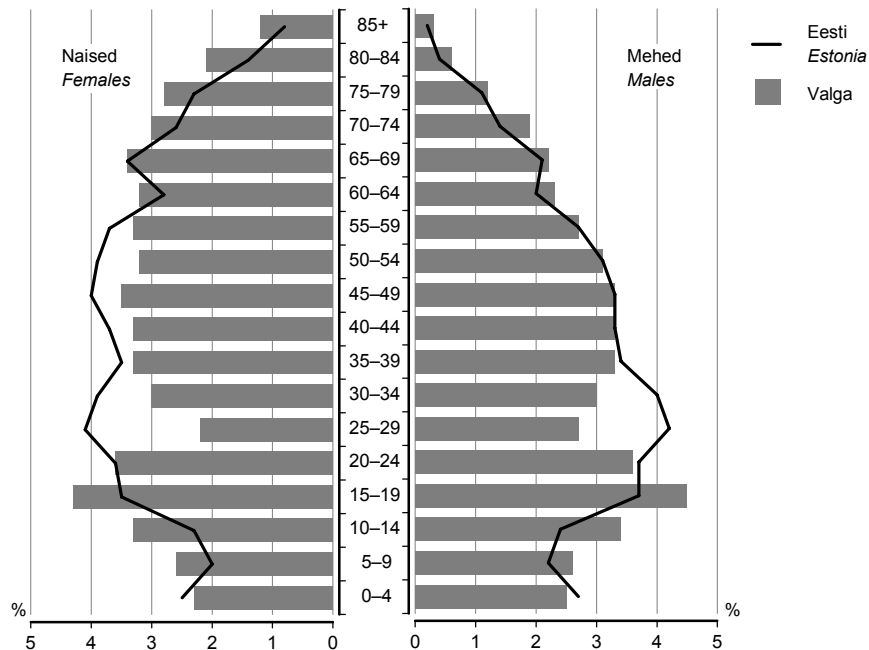
Valga maakonna pindala on 2043,53 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 4,7%. Rahvaarv on 34 661 ehk 2,6% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus Valga linn asub Tallinnast 225 km kaugusel. Valga maakonnas on 13 omavalitsusüksust — 2 linna ja 11 valda.

The area of Valga county is 2,043.53 km², which covers 4.7% of the territory of Estonia. The population of the county is 34,661, which is 2.6% of the population of Estonia. The city of Valga is the centre of the county located at a distance of 225 km from Tallinn. Valga county is divided into 13 local government units — 2 cities and 11 rural municipalities.

Joonis 1 **Laenutusi lugeja kohta, 2005**
Figure 1 **Library units lent per user, 2005**

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	13	13	13	13	13	<i>Administrative units, 1 January</i>
linnad	2	2	2	2	2	<i>cities</i>
vallad	11	11	11	11	11	<i>rural municipalities</i>
Asustusüksused, 1. jaanuar						<i>Settlement units, 1 January</i>
vallasisesed linnad	1	1	1	1	1	<i>cities without municipal status</i>
alevid	-	-	-	-	-	<i>towns</i>
alevikud	7	7	7	7	7	<i>small towns</i>
külad	149	149	149	149	149	<i>villages</i>

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	35 479	35 242	35 059	34 867	34 661	<i>Population, 1 January</i>
mehed	16 482	16 386	16 280	16 203	16 126	<i>males</i>
naised	18 997	18 856	18 779	18 664	18 535	<i>females</i>
0–14-aastased	6 934	6 647	6 367	6 010	5 767	<i>0–14 years</i>
%	19,54	18,86	18,16	17,24	16,64	%
15–64-aastased	22 155	22 204	22 248	22 393	22 374	<i>15–64 years</i>
%	62,45	63,00	63,46	64,22	64,55	%
65-aastased ja vanemad	6 387	6 388	6 442	6 462	6 518	<i>65 years or older</i>
%	18,00	18,13	18,37	18,53	18,80	%
vanus teadmata	3	3	2	2	2	<i>age unknown</i>
%	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	%
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	371	339	319	327	318	<i>Live births</i>
Surmad	578	576	507	526	527	<i>Deaths</i>
Sünnimuse üldkordaja	10,43	9,59	9,08	9,35	9,15	<i>Crude birth rate</i>
Suremuse üldkordaja	16,24	16,29	14,42	15,04	15,16	<i>Crude death rate</i>
Abielud	112	131	114	118	...	<i>Marriages</i>
Abielulahutused	75	90	91	110	...	<i>Divorces</i>

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	24	20	21	21	22	Preschool institutions
Lapsed	1 251	1 161	1 183	1 198	1 197	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	26	25	24	24	24	educational institutions
õpilased	5 732	5 640	5 409	5 192	4 890	pupils
gümnaasiumiklassides	681	721	747	806	828	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	1	1	1	1	1	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	-	1	1	1	1	departments at diurnal schools
õpilased	109	123	124	122	136	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	1	1	1	1	1	Educational institutions
Õpilased	467	485	513	515	546	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükiteodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	25	25	25	25	25	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	377	381	383	381	389	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	13,8	13,5	13,2	13,3	13,0	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	36	37	37	39	37	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	7	8	9	9	9	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	73,6	74,3	76,3	76,8	77,2	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	17,5	17,8	18,1	25,2	24,3	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	1	1	2	3	3	Titles
Üksiknumbrid	148	151	168	174	174	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	13	10	14	14	15	Titles
Üksiknumbrid	81	70	76	76	76	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	83	81	73	70	66	family doctors
Hambaarstid	11	12	17	18	19	Dentists
Õendustöötajad	21	17	17	17	18	Medium-level medical personnel
Haiglad	181	164	158	149	150	Hospitals
Ravivoodid	4	3	2	2	2	Hospital beds
Hospitaliseeritud	227	179	149	149	147	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud, tuhat	5 224	4 440	3 973	3 848	3 634	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõttud, tuhat	160,8	151,8	145,5	172,5	188,2	visits to family doctor, thousands
Arsti koduviisidid, tuhat	47,3	59,2	79,3	98,8	104,6	home visits of family doctor, thousands
perearsti koduviisidid, tuhat	12,6	9,4	8,1	7,3	6,2	visits to dentist, thousands
Hambaarsti vastuvõttud, tuhat	6,1	5,8	6,3	7,3	6,2	
	49,3	44,9	37,5	40,0	44,9	

Tabel 6 **Sotsiaalne kaitse, 2001–2006**
 Table 6 *Social protection, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	10 850	10 802	10 951	11 086	11 045	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	8 418	8 287	8 248	8 234	8 145	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	1 665	1 853	2 060	2 222	2 301	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 459	1 621	1 812	1 999	2 370	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						<i>Subsistence benefits</i>
Toetused kokku, tuhat krooni	12 531	11 868	12 786	11 965	13 804	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	12 531	10 215	12 160	10 819	11 395	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	-	1 653	625	1 146	2 409	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	17 062	18 579	15 454	15 842	18 315	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

 Tabel 7 **Kuritegevus, 2001–2005**
 Table 7 *Crime, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	1 125	880	857	882	881	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	16	13	29	24	57	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	2	1	3	1	3	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	-	3	3	2	2	<i>rape</i>
salajane vargus	764	<i>concealed theft</i>
vargus	..	551	512	427	393	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	515	441	393	586	570	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	11	4	10	3	4	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	35	11	4	7	3	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

 Tabel 8 **Tööturg, 2001–2005**
 Table 8 *Labour market, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased						<i>Population aged 15–74</i>
hõiveseisundi järgi						<i>by labour status</i>
Töõjõud	15 200	14 100	15 100	15 200	13 900	<i>Labour force</i>
hõivatud	13 100	13 100	13 900	13 500	13 400	<i>employed persons</i>
töötud	2 100	1 100	1 200	1 700	..	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	10 700	11 800	10 800	10 700	12 100	<i>Inactive persons</i>
Töõealised kokku	26 000	25 900	25 900	25 900	25 900	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	58,7	54,5	58,4	58,8	53,5	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	50,6	50,4	53,8	52,2	51,5	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	13,9	7,5	7,9	11,1	..	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						<i>Registered unemployment</i>
Registreeritud töötud	1 050	1 609	1 405	1 341	1 247	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	5,3	8,3	7,2	6,9	6,2	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	4 086	4 552	4 747	5 337	6 081	<i>Average monthly gross wages</i>

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	1 589	1 887	2 214	2 129	2 633	<i>Disposable income</i>
palgatööst	803	1 048	1 173	1 144	1 506	<i>from wages and salaries</i>
Väljaminek	1 631	1 828	2 279	2 347	2 725	<i>Expenditure</i>
toidule	623	659	731	794	795	<i>on food</i>
eluasemele	239	250	311	365	414	<i>on housing</i>

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	244 467	281 538	285 069	310 790	357 702	<i>Revenue, thousand kroons</i>
Kulud, tuhat krooni	237 316	265 299	287 245	305 289	396 535	<i>Expenditure, thousand kroons</i>
Tulud elaniku kohta, krooni	6 871	7 962	8 110	8 889	10 289	<i>Revenue per capita, kroons</i>
Kulud elaniku kohta, krooni	6 670	7 503	8 172	8 732	11 406	<i>Expenditure per capita, kroons</i>

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	1 877	1 946	2 064	2 208	2 268	<i>Registered units</i>
Ettevõtjad	1 502	1 534	1 621	1 707	1 736	<i>Entrepreneurs</i>
füüsilisest isikust ettevõtjad	806	800	816	822	792	<i>sole proprietors</i>
äriühingud	696	734	805	885	944	<i>commercial undertakings</i>
välismaa äriühingute filiaalid	-	-	-	-	-	<i>branches of foreign companies</i>
Mittetulundusühingud	362	398	428	479	509	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	13	14	15	22	23	<i>Foundations</i>

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	942 303	927 347	1 107 710	1 322 971	1 438 414	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	1 466 070	1 653 327	1 824 888	2 097 428	2 219 178	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	51 887	54 391	124 833	144 297	78 710	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	807	980	1 109	1 374	1 346	<i>Industrial production</i>
Tööstustoodangu müük	807	960	1 117	1 365	1 344	<i>Sales of industrial production</i>
Tööstustoodangu eksport	452	565	650	825	868	<i>Exports of industrial production</i>

Tabel 15 **Keskkond, 2000–2004**
Table 15 *Environment, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	0,6	0,7	0,8	1,0	1,1	<i>Pollution of air from stationary sources, thousand tons</i>
Veevõtt, mln m ³	1,3	1,2	1,1	1,2	1,2	<i>Water extraction, million m³</i>
Veeheide, mln m ³	1,5	1,6	1,5	1,5	1,5	<i>Water discharge, million m³</i>
Maavarade kaevandamine						<i>Extraction of mineral resources</i>
ehitusliiv, tuhat m ³	-	3,1	12,9	8,5	55,0	<i>construction sand, thousand m³</i>
ehituskruus, tuhat m ³	37,8	61,3	86,8	91,4	78,0	<i>constructional gravel, thousand m³</i>
turvas, tuhat t	10,8	8,5	10,9	11,3	10,2	<i>peat dust, thousand tons</i>

Tabel 16 **Maafond, 2001–2005**
Table 16 *Land stock, 2001–2005*
(aasta lõpul — *at end-year*)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	150 922,6	160 095,7	167 785,7	179 654,8	182 906,3	<i>Land registered in the cadastre, ha</i>
tagastatud maa	62 062,1	64 420,5	68 137,1	70 416,8	71 017,9	<i>restituted land</i>
ostueesõigusega omandatud maa	29 984,9	31 755,7	33 375,7	35 228,2	36 821,8	<i>land acquired by the right of pre-emption</i>
enampakkumisega omandatud maa	3 049,3	3 047,8	3 291,9	3 360,3	3 360,3	<i>land privatized by auction</i>
erastatud vaba põllumajandusmaa	4 299,3	7 470,9	8 907,9	9 539,9	9 879,2	<i>privatized free agricultural land</i>
erastatud vaba metsamaa	1 535,8	3 086,9	3 522,0	3 805,3	4 095,1	<i>privatized free woodland</i>
munitsipaalmaa	609,0	613,6	652,8	660,9	681,0	<i>municipal land</i>
riigimaa	49 382,2	49 700,3	49 898,3	56 643,4	57 051,0	<i>state land</i>

Tabel 17 **Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005**
Table 17 *Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	31 384	28 488	24 436	18 291	25 161	<i>Sown area of field crops, ha</i>
teravili	13 951	12 923	13 816	9 898	13 092	<i>cereals</i>
kaunvili	164	147	491	177	310	<i>legumes</i>
raps, rüps	1 364	1 149	1 588	1 639	2 288	<i>rape</i>
kartul	973	604	740	542	572	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	76	75	99	36	45	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride kogusaak, t						<i>Total yield of field crops, tons</i>
teravili	28 520	30 122	28 665	29 571	36 528	<i>cereals</i>
kaunvili	357	393	473	158	410	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	2 082	2 195	2 496	2 914	4 021	<i>rape seed</i>
kartul	14 807	8 664	11 630	6 196	7 057	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	566	471	727	280	602	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						<i>Average field crop yield, kg per ha</i>
teravili	2 044	2 331	2 075	2 988	2 790	<i>cereals</i>
kaunvili	2 177	4 674	963	893	1 323	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	1 526	1 910	1 572	1 778	1 757	<i>rape seed</i>
kartul	15 218	14 344	15 716	11 432	12 337	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	7 447	6 280	7 343	7 778	13 378	<i>open-field vegetables</i>
Loomad aasta lõpul, tuhat						<i>Number of livestock, at end-year, thousands</i>
veised	8,9	8,2	11,6	9,5	8,8	<i>cattle</i>
lehmad	4,7	3,6	4,9	4,6	3,9	<i>cows</i>
sead	7,1	4,8	4,8	5,3	6,6	<i>pigs</i>
lambad ja kitsed	1,6	2,2	2,2	3,0	3,8	<i>sheep and goats</i>
Loomakasvatustoodang, t						<i>Animal production, tons</i>
Liha	1 470	1 871	966	1 594	1 705	<i>Meat</i>
veiseliha	612	655	236	615	492	<i>beef</i>
sealiha	816	1 093	653	870	1 113	<i>pork</i>
Piim	19 681	15 944	19 358	22 468	21 092	<i>Milk</i>

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	199,9	201,3	201,3	200,7	201,1	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	400,6	493,7	682,1	495,5	725,8	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	351,2	464,0	597,1	499,6	570,7	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	161,7	165,1	158,9	157,9	137,9	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamine, ha	562,8	418,9	464,9	484,3	334,3	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivarasse, 2000–2004**
Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	160,3	124,7	134,7	194,4	142,8	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	5	4	43	53	28	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	5	4	19	29	18	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	0,6	0,3	3,8	4,3	2,8	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	0,6	0,3	2,3	3,2	2,2	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	11	4	68	49	52	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	7,7	0,9	29,1	30,5	29,2	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	48,1	3,5	150,3	153,9	165,1	Cubic capacity, thousand m ³

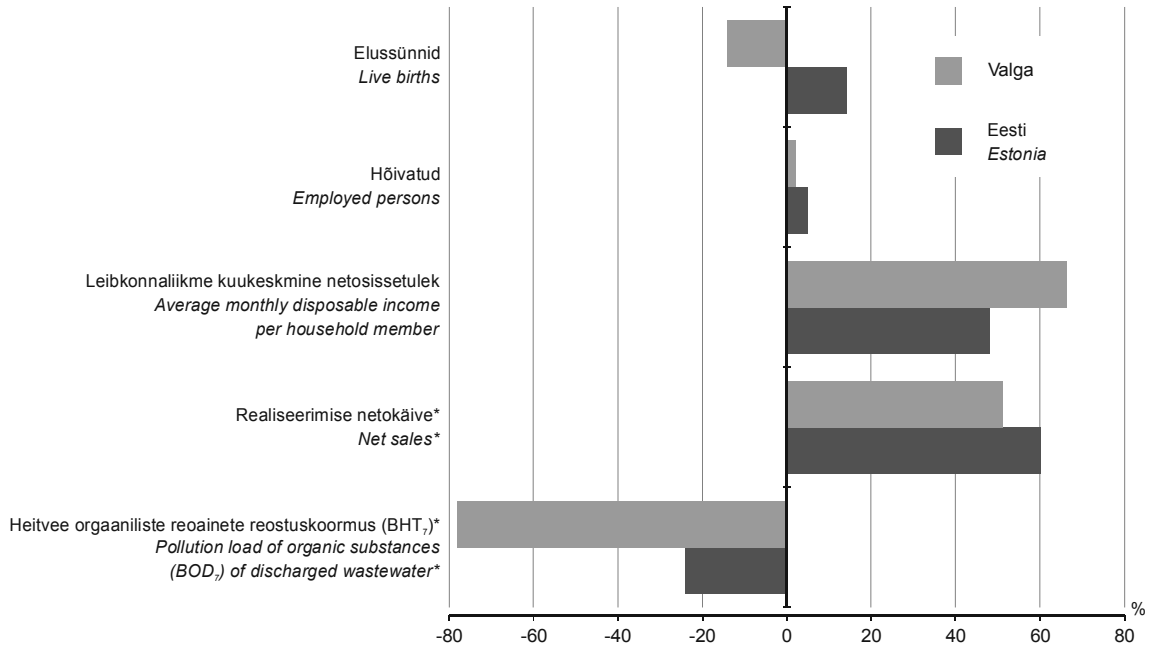
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	39	38	47	45	57	Accommodation establishments
Toad	491	529	655	698	776	Rooms
Voodid	1 144	1 347	1 733	1 862	2 113	Beds
Tubade täitumus, %	31	28	27	28	29	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	21	21	23	25	25	Bed occupancy rate, %
Majutatud	54 075	49 988	59 549	67 354	77 649	Tourists
puhkusereisil, %	59	60	62	56	56	on holiday, %
tööreisil, %	25	32	24	24	22	on business, %
Ööbimised	102 908	102 823	112 809	141 117	152 345	Nights spent
Eesti elanikud	58 365	76 605	79 701	103 798	115 265	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
 Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	1 117	1 115	1 115	1 117	1 117	National roads
põhimaanteed	86	86	86	88	88	main roads
tugimaanteed	164	164	164	164	164	basic roads
kõrvalmaanteed	867	865	865	865	865	secondary roads
rambid ja ühenduste	-	-	-	-	-	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	686	735	737	819	881	Local roads
Erateed	499	503	500	486	449	Private roads
Metskondade teed	145	145	145	200	369	Forest district roads
Muud teed	325	325	325	215	184	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	11 632	11 527	12 196	13 358	13 964	Passenger cars
eravalduses	10 999	10 464	10 912	12 110	12 596	private
Autobussid	150	146	154	158	144	Buses
eravalduses	48	41	41	42	34	private
Veoautod	2 350	2 188	2 283	2 316	2 238	Lorries
eravalduses	1 345	1 271	1 294	1 263	1 175	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	64	51	53	37	51	Number
Hukkunud	8	3	2	4	2	Persons killed
Vigasaanud	77	83	70	41	76	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniid üldises telefonivõrgus	10 373	9 294	8 803	8 368	8 302	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	10 027	8 965	8 463	8 325	8 266	Subscriber lines
Taksofonid	51	51	44	43	36	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	22	22	23	23	23	Local post offices
Postkastid	179	193	194	194	188	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
 Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

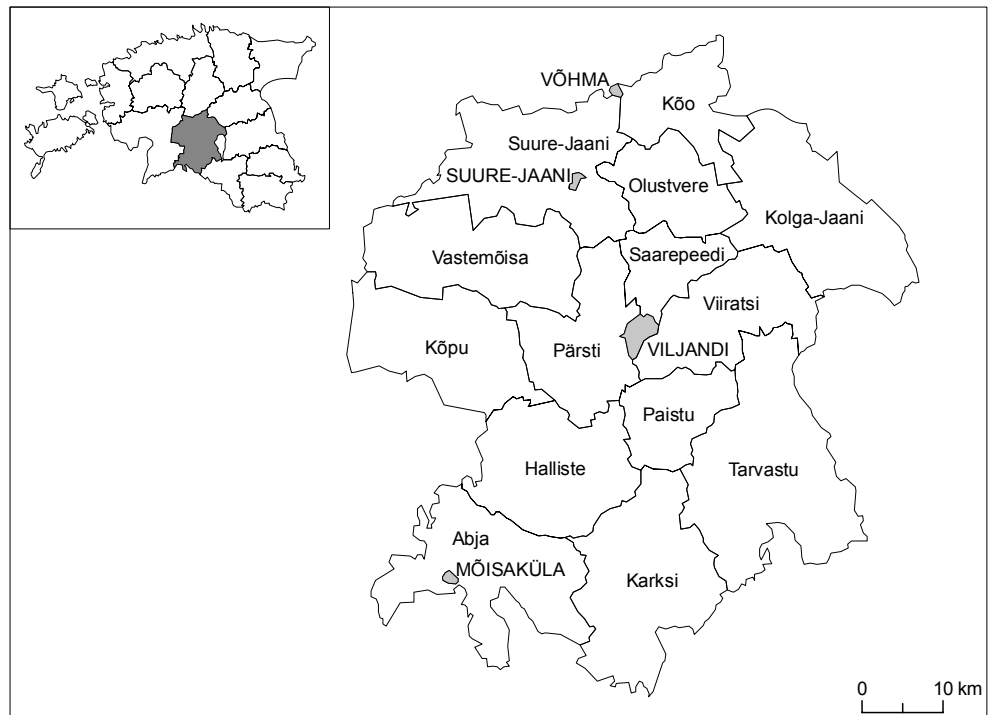

* Aastad 2000–2004.

* Years 2000–2004.

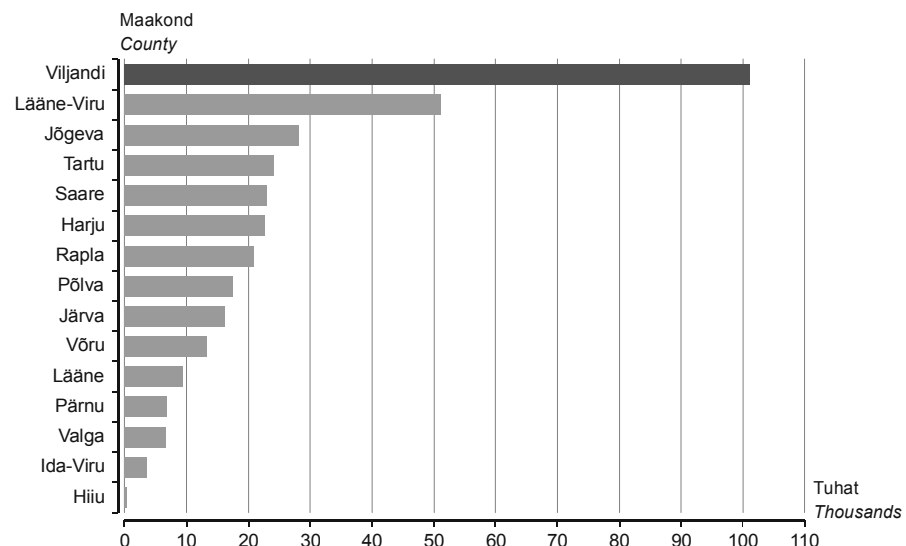
**VILJANDI MAAKOND
VILJANDI COUNTY**

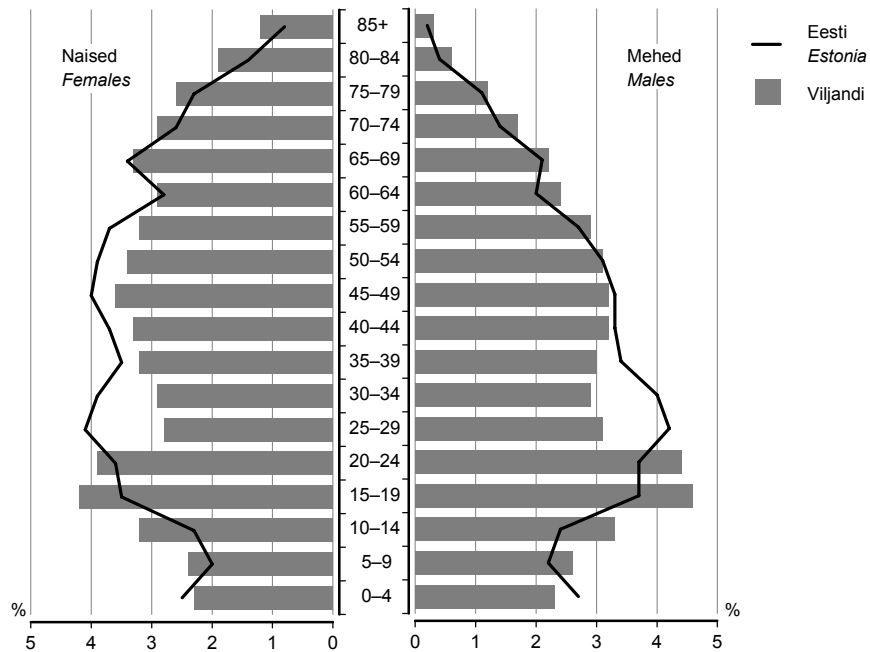
Viljandi maakonna pindala on 3422,49 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 7,9%. Rahvaarv on 56 370 ehk 4,2% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus Viljandi linn asub Tallinnast 159 km kaugusel. 2005. aasta 1. jaanuaril oli Viljandi maakonnas 4 linna ja 14 valda, 2006. aasta 1. jaanuaril 3 linna ja 12 valda.

The area of Viljandi county is 3,422.49 km², which covers 7.9% of the territory of Estonia. The population of the county is 56,370, which is 4.2% of the population of Estonia. The city of Viljandi is the centre of the county located at a distance of 159 km from Tallinn. As at 1 January 2005 Viljandi county comprised 4 cities and 14 rural municipalities, as at 1 January 2006 — 3 cities and 12 rural municipalities.

Joonis 1 **Sead põllumajanduslikes majapidamistes aasta lõpul, 2005**
Figure 1 **Pigs in agricultural holdings at end-year, 2005**

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	18	18	18	18	15	<i>Administrative units, 1 January</i>
linnad	4	4	4	4	3	<i>cities</i>
vallad	14	14	14	14	12	<i>rural municipalities</i>
Asustusüksused, 1. jaanuar						<i>Settlement units, 1 January</i>
vallasisesed linnad	2	2	2	2	3	<i>cities without municipal status</i>
alevid	-	-	-	-	-	<i>towns</i>
alevikud	8	8	8	8	8	<i>small towns</i>
külad	253	253	253	253	253	<i>villages</i>

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	57 482	57 148	56 854	56 616	56 370	<i>Population, 1 January</i>
mehed	26 935	26 794	26 644	26 491	26 362	<i>males</i>
naised	30 547	30 354	30 210	30 125	30 008	<i>females</i>
0–14-aastased	10 962	10 460	9 975	9 462	9 056	<i>0–14 years</i>
%	19,07	18,30	17,54	16,71	16,07	<i>%</i>
15–64-aastased	36 666	36 768	36 866	37 100	37 194	<i>15–64 years</i>
%	63,79	64,34	64,84	65,53	65,98	<i>%</i>
65-aastased ja vanemad	9 850	9 916	10 010	10 052	10 118	<i>65 years or older</i>
%	17,14	17,35	17,61	17,75	17,95	<i>%</i>
vanus teadmata	4	4	3	2	2	<i>age unknown</i>
%	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	<i>%</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	539	523	529	518	508	<i>Live births</i>
Surmad	854	862	835	772	762	<i>Deaths</i>
Sünnimuse üldkordaja	9,35	9,13	9,28	9,13	8,99	<i>Crude birth rate</i>
Suremuse üldkordaja	14,82	15,04	14,65	13,61	13,49	<i>Crude death rate</i>
Abielud	156	188	167	206	...	<i>Marriages</i>
Abielulahutused	124	125	120	128	...	<i>Divorces</i>

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	38	37	39	37	37	Preschool institutions
Lapsed	1 755	1 756	1 809	1 837	1 871	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	42	42	42	41	38	educational institutions
õpilased	9 569	9 236	8 934	8 492	7 889	pupils
gümnaasiumiklassides	1 464	1 445	1 505	1 457	1 421	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	1	1	1	1	1	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	1	1	1	1	-	departments at diurnal schools
õpilased	322	318	307	307	204	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	4	4	4	4	3	Educational institutions
Õpilased	1 139	1 103	1 104	1 217	1 164	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükitoodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	43	43	43	43	43	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	700	701	719	734	741	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	25,2	25,1	25,0	23,8	23,2	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	31	28	31	32	27	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	10	10	9	10	10	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	126,0	132,3	139,9	146,3	156,1	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	25,8	33,2	33,4	35,7	40,9	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	2	3	2	2	2	Titles
Üksiknumbrid	293	284	274	274	276	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	46	45	39	38	35	Titles
Üksiknumbrid	239	241	225	291	215	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	31	36	34	35	35	family doctors
Hambaarstid	41	41	44	46	39	Dentists
Õendustöötajad	342	340	321	328	319	Medium-level medical personnel
Haiglad						Hospitals
Ravivoodid	503	495	484	484	480	Hospital beds
Hospitaliseeritud	9 560	9 351	9 181	9 092	9 295	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõetud, tuhat	292,2	289,7	285,5	270,4	285,7	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõetud, tuhat	146,0	168,3	176,6	169,1	180,6	visits to family doctor, thousands
Arsti koduviisidid, tuhat	16,9	13,7	11,2	7,6	6,5	Home visits, thousands
perearsti koduviisidid, tuhat	13,1	12,4	11,2	7,4	6,4	home visits of family doctor, thousands
Hambaarsti vastuvõetud, tuhat	75,4	77,1	70,3	64,8	66,9	Visits to dentist, thousands

Tabel 6 **Sotsiaalne kaitse, 2001–2006**
Table 6 *Social protection, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	17 543	17 446	17 303	17 484	17 520	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	13 405	13 265	13 036	12 986	12 863	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	3 114	3 297	3 456	3 681	3 858	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 487	1 657	1 858	2 050	2 425	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						<i>Subsistence benefits</i>
Toetused kokku, tuhat krooni	18 878	17 441	16 003	13 285	14 472	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	18 878	14 990	15 449	11 676	11 176	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	-	2 452	554	1 609	3 296	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	25 586	25 803	18 202	15 582	16 225	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

Tabel 7 **Kuritegevus, 2001–2005**
Table 7 *Crime, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	1 172	1 119	1 257	1 191	1 200	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	15	35	50	31	47	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	5	3	5	1	2	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	4	2	6	2	1	<i>rape</i>
salajane vargus	719	<i>concealed theft</i>
vargus	..	657	733	627	487	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	675	622	705	821	878	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	17	22	23	12	19	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	54	27	15	6	7	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

Tabel 8 **Tööturg, 2001–2005**
Table 8 *Labour market, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased						<i>Population aged 15–74</i>
hõiveseisundi järgi						<i>by labour status</i>
Töõjõud	27 000	27 200	26 300	26 000	24 800	<i>Labour force</i>
hõivatud	23 000	23 700	23 900	23 600	23 600	<i>employed persons</i>
töötud	4 000	3 600	2 400	2 400	1 200	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	15 400	15 200	16 200	16 600	17 900	<i>Inactive persons</i>
Töoealised kokku	42 400	42 400	42 500	42 500	42 700	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	63,7	64,2	61,8	61,0	58,1	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	54,3	55,8	56,1	55,5	55,3	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	14,8	13,1	9,2	9,1	4,9	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						<i>Registered unemployment</i>
Registreeritud töötud	2 286	2 037	1 748	1 457	1 103	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	6,9	6,3	5,4	4,5	3,3	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	4 158	4 496	5 389	5 740	6 368	<i>Average monthly gross wages</i>

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	1 933	2 192	2 388	2 661	2 780	<i>Disposable income</i>
palgatööst	1 022	1 161	1 348	1 454	1 403	<i>from wages and salaries</i>
Väljaminek	2 031	2 276	2 278	2 414	2 732	<i>Expenditure</i>
toidule	785	759	787	783	801	<i>on food</i>
eluasemele	219	261	285	355	390	<i>on housing</i>

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	412 104	456 305	481 189	523 481	580 170	<i>Revenue, thousand kroons</i>
Kulud, tuhat krooni	403 050	439 641	473 663	520 617	583 705	<i>Expenditure, thousand kroons</i>
Tulud elaniku kohta, krooni	7 150	7 961	8 442	9 227	10 270	<i>Revenue per capita, kroons</i>
Kulud elaniku kohta, krooni	6 993	7 671	8 310	9 176	10 332	<i>Expenditure per capita, kroons</i>

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	3 085	3 227	3 375	3 550	3 712	<i>Registered units</i>
Ettevõtjad	2 570	2 677	2 775	2 884	2 998	<i>Entrepreneurs</i>
füüsilisest isikust ettevõtjad	1 458	1 497	1 542	1 534	1 491	<i>sole proprietors</i>
äriühingud	1 110	1 177	1 231	1 348	1 505	<i>commercial undertakings</i>
välismaa äriühingute filiaalid	2	3	2	2	2	<i>branches of foreign companies</i>
Mittetulundusühingud	500	532	581	646	690	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	15	18	19	20	24	<i>Foundations</i>

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	1 691 644	1 886 945	2 256 875	2 888 202	3 360 762	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	2 955 248	3 676 765	4 240 009	4 588 073	5 094 894	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	72 678	151 965	208 147	236 319	241 040	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	1 515	1 901	2 085	2 332	2 684	<i>Industrial production</i>
Tööstustoodangu müük	1 503	1 889	2 073	2 321	2 642	<i>Sales of industrial production</i>
Tööstustoodangu eksport	799	1 024	1 157	1 341	1 466	<i>Exports of industrial production</i>

Tabel 15 **Keskkond, 2000–2004**
Table 15 *Environment, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	1,1	2,3	2,4	2,0	2,1	<i>Pollution of air from stationary sources, thousand tons</i>
Veevõtt, mln m ³	2,6	2,5	2,4	2,2	2,1	<i>Water extraction, million m³</i>
Veeheide, mln m ³	1,8	1,7	1,7	1,5	1,5	<i>Water discharge, million m³</i>
Maavarade kaevandamine						<i>Extraction of mineral resources</i>
ehitusliiv, tuhat m ³	38,5	8,4	20,0	31,6	39,0	<i>construction sand, thousand m³</i>
ehituskruus, tuhat m ³	53,3	35,8	36,0	37,0	88,6	<i>constructional gravel, thousand m³</i>
turvas, tuhat t	26,3	30,1	69,7	14,2	11,7	<i>peat dust, thousand tons</i>

Tabel 16 **Maafond, 2001–2005**
Table 16 *Land stock, 2001–2005*
(aasta lõpul — *at end-year*)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	268 519,5	279 663,7	291 672,5	301 157,7	307 667,6	<i>Land registered in the cadastre, ha</i>
tagastatud maa	108 611,3	111 232,0	116 436,9	119 477,9	120 510,1	<i>restituted land</i>
ostueesõigusega omandatud maa	57 166,4	60 036,4	62 539,6	64 856,3	66 270,9	<i>land acquired by the right of pre-emption</i>
enampakkumisega omandatud maa	10 984,3	11 018,3	11 447,2	12 021,4	12 074,7	<i>land privatized by auction</i>
erastatud vaba põllumajandusmaa	2 917,3	5 789,4	8 098,7	8 430,2	8 785,8	<i>privatized free agricultural land</i>
erastatud vaba metsamaa	1 620,4	3 577,4	4 992,7	5 770,6	6 526,2	<i>privatized free woodland</i>
munitsipaalmaa	483,2	897,8	837,7	968,2	1 088,0	<i>municipal land</i>
riigimaa	86 736,6	87 112,4	87 319,7	89 633,1	92 411,9	<i>state land</i>

Tabel 17 **Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005**
Table 17 *Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	61 008	54 361	46 443	50 279	59 340	<i>Sown area of field crops, ha</i>
teravili	25 637	24 822	24 715	29 911	32 221	<i>cereals</i>
kaunvili	597	309	953	1 036	562	<i>legumes</i>
raps, rüps	3 071	3 503	5 100	4 774	6 114	<i>rape</i>
kartul	1 861	1 345	1 318	1 230	995	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	205	159	182	171	129	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride kogusaak, t						<i>Total yield of field crops, tons</i>
teravili	47 525	48 980	48 048	62 013	89 075	<i>cereals</i>
kaunvili	889	666	1 135	706	844	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	5 327	6 567	7 051	5 944	11 355	<i>rape seed</i>
kartul	25 573	17 474	16 625	13 858	13 850	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	2 245	958	4 348	1 797	2 580	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						<i>Average field crop yield, kg per ha</i>
teravili	1 854	1 973	1 944	2 073	2 765	<i>cereals</i>
kaunvili	1 489	2 155	1 191	681	1 502	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	1 735	1 875	1 383	1 245	1 857	<i>rape seed</i>
kartul	13 742	12 992	12 614	11 267	13 920	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	10 951	6 025	23 890	10 509	20 000	<i>open-field vegetables</i>
Loomad aasta lõpul, tuhat						<i>Number of livestock, at end-year, thousands</i>
veised	20,0	18,4	19,2	19,1	18,3	<i>cattle</i>
lehmad	10,4	8,0	9,0	8,7	8,6	<i>cows</i>
sead	85,7	90,6	98,6	104,8	101,0	<i>pigs</i>
lambad ja kitsed	2,5	3,1	2,8	4,1	3,8	<i>sheep and goats</i>
Loomakasvatustoodang, t						<i>Animal production, tons</i>
Liha	8 438	11 094	9 358	12 038	11 232	<i>Meat</i>
veiseliha	1 080	1 301	955	1 162	926	<i>beef</i>
sealiha	7 182	9 610	8 358	10 827	10 257	<i>pork</i>
Piim	51 715	39 669	42 924	42 611	43 923	<i>Milk</i>

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	307,0	307,0	307,0	317,4	317,4	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	1 080,2	1 082,0	1 430,4	1 179,3	2 089,6	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	940,3	1 227,9	1 297,4	1 633,0	1 902,6	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	234,6	233,6	270,1	218,6	234,4	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamine, ha	528,5	663,2	1 120,1	964,8	741,0	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivarasse, 2000–2004**
Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	188,7	275,1	343,1	314,9	372,0	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	3	10	23	36	21	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	3	10	17	36	21	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	0,6	1,6	2,1	4,4	2,5	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	0,6	1,6	2,0	4,4	2,5	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	13	28	79	103	70	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	4,6	11,6	22,7	55,6	25,0	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	21,2	61,8	151,2	311,7	113,7	Cubic capacity, thousand m ³

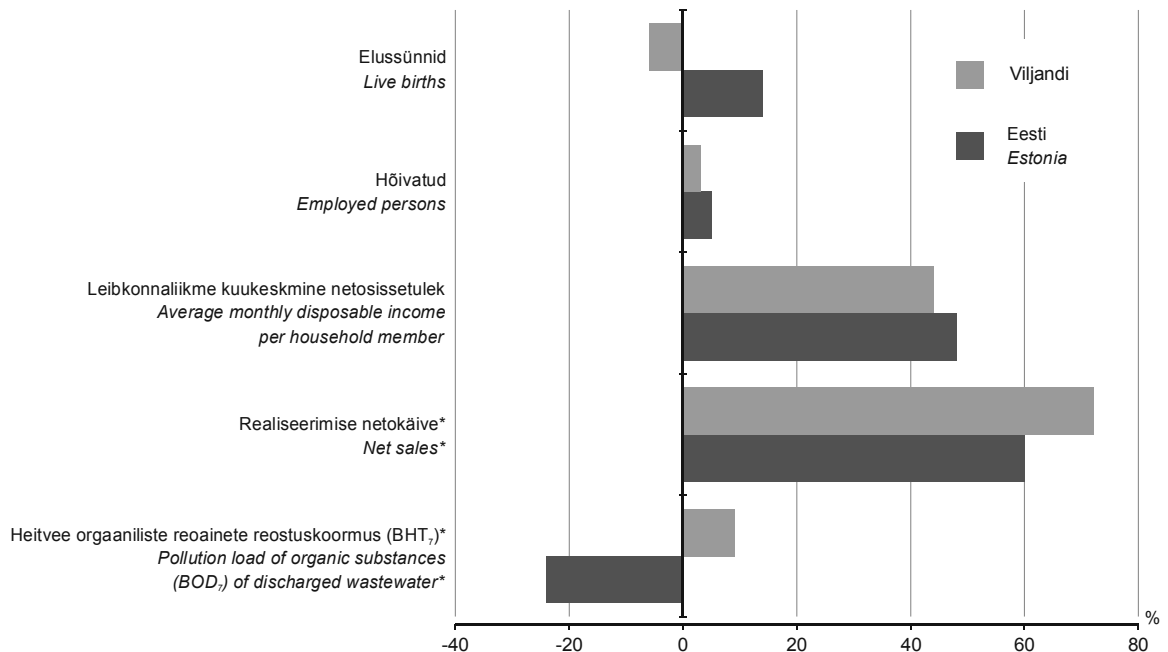
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	15	13	14	21	29	Accommodation establishments
Toad	162	204	203	255	300	Rooms
Voodid	335	406	406	520	654	Beds
Tubade täitumus, %	41	34	28	31	31	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	25	23	23	26	26	Bed occupancy rate, %
Majutatud	9 869	11 090	14 978	18 018	27 185	Tourists
puhkusereisil, %	27	52	64	52	48	on holiday, %
tööreisil, %	32	29	29	36	37	on business, %
Ööbimised	22 179	20 852	23 557	30 317	41 900	Nights spent
Eesti elanikud	14 161	13 764	13 631	17 117	27 710	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	1 244	1 225	1 223	1 223	1 223	National roads
põhimaanteed	37	37	96	96	97	main roads
tugimaanteed	284	266	207	207	207	basic roads
kõrvalmaanteed	921	920	918	918	917	secondary roads
rambid ja ühenduste	2	2	2	2	2	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	1 330	1 392	1 352	992	1 046	Local roads
Erateed	811	844	1 025	1 271	1 316	Private roads
Metskondade teed	258	275	384	435	456	Forest district roads
Muud teed	361	297	310	99	26	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	16 752	16 102	17 413	19 092	19 859	Passenger cars
eravalduses	15 953	15 116	16 019	17 438	18 054	private
Autobussid	243	232	214	193	161	Buses
eravalduses	67	74	82	76	69	private
Veoa autod	3 830	3 504	3 565	3 666	3 507	Lorries
eravalduses	2 325	2 129	2 146	2 105	1 965	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	42	77	75	82	101	Number
Hukunud	8	7	9	7	11	Persons killed
Vigasaanud	53	100	109	99	165	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniidid üldises telefonivõrgus	17 621	16 044	15 298	14 591	14 451	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	17 116	15 487	14 732	14 537	14 400	Subscriber lines
Taksofonid	59	56	53	54	51	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	40	40	41	41	40	Local post offices
Postkastid	226	224	223	224	224	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

* Aastad 2000–2004.

* Years 2000–2004.

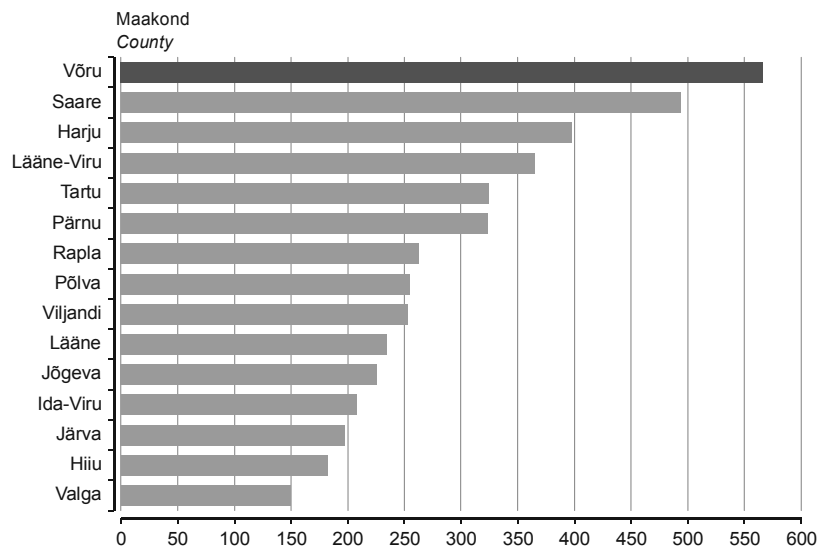
VÕRU MAAKOND VÕRU COUNTY

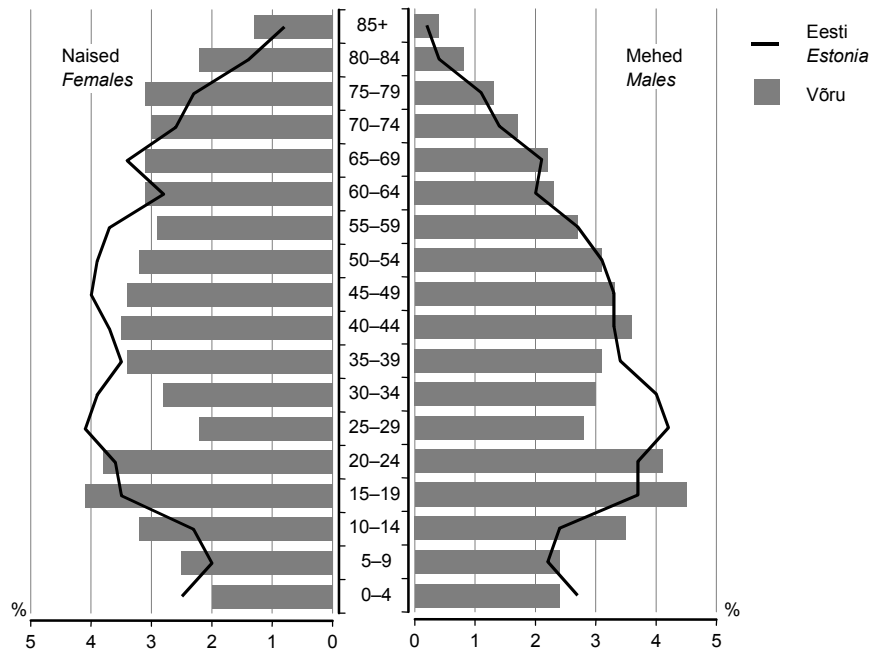
Võru maakonna pindala on 2305,44 km², mis hõlmab Eesti territooriumist 5,3%. Rahvaarv on 38 480 ehk 2,9% Eesti rahvastikust. Maakonna keskus Võru linn asub Tallinnast 253 km kaugusel. Võru maakonnas on 13 omavalitsusüksust — 1 linn ja 12 valda.

The area of Võru county is 2,305.44 km², which covers 5.3% of the territory of Estonia. The population of the county is 38,480, which is 2.9% of the population of Estonia. The city of Võru is the centre of the county located at a distance of 253 km from Tallinn. Võru county is divided into 13 local government units — 1 city and 12 rural municipalities.

Joonis 1 **Külad, 1.01.2006**
Figure 1 **Villages, 1.01.2006**

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
 Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	13	13	13	13	13	<i>Administrative units, 1 January</i>
linnad	1	1	1	1	1	<i>cities</i>
vallad	12	12	12	12	12	<i>rural municipalities</i>
Asustusüksused, 1. jaanuar						<i>Settlement units, 1 January</i>
vallasisesed linnad	1	1	1	1	1	<i>cities without municipal status</i>
alevid	-	-	-	-	-	<i>towns</i>
alevikud	10	10	10	10	10	<i>small towns</i>
külad	565	565	565	565	566	<i>villages</i>

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	39 465	39 202	38 967	38 677	38 480	<i>Population, 1 January</i>
mehed	18 607	18 455	18 334	18 199	18 097	<i>males</i>
naised	20 858	20 747	20 633	20 478	20 383	<i>females</i>
0–14-aastased	7 502	7 199	6 844	6 468	6 171	<i>0–14 years</i>
%	19,01	18,36	17,56	16,72	16,04	%
15–64-aastased	24 701	24 691	24 786	24 858	24 964	<i>15–64 years</i>
%	62,59	62,98	63,61	64,27	64,88	%
65-aastased ja vanemad	7 257	7 307	7 334	7 348	7 343	<i>65 years or older</i>
%	18,39	18,64	18,82	19,00	19,08	%
vanus teadmata	5	5	3	3	2	<i>age unknown</i>
%	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	%
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	359	349	341	304	366	<i>Live births</i>
Surmad	606	612	587	605	572	<i>Deaths</i>
Sünnimuse üldkordaja	9,07	8,87	8,72	7,83	9,49	<i>Crude birth rate</i>
Suremuse üldkordaja	15,31	15,56	15,02	15,58	14,83	<i>Crude death rate</i>
Abielud	98	113	116	114	...	<i>Marriages</i>
Abielulahutused	79	85	82	68	...	<i>Divorces</i>

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	20	20	20	19	19	Preschool institutions
Lapsed	1 438	1 405	1 409	1 360	1 427	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	28	28	28	26	26	educational institutions
õpilased	6 691	6 629	6 428	6 226	5 853	pupils
gümnaasiumiklassides	1 021	1 076	1 108	1 150	1 195	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	1	1	1	1	1	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	-	-	-	-	-	departments at diurnal schools
õpilased	218	240	222	252	225	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	2	2	2	3	3	Educational institutions
Õpilased	728	586	487	451	413	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükitoodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	35	35	34	34	34	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	573	585	591	595	593	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	18,5	18,1	17,9	17,9	18,9	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	32	32	34	31	27	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	8	8	7	7	8	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	67,9	69,3	71,1	72,1	74,4	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	68,1	65,1	28,3	25,9	24,7	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	1	2	2	3	3	Titles
Üksiknumbrid	148	154	196	201	206	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	11	11	13	8	14	Titles
Üksiknumbrid	38	42	32	29	69	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid						Physicians
perearstid	74	76	85	84	85	family doctors
Hambaarstid	18	19	23	24	23	Dentists
Õendustöötajad	23	27	30	28	29	Medium-level medical personnel
	206	204	203	191	200	
Haiglad	1	1	1	1	1	Hospitals
Ravivoodid	180	160	160	160	190	Hospital beds
Hospitaliseeritud	5 338	5 428	5 558	5 389	5 634	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud, tuhat	181,1	190,4	186,2	190,2	199,9	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõttud, tuhat	86,0	100,6	130,4	129,0	135,0	visits to family doctor, thousands
Arsti koduviisidid, tuhat	11,7	9,9	8,3	6,4	5,4	Home visits, thousands
perearsti koduviisidid, tuhat	8,4	7,8	8,3	6,4	5,4	home visits of family doctor, thousands
Hambaarsti vastuvõttud, tuhat	55,9	53,9	54,5	51,6	57,4	Visits to dentist, thousands

Tabel 6 Sotsiaalne kaitse, 2001–2006
Table 6 Social protection, 2001–2006

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	13 000	12 950	12 912	12 982	12 935	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	9 590	9 468	9 329	9 264	9 125	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	2 531	2 718	2 856	3 007	3 140	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 456	1 607	1 796	1 979	2 343	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						<i>Subsistence benefits</i>
Toetused kokku, tuhat krooni	20 766	17 305	17 816	12 928	12 958	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	20 766	15 020	15 398	10 809	10 066	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	-	2 285	2 419	2 120	2 892	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	31 235	27 108	23 098	17 193	15 469	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

Tabel 7 Kuritegevus, 2001–2005
Table 7 Crime, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	1 650	1 424	1 010	1 096	921	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	8	18	11	29	26	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	2	3	-	1	2	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	2	3	4	2	2	<i>rape</i>
salajane vargus	985	<i>concealed theft</i>
vargus	..	850	651	633	484	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	884	733	563	706	672	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	12	19	25	2	9	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	31	25	25	20	7	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

Tabel 8 Tööturg, 2001–2005
Table 8 Labour market, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased						<i>Population aged 15–74</i>
hõiveseisundi järgi						<i>by labour status</i>
Töõjõud	15 200	14 100	13 900	14 700	15 300	<i>Labour force</i>
hõivatud	13 700	12 900	12 500	13 700	14 700	<i>employed persons</i>
töötud	1 500	1 200	1 400	1 000	..	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	13 700	14 700	14 800	14 000	13 400	<i>Inactive persons</i>
Töõealised kokku	28 900	28 800	28 700	28 700	28 700	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	52,6	48,8	48,5	51,3	53,3	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	47,3	44,9	43,4	47,7	51,1	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	10,1	8,2	10,4	7,0	..	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						<i>Registered unemployment</i>
Registreeritud töötud	1 598	1 301	1 014	912	1 018	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	7,2	6,0	4,6	4,2	4,6	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
 Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	4 006	4 737	4 977	5 405	6 284	<i>Average monthly gross wages</i>

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	1 887	2 011	2 216	2 315	2 794	<i>Disposable income</i>
palgatööst	1 011	904	1 096	1 329	1 506	<i>from wages and salaries</i>
Väljaminek	1 903	2 040	2 146	2 577	2 808	<i>Expenditure</i>
toidule	748	737	775	808	873	<i>on food</i>
eluasemele	231	249	305	359	395	<i>on housing</i>

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	290 669	337 769	354 274	372 329	438 364	<i>Revenue, thousand kroons</i>
Kulud, tuhat krooni	282 980	318 543	353 746	375 165	458 725	<i>Expenditure, thousand kroons</i>
Tulud elaniku kohta, krooni	7 342	8 587	9 064	9 591	11 363	<i>Revenue per capita, kroons</i>
Kulud elaniku kohta, krooni	7 148	8 099	9 051	9 664	11 891	<i>Expenditure per capita, kroons</i>

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	2 053	2 188	2 318	2 458	2 580	<i>Registered units</i>
Ettevõtjad	1 598	1 708	1 816	1 913	2 002	<i>Entrepreneurs</i>
füüsilisest isikust ettevõtjad	785	833	877	909	924	<i>sole proprietors</i>
äriühingud	810	872	936	1 001	1 075	<i>commercial undertakings</i>
välismaa äriühingute filiaalid	3	3	3	3	3	<i>branches of foreign companies</i>
Mittetulundusühingud	445	468	491	533	566	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	10	12	11	12	12	<i>Foundations</i>

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	935 282	1 103 791	1 249 980	1 476 413	1 657 084	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	1 796 794	2 263 376	2 571 089	2 697 074	2 847 818	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	57 591	101 441	120 072	130 833	71 724	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	1 060	1 325	1 447	1 502	1 643	<i>Industrial production</i>
Tööstustoodangu müük	1 046	1 318	1 452	1 523	1 581	<i>Sales of industrial production</i>
Tööstustoodangu eksport	520	601	699	717	670	<i>Exports of industrial production</i>

Tabel 15 **Keskkond, 2000–2004**
Table 15 *Environment, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	1,2	1,1	1,2	1,2	1,1	<i>Pollution of air from stationary sources, thousand tons</i>
Veevõtt, mln m ³	1,5	1,6	3,1	7,1	13,5	<i>Water extraction, million m³</i>
Veeheide, mln m ³	1,9	2,0	3,1	7,4	14,0	<i>Water discharge, million m³</i>
Maavarade kaevandamine						<i>Extraction of mineral resources</i>
ehitusliiv, tuhat m ³	10,5	11,7	5,9	4,0	11,1	<i>construction sand, thousand m³</i>
ehituskruus, tuhat m ³	31,6	50,5	41,4	43,4	67,3	<i>constructional gravel, thousand m³</i>
turvas, tuhat t	10,3	17,8	36,7	6,3	13,0	<i>peat dust, thousand tons</i>

Tabel 16 **Maafond, 2001–2005**
Table 16 *Land stock, 2001–2005*
(aasta lõpul — *at end-year*)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	160 318,5	171 872,9	180 886,6	194 319,8	198 504,9	<i>Land registered in the cadastre, ha</i>
tagastatud maa	84 385,8	90 540,0	96 666,4	99 844,8	101 169,3	<i>restituted land</i>
ostueesõigusega omandatud maa	26 262,0	28 895,8	30 818,7	33 061,7	35 127,9	<i>land acquired by the right of pre-emption</i>
enampakkumisega omandatud maa	857,9	875,6	894,3	894,3	894,3	<i>land privatized by auction</i>
erastatud vaba põllumajandusmaa	1 460,6	2 539,8	3 041,4	3 528,9	3 775,8	<i>privatized free agricultural land</i>
erastatud vaba metsamaa	1 025,8	1 398,8	1 602,3	1 856,9	2 055,0	<i>privatized free woodland</i>
munitsipaalmaa	100,1	114,9	126,7	187,9	204,2	<i>municipal land</i>
riigimaa	46 226,3	47 508,0	47 736,8	54 945,3	55 278,4	<i>state land</i>

Tabel 17 **Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005**
Table 17 *Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	30 442	26 053	23 592	21 027	27 701	<i>Sown area of field crops, ha</i>
teravili	12 085	10 645	12 737	13 433	13 092	<i>cereals</i>
kaunvili	188	72	322	129	143	<i>legumes</i>
raps, rüps	252	288	914	1 653	1 145	<i>rape</i>
kartul	1 647	889	1 286	796	942	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	265	135	88	103	126	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride kogusaak, t						<i>Total yield of field crops, tons</i>
teravili	22 120	19 217	18 940	30 154	29 700	<i>cereals</i>
kaunvili	268	165	243	39	268	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	72	535	1 140	2 589	1 823	<i>rape seed</i>
kartul	23 700	11 707	13 665	9 330	14 919	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	2 656	932	957	1 869	2 167	<i>open-field vegetables</i>
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						<i>Average field crop yield, kg per ha</i>
teravili	1 830	1 805	1 487	2 245	2 269	<i>cereals</i>
kaunvili	1 426	2 292	755	302	1 874	<i>legumes</i>
rapsi-, rüpsiseeme	286	1 858	1 247	1 566	1 592	<i>rape seed</i>
kartul	14 390	13 169	10 626	11 721	15 838	<i>potatoes</i>
avamaaköögivili	10 023	6 904	10 875	18 146	17 198	<i>open-field vegetables</i>
Loomad aasta lõpul, tuhat						<i>Number of livestock, at end-year, thousands</i>
veised	10,5	10,1	8,5	9,6	9,6	<i>cattle</i>
lehmad	5,7	4,8	3,7	4,7	4,4	<i>cows</i>
sead	6,6	8,7	8,7	11,4	13,2	<i>pigs</i>
lambad ja kitsed	2,7	2,5	2,5	3,6	3,4	<i>sheep and goats</i>
Loomakasvatustoodang, t						<i>Animal production, tons</i>
Liha	1 205	1 696	1 307	2 031	2 106	<i>Meat</i>
veiseliha	543	739	302	494	592	<i>beef</i>
sealiha	545	900	960	1 508	1 477	<i>pork</i>
Piim	28 940	23 939	18 999	23 845	25 205	<i>Milk</i>

Tabel 18 **Jahindus, metsamajandus, 2001–2005**
Table 18 *Hunting, forestry, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	227,6	227,9	226,0	226,0	225,2	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	523,2	778,8	472,4	363,0	950,3	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	494,3	298,0	401,5	294,2	872,6	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	136,4	156,1	171,0	171,4	159,4	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamine, ha	472,4	449,2	538,8	532,4	517,7	Reforestation, ha

Tabel 19 **Investeeringud põhivarasse, 2000–2004**
Table 19 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	111,9	179,0	172,0	208,2	197,1	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	4	7	15	36	32	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	4	7	15	35	32	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	0,4	0,7	2,0	4,2	3,8	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	0,4	0,7	2,0	3,6	3,8	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteeluruumid						Non-residential building completions
Mitteeluruumide arv	14	15	88	85	66	Number of buildings
Mitteeluruumide kasulik pind, tuhat m ²	6,1	4,9	14,0	16,0	13,6	Useful floor area, thousand m ²
Mitteeluruumide kubatuur, tuhat m ³	26,9	21,2	57,5	86,3	75,0	Cubic capacity, thousand m ³

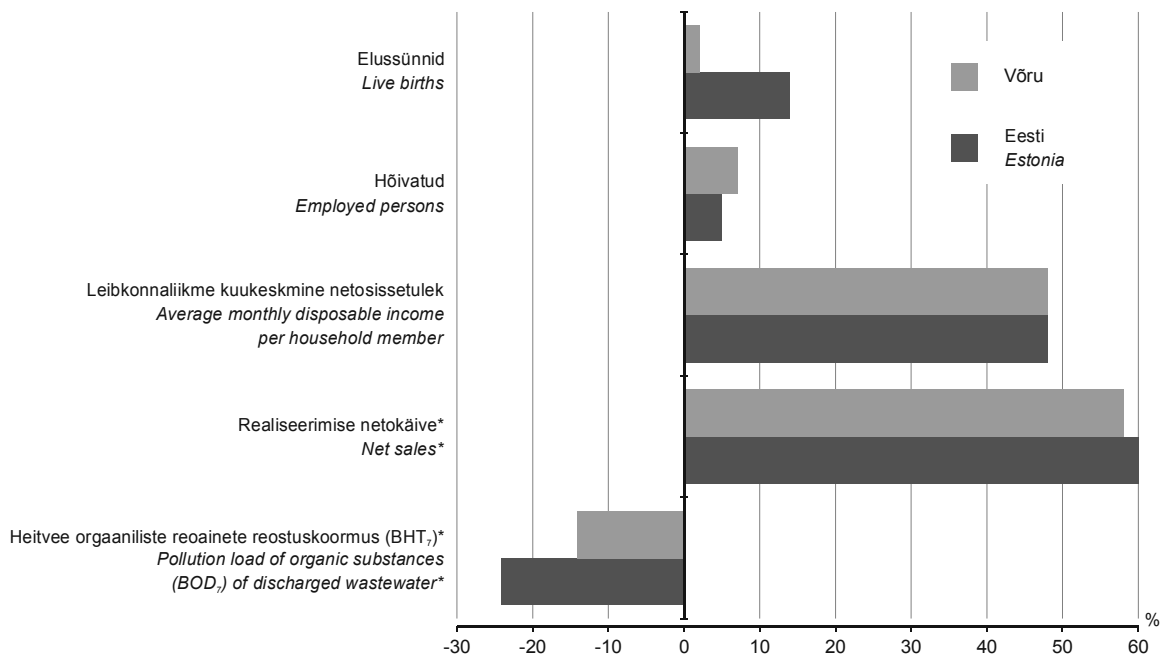
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	23	22	27	29	40	Accommodation establishments
Toad	255	298	316	425	469	Rooms
Voodid	601	691	757	958	1 360	Beds
Tubade täitumus, %	26	20	22	19	24	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	20	15	17	16	18	Bed occupancy rate, %
Majutatud	15 750	18 069	21 297	25 935	31 728	Tourists
puhkusereisil, %	30	44	47	55	60	on holiday, %
tööreisil, %	51	41	40	36	32	on business, %
Ööbimised	25 671	29 537	37 190	42 424	49 407	Nights spent
Eesti elanikud	17 546	18 721	25 244	31 087	38 213	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	1 245	1 250	1 250	1 250	1 252	National roads
põhimaanteed	71	71	71	71	71	main roads
tugimaanteed	118	119	119	119	121	basic roads
kõrvalmaanteed	1 056	1 060	1 060	1 060	1 060	secondary roads
rambid ja ühenduste	-	-	-	-	-	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	1 341	1 358	1 606	1 556	1 530	Local roads
Erateed	410	382	461	481	468	Private roads
Metskondade teed	169	175	180	188	249	Forest district roads
Muud teed	625	685	236	112	98	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	12 189	11 888	13 199	14 673	15 512	Passenger cars
eravalduses	11 615	11 233	12 017	13 396	14 130	private
Autobussid	244	215	208	189	181	Buses
eravalduses	62	58	57	59	59	private
Veoautod	2 600	2 523	2 594	2 641	2 589	Lorries
eravalduses	1 500	1 433	1 422	1 423	1 418	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	68	86	61	85	58	Number
Hukkunud	11	9	6	4	5	Persons killed
Vigasaanud	79	115	93	123	76	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniidid üldises telefonivõrgus	11 118	10 237	9 779	9 335	9 200	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	10 818	9 937	9 475	9 289	9 155	Subscriber lines
Taksofonid	49	48	46	46	45	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	21	21	20	20	19	Local post offices
Postkastid	148	178	179	176	176	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

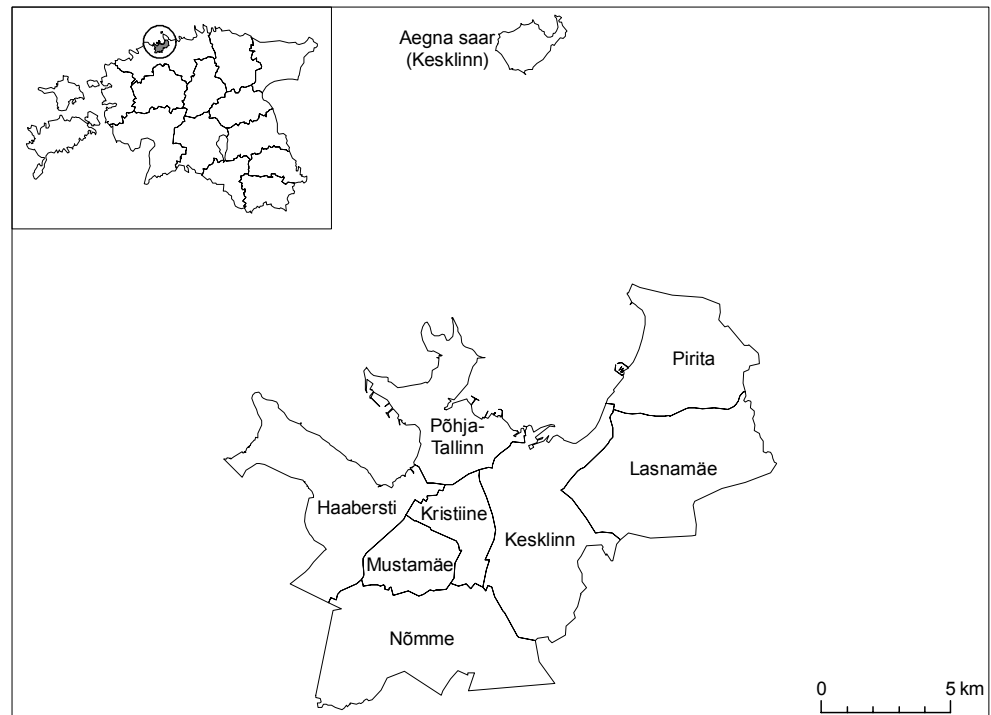

* Aastad 2000–2004.

* Years 2000–2004.

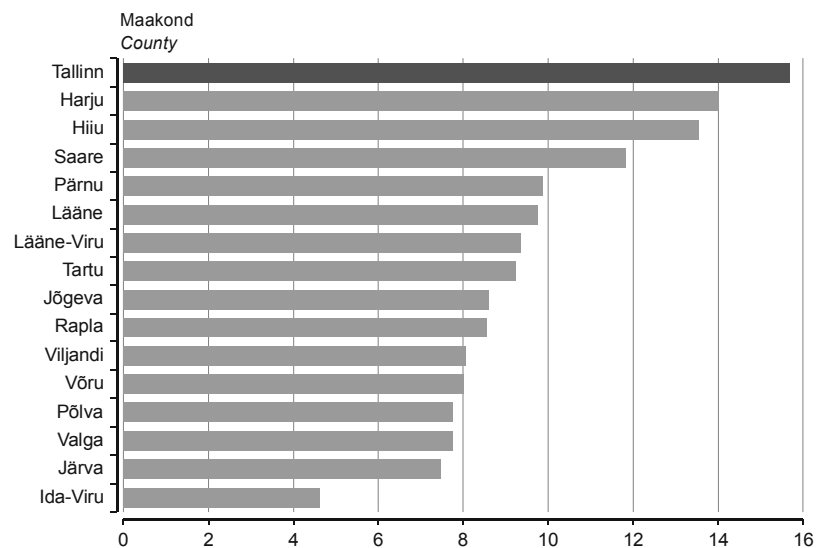
TALLINN TALLINN

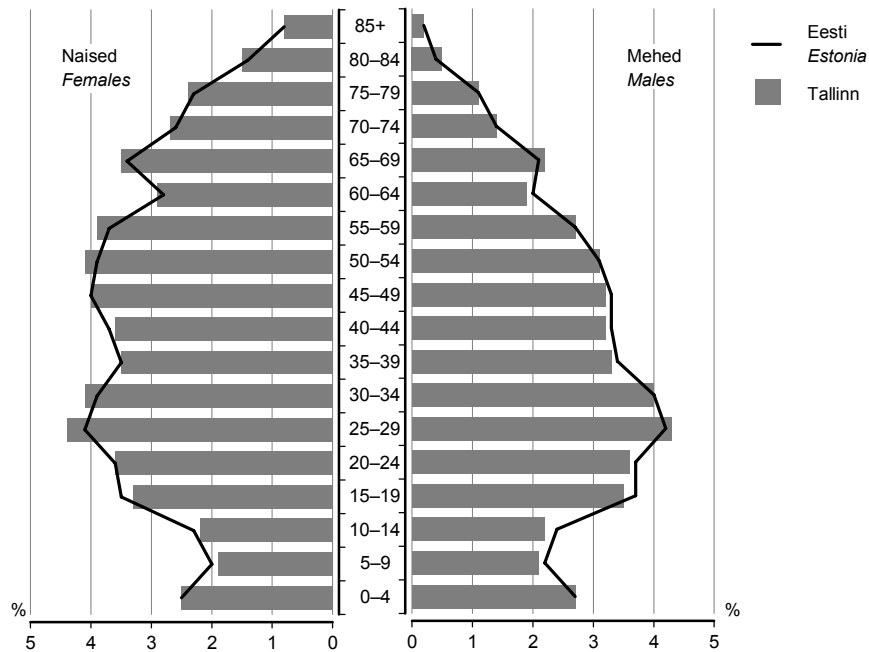
Tallinn on Eesti pealinn ja Harju maakonna maakonnalinn. Tallinna pindala on 158,27 km². Rahvaarv on 396 193 ehk 29,5% Eesti rahvastikust. Tallinnas on kaheksa halduslinnaosa.

Tallinn is the capital city of the Republic of Estonia and the county city of Harju county. The area of Tallinn is 158.27 km². The population is 396,193, which is 29.5% of the population of Estonia. Tallinn consists of eight administrative districts.

Joonis 1 **Ettevõtjaid 100 tööealise elaniku kohta, 1.01.2006**
Figure 1 **Entrepreneurs per 100 working-age persons, 1.01.2006**

Joonis 2 **Rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2006**
 Figure 2 *Population pyramid, 1 January 2006*

Tabel 1 **Rahvastik, 2001–2006**
 Table 1 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	398 434	397 150	396 375	396 010	396 193	<i>Population, 1 January</i>
mehed	179 468	178 866	178 546	178 406	178 691	<i>males</i>
naised	218 966	218 284	217 829	217 604	217 502	<i>females</i>
0–14-aastased	58 361	56 133	54 312	53 610	53 552	<i>0–14 years</i>
%	14,65	14,13	13,70	13,54	13,52	<i>%</i>
15–64-aastased	281 370	280 390	279 784	278 608	277 627	<i>15–64 years</i>
%	70,62	70,60	70,59	70,35	70,07	<i>%</i>
65-aastased ja vanemad	58 470	60 394	62 080	63 625	64 897	<i>65 years or older</i>
%	14,67	15,21	15,66	16,07	16,38	<i>%</i>
vanus teadmata	233	233	199	167	117	<i>age unknown</i>
%	0,06	0,06	0,05	0,04	0,03	<i>%</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	3 501	3 538	3 935	4 584	4 848	<i>Live births</i>
Surmad	4 791	4 823	4 709	4 949	4 665	<i>Deaths</i>
Sünnimuse üldkordaja	8,77	8,89	9,92	11,57	12,24	<i>Crude birth rate</i>
Suremuse üldkordaja	12,01	12,12	11,87	12,49	11,78	<i>Crude death rate</i>
Abielud	1 960	1 831	1 834	1 953	...	<i>Marriages</i>
Abielulahutused	1 403	1 406	1 294	1 348	...	<i>Divorces</i>

Tabel 2 **Haridus, 2001–2005**
Table 2 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	142	135	138	140	136	Preschool institutions
Lapsed	15 240	15 033	16 146	16 935	17 615	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	97	96	94	88	89	educational institutions
õpilased	57 341	54 900	52 333	49 935	47 307	pupils
gümnaasiumiklassides	11 681	11 907	11 793	12 136	12 134	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	3	2	2	3	3	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	4	6	6	4	1	departments at diurnal schools
õpilased	2 209	2 234	2 296	2 606	2 651	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	33	32	27	26	26	Educational institutions
Õpilased	10 295	9 781	9 485	10 077	9 757	Students

Tabel 3 **Kultuuriasutused ja trükiteodang, 2001–2005**
Table 3 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	24	24	23	21	21	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	1 104	1 067	1 079	1 065	1 060	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	82,9	84,7	86,8	86,4	90,1	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	27	24	23	22	19	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	36	38	43	43	42	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	2 629,6	2 667,8	2 994,5	3 123,3	3 232,4	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	562,4	504,7	574,2	661,9	661,2	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	55	66	64	66	69	Titles
Üksiknumbrid	3 163	3 480	3 574	3 747	3 443	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	643	687	706	677	688	Titles
Üksiknumbrid	2 832	2 921	2 767	2 861	2 902	Single issues

Tabel 4 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 4 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid	1 822	1 758	1 717	1 832	1 831	Physicians
perearstid	65	121	170	228	255	family doctors
Hambaarstid	400	463	432	456	484	Dentists
Õendustöötajad	3 364	3 366	3 437	3 691	3 714	Medium-level medical personnel
Haiglad	18	19	8	8	9	Hospitals
Ravivoodid	3 828	3 826	3 065	3 225	3 090	Hospital beds
Hospitaliseeritud	104 913	103 889	103 985	110 343	106 284	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud, tuhat	3 147,1	3 015,5	2 955,6	3 035,0	3 080,0	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõttud, tuhat	176,3	498,4	883,9	1 031,7	1 002,1	visits to family doctor, thousands
Arsti koduviisidid, tuhat	192,9	138,3	92,9	67,2	52,3	Home visits, thousands
perearsti koduviisidid, tuhat	18,0	44,0	62,6	58,3	40,3	home visits of family doctor, thousands
Hambaarsti vastuvõttud, tuhat	641,5	603,3	576,2	553,5	547,3	Visits to dentist, thousands

Tabel 5 **Sotsiaalne kaitse, 2001–2006**
Table 5 **Social protection, 2001–2006**

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	103 208	102 607	102 197	103 961	103 557	<i>Pensioners, 1 January</i>
vanaduspensionärid	87 840	87 328	86 476	87 625	87 031	<i>old-age pensioners</i>
töövõimetuspensioni saajad	8 687	9 225	9 843	10 438	10 881	<i>persons receiving pension for incapacity for work</i>
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 550	1 750	1 972	2 191	2 605	<i>Average monthly pension, 1 January, kroons</i>
	2001	2002	2003	2004	2005	
Toimetulekutoetused						<i>Subsistence benefits</i>
Toetused kokku, tuhat krooni	70 857	80 224	71 053	40 689	25 091	<i>Benefits total, thousand kroons</i>
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	70 857	80 224	71 045	38 048	24 147	<i>benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons</i>
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	-	-	8	2 641	943	<i>supplementary subsistence benefit, thousand kroons</i>
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	83 727	89 598	68 067	35 438	24 265	<i>Satisfied applications for subsistence benefits</i>

Tabel 6 **Kuritegevus, 2001–2005**
Table 6 **Crime, 2001–2005**

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	27 182	25 587	25 026	24 393	24 584	<i>Recorded criminal offences</i>
I astme kuriteod	354	851	1 496	1 302	1 250	<i>1st degree offences</i>
tapmine, mõrv	42	43	49	34	40	<i>manslaughter, murder</i>
vägistamine	7	25	32	73	65	<i>rape</i>
salajane vargus	18 044	<i>concealed theft</i>
vargus	..	17 172	16 938	15 676	15 669	<i>larceny</i>
Avastatud kuriteod	5 333	5 529	6 544	7 305	10 178	<i>Cleared criminal offences</i>
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	66	130	122	181	81	<i>People perished due to offences</i>
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	506	795	473	380	474	<i>Damage due to offences, million kroons</i>

Tabel 7 **Tööturg, 2001–2005**
Table 7 **Labour market, 2001–2005**

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased hõiveseisundi järgi						<i>Population aged 15–74 by labour status</i>
Töõjõud	220 000	218 900	222 600	219 800	222 700	<i>Labour force</i>
hõivatud	192 600	198 600	199 000	197 900	204 600	<i>employed persons</i>
töötud	27 400	20 300	23 600	21 900	18 200	<i>unemployed persons</i>
Mitteaktiivsed	98 400	99 100	95 200	97 900	95 000	<i>Inactive persons</i>
Tööealised kokku	318 400	318 000	317 800	317 800	317 700	<i>Working-age persons total</i>
Töõjõus osalemise määr, %	69,1	68,8	70,0	69,2	70,1	<i>Labour force participation rate, %</i>
Tööhõive määr, %	60,5	62,4	62,6	62,3	64,4	<i>Employment rate, %</i>
Töötuse määr, %	12,5	9,3	10,6	10,0	8,2	<i>Unemployment rate, %</i>
Registreeritud töötus						<i>Registered unemployment</i>
Registreeritud töötud	13 240	11 917	10 754	8 273	5 102	<i>Registered unemployed persons</i>
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	5,2	4,7	4,3	3,3	2,0	<i>Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %</i>

Tabel 8 **Palk, 2001–2005**
 Table 8 *Wages and salaries, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	6 716	7 553	8 281	8 850	9 462	<i>Average monthly gross wages</i>

Tabel 9 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
 Table 9 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
 (krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	2 750	3 147	3 470	3 578	4 055	<i>Disposable income</i>
palgatööst	1 881	2 239	2 491	2 641	2 961	<i>from wages and salaries</i>
Väljaminek	2 816	3 003	3 017	3 245	3 504	<i>Expenditure</i>
toidule	750	784	787	808	853	<i>on food</i>
eluasemele	468	542	559	551	597	<i>on housing</i>

Tabel 10 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
 Table 10 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	3 928 863	4 528 918	3 690 316	4 192 155	4 710 784	<i>Revenue, thousand kroons</i>
Kulud, tuhat krooni	3 725 081	4 504 791	4 243 498	4 397 843	4 901 738	<i>Expenditure, thousand kroons</i>
Tulud elaniku kohta, krooni	9 845	11 385	9 301	10 581	11 893	<i>Revenue per capita, kroons</i>
Kulud elaniku kohta, krooni	9 335	11 324	10 695	11 100	12 375	<i>Expenditure per capita, kroons</i>

Tabel 11 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
 Table 11 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
 (aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	36 882	41 427	44 990	47 994	51 763	<i>Registered units</i>
Ettevõtjad	31 310	35 015	37 967	40 293	43 549	<i>Entrepreneurs</i>
füüsilisest isikust ettevõtjad	2 479	2 645	2 914	3 003	3 049	<i>sole proprietors</i>
äriühingud	28 548	32 067	34 746	36 962	40 144	<i>commercial undertakings</i>
välismaa äriühingute filiaalid	283	303	307	328	356	<i>branches of foreign companies</i>
Mittetulundusühingud	5 379	6 189	6 774	7 425	7 916	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	193	223	249	276	298	<i>Foundations</i>

Tabel 12 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 12 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	76 493 607	82 346 566	92 520 111	108 659 562	136 024 172	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	97 684 046	110 660 274	122 076 741	131 681 621	157 746 002	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	4 233 489	1 883 887	8 261 763	10 332 031	10 442 345	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 13 **Tööstus, 2000–2004**Table 13 *Industry, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	15 838	18 323	20 777	23 769	26 965	Industrial production
Tööstustoodangu müük	15 716	18 226	20 685	23 849	26 779	Sales of industrial production
Tööstustoodangu eksport	7 705	8 566	9 751	11 488	13 472	Exports of industrial production

Tabel 14 **Keskkond, 2000–2004**Table 14 *Environment, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	3,4	2,9	2,9	2,6	2,0	Pollution of air from stationary sources, thousand tons
Veevõtt, mln m ³	36,5	33,5	32,4	32,4	28,0	Water extraction, million m ³
Veeheide, mln m ³	54,1	52,0	47,2	46,4	61,3	Water discharge, million m ³

Tabel 15 **Investeeringud põhivarasse, 2000–2004**Table 15 *Investments in fixed assets, 2000–2004*

(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	7 395,0	7 379,9	9 019,6	8 895,4	9 753,9	Investments in fixed assets

Tabel 16 **Ehitus, 2001–2005**Table 16 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	306	624	1 287	1 479	1 695	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	116	140	226	216	242	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	37,7	57,2	107,4	118,0	138,1	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	23,0	24,4	33,1	36,2	82,2	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteiluruumid						Non-residential building completions
Mitteiluruumide arv	71	67	97	101	88	Number of buildings
Mitteiluruumide kasulik pind, tuhat m ²	150,1	179,0	173,9	367,2	197,5	Useful floor area, thousand m ²
Mitteiluruumide kubatuur, tuhat m ³	935,7	1 177,1	998,5	2 512,3	1 001,5	Cubic capacity, thousand m ³

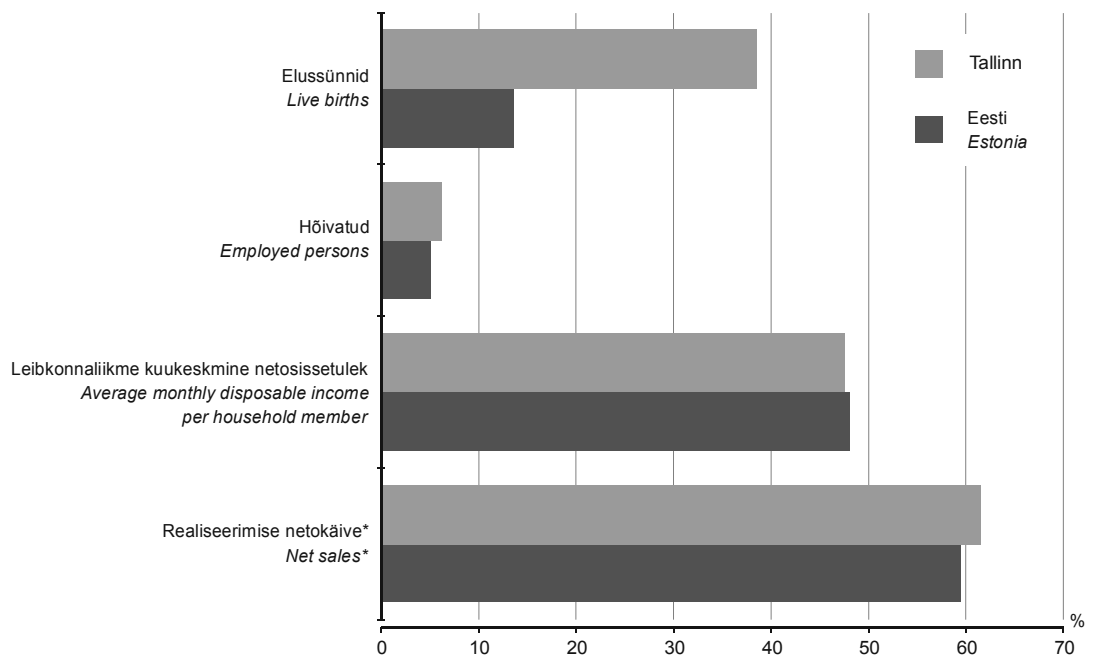
Tabel 17 **Majutus, 2001–2005**Table 17 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	50	58	68	81	113	Accommodation establishments
Toad	3 487	3 925	4 046	5 309	6 038	Rooms
Voodid	6 472	7 430	7 907	10 280	12 396	Beds
Tubade täitumus, %	67	62	57	58	60	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	49	49	49	50	52	Bed occupancy rate, %
Majutatud	759 441	775 246	826 455	1 062 579	1 131 212	Tourists
puhkusereisil, %	61	63	62	70	70	on holiday, %
tööreisil, %	35	35	34	27	26	on business, %
Ööbimised	1 123 060	1 178 392	1 294 801	1 688 857	1 939 364	Nights spent
Eesti elanikud	120 804	128 441	122 396	162 671	170 220	residents of Estonia

Tabel 18 **Transport ja side, 2001–2005**
 Table 18 *Transport and communication, 2001–2005*

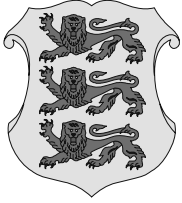
	2001	2002	2003	2004	2005	
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	134 263	132 874	145 692	156 997	170 133	Passenger cars
eravaldues	87 967	78 787	81 460	80 716	81 681	private
Autobussid	1 747	1 754	1 760	1 772	1 924	Buses
eravaldues	204	158	160	147	134	private
Veoautod	24 410	25 933	28 102	29 824	31 660	Lorries
eravaldues	6 042	5 452	5 299	5 134	4 889	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	482	617	589	664	650	Number
Hukunud	26	27	13	20	17	Persons killed
Vigasaanud	551	740	671	739	785	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiniid üldises telefonivõrgus	239 200	231 740	229 618	235 812	234 340	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	217 837	210 846	208 216	234 787	233 373	Subscriber lines
Taksofonid	1 136	1 098	1 057	1 025	967	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	25	25	26	26	26	Local post offices
Postkastid	287	306	306	306	300	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
 Figure 3 *Change of main indicators, 2001–2005*

* Aastad 2000–2004.

* Years 2000–2004.

EESTI ESTONIA

Eesti Vabariigi kogupindala on 45 227,63 km². Maakondade pindalade summa on 43 432,31 km². Rahvaarv on 1 344 684. Eesti pealinn on Tallinn. Eesti territoorium jaguneb 15 maakonnaks. Maakond jaguneb valdadeks ja linnadeks. 2005. aasta 1. jaanuaril oli Eestis 39 linna ja 202 valda, 2006. aasta 1. jaanuaril 33 linna ja 194 valda.

The total area of the Republic of Estonia is 45,227.63 km². The sum of the areas of counties is 43,432.31 km². The population is 1,344,684. The capital city of Estonia is Tallinn. The territory of Estonia is divided into 15 counties. The county is divided into cities and rural municipalities. As at 1 January 2005, there were 39 cities and 202 rural municipalities, as at 1 January 2006, there were 33 cities and 194 rural municipalities in Estonia.

Tabel 1 **Haldusjaotus, 2002–2006**
Table 1 *Administrative division, 2002–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Haldusüksused, 1. jaanuar	247	241	241	241	227	<i>Administrative units, 1 January</i>
linnad	42	39	39	39	33	<i>cities</i>
vallad	205	202	202	202	194	<i>rural municipalities</i>
Asustusüksused, 1. jaanuar						<i>Settlement units, 1 January</i>
vallasisesed linnad	5	8	8	8	14	<i>cities without municipal status</i>
alevid	9	9	9	9	10	<i>towns</i>
alevikud	173	173	173	173	174	<i>small towns</i>
külad	4 428	4 431	4 432	4 432	4 433	<i>villages</i>

Tabel 2 **Rahvastik, 2001–2006**
Table 2 *Population, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Rahvaarv, 1. jaanuar	1 361 242	1 356 045	1 351 069	1 347 510	1 344 684	Population, 1 January
mehed	627 591	624 961	622 450	620 600	619 299	males
naised	733 651	731 084	728 619	726 910	725 385	females
0–14-aastased	233 829	224 761	215 718	208 110	202 429	0–14 years
%	17,18	16,57	15,97	15,44	15,05	%
15–64-aastased	916 273	915 834	916 316	916 671	916 933	15–64 years
%	67,31	67,54	67,82	68,03	68,19	%
65-aastased ja vanemad	210 699	215 009	218 658	222 405	225 066	65 years or older
%	15,48	15,86	16,18	16,50	16,74	%
vanus teadmata	441	441	377	324	256	age unknown
%	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	%
	2001	2002	2003	2004	2005	
Elussünnid	12 632	13 001	13 036	13 992	14 350	Live births
Surmad	18 516	18 355	18 152	17 685	17 316	Deaths
Sünnimise üldkordaja	9,26	9,57	9,63	10,37	10,66	Crude birth rate
Suremuse üldkordaja	13,57	13,51	13,41	13,11	12,86	Crude death rate
Abielud	5 647	5 853	5 699	6 009	...	Marriages
Abielulahutused	4 312	4 074	3 973	4 158	...	Divorces

Tabel 3 **Haridus, 2001–2005**
Table 3 *Education, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Alusharidus, 31. detsember						Preprimary education, 31 December
Koolieelsed lasteasutused	624	596	597	600	609	Preschool institutions
Lapsed	49 852	49 607	50 074	52 894	54 560	Children
Üldharidus, õppeaasta alguses						General education, at the beginning of academic year
Päevaõpe						Diurnal study
õppeasutused	654	636	625	603	597	educational institutions
õpilased	207 612	200 478	192 570	183 951	173 720	pupils
gümnaasiumiklassides	34 552	35 073	35 600	36 779	36 669	at gymnasium level
Õhtu- ja kaugõpe						Evening and correspondence study
õhtukoolid	17	15	15	16	16	evening schools
osakonnad päevakoolide juures	15	20	23	21	19	departments at diurnal schools
õpilased	6 162	6 223	6 514	6 928	7 108	pupils
Kutseharidus, õppeaasta alguses						Vocational education, at the beginning of academic year
Õppeasutused	80	79	71	68	61	Educational institutions
Õpilased	29 813	28 095	28 183	29 915	29 013	Students

Tabel 4 **Kultuuriasutused ja trükitoodang, 2001–2005**
Table 4 *Cultural institutions and publications, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Rahvaraamatukogud						Public libraries
Rahvaraamatukogud	578	576	573	564	562	Public libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	11 061	11 162	11 237	11 316	11 306	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	447,8	448,3	449,4	439,8	439,7	Registered users, thousands
Laenutusi lugeja kohta	30	29	29	29	27	Library units lent per user
Muuseumid						Museums
Muuseumid	182	190	200	210	209	Museums
Fondi suurus, tuhat säilikut	7 100,2	7 250,0	7 579,6	8 099,1	8 393,3	Total collection, thousand museum pieces
Külastajad, tuhat	1 575,3	1 524,2	1 636,4	1 726,4	1 761,6	Attendance, thousands
Ajalehed						Newspapers
Nimetused	109	127	128	133	138	Titles
Üksiknumbrid	7 745	8 090	8 509	8 369	8 008	Single issues
Muud perioodikaväljaanded						Other periodicals
Nimetused	1 088	1 143	1 180	1 171	1 190	Titles
Üksiknumbrid	5 221	5 479	5 295	5 776	5 857	Single issues

Tabel 5 **Tervishoid, 2000–2004**
Table 5 *Public health, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Arstid	4 477	4 354	4 236	4 277	4 312	Physicians
perearstid	448	557	701	803	818	family doctors
Hambaarstid	1 034	1 108	1 078	1 127	1 166	Dentists
Õendustöötajad	8 661	8 547	8 716	8 815	8 676	Medium-level medical personnel
Haiglad	68	68	51	50	51	Hospitals
Ravivoodid	9 828	9 320	8 248	8 017	7 850	Hospital beds
Hospitaliseeritud	279 470	270 550	261 297	260 108	258 757	Inpatients
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud, tuhat	8 151,1	8 013,3	7 955,2	8 111,9	8 302,6	Outpatient visits, thousands
perearsti vastuvõttud, tuhat	1 972,3	2 763,5	3 614,7	3 873,3	3 934,6	visits to family doctor, thousands
Arsti koduvisiidid, tuhat	503,0	398,5	291,8	223,1	177,8	Home visits, thousands
perearsti koduvisiidid, tuhat	197,3	237,2	248,0	208,6	162,4	home visits of family doctor, thousands
Hambaarsti vastuvõttud, tuhat	1 890,8	1 824,5	1 726,2	1 631,3	1 658,0	Visits to dentist, thousands

Tabel 6 **Sotsiaalne kaitse, 2001–2006**
Table 6 *Social protection, 2001–2006*

	2002	2003	2004	2005	2006	
Pensionärid, 1. jaanuar	370 514	370 588	371 299	375 481	375 615	Pensioners, 1 January
vanaduspensionärid	298 490	296 836	294 063	294 736	292 970	old-age pensioners
töövõimetuspensioni saajad	47 140	51 339	55 480	59 174	61 921	persons receiving pension for incapacity for work
Keskmine kuupension, 1. jaanuar, krooni	1 467	1 620	1 806	1 988	2 347	Average monthly pension, 1 January, kroons
Jaotatud maakonniti	367 621	366 919	366 707	371 809	371 391	Distributed by counties
vanaduspensionärid	296 180	293 997	290 550	291 843	289 610	old-age pensioners
töövõimetuspensioni saajad	46 716	50 709	54 644	58 588	61 278	persons receiving pension for incapacity for work
Pensionärid riikidevaheliste kokkulepete alusel	2 893	3 669	4 592	3 672	4 224	Persons receiving pension on intergovernmental agreements basis
vanaduspensionärid	2 310	2 839	3 513	2 893	3 360	old-age pensioners
töövõimetuspensioni saajad	424	630	836	586	643	persons receiving pension for incapacity for work
Keskmine kuupension, krooni	1 508	1 687	1 890	2 090	2 478	Average monthly pension, kroons
Riikidevaheliste kokkulepete alusel makstav keskmine kuupension, krooni	1 334	1 470	1 642	1 736	2 019	Average monthly pension on intergovernmental agreements basis, kroons
	2001	2002	2003	2004	2005	Subsistence benefits
Toimetulekutoetused						Benefits total, thousand kroons
Toetus kokku, tuhat krooni	354 372	347 861	325 153	235 023	251 748	benefits to ensure the subsistence level, thousand kroons
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat krooni	353 308	326 556	308 249	216 794	207 830	supplementary subsistence benefit, thousand kroons
täiendav toimetulekutoetus, tuhat krooni	1 064	21 305	16 904	18 230	43 918	Satisfied applications for subsistence benefits
Rahuldatud toimetulekutoetuse taotlused	443 265	434 091	350 622	248 017	279 285	

Tabel 7 **Kuritegevus, 2001–2005**
Table 7 *Crime, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Registreeritud kuriteod	58 497	53 293	53 595	53 048	52 916	Recorded criminal offences
I astme kuriteod	818	1 634	2 976	2 804	2 884	1st degree offences
tapmine, mõrv	164	155	168	105	113	manslaughter, murder
vägistamine	52	84	107	121	159	rape
salajane vargus	37 393	concealed theft
vargus	..	34 501	34 675	31 768	30 036	larceny
Avastatud kuriteod	19 016	18 065	20 266	23 853	27 964	Cleared criminal offences
Kuritegude tõttu hukkunud inimesed	418	518	579	408	348	People perished due to offences
Kuritegudega tekitatud kahju, miljonit krooni	1 748	1 409	965	718	789	Damage due to offences, million kroons

Tabel 8 **Tööturg, 2001–2005**
Table 8 *Labour market, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
15–74-aastased						Population aged 15–74
hõiveiseisundi järgi						by labour status
Töõjõud	660 800	652 700	660 500	659 100	659 600	Labour force
hõivatud	577 700	585 500	594 300	595 500	607 400	employed persons
töötud	83 100	67 200	66 200	63 600	52 200	unemployed persons
Mitteaktiivsed	386 400	394 400	387 400	388 700	389 000	Inactive persons
Tööealised kokku	1 047 200	1 047 200	1 047 800	1 047 800	1 048 600	Working-age persons total
Töõjõus osalemise määr, %	63,1	62,3	63,0	62,9	62,9	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	55,2	55,9	56,7	56,8	57,9	Employment rate, %
Töötuse määr, %	12,6	10,3	10,0	9,7	7,9	Unemployment rate, %
Registreeritud töötus						Registered unemployment
Registreeritud töötud	46 658	41 510	38 156	32 247	26 039	Registered unemployed persons
Registreeritud töötute osatähtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	5,6	5,1	4,7	3,9	3,1	Proportion of registered unemployed persons in population aged 16 until pension age, %

Tabel 9 **Palk, 2001–2005**
Table 9 *Wages and salaries, 2001–2005*
(krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Keskmine brutokuupalk	5 510	6 144	6 723	7 287	8 073	Average monthly gross wages

Tabel 10 **Leibkonnaliikme keskmine kuusissetulek ja -väljaminek, 2001–2005**
Table 10 *Average monthly income and expenditure per household member, 2001–2005*
(krooni — kroons)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Netosissetulek	2 289	2 500	2 789	3 029	3 387	Disposable income
palgatööst	1 452	1 612	1 786	1 957	2 228	from wages and salaries
Väljaminek	2 321	2 465	2 540	2 799	3 148	Expenditure
toidule	736	752	754	791	834	on food
eluasemele	346	388	402	432	471	on housing

Tabel 11 **Kohalikud eelarved, 2001–2005**
Table 11 *Local budgets, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Tulud, tuhat krooni	10 903 152	12 469 322	11 694 646	12 852 477	14 663 759	Revenue, thousand kroons
Kulud, tuhat krooni	10 458 640	12 105 586	12 208 744	13 077 289	15 018 930	Expenditure, thousand kroons
Tulud elaniku kohta, krooni	7 993	9 178	8 640	9 525	10 894	Revenue per capita, kroons
Kulud elaniku kohta, krooni	7 667	8 910	9 020	9 692	11 157	Expenditure per capita, kroons

Tabel 12 **Ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, 2002–2006**
Table 12 *Entrepreneurs, non-profit associations and foundations, 2002–2006*
(aasta algul — at beginning of year)

	2002	2003	2004	2005	2006	
Registreeritud objektid	88 930	97 496	104 725	111 957	119 422	Registered units
Ettevõtjad	72 608	79 220	84 786	90 026	96 012	Entrepreneurs
füüsilisest isikust ettevõtjad	19 443	20 563	21 464	21 830	21 671	sole proprietors
äriühingud	52 834	58 301	62 957	67 808	73 926	commercial undertakings
välismaa äriühingute filiaalid	331	356	365	388	415	branches of foreign companies
Mittetulundusühingud	15 886	17 774	19 369	21 293	22 721	Non-profit associations
Sihtasutused	436	502	570	638	689	Foundations

Tabel 13 **Ettevõtete majandusnäitajad, 2000–2004**
 Table 13 *Financial statistics of enterprises, 2000–2004*
 (aasta lõpul, tuhat krooni — at end-year, thousand kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Bilansimaht	122 324 303	133 214 776	149 827 339	176 333 350	215 299 562	<i>Balance sheet total</i>
Realiseerimise netokäive	167 521 257	187 582 875	210 105 990	226 633 481	267 198 802	<i>Net sales</i>
Puhaskasum (-kahjum)	7 371 960	5 799 354	11 709 388	15 513 104	16 790 510	<i>Net profit (loss)</i>

Tabel 14 **Tööstus, 2000–2004**
 Table 14 *Industry, 2000–2004*
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Tööstustoodang	52 356	60 085	67 856	76 177	86 121	<i>Industrial production</i>
jaotatud maakonniti	46 923	53 465	59 360	67 653	77 089	<i>distributed by counties</i>
maakonniti jaotamata	5 433	6 620	8 496	8 524	9 032	<i>not distributed by counties</i>
Tööstustoodangu müük	52 233	59 629	67 590	76 018	85 630	<i>Sales of industrial production</i>
jaotatud maakonniti	46 800	53 044	59 156	67 515	76 639	<i>distributed by counties</i>
maakonniti jaotamata	5 433	6 585	8 434	8 503	8 991	<i>not distributed by counties</i>
Tööstustoodangu eksport	23 915	28 191	31 516	36 042	41 443	<i>Exports of industrial production</i>
jaotatud maakonniti	22 119	26 132	29 035	33 834	39 208	<i>distributed by counties</i>
maakonniti jaotamata	1 796	2 059	2 481	2 208	2 235	<i>not distributed by counties</i>

Tabel 15 **Keskkond, 2000–2004**
 Table 15 *Environment, 2000–2004*

	2000	2001	2002	2003	2004	
Õhusaaste paiksetest saasteallikatest, tuhat t	193,3	190,2	167,1	180,9	161,5	<i>Pollution of air from stationary sources, thousand tons</i>
Veevõtt, mln m ³	1 486,8	1 493,6	1 436,3	1 620,5	1 772,3	<i>Water extraction, million m³</i>
Veeheide, mln m ³	1 495,2	1 508,6	1 427,2	1 627,4	1 808,2	<i>Water discharge, million m³</i>
Maavarade kaevandamine						<i>Extraction of mineral resources</i>
ehitusliiv, tuhat m ³	822,5	867,2	1 380,5	3 715,2	2 256,9	<i>construction sand, thousand m³</i>
ehituskruus, tuhat m ³	424,3	457,3	652,0	753,2	874,1	<i>constructional gravel, thousand m³</i>
turvas, tuhat t	759,7	843,7	1 508,2	1 011,6	764,4	<i>peat dust, thousand tons</i>

Tabel 16 **Maafond, 2001–2005**
 Table 16 *Land stock, 2001–2005*
 (aasta lõpul — at end-year)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Katastris registreeritud maa, ha	2 861 979,6	3 123 001,7	3 316 007,8	3 528 044,7	3 636 876,2	<i>Land registered in the cadastre, ha</i>
tagastatud maa	1 143 029,5	1 239 929,6	1 352 335,6	1 423 699,1	1 452 242,8	<i>restituted land</i>
ostueesõigusega omandatud maa	459 362,1	505 411,0	534 660,3	564 469,2	584 945,6	<i>land acquired by the right of pre-emption</i>
enampakkumisega omandatud maa	83 028,2	87 755,3	89 141,9	89 754,8	89 809,8	<i>land privatized by auction</i>
erastatud vaba põllumajandusmaa	51 753,2	103 116,7	120 777,1	132 045,4	137 807,8	<i>privatized free agricultural land</i>
erastatud vaba metsamaa	31 881,1	71 151,3	80 885,1	88 328,4	95 607,4	<i>privatized free woodland</i>
munitsipaalmaa	10 745,7	12 302,0	13 656,2	14 819,8	16 643,0	<i>municipal land</i>
riigimaa	1 082 179,8	1 103 335,8	1 124 551,6	1 214 928,0	1 259 819,8	<i>state land</i>

Tabel 17 Põllumajandus põllumajanduslikes majapidamistes, 2001–2005
Table 17 Agriculture in the agricultural holdings, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
Põllukultuuride külvipind, ha	640 810	584 766	513 135	491 374	556 530	Sown area of field crops, ha
teravili	273 804	258 926	263 007	260 820	281 935	cereals
kaunvili	3 648	2 371	4 449	4 345	4 440	legumes
raps, rüps	27 537	32 855	46 328	50 365	46 646	rape
kartul	19 783	13 676	14 027	13 150	11 007	potatoes
avamaaköögivili	2 726	2 415	2 320	2 438	1 932	open-field vegetables
Põllukultuuride kogusaak, t						Total yield of field crops, tons
teravili	557 794	524 045	505 452	607 799	759 699	cereals
kaunvili	6 492	5 015	5 032	3 287	5 690	legumes
rapsi-, rüpsiseeme	41 284	63 865	69 235	68 597	83 067	rape seed
kartul	306 411	180 453	202 244	136 307	167 110	potatoes
avamaaköögivili	34 535	23 245	45 818	33 664	36 754	open-field vegetables
Põllukultuuride saagikus, kg/ha						Average field crop yield, kg per ha
teravili	2 037	2 024	1 922	2 330	2 695	cereals
kaunvili	1 780	2 115	1 131	757	1 282	legumes
rapsi-, rüpsiseeme	1 499	1 944	1 494	1 362	1 781	rape seed
kartul	15 489	13 195	14 418	10 366	15 182	potatoes
avamaaköögivili	12 669	9 625	19 749	13 808	19 024	open-field vegetables
Loomad aasta lõpul, tuhat						Number of livestock, at end-year, thousands
veised	257,8	251,5	253,7	249,4	247,2	cattle
lehmad	127,1	114,5	115,2	116,1	111,8	cows
sead	342,8	338,2	340,9	339,2	343,8	pigs
lambad ja kitsed	29,6	30,9	31,5	39,6	48,8	sheep and goats
Loomakasvatustoodang, t						Animal production, tons
Liha	55 115	67 198	67 040	70 613	66 875	Meat
veiseliha	12 905	15 771	12 905	14 875	13 358	beef
sealiha	32 977	39 703	39 376	40 641	39 435	pork
Piim	677 618	606 923	606 583	650 423	667 621	Milk

Tabel 18 Jahindus, metsamajandus, 2001–2005
Table 18 Hunting, forestry, 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	
Jahipiirkonna pindala, tuhat ha	4 068,2	4 142,2	4 153,3	4 105,6	4 148,9	Area of hunting district, thousand ha
Jahimajanduse tulud, tuhat krooni	17 984,7	17 473,8	21 841,1	22 722,8	27 724,8	Income from hunting, thousand kroons
Jahimajanduse kulud, tuhat krooni	17 312,4	17 726,0	20 739,7	20 736,8	25 182,0	Expenditure on hunting, thousand kroons
Raiemaht riigimetsamaal, tuhat m ³	2 761,4	2 943,8	2 856,1	2 504,4	2 276,0	Gross felling in state forest, thousand m ³
Metsa uuendamine, ha	9 811,6	10 004,4	11 307,3	10 550,7	8 184,0	Reforestation, ha

Tabel 19 Investeeringud põhivarasse, 2000–2004
Table 19 Investments in fixed assets, 2000–2004

(jooksev hinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Investeeringud põhivarasse	12 364,6	13 428,4	16 727,7	17 504,9	17 653,2	Investments in fixed assets

Tabel 20 **Ehitus, 2001–2005**
Table 20 *Construction, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Valminud eluruumid						Dwelling completions
Eluruumide arv	619	1 135	2 435	3 105	3 928	Number of dwellings
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	305	420	816	1 098	1 019	in one-family, two-family and terraced houses
Eluruumide pind, tuhat m ²	70,7	112,7	217,0	277,1	325,6	Floor area, thousand m ²
ühepere-, kahepere- ja ridaelamutes	49,1	65,7	111,3	153,9	149,2	in one-family, two-family and terraced houses
Valminud mitteiluruumid						Non-residential building completions
Mitteiluruumide arv	531	482	1 555	1 549	1 282	Number of buildings
Mitteiluruumide kasulik pind, tuhat m ²	309,1	400,0	639,2	952,5	743,9	Useful floor area, thousand m ²
Mitteiluruumide kubatuur, tuhat m ³	1 837,8	2 404,3	3 766,7	5 874,5	4 365,9	Cubic capacity, thousand m ³

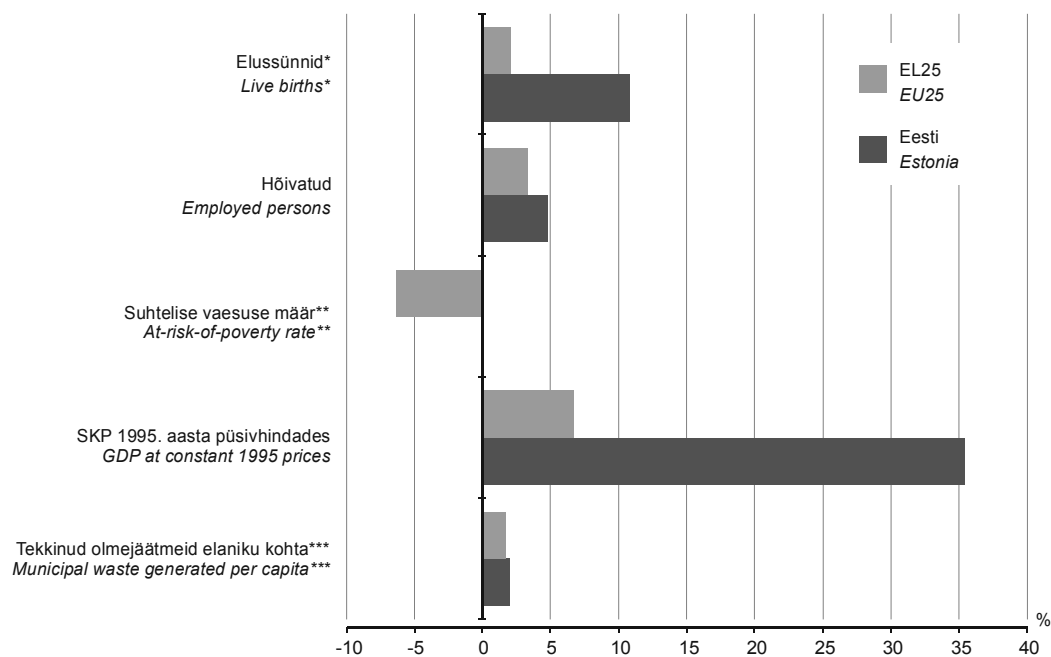
Tabel 21 **Majutus, 2001–2005**
Table 21 *Accommodation, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Majutuskohad	398	420	543	609	784	Accommodation establishments
Toad	8 452	10 845	12 445	14 953	16 610	Rooms
Voodid	17 956	22 849	27 487	32 899	38 088	Beds
Tubade täitumus, %	49	45	47	47	48	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	35	35	40	40	40	Bed occupancy rate, %
Majutatud	1 226 999	1 401 627	1 561 501	1 922 126	2 072 586	Tourists
puhkusereisil, %	60	62	57	61	62	on holiday, %
tööreisil, %	33	33	31	26	25	on business, %
Ööbimised	1 962 295	2 695 669	3 084 433	3 757 715	4 111 577	Nights spent
Eesti elanikud	516 573	698 081	816 560	1 010 909	1 129 118	residents of Estonia

Tabel 22 **Transport ja side, 2001–2005**
Table 22 *Transport and communication, 2001–2005*

	2001	2002	2003	2004	2005	
Maanteed, km						Roads, km
Riigimaanteed	16 434	16 442	16 452	16 459	16 470	National roads
põhimaanteed	1 430	1 430	1 591	1 601	1 601	main roads
tugimaanteed	2 520	2 535	2 379	2 380	2 385	basic roads
kõrvalmaanteed	12 442	12 435	12 439	12 435	12 438	secondary roads
rambid ja ühendusteel	42	42	43	43	46	ramps and connecting roads
Kohalikud maanteed	16 824	18 078	18 750	18 507	18 463	Local roads
Erateel	7 623	8 289	8 861	9 459	10 276	Private roads
Metskondade teed	5 689	6 182	6 141	6 523	6 835	Forest district roads
Muud teed	4 171	3 892	3 436	2 720	1 979	Other roads
Liiklusvahendid						Vehicles
Sõiduautod	407 272	400 697	433 982	471 183	493 780	Passenger cars
eravalduses	343 724	324 255	341 422	361 056	369 041	private
Autobussid	5 542	5 306	5 364	5 284	5 194	Buses
eravalduses	1 272	1 164	1 186	1 176	1 047	private
Veoautod	80 535	80 179	83 430	85 732	86 201	Lorries
eravalduses	34 560	33 263	33 160	32 491	30 866	private
Liiklusõnnetused						Traffic accidents
Arv	1 888	2 162	1 930	2 244	2 336	Number
Hukkunud	199	224	164	170	168	Persons killed
Vigasaanud	2 443	2 862	2 538	2 879	3 021	Persons injured
Telekommunikatsioon						Telecommunication
Põhitelefoniiliinid üldises telefonivõrgus	512 085	476 613	463 673	462 411	455 354	Main telephone lines in general telephone network
Tarbijaliinid	480 489	446 014	432 948	460 143	453 242	Subscriber lines
Taksofonid	2 531	2 466	2 348	2 268	2 112	Pay phones
Postiasutused						Post offices
Postkontorid	446	426	395	395	389	Local post offices
Postkasti	3 509	3 680	3 735	3 741	3 785	Letter boxes

Joonis 3 **Põhinäitajate muutus, 2001–2005**
 Figure 3 **Change of main indicators, 2001–2005**

* Aastad 2001–2004 — Years 2001–2004.

** Aastad 2000–2003 — Years 2000–2003.

*** Aastad 2000–2004 — Years 2000–2004.

SELGITUSI ESITATUD ANDMETE KOHTA

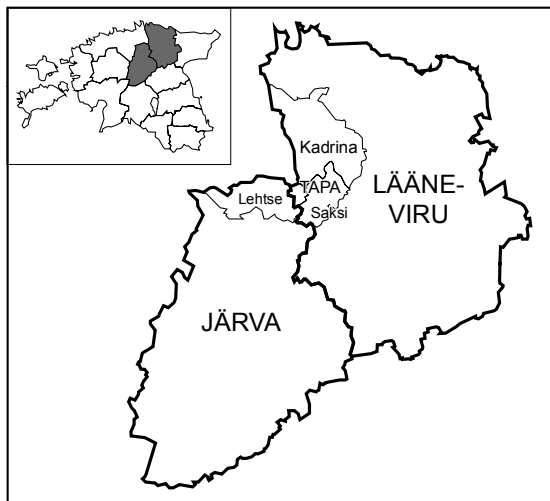
Haldusjaotus

Allikas: Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu ning vallasiseste linnade, alevite, alevike ja külade nimistu.

Haldusjaotus on esitatud 2005. aasta 1. jaanuari seisuga. Maakondade andmed on maakondade 2005. aasta 1. jaanuari piirides. 2005. aastal muutus Järva ja Lääne-Viru maakonna piir (joonis 1).

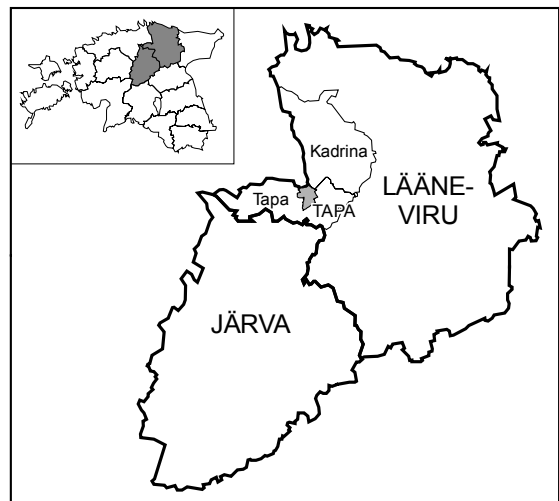
Joonis 1 **Järva ja Lääne-Viru maakonna vahelise piiri muudatus, 1.11.2005**
Figure 1 *The change of border between Järva and Lääne-Viru county, 1.11.2005*

Haldus- ja asustusjaotus, 1.01.2005
Administrative and settlement division, 1.01.2005

LÄÄNE-VIRU maakonna nimi / name of county
Lehtse valla nimi / name of rural municipality
TAPA linna nimi / name of city
— maakonnapiir / border of county
— omavalitsusüksuse piir / border of local government unit

Haldus- ja asustusjaotus, 1.11.2005
Administrative and settlement division, 1.11.2005

JÄRVA maakonna nimi / name of county
Tapa valla nimi / name of rural municipality
TAPA vallasisese linna nimi / name of city without municipal status
— maakonnapiir / border of county
— omavalitsusüksuse piir / border of local government unit
■ vallasisene linn / city without municipal status

Muudatuste selgitus

On moodustatud Tapa vald Tapa linna, Lehtse ja Saksi valla baasil.
Tapa linn muutus vallasiseseks linnaks.
Osa Saksi valla külasid kuulub Tapa valda. Teine osa Saksi valla külasid kuulub Kadrina valda.
Muutus Järva ja Lääne-Viru maakonna vaheline piir.

Explanation of changes

Tapa rural municipality (r.m) has been established on the basis of Tapa city, Lehtse and Saksi r.m.
Tapa city became a city without municipal status.
Some villages of Saksi r.m have been included in Tapa r.m. Other villages of Saksi r.m have been included in Kadrina r.m.
The border between Järva and Lääne-Viru county changed.

Eesti territooriumi haldusjaotus on Eesti territooriumi jaotus maakondadeks, linnadeks ja valdadeks.

Haldusüksus — haldusjaotusel põhinev, seaduse ja teiste õigusaktidega kindlaks määratud staatuse, nime ja piiridega üksus, mille territooriumi ulatuses teostatakse riiklikku või omavalitsuslikku haldamist.

Asustusüksused — asula ja asum. Vald jaguneb asulateks, milleks on külad, alevikud, alevid ja vallasisesed linnad.

Pindala

Allikas: Maa-amet. Andmed 2005. aasta 1. jaanuari seisuga.

Eesti pindala kokku on ilma Peipsi järve Eestile kuuluva osa ja Võrtsjärve pindalata.

Maakonnakeskuse kaugus Tallinnast

Allikas: Maanteeamet. Andmed 2003. aasta 30. juuli seisuga.

Maakonnakeskuse kaugus Tallinnast on arvestatud maavalitsuse asukohast mööda lühimat riigimaanteed ja veeteed Tallinna Toompeale. Veeteie pikkus on kahe punkti vaheline kaugus mööda sirgjoont.

Rahvastik

Allikas: Statistikaamet. Andmed põhinevad 2000. aasta rahvaloendusel ja jooksva rahvastikuarvestusel.

Abielud — esitatakse mehe elukoha järgi.

	<p><u>Elussünd</u> — elusalt sündinud lapse ilmaletoomine, st elutunnustega lapse sünd sõltumata raseduse kestusest.</p> <p><u>Suremuse üldkordaja</u> — surmajuhtumite arv aasta jooksul 1000 aastakeskmise elaniku kohta.</p> <p><u>Sündimuse üldkordaja</u> — elussündide arv aasta jooksul 1000 aastakeskmise elaniku kohta.</p> <p><u>Vanus</u> — eluaastate arv täisaastates vaadeldaval ajahetkel, st vanus viimasel sünnipäeval.</p>
Haridus	Allikas: Statistikaamet.
Kultuuriasutused ja trükitoodang	<p>Allikas: Statistikaamet.</p> <p>Alates 2003. aastast ei kajastu Võru maakonna muuseumikülastajate andmetes Suure-Munamäe vaatetorni külastajate arv, sest vaatetorn ei kuulu enam Võrumaa muuseumi koosseisu.</p>
Tervishoid	<p>Allikas: Sotsiaalministeerium.</p> <p><u>Arsti ambulatoorne vastuvõtt</u> — meditsiiniabi (tervishoiuteenust) vajava isiku pöördumine arsti poole tema vastuvõtuajal.</p> <p><u>Haigla</u> — asukohta, ehitise, administratiivse korralduse ja personali suhtes kehtestatud nõuetele vastav meditsiiniasutus ööpäevaseks statsionaarse abi andmiseks. Haiglad võivad anda ka ambulatoorset ja päevastatsionaarset arstiabi.</p> <p><u>Õendustöötaja</u> — õde, ämmaemand ja velsker (isik, kes on läbinud vähemalt 3-aastase õendusala baaskursuse).</p>
Sotsiaalne kaitse	<p>Allikas: Sotsiaalministeerium.</p> <p>Pensionäride arv ja keskmine kuupension on esitatud 1. jaanuari seisuga.</p> <p><u>Toimetulekutoetus</u> — riigi abi puudusekannatajatele, maksab kohalik omavalitsus. Koosneb toetusest toimetulekupiiri tagamiseks ja lisatoetusest.</p> <p><u>Töövõimetus pension</u> — kuni vanaduspensioni ikka jõudnud isikute pension, kes on vähemalt 16-aastased ja kes on tunnistanud püsivalt töövõimetuks.</p> <p><u>Vanaduspension</u> — nende isikute pension, kellel on vähemalt 15-aastane Eestis omandatud pensionistaaž ja kes on jõudnud vanaduspensioni ikka.</p>
Kuritegevus	<p>Allikas: Politseiamet.</p> <p>Kuni 2001. aastani (k.a) sisalduvad andmetes peale politseiprefektuurides registreeritute ka teistes registreerimisõigust omavates asutustes registreeritud kuriteod.</p> <p><u>Avastatud kuritegu</u> — kuritegu, mille toimepannud isik(ud) on välja selgitatud.</p> <p><u>Esimese astme kuritegu</u> — süütegu, mille eest on karistusseadustikus raskeima karistusena ette nähtud tähtajaline vangistus üle viie aasta, eluaegne vangistus või sundlõpetamine (kriminaalkoodeks — üle 8 aasta).</p> <p><u>Kuritegu</u> — karistusseadustikus sätestatud süütegu, mille eest on füüsilisele isikule põhikaristusena ette nähtud rahaline karistus või vangistus ja juriidilisele isikule rahaline karistus või sundlõpetamine.</p>
Tööturg	<p>Allikas: Statistikaamet. Eesti tööjõu-uuring.</p> <p><u>Majanduslikult aktiivne rahvastik ehk tööjõud</u> — isikud, kes soovivad töötada ja on võimelised töötama (hõivatute ja töötute summa).</p> <p><u>Majanduslikult passiivne ehk mitteaktiivne rahvastik</u> — isikud, kes ei soovi töötada või ei ole selleks võimelised.</p> <p><u>Tööealine rahvastik</u> — rahvastiku majandusliku aktiivsuse uurimisel aluseks võetavas ehk tööjõu-uuringu objektiks olevas vanusevahemikus rahvastik (15–74-aastased).</p> <p><u>Tööhõive määr</u> — hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus.</p> <p><u>Tööjõu osalemise määr (aktiivsuse määr)</u> — tööjõu osatähtsus tööealises rahvastikus.</p> <p><u>Töötaja ehk (tööga) hõivatatu</u> — isik, kes uuritava perioodil</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötajana, ettevõtjana või vabakutselisena; 2) töötas otsese tasuta pereettevõttes või oma talus;

	<p>3) ajutiselt ei töötanud.</p> <p><u>Töötü</u> — isik, kelle puhul on üheaegselt täidetud kolm tingimust:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) on ilma tööta (ei tööta mitte kusagil ega puudu ajutiselt töölt); 2) on töö leidmisel valmis kohe (kahe nädala jooksul) tööd alustama; 3) otsib aktiivselt tööd. <p><u>Töötuse määr ehk tööpuuduse määr</u> — töötute osatähtsus tööjõus.</p>
Registreeritud töötus	<p>Allikas: Tööturuamet.</p> <p>Registreeritud töötud aruandekuule järgneva kuu 1. kuupäeval, aastaandmed on kuuandmete aritmeetilised keskmised.</p> <p><u>Registreeritud töötü</u> — täieliku või osalise töövõimega isik, kes on 16-aastane kuni vanaduspensioniealine, kes on tööta, on valmis kohe tööle asuma ning otsib tööd. Isik otsib aktiivselt tööd, kui ta pöördub tööhõiveametisse vähemalt kord 30 päeva jooksul sooviga kohe tööle asuda ning on valmis osalema tööturukoolituses.</p>
Palk	<p>Allikas: Statistikaamet.</p> <p>Hõlmatud on töölepingu, teenistuslepingu ja avaliku teenistuse seaduse alusel töötajad.</p> <p><u>Keskmine brutokuupalk</u> — tasu tegelikult töötatud aja eest ja tasu mittetöötatud aja eest, mille summa on jagatud täistööajale taandatud töötajate keskmise arvuga.</p>
Leibkonna elujärg	<p>Allikas: Statistikaamet. Leibkonna eelarve uuring.</p> <p><u>Leibkond</u> — ühises põhieluruumis (ühisel aadressil) elavate isikute rühm, kes kasutab ühiseid raha- ja/või toiduressursse ja kelle liikmed ka ise tunnistavad end ühes leibkonnas olevaks. Leibkonna võib moodustada ka üksikisik.</p> <p><u>Netosissetulek</u> — rahaline ja mitterahaline netosissetulek palgatöö eest ning põllumajandusliku ja mittepõllumajandusliku individuaalse töise tegevuse eest, omanditulu, pension ja mitmesugused sotsiaaltoetused, abiraha, stipendium ja muu tulu.</p> <p><u>Sissetulek palgatööst</u> — töötasu (palk, avanss, preemia) põhitöökohast ja kohakaasluusest, puhkusetasu ilma tulumaksuta.</p> <p><u>Suhtelise vaesuse määr</u> — isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam.</p> <p><u>Suhtelise vaesuse piir</u> — 60% leibkonnaliikmete aasta ekvivalentnetosissetuleku mediaanist.</p>
Kohalikud eelarved	<p>Allikas: Rahandusministeerium. Kuustatistika andmed.</p> <p>Tulu ja kulu elaniku kohta on arvatud aastakeskmist rahvaarvu kasutades.</p> <p>Alates 2003. aastast kehtestati uus kontoplaan omavalitsusüksuste eelarvete tulude ja kulude liigendamisel ja seepärast ei ole kogumikus esitatud kohalike eelarvete 2003.–2005. aasta andmed varasematega võrreldavad.</p>
Majandusüksused	<p>Allikas: Registrate ja Infosüsteemide Keskus.</p> <p><u>Ettevõtja</u> — füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kaupade müük või teenuste osutamine on talle püsivaks tegevuseks, ning seaduses sätestatud äriühing, välismaa äriühingu filiaal.</p> <p><u>Äriühingud</u> — täisühingud, usaldusühingud, osaühingud, aktsiaseltsid ja tulundusühistud.</p>
Ettevõtete majandusnäitajad	<p>Allikas: Statistikaamet. Andmed aasta lõpu seisuga.</p> <p>Esitatud on 20 või enama hõivatuga ettevõtete andmed.</p> <p><u>Bilansimaht</u> — käibevara pluss finantsvara pluss põhivara võrdub lühiajalised kohustused pluss pikaajalised kohustused pluss omakapital.</p> <p><u>Puhaskasum</u> — aruandeaasta puhaskasum (-kahjum) on kasumiaruande kõigi tulusummade ja kõigi kulusummade vahe.</p> <p><u>Realiseerimise netokäive</u> — kõikide nii põhi- kui ka kõrvaltegevusena valmistatud toodete, teenuste ja kaupade müügist saadud või saadaolev müügitulu, mis ei sisalda käibemaksu ega aktsiise.</p>
Tööstus	<p>Allikas: Statistikaamet.</p> <p>Esitatud on riigi- ja munitsipaalettevõtete ning 20 või enama hõivatuga eraettevõtete andmed. Valikuuringuga uuritud ettevõtete andmed ei ole maakonniti esitatud.</p>

	<u>Jooksevhinnad</u> — vaadeldaval ajavahemikul kehtivad hinnad.
	<u>Tööstustoodang</u> — tööstustoodangu müük pluss/miinus valmistoodangu laojäägi muutus.
	<u>Tööstustoodangu müük</u> — ettevõtetes valmistatud ja arvestusperioodil realiseeritud (müüdud) ja ostjale üleantud või talle lähetatud toodangu ning tööstusliku iseloomuga teenuse maksumus, sõltumata raha laekumise ajast.
Keskkond	Allikas: Statistikaamet.
	<u>BHT₇</u> — hapniku kogus, mis on vajalik orgaaniliste ainete bioloogiliseks lagunemiseks seitsme päeva jooksul.
Kaitsealad	Allikas: EELIS — Eesti Looduse Infosüsteem.
	<u>Kaitseala</u> — rahvuspark, looduskaitseala, maastikukaitseala, uuendamata kaitsekorruga kaitseala ja park, dendraarium.
Maafond	Allikas: Maa-amet. Andmed aasta lõpu seisuga.
Põllumajandus	Allikas: Statistikaamet. 2004. aasta andmed on korrigeeritud.
	Esitatud on põllumajanduslike majapidamiste andmed.
	<u>Põllumajanduslik majapidamine</u> — ühtse tehnilise ja majandusliku juhtimisega tootmisüksus, kus toodetakse põllumajandussaadusi ja
	<ol style="list-style-type: none"> 1) kus on vähemalt üks hektar kasutatavat põllumajandusmaad või 2) kus on vähem kui üks hektar kasutatavat põllumajandusmaad ja kus toodetakse põllumajandussaadusi peamiselt müügiks või mille majanduslik suurus on üks Euroopa suurusühik (ESÜ) või rohkem.
	<u>Euroopa suurusühik</u> — vastab standardkogutulu väärtusele 1200 eurot (18 768 krooni).
	<u>Standardkogutulu</u> — majapidamises toodetud põllumajandustoodangu väärtuse ja selle tootmiseks tehtud erikulutuste vahe, mis arvutatakse põllumajanduskultuuride kasvupinnast, loomade arvust ja standardkogutulu koefitsientidest lähtudes.
Jahindus, metsamajandus	Allikas: Statistikaamet.
	<u>Jahipiirkond</u> — jahimaa, mille pindala ühes ringpiiris on vähemalt 5000 hektarit.
Investeeringud põhivarasse	Allikas: Statistikaamet.
	Esitatud on 20 või enama hõivatuga ettevõtete andmed.
	<u>Investeeringud põhivarasse</u> — vaadeldaval ajavahemikul soetatud ehitiste, maa, masinate, seadmete, transpordivahendite, sisseseade ja muu inventari maksumus; uusehituse ning olemasoleva põhivara laiendamise, rekonstrueerimise ja renoveerimise puhul ka tehtud tööde maksumus; investeeringud immateriaalsesse põhivarasse ja väärisesemetesse.
Ehitus	Allikas: Ehitisregister.
	<u>Eluruum</u> — alaliseks elamiseks sobiv ühepereelamu, kahepere- või ridaelamu sektsioon või korter, mis koosneb ühest või mitmest toast ja vastab sanitaartechnilistele nõuetele.
	<u>Eluruumi pind</u> — kompaktse, funktsionaalselt ühendatud ja elamiseks vajaliku ning sobiva elamispinna (tubade pind) ja abiruumide (köök, esik, WC, pesemisruum, vannituba, hall, garderoob, panipaik, sisseehitatud seinakapp, veranda, sahver, vaheruum jm) põrandapinna summa.
	<u>Hoone</u> — maapinnaga püsikindlalt ühendatud, katuse, välispiirete ja siseruumiga ehitus.
Majutus	Allikas: Statistikaamet.
	Alates 2002. aastast hõlmab majutusstatistika ka majutusteenust pakkuvaid taastusravikeskusi.
	<u>Majutuskoh</u> — koht, kus külastajatele pakutakse ööbimisvõimalust toas või muus majutusüksuses.
	<u>Majutuskohas majutatu</u> — turist ehk ööbiv külastaja, kes ööbib vähemalt ühe öö kollektiivmajutuse kohas.
Transport ja side	Allikas: Statistikaamet.

COMMENTS ON PRESENTED DATA

- Administrative division** Source: The list of administrative units and the list of cities without municipal status, towns, small towns and villages.
- The administrative division has been presented as of 1 January 2005. The data of counties are in the borders of counties as of 1 January 2005. In 2005 the borders of Järva and Lääne-Viru counties changed (Diagram 1).
- Diagram**
- The administrative division of the territory of Estonia is the division of the territory of Estonia into counties, cities and rural municipalities.
- Administrative unit — a unit based on administrative division, the status, name and boundaries of which are determined by law and other legislation, and in the territory of which state or local government administration is carried out.
- Settlement units — settlements and urban regions. A rural municipality is divided into settlements which are villages, small towns, towns and cities without municipal status.
- Area** Source: National Land Board. Data as of 1 January 2005.
- Total area of Estonia is the area without the part of Lake Peipsi that belongs to Estonia and the area of Lake Võrtsjärv.
- Distance of the county centre from Tallinn** Source: Estonian Road Administration. Data as of 30 July 2003.
- The distance of the county centre from Tallinn has been calculated from the location of the County Government of the respective county to Toompea in Tallinn along the shortest state road and waterway. The distance of waterway is the distance between two points along the straight line.
- Population** Source: Statistics Estonia. Data are based on the 2000 Population Census and the current population account.
- Age — the age of person concerned in full years at the time of the event, i.e. the age at last birthday.
- Crude birth rate — annual number of live-born persons per 1,000 of mean annual population.
- Crude death rate — annual number of deaths per 1,000 of mean annual population.
- Live birth — delivery of live-born child, i.e. a child showing evidence of life irrespective of the duration of pregnancy.
- Marriages — according to the place of residence of the husband.
- Education** Source: Statistics Estonia.
- Cultural institutions and publications** Source: Statistics Estonia.
- Observation tower of Suur Munamägi is no longer a part of Võrumaa Museum and since 2003 its visitors are not included in the number of attendance.
- Public health** Source: Ministry of Social Affairs.
- Hospital — residential establishment equipped with inpatient facilities for 24-hours care, staffed with professionally trained medical personnel. Hospital may also provide services on an outpatient basis.
- Nursing staff — nurses, medical assistants and midwives.
- Outpatient visit (in doctor's office) — outpatient contact of a person who needs medical consultation in the doctor's working time.
- Social protection** Source: Ministry of Social Affairs.
- Number of pensioners and average monthly pension has been presented as of 1 January.
- Old-age pension — pension granted to persons who have attained pensionable age and who have completed at least fifteen years of pensionable service or whose accumulation period acquired in Estonia is at least fifteen years.
- Pension for incapacity for work — pension granted to persons from the age of 16 years until attaining the pensionable age if he or she is declared permanently incapacitated for work.

Subsistence benefit — a state support paid by a local government to persons whose monthly net income is below the subsistence level. Consists of benefits to guarantee subsistence level and supplementary benefit.

Crime

Source: Police Board.

Until 2001 (incl.) the data include besides offences recorded at police prefectures also those recorded at other authorities with the right to register.

1st degree offence — an offence the maximum punishment prescribed for which in the Penal Code is imprisonment for a term of more than five years, life imprisonment or compulsory dissolution (Criminal Code — imprisonment for a term exceeding eight years).

Cleared offence — person(s) who committed the offence has (have) been found out.

Criminal offence — an offence which is provided for in the Penal Code and the principal punishment prescribed for which in the case of natural persons is a pecuniary punishment or imprisonment and in the case of legal persons, a pecuniary punishment or compulsory dissolution.

Labour market

Source: Statistics Estonia. Estonia Labour Force Survey.

Economically active population / labour force — persons who wish and are able to work (total of employed and unemployed persons).

Economically passive / inactive population — persons who do not wish or are not able to work.

Employed — a person who during the reference period

- 1) worked and was paid as a wage earner, entrepreneur or a free-lancer;
- 2) worked without direct payment in a family enterprise or on his_/her own farm;
- 3) was temporary absent from work.

Employment rate — the share of the employed in the working-age population.

Labour force participation rate/activity rate — the share of the labour force (total number of the employed and unemployed) in the working-age population.

Unemployed — a person who fulfils the following three conditions:

he or she is without work (does not work anywhere at the moment and is not temporarily absent from work);

he or she is currently (in the course of two weeks) available for work if there should be work;

he or she is actively seeking work.

Unemployment rate — the share of the unemployed in the labour force.

Working-age/labour-age population — the part of the population that is used as the basis when examining the economic activity of the population, or in the other words, the population of the age that is the object of the labour force survey (persons aged 15–74).

Registered unemployment

Source: Labour Market Board.

Registered unemployed persons as at the 1st day of the month following the reference month, annual data are the arithmetic averages of monthly data.

Registered unemployed person — a person with total or partial capacity for work who has attained at least 16 years of age and is under pension age, who is not employed, is ready to commence work immediately and seeks employment. A person seeks employment if he or she reports to an employment office at least once within 30 days, is willing to commence work immediately and is ready to participate in employment training.

Wages and salaries

Source: Statistics Estonia.

Employees with an employment contract, a service contract and working under the Public Service Act are included.

Average monthly gross wages (salaries) — payments to employees for time actually worked and remuneration to employees for time not worked divided by average number of employees converted to full-time units.

Household living niveau

Source: Statistics Estonia. Household Budget Survey.

At-risk-of-poverty rate — share of persons with an equalised yearly disposable income lower than the at-risk-of-poverty threshold.

At-risk-of-poverty threshold — 60% of equalised yearly disposable of household members.

Disposable income — monetary and non-monetary net income which is received as earnings from employment, income from self-employment (agricultural and non-farm self-employment), property income, pensions and different social benefits, grants, scholarships and other income.

Household — a group of people who live in a common dwelling (at the same address) and share joint financial and/or food resources and whose members consider themselves to be members of one household. A household may also consist of one member only.

Income from labour — includes earnings received from employment (wages and salaries, advance payments and premiums), holiday compensations without income tax.

Local budgets

Source: Ministry of Finance. Data based on monthly accounts.

The revenue and expenditure per capita have been calculated on the basis of average population.

Starting from 2003, the chart of accounts used for the budgets of local government units has been changed and therefore the data on local budgets presented in this reference book for the years 2003 – 2005 are not comparable with those previous years.

Economic units

Source: Centre of Registers and Infosystems.

Commercial undertakings — general partnerships, limited partnerships, private limited companies, public limited companies and commercial associations.

Entrepreneurs — natural person who offers goods or services for payment in his or her own name where the sale of goods and services is his or her permanent activity, or a company provided by law.

Financial statistics of enterprises

Source: Statistics Estonia. Data at the end-year.

Enterprises with 20 or more persons employed are presented.

Balance sheet total — current assets + financial assets + fixed assets = current liabilities + long-term liabilities + equity.

Net profit — net sales + other revenue + financial income + extraordinary income – costs total – other expenses – financial costs – extraordinary costs – provision for taxes.

Net sales — the revenue from the sale of goods and services, which does not include VAT and excises.

Industry

Source: Statistics Estonia.

State and municipal enterprises and private enterprises with 20 or more persons employed are presented. Data on enterprises surveyed by simple random sampling have not been divided by counties.

Current prices — prices in the reference period.

Industrial production — industrial sales plus/minus inventory change.

Sales of industrial production — the cost of production and services of industrial type which were produced in enterprise and which had been realized (sold) and delivered to purchaser in the reference period regardless of the time when the payment for the production was received.

Environment

Source: Statistics Estonia.

BOD₇ — quantity of oxygen consumed in the biological decomposition of organic substances within 7 days.

Protected areas

Source: EELIS — Estonian Nature Infosystem.

Protected area — national park, nature reserve, landscape reserve, protected area with unrenewed protection procedure, park and arboretum.

Land stock

Source: Estonian Land Board. Data at the end-year.

Agriculture

Source: Statistics Estonia. Data for the year 2004 have been adjusted.

Data in the agricultural holdings are presented.

Agricultural holding — a production unit with standard technical and economical management, which produces agricultural products and:

- 1) where is at least one hectare of utilised agricultural land or
- 2) where is less than one hectare of utilised agricultural land and agricultural products are produced mainly for sale or which economic size is at least one European Size Unit (ESU).

European Size Unit — is equal to the value of the standard gross margin (SGM) of 1,200 euros (18,768 kroons).

Standard gross margin — the discrepancy of the holding's output and the value of the specific costs, calculated on the basis of crop area, number of animals and SGM coefficients.

Hunting, forestry

Source: Statistics Estonia.

Hunting district — hunting ground with an area of at least 5,000 hectares within a circular boundary.

Investments in fixed assets

Source: Statistics Estonia.

Enterprises with 20 or more persons employed are presented.

Investments in fixed assets — the cost of buildings, equipment, machinery, vehicles, installation, etc. purchased in the reference period; in the case of construction and reconstruction of the existing fixed assets, it includes also the cost of work done; investments in intangible goods and in valuables.

Construction

Source: Register of Construction Works.

Building — a construction firmly attached to the ground, covered by a roof, surrounded by walls and containing an interior room.

Dwelling — a one-family house, section of a two-family or a terraced house or a flat, which consists of one or more rooms and meets sanitary engineering requirements and is suitable for permanent residence.

Floor area of dwellings — total floor area of functionally united rooms (bedrooms, dining rooms, living rooms, etc.) and secondary rooms (kitchen, hall, bathroom, toilet, pantry, storage room, built-in cupboards, etc.) necessary or suitable for living in

Accommodation

Source: Statistics Estonia.

Since 2002, accommodation statistics include also health resorts.

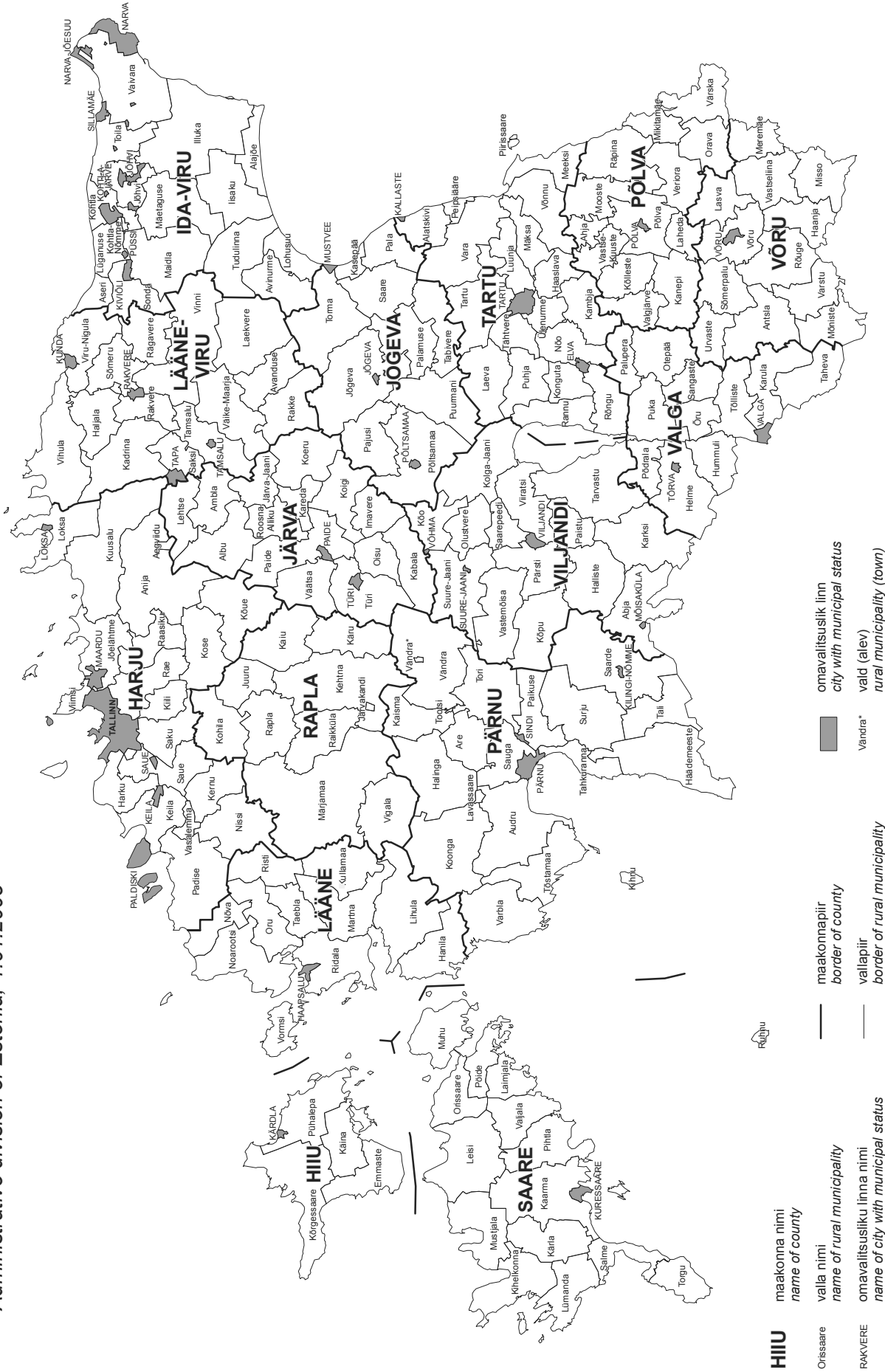
Accommodation establishment — establishment providing overnight lodging for a traveller in a room or some other unit.

Accommodated tourist — tourist or overnight visitor who stays at least one night in a hotel, motel or any other kind of collective accommodation establishment.

Transport and communications

Source: Statistics Estonia.

Eesti haldusjaotus, 1.01.2005.
Administrative division of Estonia, 1.01.2005

HIIU maakonna nimi
name of county

Orissaare valla nimi
name of rural municipality

RAKVERE omavalitsusliku linna nimi
name of city with municipal status

maakonnapiir
border of county

vallapiir
border of rural municipality

omavalitsuslik linn
city with municipal status

vald (alev)
rural municipality (town)